

**Carlos
Castaneda**

SÍLA TICHA

PŘEDMLUVA

Moje knihy pravdivě vyprávějí o metodě, kterou používal mexický indiánský čaroděj don Juan Matus, když mi pomáhal porozumět světu čarodějů. V tomto smyslu tedy zachycují nepřetržitý a dosud trvající proces, jenž se mi postupem času stává stále jasnější.

Trvá nám několik let, než se naučíme inteligentně jednat ve světě každodenního života. Naše učení, ať už se týká obyčejného rozumu nebo formálnějších témat, je přísné a nekompromisní, protože poznání, které se snažíme předávat, je velmi složité. Stejná měřítko platí i pro svět čarodějů. Jejich školení, které se spoléhá na ústní poučení a manipulaci s vědomím, je sice jiné nežli naše, avšak stejně přísné a nekompromisní, protože jejich poznání je stejně složité, ne-li ještě složitější.

ÚVOD

Don Juan se při různých příležitostech pokoušel nějak pojmenovat svoje poznání, aby mi je usnadnil. Měl dojem, že nejpříhodnější název je *magicalství*, avšak tento výraz je velice nejasný. Říkat mu jednoduše „poznání“ je naopak příliš mlhavé a „čarodějství“ je zas vulgarizující. Termín „mistrovství *záměru*“ je příliš abstraktní a „hledání absolutní svobody“ zas moc dlouhé a metaforické. Protože nebyl s to najít příhodnější označení, nazýval je nakonec „čarodějstvím“, i když připouštěl, že tento název není správný.

Během let mi nabídl různé definice čarodějství. Vždycky však tvrdil, že s tím, jak roste poznání, se definice mění. Ke konci svého učednictví jsem měl dojem, že už bych mohl být schopen docenit jasnější vymezení, a tak jsem se ho na to zeptal ještě jednou.

„Dívá-li se na ně průměrný člověk,“ řekl don Juan, „je čarodějství nesmysl nebo děsivé tajemství mimo jeho dosah. A má samozřejmě pravdu, ale ne proto, že by taková byla absolutní skutečnost, nýbrž proto, že průměrnému člověku chybí energie, aby se mohl čarodějstvím zabývat.“

Chvilí mlčel a pak pokračoval dál: „Lidské bytosti se narodí s omezeným množstvím energie. Je to energie, která se systematicky rozvíjí, která se od okamžiku narození rozestavuje tak, aby se mohla co nejvýhodněji používat v časové modalitě.“

„A co je to časová modalita?“ zeptal jsem se.

„Časová modalita je přesné zřetelný svazek energetických polí, která jsou vnímána. Jsem přesvědčen, že během věků se lidské vnímání změnilo. Skutečný čas určuje modus, tedy způsob vnímání. Čas rozhoduje o tom, které pole z nesčíslného množství energetických polí bude využíváno. A zacházet s modalitou času, tedy s těmi několika málo poli energie, nám zabere veškerou dostupnou ener-

gii, takže nám nezbyde nic, co by nám umožnilo využívat některá z dalších energetických polí.“

Jemným pohybem obočí mě vybídl, abych o tom všem uvažoval. „Tohle mám na mysli, když říkám, že průměrnému člověku chybí energie, kterou potřebuje, má-li se zabývat čarodějstvím. Pokud používá jen tu energii, kterou má, pak nemůže vnímat světy, které vnímají čarodějové. Aby je mohli vnímat, musí totiž čarodějové využívat shluky energetických polí normálně nepoužívaných. Přirozeně, že má-li průměrný člověk vnímat tyto světy a chápat vnímání čarodějů, musel by používat stejné shluky polí jako oni. A to prostě není možné, protože si už rozmístil veškerou svou energii.“

Zarazil se, jako kdyby hledal vhodná slova.

„Představ si to takhle. Není to tak, že se učíš čarodějství, jak čas plyne. Je to spíš tak, že to, co se učíš, je ukládání energie. A tato energie ti pak umožní zacházet s určitými energetickými poli, která jsou ti teď nepřístupná. A to je čarodějství. Tedy schopnost používat energetická pole, která se nepoužívají při vnímání světa, který běžně známe. Čarodějství je stav vědomí. Čarodějství je schopnost vnímat něco, co běžně vnímání vnímat nemůže.“

Všechno, čemu jsem té vystavil, každá z věcí, které jsem ti ukázal, to všechno byly jen prostředky, které tě měly přesvědčit, že jsme mnohem víc než to, s čím se oko setkává. Nepotřebujeme, aby nás někdo učil čarodějství, protože vlastně není čemu se učit. Ale potřebujeme učitele, aby nás přesvědčil, že máme nepředstavitelnou sílu na dosah ruky. To je podivný paradox! Každý bojovník na stezce poznání si někdy myslí, že se učí čarodějství, a přitom dělá pouze to, že se nechává přesvědčit, že v sobě má skrytou sílu a že jí může dosáhnout.“

„A tohle vy děláte, done Juane? Vy mě přesvědčujete?“

„Přesně tak. Snažím se přesvědčit tě, že té síly můžeš dosáhnout. Sám jsem tím taky prošel. A přesvědčit mě bylo stejně těžké jako přesvědčit tebe.“

„A jakmile jí jednou dosáhneme, done Juane, co přesně s ní pak děláme?“

„Nic. Jakmile jí jednou dosáhneme, sama od sebe začne využívat energetická pole, která jsou nám k dispozici, ale k nimž nemáme přístup. A jak už jsem řekl, to je čarodějství. Tehdy začneme *vidět* – tedy vnímat – něco jiného. Ale ne jako nějakou představu, nýbrž

jako konkrétní skutečnost. Potom začneme poznávat, aniž bychom museli používat slova. Co uděláme s tímto zvýšeným vnímáním, s tímto tichým poznáním, to už závisí na našem temperamentu.“

Při jiné příležitosti mi to vysvětloval zase jinak. Probírali jsme téma, které s tím nesouviselo, když najednou začal mluvit o něčem jiném a vyprávět vtip. Smál se a velmi jemně mě poplácal po zádech mezi lopatkami, jako kdyby se ostýchal, jako by bylo příliš troufalé, aby se mě dotýkal. Tlumeně se zasmál, jak nervózně reaguji.

„Ty jsi ale bázlivka,“ dobíral si mě a udeřil mě silně do zad.

Zahučelo mi v uších. Na chvíli jsem ztratil dech. Měl jsem pocit, že mi snad poškodil plíce. Každý nádech mi působil veliké obtíže. Několikrát jsem zakašlal a zakuckal se a pak jako by se mi otevřely nosní průduchy a já jsem shledal, že dýchám zhluboka a velmi mě to uklidňuje. Cítil jsem se tak nesmírně dobře, že jsem se na něj ani nemrzl za ten úder, který byl stejně tvrdý, jako nečekáný.

Pak se don Juan pustil do velice pozoruhodného výkladu. Jasně a systematicky mi podal jinou a velmi přesnou definici čarodějství.

Vstoupil jsem do úžasného stavu vědomí. Mysl jsem měl tak jasnou, že jsem byl schopen chápat a vsiřbávat všechno, co mi don Juan říká. Na světě je prý nezměrná, nepopsatelná síla, kterou čarodějové nazývají *záměr*, a všechno, absolutně všechno, co existuje v celém vesmíru, je se *záměrem* spojeno spojovacím článkem. Čarodějové, tedy bojovníci, jak je on sám nazýval, se zabývají tím, že probírají, poznávají a využívají tento spojovací článek. A zejména se starají o to, aby jej očistili od ochromujících vlivů, které vyplývají z běžných starostí jejich každodenního života. Čarodějství na této úrovni lze definovat jako proceduru, jíž si člověk pročištuje spojení se *záměrem*. Don Juan zdůraznil, že pochopit „očistnou proceduru“, naučit se jí a provádět ji je nesmírně obtížné. Proto čarodějové rozdělili svoje poučení do dvou kategorií. Do první patří poučení pro běžný stav vědomí, v němž je očistný proces podáván zastřeným způsobem. Do druhé patří poučení ve stavu zvýšeného vědomí, jaký například prožívám právě teď, při nichž se čarodějům dostává poznání přímo od *záměru*, aniž by je musela rozptylovat mluvená řeč.

Don Juan vysvětloval, že za tisíce let namáhavého úsilí, kdy používali zvýšené vědomí, získali čarodějové zvláštní vhléd do *záměru* a pak předávali zrnka svého poznání z generace na generaci až do

současnosti. Úkolem čarodějství prý je vzít toto zdánlivě nepocho-
pitelné poznání a učinit je srozumitelným podle norem vědomí každ-
denního života.

Vysvětloval také, jakou roli v životě čarodějů hraje učitel. Takový
učitel se nazývá „nagual“ a naguaelem je muž nebo žena, kteří mají
neobyčejnou energii. Nagual je učitel, který má střízlivost, vytrva-
lost a stabilitu. Čarodějové ho *vidí* jako světelnou kouli se čtyřmi
komorami, asi jako by k sobě byly stlačeny čtyři světelné míče. Pro-
tože nagualové mají neobyčejnou energii, můžou působit jako pro-
středníci. Jejich energie jim umožňuje přenášet mír, harmonii, smích
a poznání přímo ze zdroje, ze *záměru*, a předávat je společníkům.
Úkolem nagualů je poskytnout svým druhům to, čemu čarodějové
říkají „alespoň minimální šance“, tedy vědomí, že člověk je spojen
se *záměrem*.

Řekl jsem mu, že všechno, co mi vysvětluje, rozumem chápu, ale
na jeho výkladu že mi stále není jasná jedna věc: proč je vůbec zapo-
třebí dvojího poučení. Všechno ostatní, co mi říká o svém světě, do-
vedu docela snadno pochopit, i když mi tvrdí, že proces porozumě-
ní je velmi obtížný.

„Budeš potřebovat celý život, než si znovu vzpomeneš na to, cos
dneska pochopil,“ řekl mi, „protože tohle poznání je většinou tiché.
Za pár okamžiků všechno zapomeněš. Takové už je jedno z nevy-
zpytatelných tajemství vědomí.“

Pak mi úderem do levého boku na okraji hrudního koše posunul
roviny vědomí. Tu neobyčejnou jasnost myslí jsem okamžitě ztratil
a ani jsem si nevzpomínal, že bych někdy tak jasnou hlavu vůbec
měl...

Don Juan sám mi dal za úkol, abych napsal o základních premisách
čarodějství. Na počátku mého učednictví mi jednou jakoby mimo-
chodem navrhl, abych napsal knihu a využil tak svoje poznámky,
které si neustále zapisuji. Nashromáždil jsem totiž stohy zápisů,
a nikdy jsem neuvažoval o tom, co s nimi vlastně budu dělat.

Namítal jsem, že to, co mi navrhuje, je absurdní, protože přece
nejsem spisovatel.

„Samozřejmě, že nejsi spisovatel,“ přitakal, „a proto budeš muset
využívat čarodějství. Tak za prvé, budeš si muset svou zkušenost

představovat, vidět ji, jako kdybys to všechno prožíval znovu, a za
druhé, budeš ten text muset *vidět ve snění*. Psaní by pro tebe nemělo
být cvičením v literatuře, nýbrž v čarodějství.“

Tímto způsobem jsem tedy psal o premisách čarodějství, jak mi je
don Juan vysvětloval v kontextu svého učení.

Učební rozvrh, který rozvinuli čarodějové dávných časů, zahrno-
val dvě kategorie poučení. Jedno se nazývalo „učení pro pravou
stranu“ a bylo předáváno v běžném stavu vědomí. Druhé, nazvané
„učení pro levou stranu“, bylo uváděno do praxe výhradně ve sta-
vech zvýšeného vědomí.

Tyto dvě kategorie umožňovaly učitelům školit svoje učedníky ve
třech odbornostech, a sice v mistrovství *vědomí*, v umění *stopařském*
a v mistrovství *záměru*.

Tyto tři oblasti zvláštních dovedností jsou třemi hádankami, s ni-
miž se čaroděj setkává na cestě za poznáním.

Mistrovství vědomí je hádankou pro mysl. Je to zmatek, jenž ča-
roděj prožívá, když poznává ohromující tajemství a rozsah vědomí
i vnímání.

Umění *stopařství* je hádankou pro srdce. Je to zmatení, které čaro-
děj cítí, když si uvědomí dvě věci. Za prvé, že svět se nám jeví jako
nemenně objektivní a faktický jen proto, že naše vědomí a vnímání
má určité zvláštní vlastnosti, a za druhé, že vstoupí-li do hry jiné
zvláštnosti vnímání, mění se právě ty věci na našem světě, které se
zdají být tak nemenně objektivní a fakticky dané.

Mistrovství *záměru* je hádankou pro ducha neboli paradoxem ab-
straktna. Je to čarodějovo myšlení a jednání, promítané mimo náš
lidský stav.

Don Juanovo poučení o umění *stopařství* a mistrovství *záměru* zá-
viselo na poučení o mistrovství vědomí, které je úhelným kamenem
jeho učení. Skládá se z těchto základních premis:

1. Vesmír je nekonečná aglomerace energetických polí, která při-
pomínají světelné nitky.
2. Tato energetická pole, nazývaná Orlovy emanace, vyzarují ze
zdroje nepředstavitelných rozměrů, který se metaforicky nazývá
Orel.
3. Lidské bytosti se také skládají z nescíslného množství stejných
nitkovitých energetických polí. Tyto Orlovy emanace vytvářejí za-
pouzdřené aglomerace, které se projevují jako světelné koule veli-

kosti lidského těla s rozpaženými pažemi a připomínají obrovská světelná vejce.

4. Jen velmi malá skupinka energetických polí uvnitř této světelné koule je ozařována intenzivně jasným bodem, který je umístěn na povrchu koule.

5. Vnímání nastává tehdy, když energetická pole v ozářené skupince bezprostředně obklopující jasný bod rozšíří svoje světlo tak, aby osvitilo stejná energetická pole vně koule. Protože vnímatelná jsou jediné ta energetická pole, která ozařuje onen jasný bod, říká se tomuto bodu „bod, kde se shromažďuje, spojuje vnímání“ nebo jednoduše „bod spojení“.

6. Bod spojení se může pohybovat ze své obvyklé polohy na povrchu světelné koule na jiné místo, jak na povrchu, tak také uvnitř. Protože zářivost bodu spojení může osvitit každé energetické pole, s nímž přijde do styku, posune-li se bod spojení do nové polohy, okamžitě ozáří nová energetická pole, která se takto stanou vnímatelná. Toto vnímání se nazývá *vidění*.

7. Když se bod spojení posune, umožní vnímat zcela odlišné světy, stejně objektivní a fakticky skutečné jako je svět, jež vnímáme normálně. Čarodějové chodí do těchto druhých světů, aby získali energii a sílu, aby našli řešení obecných nebo konkrétních problémů nebo aby stanuli tváří v tvář nepředstavitelnu.

8. *Záměr* je všepronikající síla, která způsobuje, že vnímáme. Nevědomuje si svět proto, že ho vnímáme, nýbrž je to spíše tak, že vnímáme důsledkem tlaku a pronikání *záměru*.

9. Cílem čarodějů je dosáhnout stavu absolutního vědomí, aby mohli prožívat všechny možnosti vnímání, které jsou člověku k dispozici. Tento stav vědomí znamená dokonce i alternativní způsob smrti.

Učení o mistrovství vědomí zahrnovalo i určitou rovinu praktických znalostí. V této praktické rovině mě don Juan učil postupům, které jsou nezbytné pro pohybování bodem spojení. *Víduoci* čarodějové dávných dob vytvořili dvě velké soustavy, kterými toho lze docílit, a sice *snění*, neboli ovládnání a využívání snů, a *stopařství*, tedy ovládnání jednání.

Základním manévrem, kterému se musel naučit každý čaroděj, je

pohybovat bodem spojení. Někteří čarodějové, naguailové, se naučili tento pohyb vyvolávat i u druhého. Naučili se uvolňovat bod spojení z jeho obvyklé polohy prudkým úderem přímo na něj. Tato rána, kterou člověk pociťuje jako úder na pravou lopatku, ačkoli se jeho těla nikdy nedokne, vede ke stavu zvýšeného vědomí.

Ve shodě se svou tradicí mi don Juan předával nejdůležitější a nejdramatičtější část svého učení, tedy poučení pro pravou stranu, výlučně ve stavu zvýšeného vědomí. Vzhledem k tomu, že tento stav má neobyčejné vlastnosti, don Juan ode mě vyžadoval, abych o něm s nikým nehovořil, dokud nedokoním všechno, co je v učebním rozvrhu čarodějů. Přijmout tento požadavek pro mě nebylo vůbec obtížné. Za oněch jedinečných stavů vědomí se mi neuvěřitelně rozšířily schopnosti poučení chápat, ale současně se zhoršily moje schopnosti je popisovat, ba dokonce si je zapamatovat. V těchto stavech jsem byl schopen jednat zdatně a s jistotou, ale jakmile jsem se vrátil do normálního stavu vědomí, nedokázal jsem si už na nic vzpomenout.

Trvalo mi několik let, než se mi podařilo zásadním způsobem převést rozšířené vědomí do prosté paměti. Moje rozumové schopnosti i zdravý rozum tento okamžik pořád odkládaly, protože jsem neustále čelně narážel na absurdní, nemyšlitelnou skutečnost zvýšeného vědomí a přímého poznání. Zmatky, do nichž se dostalo moje poznávací vnímání, mě celé roky nutily, abych se tomuto úkolu vyhýbal a nemyslel na něj.

Všechno, co jsem až dosud napsal o mém čarodějském učednictví, vypráví o tom, jak mě don Juan učil ovládat vědomí. Ještě jsem však nepopsal umění *stopařství* ani mistrovství *záměru*.

Těmto principům a jak je uplatňovat mě don Juan učil za pomoci dvou svých společníků a čarodějů, Vicenta Medrana a Silvia Manuela, ale všechno, čemu jsem se od nich naučil, pořád zůstává zadrženo tím, co don Juan nazval spleťmi zvýšeného vědomí. Stále ještě nejsem schopen psát, ba ani jen soustavně přemýšlet o umění *stopařském* nebo o mistrovství *záměru*. Chyboval jsem, když jsem je pokládal za předmět pro normální paměť a vzpomínku. To sice jsou také, a současně i nejsou. Abych vyřešil tento rozpor, nesleduji je přímo, což ani fakticky nelze, nýbrž se jimi zabývám nepřímo, na základě záverečného tématu don Juanova poučení: na základě příběhů o čarodějích minulosti.

Don Juan mi je vyprávěl, aby mi ozřejmil to, co nazývá základním nebo abstraktním jádrem svého učení. Já jsem však nebyl schopen pochopit povahu těchto abstraktních trestí i přes jeho obsažné výklady, které, jak už dnes vím, mi měly více otevřít mysl než něco racionálně vysvětlovat. Způsob, jakým vyprávěl, mě po dlouhé roky přesvědčoval, že jeho výklady abstraktního jádra jsou jako akademická pojednání, a tak vše, co jsem byl za těchto okolností schopen učinit, bylo brát jeho výklady jako dané. Staly se součástí jeho učení, které jsem mlčky přijímal, aniž bych vůbec důkladně docenil, jak naprosto podstatné je jim porozumět.

Don Juan mi předal tři soubory po šesti abstraktních jádrech, které byly uspořádány tak, aby rovina jejich složitosti stále stoupala. Zde se zabývám prvním souborem, do něhož patří manifestace ducha, zaklepání ducha, lživost ducha, sestup ducha, požadavky zá-
měru a zacházení se záměrem.

1

MANIFESTACE DUCHA

První abstraktní jádro

Při každé vhodné příležitosti mi don Juan vyprávěl krátké příběhy o čarodějích své linie, zejména o svém učiteli nagualu Julianovi. Nešlo v pravém slova smyslu o příběhy, ale spíše o vyprávění, jak do-
tyční čarodějové jednali nebo jaká byla jejich osobnost. Tato vyprávění byla pokaždé zaměřena tak, aby objasnila některý konkrétní aspekt mého učednictví.

Stejně příběhy jsem slyšel i od ostatních patnácti členů don Juanovy skupiny čarodějů, ale žádný mi nedokázal podat jasný obraz lidí, které popisoval. Protože jsem nikterak nemohl přesvědčit dona Juana, aby mi o těch čarodějích řekl něco podrobnějšího, smířil jsem se představou, že je nikdy nepoznám do hloubky.

Jednou odpoledne mi don Juan v horách severního Mexika vysvětloval další spleť mistrovství vědomí. To, co tehdy prohlásil, mě však zarazilo.

„Myslím, že už je načase, abychom si popovídali o čarodějích naší minulosti.“

Vysvětloval mi, že je nutné, abych si začal dělat závěry, týkající se světa každodenních záležitostí i světa čarodějů, na základě systematického pohledu na minulost,

„Čarodějové se velmi podstatně zabývají svou minulostí. Tím ovšem nemyslím svou osobní minulost. Pro čaroděje je vlastní minulostí to, co dělali ostatní čarodějové v uplynulých dobách. A tuto minulost budeme právě teď zkoumat.“

Průměrný člověk také zkoumá minulost. Ale většinou zkoumá jen svou vlastní, a to z osobních důvodů. Čarodějové dělají pravý

opak, radí se s minulostí proto, aby získali bod, k němuž se můžou vztahovat.“

„Ale vždyť přece právě tohle dělá každý! Dívá se na minulost, aby se měl k čemu vztahovat!“

„Ne!“ odpověděl don Juan důrazně. „Průměrný člověk se poměruje s minulostí, ať se svou osobní nebo s tím, co ví o době, jež uplynula, proto, aby našel opodstatnění a ospravedlnění svého současného nebo budoucího jednání nebo aby si pro sebe vytvořil nějaký model. Jenom čarodějové upřímně hledají v minulosti referenční bod.“

„Snad by mi to bylo jasné, done Juane, kdybyste mi řekl, co vlastně znamená pro čaroděje takový referenční bod.“

„Stanovit si referenční bod pro čaroděje znamená šanci zkoumat *záměr*. A přesně to je také cílem tohoto závěrečného tématu našeho poučení. A nic nemůže dát čarodějům lepší pohled na *záměr* než zkoumání příběhů druhých čarodějů, kteří bojovali, aby porozuměli stejné síle.“

Když čarodějové z jeho linie zkoumali minulost, bedlivě si prý všimli základního abstraktního řádu ve svém poznání.

„V čarodějství je jednadvacet abstraktních jader,“ pokračoval don Juan. „A na základě těchto abstraktních jader pak existuje řada čarodějských příběhů o naguelech naší linie, kteří bojovali, aby rozuměli duchu. Už je načase, abych ti řekl něco o těchto abstraktních jádrech i čarodějských příbězích.“

Čekal jsem, že mi začne nějaký příběh vyprávět, ale on změnil téma a vrátil se zas k výkladu o vědomí.

„Počkejte, počkejte,“ protestoval jsem. „A co ty příběhy o čarodějích? Copak vy mi je nepovíte?“

„Samozřejmě, že povím,“ odpověděl. „Ale tohle nejsou příběhy, aby se vyprávěly jako pohádky. Budeš se jimi sám muset prokoustat a znovu si je promýšlet. Znovu je prožít, abych tak řekl.“

Nastalo dlouhé ticho. Dával jsem si dobrý pozor, abych příliš nenaléhal. Báł jsem se, že kdybych se těch příběhů moc domáhal, mohl bych si přivodit něco, čeho bych později litoval. Ale nakonec má zvědavost byla větší než zdravý rozum.

„No, tak se do nich tedy pusťme,“ řekl jsem chraptivě.

Don Juan ovidivně postřehl, o čem přemýšlím, a zlomyslně se usmál. Vstal a pokynul mi, abych šel za ním.

Seděli jsme na suchých kamenech na dně rokle. Už bylo odpoledne a temná obloha se zataáhla. Nad horskými štíty na východě se táhly nízké, takřka černé dešťové mraky. Obloha na jihu s vysokými oblaky v tom kontrastu vypadala téměř jasně. Vydatně přšelo, a pak se dešť jako by stáhl někam do úkrytu a nechal za sebou jenom hrozbu.

Měl bych být na kost prokřehlý, protože bylo chladno, ale mně bylo teplo. Svíral jsem kámen, který mi dal don Juan, abych držel. Uvědomil jsem si, že tento pocit tepla v takřka mrazivém počasí dobře znám, a přece nad ním pokaždé znovu žasnu. Kdykoli se zdálo, že začínám prochladat, dal mi don Juan podržet nějakou větvičku nebo klacík nebo mi dal svazek lístků pod košili na hrot hrudní kosti a to úplně postačilo, aby se mi tělo zahřálo.

Pokoušel jsem se sám napodobit tyto účinky jeho starostlivé péče, ale marně. Don Juan mi řekl, že se nejedná o žádnou péči, že prý mě zahřívá jeho vnitřní ticho a ty větvičky, kameny nebo listy jsou pouze pomůcky, aby zachytily mou pozornost a udržely ji zaostřenou.

Rychlými pohyby jsme se vyšplhali po strmém západním svahu hory až na skalní římsu na samém vrcholku. Byli jsme na úpatí vysokého hřebene hor. Ze skalní římsy jsem viděl mlhu, která se začala pohybovat k jižnímu konci údolí pod námi. Nízké chumáče mraků vypadaly, jako by se k nám také přibližovaly. Klouzaly dolů z černozeleňých vysokých horských štítů na západě. Po dešti mi údolí a hory na východě a na jihu pod oblohou s těžkými mraky připadaly jako zahalené do pláště černozeleňého ticha.

„Tady je ideální místo pro rozhovor,“ prohlásil don Juan, usazen na skalnatém dně skryté mělké jeskyně.

Jeskyně byla přesně tak velká, abychom si v ní oba mohli sednout vedle sebe. Hlavami jsme se téměř dotýkali stropu a zády jsme se pohodlně opírali o zaoblený povrch skalní stěny. Jako kdyby byla záměrně vydlabána tak, aby se v ní mohli usadit dva lidé naší velikosti.

Na té jeskyni jsem si všiml ještě jedné zvláštnosti. Když jsem na římsu stál, viděl jsem celé údolí a horské hřebeny na východě i na jihu, ale když jsem se posadil, měl jsem kolem sebe jenom skály. A přitom římsa byla plochá a ve stejné úrovni jako dno jeskyně.

Chtěl jsem na to poukázat, ale don Juan mě předešel.

„Tu jeskyni vyhloubili lidé,“ řekl. „Římsa má trochu sklon, ale toho si oko ani nevšimne.“

„A kdo udělal tu jeskyni, done Juane?“

„Dávni vidoucí. Možná už před několika tisíci lety. A další z jejich zvláštností je, že se jí vyhýbají zvířata, hmyz, ba dokonce i lidé. Staří vidoucí ji museli prosytit hrozným nábojem, z něhož se všem živému dělá nevolno.“

Bylo však dost zvláštní, že já jsem se v ní zcela iracionálně cítil bezpečně a šťastně. Celé tělo se mi až tetelilo pocitem fyzické spokojenosti. Skutečně jsem měl nesmírně blažený pocit, téměř rozkoš v žaludku. Jako kdyby mi něco příjemně lechtalo nervy.

„Ale já vůbec necítím, že bych byl nsvůj,“ poznamenal jsem.

„Já také ne,“ přitakal don Juan. „To ovšem znamená pouze to, že nejsme temperamentem tolik vzdáleni oněm starým vidoucím minulosti, ty ani já. A právě to mi dělá neustálé starosti.“

Bál jsem se sledovat tohle téma ještě dál, a tak jsem čekal, až sám něco řekne.

„První příběh, který ti hodlám vyprávět, se nazývá ‚Manifestace ducha‘,“ začal don Juan. „Ale nenech se tím názvem zmýlit. Manifestace ducha je pouze první abstraktní jádro, kolem něhož je zbudován první čarodějský příběh.“

Toto první abstraktní jádro je samo o sobě příběhem. Vypráví se, že kdysi kdesi žil člověk, obyčejný člověk. Nic zvláštního na něm nebylo. A jako každý jiný byl kanálem pro ducha. A proto byl tak jako každý jiný částí ducha, částí abstrakta, částí abstraktního základu. Ale on to nevěděl. Byl příliš zaměstnán světskými věcmi, a tak neměl čas ani chuť tuhle záležitost skutečně zkoumat.

Duch se mu marně snažil vyjevit, že jsou spojeni. Vnitřním hlasem mu odhaloval svoje tajemství, ale ten člověk nebyl schopen rozumět jeho sdělení. Samozřejmě slyšel ten vnitřní hlas, jenomže byl přesvědčen, že to, co cítí, jsou jeho vlastní pocity a to, co si myslí, jeho vlastní myšlenky.

A duch, aby ho vyburcoval ze spánku, mu dal tři znamení, třikrát za sebou se mu zjevil. Fyzicky tomu člověku zkrátil cestu, a to velmi nápadným způsobem, ale onen člověk se nestaral o nic jiného než o svoje vlastní zájmy.“

Don Juan se zarazil a podíval se na mě, jak to ostatně dělal

vždycky, když ode mě čekal nějaké komentáře nebo otázky. Neměl jsem, co bych řekl. Vůbec jsem nechápal, oč mu vlastně jde.

„Právě jsem ti sdělil první abstraktní jádro,“ pokračoval pak. „Jediné, co bych k tomu mohl dodat, je, že ten duch byl nakonec nucen použít lži, protože onen člověk mu absolutně nebyl ochoten rozumět. A tak se lest stala základem čarodějské stezky. Ale to už je zas jiný příběh.“

Don Juan vysvětloval, že čarodějové chápou toto abstraktní jádro jako schematický plán událostí, jako stále se opakující vzorec, který se objeví pokaždé, když *záměr* naznačí něco smysluplného. Abstraktní jádra jsou tedy vzorcem celkového řetězce událostí.

Ujišťoval mě, že v míře, která přesahuje veškeré chápání, se každá podrobnost každého abstraktního jádra znovu opakuje u každého naguala učedníka. Ujišťoval mě také, že on sám pomáhal *záměru* zaplést mě do všech abstraktních jader čarodějství stejným způsobem, jakým své učedníky zapojoval jeho dobrodinec, nagual Julian, a před ním všichni nagualové. Proces, jímž se každý nagual učedník střetával s abstraktními jádry, vytváří řadu příběhů, vetkaných kolem abstraktních jader, do níž jsou začleněny zvláštní konkrétní detaily z osobnosti a okolností každého učedníka.

Tak například já prý mám svůj vlastní příběh o tom, jak se manifestuje duch, a stejně tak má zas on svůj vlastní příběh, a měl ho i jeho dobrodinec a také nagual, který byl před ním, a tak dál, a tak dále.

„A jaký já mám vlastně příběh o manifestaci ducha?“ zeptal jsem se poněkud zmaten.

„Pokud si vůbec nějaký bojovník uvědomuje svoje příběhy, pak jsi to ty,“ opáčil. „Koneckonců o nich už léta píšeš. Ale abstraktních jader sis ani nevšiml, protože jsi člověk praktický. Děláš všechno jen proto, aby sis rozšířil praktickou stránku věci. I když sis probíral svoje příběhy až do úmoru, vůbec ani netušíš, že v sobě nesou nějaké abstraktní jádro. Proto se ti také všechno to, co jsem s tebou dělal, jeví jako praktická činnost, i když často dosti vrtošivá, proto máš dojem, že učím čarodějství váhavého a většinou hloupého učedníka. Dokud se na to budeš takhle dívat, abstraktní jádra ti budou unikat.“

„Musíte mi odpustit, done Juane, ale to, co říkáte, mě velmi mate. Co to vlastně povídáte?“

jemu. Ale za ten hlavní kus práce, které bylo třeba k tomu, abych se z mizerného stvoření proměnil v bezchybného bojovníka, vděčím svému dobrodinci, nagonal Julianovi.“

„A jak vypadal nagonal Julian?“ zeptal jsem se.

„Víš, že je pro mě dodneška těžké si ho vybavit?“ řekl don Juan. „Možná to zní absurdně, ale on vypadal podle toho, jak potřeboval, a podle okolností. Uměl být mladý nebo starý, hezký a upřímný, vetchý a slabý, silný a plný energie, tlustý nebo štíhlý, prostředně vysoký nebo také nesmírně malý.“

„Chcete snad říct, že byl jako herec, který umí hrát různé role ve všelijakých převlecích?“

„Ne, v tom nebyly žádné převleky. On to nebyl jenom herec. Svým způsobem byl samozřejmě obrovský herec, ale to je zase něco jiného. On se totiž uměl proměňovat a stávat se těmi diametrálně rozmanitými osobami. A protože byl zároveň i velikým hercem, dovedl zahrát i všechny drobné zvláštnůstky v jednání, které každou tu jeho postavu učinily zcela skutečnou. Řekněme, že se cítil jako doma v každé proměně bytí. Asi tak, jako ty se můžeš cítit jako doma, když se převlékneš.“

Dychtivě jsem žádal dona Juana, aby mi ještě něco vyprávěl o proměnách svého dobrodince. Řekl, že jeho dobrodince kdosi naučil, jak se provádějí všechny ty proměny, ale kdyby mi prý měl vysvětlit ještě něco víc, překrývalo by se to s jinými příběhy.

„A jak nagonal Julian vypadal, když se neproměňoval?“

„No, řekněme, že než se stal nagonal, byl velmi štíhlý a svalnatý,“ řekl don Juan. „Měl černé vlasy, husté a vlnité. Dlouhý, jemný nos, silné, velké bílé zuby, oválnou tvář, výraznou čelist a zářivé, temné hnědé oči. Byl vysoký asi sto pětasedmdesát centimetrů. Nebyl Indián a ani snědý Mexičan, a nebyl ani bíloch anglického typu. Vlastně se zdálo, že takovou pleť jako on už nikdo jiný nemá, zejména v posledních letech, kdy se jeho věčně proměnlivá kůže neustále posouvala od tmavého odstínu do velmi světlé a zase zpátky k tmavé. Když jsem se s ním setkal poprvé, byl to světle snědý stařec, a jak mijel čas, stal se z něho mladík se světlou pleť, který byl sotva o pár let starší než já. A mně tehdy bylo dvacet.“

Jestli však proměny jeho vnějšího vzezření ohromovaly, pak změny jeho nálady a jednání, které doprovázely každou proměnu zevnějšíku, už přímo šokovaly. Tak například když se stal tlustým mla-

„Snažím se podat úvod do čarodějských příběhů jako předmětu. Nikdy jsem s tebou o tomto tématu zvlášť nemluvil, protože se tradičně ponechává skrytý. To je poslední šikovná lest ducha. Říká se, že když učedník pochopí abstraktní jádra, je to jako by umístil kamen, kterým završí a zapečetí pyramidu.“

Strmívalo se a vypadalo to, že se opět schyluje k dešti. Měl jsem obavy, že v jeskyni promokneme, bude-li při dešti od východu foukat západní vítr. Byl jsem si jist, že don Juan o tom ví, ale zřejmě si toho nechtěl všimnout.

„Do zítřka do rána přšet nebude,“ prohlásil.

Když jsem slyšel, jak odpovídá na moje vnitřní myšlenky, mimoděk jsem vykročil a bouchl jsem se hlavou o strop jeskyně. Mnohem víc to zadunělo, než zabořelo.

Don Juan se smál, až se chytil za boky. Po chvíli mě však hlava začala skutečně bolet, že jsem si ji musel mnout.

„Já se s tebou ohromně bavím. Stejně tak se určitě bavil i můj dobrodinec se mnou,“ rozesmál se znovu don Juan.

Několik minut jsme mlčeli. Kolem nás bylo hrozné ticho. Měl jsem dojem, že slyším, jak šumí nízké mraky, valící se na nás z vyšších hor. Potom jsem si uvědomil, že to, co slyším, je tichý vítr. V mělké jeskyni, kde jsem seděl, to šumělo jako šepot lidských hlasů.

„Já jsem měl neobyčejně velké štěstí, že mě učili dva nagonalové,“ řekl don Juan a přerušil sevření, jež mě fascinovalo a v němž mě v tu chvíli vítr držel. „Jednen z nich byl samozřejmě můj dobrodinec, nagonal Julian, a druhý byl zas jeho dobrodinec, nagonal Eliás. Ale můj případ je zcela jedinečný.“

„A proč byl váš případ jedinečný?“

„Protože už po generace nagonalové shromažďují svoje učedníky teprve několik let poté, co jejich učitelé opustili svět,“ vysvětloval mi. „Až na mého dobrodince. Stal jsem se jeho učedníkem osm let předtím, než jeho dobrodinec opustil svět. Osm let mi bylo dáno jako milost. To byla ta nejšťastnější věc, která se mi mohla přihodit, protože jsem měl příležitost, aby mě učili dva zcela protikladné temperamenty. Jako kdyby mě vychovával mocný otec a ještě mocnější dědeček, kteří spolu moc nevycházejí. A v takových soubojích vždycky vítězí dědeček. Takže jsem vlastně rádným produktem učení nagonalu Eliáse. Byl mi bližší nejen svým temperamentem, ale také názory. Řekl bych, že za svoje jemné vyladění vděčím právě

se překrývá s označením vůdce, dobrodince, kterému se také říká *nagual*, a tak jsem se rozhodl říkat duch, *záměr*, abstraktno.“

Don Juan náhle zmlkl a doporučil mi, abych byl potichu a přemýšlel o tom, co mi řekl. Byla už velká tma. Bylo tak hluboké ticho, že jsem byl celý rozčilený, místo abych se jím nechal ukolébat do stavu pokojného klidu. Nedokázal jsem si udržet pořádek v myšlenkách. Snažil jsem se soustředit pozornost na příběh, který mi vyprávěl, ale místo toho jsem pořád myslel na všechno možné, až jsem nakonec usnul.

Bezchybnost *naguala Eliase*

Nemohl jsem vůbec poznat, jak dlouho jsem v té jeskyni spal. Vylekal mě don Juanův hlas a já jsem se probudil. Říkal mi, že první čarodějský příběh, týkající se manifestace ducha, vypráví o vztahu mezi *záměrem* a *nagualem*. Je to příběh o tom, jak duch vábí *naguala*, budoucího učedníka, a jak musí *nagual* docenit toto vábení, než se rozhodne, jestli je přijme nebo odmítne.

V jeskyni byla velká tma a těsný prostor nás omezoval. Za normálních okolností bych v prostorách těchto rozměrů pociťoval klaustrofobii, ale tato jeskyně mě konejšila a rozptylovala mé pocity rozmrzelosti. Něco v jejím uspořádání také pohlcovalo ozvěnu don Juanových slov.

Don Juan vysvětloval, že každý čin, který vykonají čarodějové, a zejména pak *nagualové*, je prováděn buď proto, aby posílil jejich spojení se *záměrem*, nebo jako odezva, kterou toto spojení samo vydá. Čarodějové a zejména *nagualové* se tedy musí mít aktivně a ustavičně na pozoru a sledovat projevy ducha. Tyto projevy se nazývají gesta ducha, nebo jednodušší náznaky či znamení. Znovu opakoval příběh, který mi již vyprávěl, o tom, jak se setkal se svým dobrodincem, *nagualem Julianem*.

Don Juan se kdysi nechal nalákat dvěma darebáky a přijal práci na odlehlém velkostatku. Jeden z těch lumpů tam pracoval jako předák. Dona Juana se prostě zmocnil a udělal si z něho otroka.

Don Juan byl zoufalý, a protože neměl jinou možnost, tak odtamtud utekl. Násilnický parták ho pronásledoval. Dohonil ho na venkovské silnici, střelil ho do prsou a nechal ho tam umírat.

dým mužem, byl zoviální a požívačný. Když byl vychrtlým starcem, byl malicherný a mstivý. A když byl tlustým starcem, stal se z něj ten největší blbec, jakého jsem kdy potkal.“

„A byl vůbec někdy sám sebou?“ zeptal jsem se.

„Ne tak jako jsem sám sebou já. Protože mě proměny nezajímají, jsem pořád stejný. Ale on vůbec nebyl jako já.“

Don Juan se na mě podíval, jako kdyby odhadoval moji vnitřní sílu. Usmál se a zavrtěl hlavou. Potom se hurónsky rozesmál.

„Co je vám tak k smíchu, done Juane?“

„To, že jsi pořád příliš pruderní a škrobený, takže nemůžeš plně docenit povahu proměn mého dobrodince a celý jejich rozsah. Doufám jen, že až ti o nich něco povím, nebudeš tím zas morbidně posedlý.“

Z jakéhosi důvodu jsem byl najednou celý nesvůj a musel jsem změnit téma.

„A proč se vlastně *nagualům* říká dobrodinci a ne jednoduše učitelé?“ ptal jsem se nervózně.

„Říkat *nagualovi* dobrodince je projevem učedníkovy vděčnosti,“ řekl don Juan. „*Nagual* ve svých učednících vytváří pocit obrovského vděku. Koneckonců *nagual* je tvaruje a provádí nepředstavitelnými oblastmi.“

Poznámenal jsem, že někoho učít je podle mého názoru ten největší a nejaltuističtější skutek, který člověk může pro druhého udělat.

„Pro tebe učít znamená totéž co mluvit o vzorcích. Ale pro čaroděje učít znamená dělat to, co dělá *nagual* pro svoje učedníky. Oslovuje kvůli nim *záměr*, tedy sílu převládající ve vesmíru, sílu, která věci mění a dává jim nový řád nebo je nechává tak, jak jsou. *Nagual* ji formuluje a potom řídí následky, které tato síla může mít na jeho učedníky. Bez *nagualova* tvarujícího *záměru* by nepoznali bázeň, údiv ani úžas a místo aby vstoupili na magickou cestu objevování, jenom by se učili řemeslu, řemeslu léčitelskému, čarodějskému, věšteckému nebo řemeslu šarlatánství, prostě čemukoli.“

„A můžete mi vysvětlit, co je to *záměr*?“

„Jediný způsob, jak se dá poznat *záměr*,“ odpověděl mi, „je poznat ho přímo v živém spojení, které existuje mezi *záměrem* a všemi vnímajícími bytostmi. Čarodějové nazývají *záměrem* nepopsatelnou, duch, abstraktno, *nagual*. Já bych tomu nejradši říkal *nagual*, ale to

Don Juan ležel v bezvědomí na silnici a smrtelně krvácel, když šel právě kolem nagual Julian. Ten využil svých léčitelských znalostí, zastavil mu krvácení a odnesl ho, stále ještě v bezvědomí, k sobě domů, kde ho pak vyléčil.

Duch dával nagualu Julianovi o donu Juanovi znamení. Nejdříve na silnici pár metrů od místa, kde don Juan ležel, zvrátil malý cyklon kužel prachu. Druhým znamením byla myšlenka, která nagualu Julianovi bleskla hlavou těsně předtím, než zaslechl výstřel o pár metrů dál. Napadlo ho, že už je na čase, aby měl uředníka. A za pár okamžiků mu dal duch třetí znamení: když se utíkal schovat, srazil se s tím pistolníkem. Servali se, a tak mu nejspíš nagual Julian zne-možnil vystřelit na dona Juana podruhé. S někým se srazil je pro čaroděje taková chyba, které by se nikdy žádný čaroděj, natožpak nagual, jen tak nedopustil.

Nagual Julian okamžitě zhodnotil situaci. Když *uviděl* dona Juana, pochopil důvod, proč se duch projevil. Tady leží dvojitý muž, dokonalejší kandidát, aby se stal jeho naguaelem učedníkem.

Ve mně teď začalo hřadit racionální znepokojení. Chtěl jsem totiž vědět, jestli také čarodějové můžou taková znamení vykládat ne-správně. Don Juan mi odpověděl, že moje otázka sice vypadá na-prosto legitimně, ale přesto sem nepatří, jako ostatně většina mých otázek, protože se prý tímto způsobem ptám jen na základe své zkušenosti ze světa každodenního života. A tak se prý moje otázky vždycky týkají ověřovacích procedur nebo kroků, které je třeba do-držovat, a puntičkářských pravidel, ale nemají nic společného se základními předpoklady čarodějství. Poukázal na to, že chyba mého racionálního dovozování je v tom, že se mi nikdy nepodaří zahrnout do něj svoje zkušenosti ze světa čarodějů.

Namítal jsem, že jen málokterá z mých zkušeností ze světa čarodějů má kontinuitu, a proto je nemůžu využívat ve svém každodenním životě. Jen málokdy jsem si na všechno rozpomněl, a to ještě pouze tehdy, když jsem byl ve stavu hluboce zvýšeného vědomí. Jedinou zkušeností, která pro mě ve stavu zvýšeného vědomí, jehož zpravidla dosahuji, má kontinuitu mezi minulostí a přítomností, je don Juan.

Odsekl mi, že jsem dokonale schopen zapojit čarodějské myšle-ní, protože jsem už předpoklady čarodějství prožil i ve stavu nor-málního vědomí. A pak dodal už mírnějším tónem, že zvýšené vě-

domí neodhaluje všechno, dokud se nedovrší celá stavba poznání čarodějů.

Potom mi odpověděl na otázku, jestli si čarodějové mohou zna-mení vykládat mylně. Vysvětloval mi, že když čaroděj vykládá zna-mení, přesně ví, co znamená, aniž by vůbec měl nějaký pojem o tom, jak to vlastně ví. To je jeden ze zarážejících důsledků, které plynou ze spojení se *záměrem*. Čarodějové mají smysl, jímž pozná-vají věci přímo. Nakolik si tím mohou být jisti, to záleží jen na tom, jak silné a jasné je jejich spojení.

Pocit, který každý zná jako „intuici“, je prý aktivací našeho spoje-ní se *záměrem*. A protože čarodějové záměrně usilují porozumět to-muto spojení a posilovat ho, dalo by se říci, že všechno neomylně a přesně poznávají intuicí. Čist znamení je pro čaroděje běžná zále-žitost a chyby se dějou pouze tehdy, když se do věci pletou osobní pocity a zamířují články, jež čaroděje spojuje se *záměrem*. Jinak je jejich přímé poznání absolutně přesné a funkční.

Chvilí jsme byli potichu.

Potom don Juan zčistajasna řekl: „Budu ti teď vyprávět příběh o nagualu Eliásovi a manifestaci ducha. Duch se čarodějovi, a ze-jména pak nagualovi, ukazuje na každém rohu. Ale tohle není celá pravda. Celá pravda je taková, že duch se ukazuje každému a se stejnou intenzitou a důsledností, ale pouze čarodějové, a obzvláště nagualové jsou na tyto projevy vyladěni.“

Don Juan začal vyprávět svůj příběh. Nagual Eliás prý jel jednoho dne na koni do města. Jel zkratkou přes kukuřičná pole, když tu se najednou kůň splášil. Vyděsil ho rychlý sokol, který se střemhlav vrhl a proletěl nízkou nad nimi. Jen o píd' prý minul nagualův slamáček. Na-gual okamžitě slezl a začal se rozhlížet kolem. Mezi vysokou, suchou kukuřicí uviděl podivného mladého muže. Měl na sobě drahý tmavý oblek a vypadal, jako by tam byl cizí. Nagual Eliás byl zvyklý vídat na polích rolníky nebo statkáře, ale ještě nikdy neviděl, že by se tak elegantně oblečený městský člověk pohyboval po polích s očividnou lhostejností ke svým nákladným botám a oblečení.

Nagual uvázal koně a vykročil k tomu mladíkovi. Poznal, že let sokola i vzezření toho muže je nepochybně manifestace ducha, kte-rou nemůže přehlížet. Dostal se k mladíkovi velice blízko a uviděl, co se děje. Ten muž honil jednu rolnici, která běžela pár metrů před ním, dováděla a smála se.

Nagualovi byl ten kontrast zcela zřejmý. Ti dva, co spolu dovádějí v kukuřičném poli, k sobě nepatřili. Naguala napadlo, že ten muž bude patrně statkářovým synem a žena že asi bude jejich děvečkou. Byl rozpačitý z toho, že je pozoruje, a už se chtěl obrátit a odjet, když tu se sokol opět vrhl střemhlav do kukuřičného pole. Tentokrát se zas dotkl mladíkovy hlavy. Sokol tu dvojici vyděsil. Zastavili se, dívali se nahoru a snažili se předvídat jeho další let. Nagual si všiml, že mladík je hubený a hezký a že má uhrančivé, neklidné oči.

Potom ty dva omrzelo pozorovat sokola a vrátili se zas ke svému dovádění. Mladík ženu chytil, objal ji a něžně ji položil na zem. Ale místo aby se s ní snažil pomilovat, jak nagual očekával, svlékl si šaty a producoval se před tou ženou.

Vůbec nezavírala stydlivě oči, ani nepištěla z rozpaků nebo strachu. Chichotala se, fascinována poskakujícím nahým mužem, který se kolem ní točil jako satyr, dělal necudná gesta a smál se. Nakonec zřejmě zcela přemožena tímto pohledem, dívoce vykřikla, zvedla se a vrhla se mladému muži do náručí.

Nagual Elías se svěřil donu Juanovi, že to, co mu duch ukazoval, ho tehdy nanejvýš zmátlo a zarazilo. Bylo nablédni, že ten mladík je šílenec. Musel přece vědět, jak si rolníci hlídají své ženy. Jistě by ho jinak ani nenapadlo, že bude svádět mladou rolnici za bílého dne pár metrů od silnice, nahý od hlavy až k patě.

Don Juan se rozesmál a vysvětloval mu, že svléknout si šaty a vykonávat pohlavní akt za bílého dne a na takovém místě v těch dobách znamenalo, že dotyčný člověk je buď blázen anebo duchem pozhnaný. To, co ten muž prováděl, dodal pak don Juan, se dnes už tak pozoruhodné asi zdát nebude. Ale tenkrát, málem před sto lety, měli lidé mnohem větší zábrany.

Od chvíle, kdy ho spatřil, tohle všechno naguala Elíase přesvědčilo o tom, že ten muž je obojí, blázen i duchem pozhnaný. Měl strach, že by se tam mohl objevit nějaký rolník, rozzuřit se a mladíka na místě zlynčovat. Ale nikdo se neobjevil. Nagual měl pocit, že se čas zastavil.

Když se ten muž pomiloval, oblékl se, vzal kapesník a přepečlivě si očistil boty. Přitom stále té dívce něco horlivě slíboval. A pak šel svou cestou. Nagual Elías ho sledoval. Vlastně ho pak sledoval několik dní a zjistil, že se jmenuje Julian a že je to herec.

Viděl ho potom častokrát i na jevišti a pochopil, že tento herec má veliké charisma. Obecenstvo ho milovalo, zejména ženy. Úplně bez zábran využíval svých charismatických darů ke svádění svých obdivovatelů. Nagual herce sledoval, a tak se nejednou stal svědkem jeho sváděcí techniky. Spočívala v tom, že se svým oddaným fanynkám předváděl nahý, jakmile se mu podařilo být s nimi o samotě. Vždycky počkal, až se mu dívky, omráčené jeho předváděním, samy vzdaly. Zdálo se, že tehle jeho způsob je nesmírně účinný. Nagual musel přiznat, že herec má veliký úspěch, až na jednu jedinou věc. Byl totiž na smrt nemocný. Nagual *viděl*, jak za ním všude chodí černý stín smrti.

Don Juan mi znovu vysvětlil, co mi říkal již před léty, že totiž naše smrt je černá skvrna, kterou máme přímo za levou lopatkou. Čarodějové prý poznají, kdy se člověk blíží smrti podle toho, že *vidí* tu tmavou skvrnu a *vidí*, že se stává pohyblivým stínem, který má stejnou velikost i tvar jako člověk, jemuž patří.

Když nagual poznal tu bezprostřední blízkost smrti, zaplavil ho ochromující zmatek. Divil se, proč mu duch ukazuje na tak nemocného člověka. Učili ho přece, že v přirozeném stavu převládá výměna a nikoli opravování. A nagual navíc pochyboval, že má dost schopností a síly toho mladého muže vyléčit a odolat černému stínu jeho smrti. Pochyboval dokonce i o tom, zda dokáže přijít na to, proč ho duch zapletl do projevu tak očividného zmaru.

Nagual však nemohl dělat nic jiného, než zůstat s tím hercem, sledovat ho a čekat na příležitost, až celou věc *uvidí* do větší hloubky. Don Juan vysvětloval, že když se nagual ocitne tvář v tvář manifestaci ducha, první jeho reakcí je *vidět* osoby, o něž se jedná. Nagual Elías pečlivě prováděl *vidění* toho muže od chvíle, kdy mu poprvé padl do oka. *Viděl* také tu rolnici, která byla součástí projevu ducha, ale na ní *neviděl* nic, co by podle jeho soudu upozorňovalo na projev ducha.

Když se však stal svědkem dalšího svádění, nabyla nagualova schopnost *vidět* nové hloubky. Tentokrát byla oddanou hercovou fanynkou dcera bohatého statkáře. A ta měla od začátku navrch. Nagual se dozvěděl o jejich schůzkách, protože zaslechl, jak herec vyzývá, aby se s ní sešel na druhý den. Nagual se za svítání schovával přes ulici, když mladá žena odcházela z domu. Místo na ranní mši, šla za hercem. Už na ni čekal a ona ho vyhlédla do otevřených

polí. Zdálo se, že herec váhá, ale ona ho škádčila a nenechala ho odejít.

Nagual je pozoroval, jak se kradou pryč, a byl absolutně přesvědčen, že toho dne se stane něco, co ani jeden z nich nepředpokládá. *Viděl*, jak hercův černý stín vyrostl do výšky téměř dvojnásobně. Nagual usoudil ze záhadného a tvrdého výrazu v očích té mladé ženy, že i ona v intuitivní rovině cítí černý stín smrti. Zdálo se, že herec je něčím zcela zaujat. Nesmál se tak, jako se smával jindy.

Šli dost daleko. V jednu chvíli se všimli naguala, který šel za nimi, ale ten začal okamžitě předstírat, že pracuje na poli, že je rol-níkem, který tam patří. Dvojice se hned uklidnila. Nechali naguala, aby se k nim přiblížil.

Pak nastala chvíle, kdy ze sebe herec shodil šaty a předváděl se dívce. Ale ta, místo aby omdlévala a vrhala se mu do náručí, ho začala bít. Nemilosrdně ho kopala a bušila do něj, dupala mu na bosé palce, až bolestí vykřikl.

Nagual věděl, že ten muž onu mladou ženu nijak neohrožoval, že jí neublížil. Ani vlásku jí nezkřivil. Prala se jenom ona a on se pouze snažil odrážet její rány a vytrvale, avšak bez vzrušení, se jí snažil nalákat tím, že jí ukazoval své pohlaví.

Nagual byl plný odporu i obdivu. Jasně viděl, že ten herec je ne-napravitelným sukničkářem, ale stejně jasně vnímal, že je na něm něco jedinečného, i když odporného. Naguala zarazilo, když *viděl*, že ten muž má neobyčejně zřetelný článek, který ho spojuje s duchem.

Konečně ten útok skončil. Žena přestala herce bít, ale neutekla. Místo toho se mu vzdala. Lehla si a řekla hercovi, že teď si s ní může dělat, co chce.

Nagual zpozoroval, že ten muž je tak vyčerpaný, až je takřka v bezvědomí. Avšak navzdory své únavě šel rovnou na věc a dovršil své svádění.

Nagual se smál a uvažoval nad velikým životním elánem toho muže, tak zbytečným, nad jeho odhodlaností, když tu žena vykřik-la. Herec začal lapat po dechu. Nagual *viděl*, jak černý stín herce udeřil. S absolutní přesností mu projel do trhliny jako dýka.

Tady don Juan trochu odbočil a upřesňoval něco, co mi vysvětl-val již dříve. Popisoval mi trhlinu, otvor v naší světelné skořápce asi tak ve výšce pupku, kam neustále buší síla smrti. Teď mi k tomu

ještě doplnil, že pokud smrt bije do zdravých bytostí, je to jako rány kouli, jako údery pěstí. Ale když bytosti umírají, smrt je udeří jako rána dýkou.

A tak nagual Elías nade všechny pochybnosti věděl, že herec je dočista mrtev. Jeho smrt automaticky ukončila nagualův zájem o záměry ducha. Žádné záměry už nezbývaly, neboť smrt všechno srovnala.

Nagual se tedy zvedl ze svého úkrytu a odcházel. Ale něco ho nutilo váhat. Byl to klid té mladé ženy. Nonšalantně si oblékala těch pár kousků oblečení, které měla svlečené, a přitom si pískala, jako kdyby se nic nestalo.

A tehdy nagual *viděl*, jak se mužovo tělo uvolnilo, aby přijalo přítomnost smrti, a jak přitom uvolnilo ochranný závoj a odhalilo svou pravou přirozenost. Ten muž byl totiž dvojí a měl nesmírné zdroje energie. Byl schopen vytvářet si ochrannou clonu nebo pře-vlek, byl to přirozený čaroděj a dokonaly kandidát na naguala učedníka, jen kdyby ovšem nebylo toho černého stínu smrti.

Ten pohled naguala úplně vyvedl z rovnováhy. Pochopil teď, co duch zamýšlí, ale nechápal, jak by se tak zbytečný člověk mohl ho-dit do přediva záležitostí čarodějů.

Žena mezitím vstala a odcházela pryč, aniž by se nějak zvlášť dí-vala na muže, jehož tělo se stále svíjelo ve smrtelných křečích.

Nagual *viděl* její světelnost a poznal, že její nesmírná agresivita pramení z obrovského toku nadbytečné energie. Dospěl k přesvěd-čení, že pokud nevyužije svou energii k střízlivému využití, její síla z ní vytáhne to nejlepší. Nelze ani domyslet, kolik neštěstí by jí pak přivodila.

Nagual sledoval lhostejnost, s níž odcházela, a uvědomil si, že se tu opět projevuje duch. Bylo nutné, aby byl klidný a nonšalantní. Musel jednat tak, jako kdyby neměl co ztratit. Za každou cenu však musel zasáhnout. A vpravdě nagualským způsobem se rozhodl uči-nit nemožné. A jeho svědkem nebyl nikdo jiný, než duch sám.

Don Juan poznamenal, že právě takové příhody prověří, jestli je dotyčný nagual pravý nebo falešný. Nagualové udělají rozhodnutí. Bez ohledu na důsledky se rozhodnou jednat nebo nejednat. Pod-vodníci dumají a jsou z toho paralyzováni. A když se nagual Elías rozhodl, klidně přistoupil k umírajícímu a udělal to první, k čemu ho přimělo jeho tělo, nikoli jeho mysl: udeřil toho muže na bod

spojení, a tím ho uvedl do stavu zvýšeného vědomí. Zuřivě do něj bušil, znovu a znovu, až se mu posunul bod spojení. Za pomoci síly samotné smrti poslaly nagualovy rány bod spojení toho muže do místa, kde na smrti už nezáleží. A tam přestal umírat.

Když už herec opět dýchal, nagual si uvědomil, jak obrovská je to odpovědnost. Má-li herec odolat své smrti, pak bude nutné, aby zůstal v rovině zvýšeného vědomí, dokud ji nezaplaší. Ovšem jeho fyzický rozklad už byl v dost pokročilém stavu, a to znamenalo, že s ním nelze hýbat, protože by okamžitě zemřel. Nagual učinil jedinou možnou věc za těchto okolností: postavil kolem jeho těla přístřešek. A tři měsíce tam pak pečoval o zcela nehybného muže.

Moje racionální myšlení opět získalo navrch, a tak místo abych pouze poslouchal, chtěl jsem vědět, jak mohl nagual Elías postavit přístřešek na půdě, která není jeho. Věděl jsem, s jakou vášnivostí venkované střeží vlastnictví půdy a jaké teritoriální city jsou s tím spojeny.

Don Juan připustil, že on sám se na to taky ptal. A nagual Elías mu řekl, že mu to umožnil samotný duch. Tak tomu je se vším, co nagual podniká, za předpokladu, že se řídí projevy ducha.

Když herec začal opět dýchat, nagual Elías se nejdříve rozeběhl za tou mladou ženou. I on hrála důležitou roli v manifestaci ducha. Dohonil ji nedaleko místa, kde ležel polomrtvý herec. Než by jí začal vysvětlovat, v jak vážném stavu ten muž je, a pokoušel se jí přemluvit, aby mu pomohla, znovu na sebe vzal absolutní odpovědnost za své činy. Skočil na ni jako lev a udeřil ji mocnou ranou na bod spojení. I ona, stejně jako herec, byla schopna takovou ránu o život vydržet. Bod spojení se jí pohnul. Jenomže sotva se uvolnil, začal se pohybovat špatně.

Nagual odnesl mladou ženu k herci. Strávil u nich pak celý den a snažil se zabránit, aby ona přišla o rozum a herec o život.

Když si byl celkem jist, že už má situaci do jisté míry pod kontrolou, zašel za jejím otcem a řekl mu, že jeho dceru zasáhl blesk a ona z toho dočasně přišla o rozum. Pak ho zavedl k místu, kde ležela. Řekl mu, že ten mladý muž, ať už je to, kdo chce, odvedl svým tělem celý výboj blesku, a tím dívku zachránil před jistou smrtí, avšak sám sebe tím zranil do té míry, že se s ním nesmí ani pohnout.

Vděčný otec pomohl nagualovi vystavět přístřešek pro muže,

jenž zachránil jeho dceru. A za tři měsíce nagual dosáhl nemožného. Vyléčil toho mladého muže.

Když nastal čas, aby nagual odešel, smýsl pro odpovědnost a povinnost od něho vyžadoval, aby tu mladou ženu upozornil na přebytečnou energii, kterou má, i na zhoubné důsledky, které to bude mít na její život i na její blaho, a vyzval ji, aby se připojila ke světu čarodějů, protože to je jediná obrana proti její sebezníčující síle.

Žena neodpověděla. A nagual Elías jí musel říci to, co říká každý nagual případnému učedníkovi už po celé věky: že čarodějové pokládají čarodějství za magického, tajemného ptáka, který se na okamžik zastavil v letu, aby dal člověku naději a cíl, že čarodějové žijou pod jeho křídlem, pod křídlem ptáka, jehož nazývají ptákem moudrosti, ptákem svobody, a žíví ho svým odhodláním a svou bezchybností. Říkal jí, že čarodějové vědí, že let ptáka svobody je vždycky přímočarý, protože nikterak nelze dělat smyčky, protože nejde kroužit tam a vracet se zpátky. Pták svobody může učinit pouze dvojí, buď vezme čaroděje s sebou, nebo je nechá být.

S mladým hercem, jenž byl stále na smrt nemocen, nagual Elías nemohl mluvit stejným způsobem. Mladý muž neměl moc na vybranou. A přesto mu nagual řekl, že pokud se chce vyléčit, bude muset naguala bezpodmínečně následovat. A herec jeho podmínky okamžitě přijal.

Toho dne, kdy se nagual Elías s hercem vydali zpátky domů, na ně mladá žena mlčky čekala na okraji města. Neměla žádné zavazadlo, ba ani košík. Vypadalo to, jako by se nimi přišla pouze rozloučit. A nagual šel pořád dál, ani se na ni nepodíval. Za to herec, jehož nesli na nosítkách, jí s námahou říkal sbohem. Zasmála se a beze slova se vmísila do nagualovy skupiny. Neměla nejmenší pochybnosti ani problémy všechno opustit. Dokonale pochopila, že nemá žádnou jinou šanci, že pták svobody čaroděje buď vezme s sebou, anebo je nechá být.

Don Juan poznamenal, že ho to vůbec nepřekvapuje. Síla nagualovy osobnosti je vždycky tak ohromující, že se jí prakticky nedá odolat. Nagual Elías prý na oba dva hluboce zapůsobil. Měl tři měsíce na to, aby s nimi byl dennodenně v kontaktu, a oni si zvykli na jeho důslednost, nezávislost a objektivitu. Okouzila je jeho střízlivost, a především absolutní odevzdanost, s jakou se jim věnoval. Svým příkladem a svými činy jim nagual Elías podal ucelený po-

hled na svět čarodějů, na svět nosný a životodárný, ale přesto nanějvyšší náročný. Na svět, který připouští jen velmi málo omylů.

Don Juan mi pak připomněl, co mi často opakoval, ale nač jsem vždycky jaksi dokázal nemyslet. Neměl bych prý ani na okamžik zapomínat, že pták svobody má velmi málo trpělivosti, pokud jde o nerozhodnost, a jestliže odletí pryč, nikdy už se nevrátí.

Mrazivá ozvěna jeho hlasu naplnila okolí, ještě před vteřinou mírumilovně temné, naléhavosti až k prasknutí.

Don Juan přivolal tu mírnou tmou zase zpátky stejně rychle, jako přivolal tu naléhavost. Jemně mi ždůchl do paže.

„Ta žena byla tak mocná, že by mohla utancovat každého. Jmenovala se Talía.“

2

ZAKLEPÁNÍ DUCHA

Abstraktní podstata

Domů k donu Juanovi jsme se vrátili až v časných ranních hodinách. Trvalo nám dlouho, než jsme z hory sešplhali dolů, hlavně proto, že jsem se bál, abych ve tmě nezakopl a nespadl do propasti. Don Juan musel každou chvíli zastavit, aby popadl dech, který ztrácel, jak se mi smál.

Byl jsem k smrti unaven, ale přesto jsem nemohl usnout. Před polednem začalo pršet. Místo aby mě zvuk těžkého lijáku bubnujícího na taškovou střechu uspal, všechny známky ospalosti zmizely.

Vstal jsem a šel se podívat po donu Juanovi. Našel jsem ho, jak klimbá v křesle. Jakmile jsem se k němu přiblížil, hned se zcela probudil. Popřál jsem mu dobré jítro.

„Zdá se, že vám není zatěžko usnout,“ poznamenal jsem.

„Když se něčeho bojíš nebo když tě něco rozruší, nelehej si na spaní,“ řekl, aniž by se na mě podíval. „Spi vsedě na měkkém křesle jako já.“

Kdysi mi radil, že chci-li svému tělu dopřát léčivý odpočinek, měl bych si spíš pořádně zdřímnout vleže na břiše, s obličejem obráceným doleva a s chodidly přes dolní pelest postele. Aby mi nebyla zima, doporučoval mi měkký polštář přes ramena, ale na krk si ho nedávat, a vzít si k tomu teplé ponožky nebo si ponechat boty na nohou.

Když jsem tu radu slyšel poprvé, myslel jsem si, že si dělá legraci, ale později jsem si to rozmyslel. Spánek v téhle pozici mi pomohl neobyčejně dobře si odpočinout. Když jsem poznal, jak překvapivé to má účinky, poradil mi, abych jeho rady do puntíku dodržel a nelámal si hlavu, zda mu věřit nebo ne.

Naznačil jsem donu Juanovi, že mi snad měl o tom spaní vsedě říct už v noci. Vysvětloval jsem mu, že jsem nemohl usnout nejen proto, že jsem tak nesmírně unavený, ale také proto, že mě podivně znepokojuje to, co mi vyprávěl v jeskyni čarodějí.

„Tak dost!“ vykřikl. „Viděl už jsi a slyšel věci, které zneklidňují daleko víc, a neztratil jsi kvůli nim ani chvilku spánku. Tebe trápí něco jiného.“

Nejdřív mě napadlo, že si snad myslí, že před ním skrývám, oč mi doopravdy jde. Začal jsem mu něco vysvětlovat, ale on mluvil dál, jako kdybych vůbec nic neřikal.

„Včera večer jsi kategoricky tvrdil, že tě ta jeskyně vůbec nezne-
pokojuje. A přitom jsi tam byl očividně nesvůj. Včera jsem se k té jeskyni už nevracel, protože jsem čekal, jak na ni budeš reagovat.“

Vysvětlil mi, že ji dávní čarodějové vyhloubili, aby sloužila jako katalyzátor. Tvar jeskyně upravili tak, aby se dovnitř vešli dva lidé jako dvě energetická pole. Podle teorie čarodějí umožňuje přirozenost té skály a způsob, jakým v ní byla jeskyně vyhloubena, dvěma tělům, dvěma světelným koulím propojit si vzájemně energii.

„Proto jsem tě také do jeskyně zavedl. Ne proto, že bych měl to místo rád, to tedy nemám, ale protože byla vytvořena jako nástroj, který posune učedníka hluboko do zvýšeného vědomí. Ale bohužel, tak jako pomáhá, stejně tak i zatemňuje. Dávní čarodějové se příliš neoddávali přemýšlení. Měli spíš sklony k činitům.“

„Vždycky jste mi říkal, že takový byl i váš dobrodinec,“ poznamenal jsem.

„To já jen přeháním,“ odvětil, „asi tak, jako když říkám, že ty jsi blázen. Můj dobrodinec byl moderní nagonal. Usiloval o svobodu, ale měl větší sklony k jednání než k přemýšlení. Ty jsi moderní nagonal, který usiluje o stejnou věc, ale máš sklony k těžkým rozumovým úchytkám.“

Tohle srovnání mu nejspíš připadalo náramně legrační. Jeho smích se rozlehl po prázdné místnosti.

A když jsem znovu zavedl rozhovor na jeskyni, dělal, že mě neslyší. Poznal jsem, že to jenom předstírá, podle jiskřičky v očích a podle toho, jak se usmál.

„Včera v noci jsem ti záměrně pověděl první abstraktní jádro. Doufal jsem, že budeš přemýšlet o tom, jakým způsobem jsem s tebou jednal za ta léta já, a že tak získáš určitou představu i o ostat-

ních jádrech. Jsi se mnou už dlouho, a tak mě velmi dobře znáš. Když jsme spolu, v každém okamžiku se snažím přizpůsobovat svoje činy i myšlenky vzorcům těchto abstraktních podstat.

Příběh nagonalu Eliase je zas něco jiného. I když se zdá, že je to příběh o lidech, ve skutečnosti je to příběh o *záměru*. *Záměr* před námi staví budovu a vyzývá nás, abychom do ní vstoupili. Tímto způsobem čarodějové chápou to, co se kolem nich děje.“

Don Juan mi připomněl, že jsem se vždycky usilovně snažil ve všem, co mi říká, odhalovat vnitřní řád. Domníval jsem se, že mě kritizuje za mou snahu všechno, čemu mě učí, převádět na otázky společenských věd, a tak jsem mu začal vysvětlovat, že tento můj náhled se už změnil pod jeho vlivem, ale zarazil mě a usmál se.

„No, ve skutečnosti vlastně nijak zvlášť dobrý myslitel nejsi,“ pozděl si. „Vždyť já přece chci, abys pochopil vnitřní řád toho, čemu tě učím. Mám námitky jen proti tomu, co za onen vnitřní řád považuješ. Ty ho chápeš jako jakési tajné postupy nebo skrytou soustavnost. Pro mě však řád znamená dvě věci: stavbu, kterou *záměr* vytvoří během okamžiku a postaví před nás, abychom do ní vstoupili, a znamení, která nám dává, abychom se neztratili, jakmile se jednou ocitneme uvnitř.“

Jak vidíš, příběh nagonalu Eliase byl víc než pouhé vylíčení podobností, z nichž se ta událost skládala, jak šly za sebou. Všechno totiž stálo na konstrukci *záměru*. A ten příběh ti měl poskytnout představu o tom, jací byli nagonalové v minulosti, abys poznal, jak jednali, a uměl sis přizpůsobit jejich myšlenky a činy strukturám *záměru*.“

Nastalo dlouhé mlčení. Neměl jsem, co říci. Ale než bych nechal rozhovor úplně utichnout, řekl jsem to první, co mi přišlo na jazyk. Říkal jsem donu Juanovi, že z příběhů, které jsem slyšel o nagonalu Eliasovi, jsem si na něj utvořil velmi pozitivní názor. Že mám nagonalu Eliase rád, ale že mě z neznámých důvodů znepokojuje všechno, co mi vyprávěl o nagonalu Julianovi.

Pouhá zmínka o mé nevoli dona Juana nesmírně potěšila. Musel se zvednout z křesla, aby se neudusil smíchem. Položil mi paži na rameno a prohlásil, že toho, kdo je jako náš odraz v zrcadle, buď milujeme, nebo nenávidíme.

Moje hloupé zábrany mi opět nedovolily, abych se ho zeptal, jak to myslí. Don Juan se pořádkem smál. Očividně si uvědomoval, v jakém

jsem rozpoloženi. Nakonec poznamenal, že nagual Julian byl jako dítě, k němuž strážlivost a umírněnost vždycky přicházela zvenčí. Neměl prý vnitřní kázeň, která by přesahovala jeho výcvik učedníka v čarodějství.

Přemohlo mě iracionální nutkání nějak se bránit. Řekl jsem donu Juanovi, že moje vnitřní kázeň vychází ze mne.

„Samozřejmě,“ přikývl blahosklonně, „nemůžeš přece očekávat, že jsi přesně jako on.“ A znovu se rozesmál.

Někdy mě don Juan dovedl tak vytočit, že bych se málem rozervál. Ale tahle nálada neměla dlouhé trvání. Rozplynula se tak rychle, jak začala narůstat další otázkou. Zeptal jsem se dona Juana, jestli je možné, abych vstoupil do stavu zvýšeného vědomí a nevěděl o tom. Jestli jsem v něm třeba mohl zůstat i několik dnů.

„Na tomto stupni vstupuješ do zvýšeného vědomí úplně sám. Zvýšené vědomí je tajemství jen pro tvůj rozum. V praxi je totiž velice jednoduché. Stejně je tomu i se vším ostatním, věci si komplikujeme tím, že se snažíme nesmírnost, která nás obklopuje, udělat rozumnou.“

Měl bych prý raději přemýšlet o abstraktním jádru, které mi dal, a ne se tady zbytečně přít kvůli své osobě.

Řekl jsem mu, že jsem o tom přemýšlel celou noc a že mi došlo, že metaforickým tématem příběhu je manifestace ducha. Ale co jsem nedokázal rozpoznat, je právě to abstraktní jádro, o němž mluvím. Musí to tedy být něco, co neřekl.

„Opakuji,“ řekl mi, jako by byl učitelem ve škole, jenž něco vtlouká svým žákům do hlavy, „že manifestace ducha je název prvního abstraktního čarodějského příběhu. Je zřejmé, že to, co čarodějové chápou jako abstraktní jádro, tě v tuto chvíli zcela mýjí. A tu část, která ti uniká, čarodějové chápou jako stavbu *záměru* nebo tichý hlas ducha nebo také postranní uspořádání abstraktní podstaty.“

Řekl jsem, že výraz postranní chápu jako něco, co není jasně projevené, jako například postranní úmysl. Odpověděl mi, že v tomto případě postranní znamená mnohem víc. Znamená i poznání beze slov, něco vně našeho bezprostředního chápání, zejména prý pro mě. Připustil však, že porozumění, jež má na mysli, je v tuto chvíli mimo mé schopnosti, nikoli však mimo nejzazší možnosti mého chápání.

„Jestliže jsou abstraktní jádra mimo moje chápání, tak jaký má smysl o nich mluvit?“ zeptal jsem se.

„Pravidlo stanoví, že v tomto bodě je nutno povědět podstatná jádra a čarodějské příběhy. A jednoho dne se ti v nich samo vyjeví postranní uspořádání podstaty, což je poznání beze slov neboli stavba *záměru*, která je nedílnou součástí těch příběhů.“

Pořád jsem tomu nerozuměl.

„Postranní uspořádání podstaty není pouze řád, v němž jsou ti podstatná jádra předkládána,“ vysvětloval, „ani to, co spolu mají společného, dokonce to není ani síť, která by je spojovala. Je to spíš přímé poznání abstraktní podstaty, bez jakéhokoli zasahování komunikujícího jazyka.“

V tichosti a bedlivě mě zkoumal od hlavy až k patě. Bylo zřejmé, že mě *vidí*.

„Ještě pořádku ti to není jasné,“ prohlásil.

Gestem dal najevo netrpělivost, ba dokonce nelibost, jako kdyby ho moje pomalost rozladila. A to mě znepokojilo. Don Juan nebyl nakloněn projevům psychické nevole.

„To nemá nic společného ani s tebou ani s tvými činy,“ řekl, když jsem se ho zeptal, jestli se na mě zlobí nebo jestli jsem ho zklamal. „To se mi jen hlavou kmitla taková myšlenka, jakmile jsem tě *viděl*. Máš ve své světelné bytosti něco, zač by staří čarodějové dali cokoli, jen aby to měli.“

„Povězte mi, co to je,“ domáhal jsem se.

„Někdy jindy ti to připomenu, ale zatím pokračujme se životem, který nás popohání, a sice s abstraktní podstatou. To je element, bez něhož by nemožila existovat stezka bojovníka ani bojovníci usilující o poznání.“

Potíže, které právě prožívám, prý pro něj nejsou ničím novým. On sám si prý vytrpěl muka, než pochopil postranní uspořádání abstraktní podstaty. A kdyby mu byl nagual Eliás nepodal pomocnou ruku, byl by dopadl stejně jako jeho dobrodinec, samé činy a málo porozumění.

„A jaký byl nagual Eliás?“ zeptal jsem se, abych změnil téma.

„Nebyl vůbec takový jako jeho učedník,“ řekl don Juan. „Byl to Indián. Velmi tmavý a podsaditý. Měl hrubé rysy, velká ústa, malé černé oči, husté černé vlasy a ani jediný vlásek šedivý. Byl menší než nagual Julian a měl velké ruce i nohy. Byl velice skromný a veli-

ce moudrý, ale ničím neosňoval. Ve srovnání s mým dobrodincem byl úplně nevýrazný. Pořád byl sám a pořád nad něčím přemítal. Nagual Julian žertoval, že jeho učitel předává moudrost na metrálky. A za zády mu říkal nagual Metrálky.

„Nikdy jsem nechápal, jaké má pro ty svoje žertíky důvody,“ pokračoval don Juan. „Nagual Elías pro mě byl jako závan čerstvého větru. Všechno mi trpělivě vysvětloval. Asi tak jako já vysvětluju zase tobě, ale možná v tom bylo něco trošku víc. Neřekl bych, že to byl zrovna soucit, spíš vctění. Bojovníci nejsou schopni pocíťovat soucit, protože už sami sebe přestali litovat. A bez hnací síly sebelíposti nemá soucit smysl.“

„Chcete snad říci, done Juane, že bojovník je pouze sám pro sebe?“

„Svým způsobem ano. Pro bojovníka všechno začíná u něj a u něj také končí. Ale spojení s abstraktní podstatou ho nutí překonat pocit vlastní důležitosti. Pak se stává abstraktní a neosobní.“

Nagual Elías cítil, že mám dost podobný život i osobnost jako on. Proto také měl pocit, že mi musí pomáhat. Já však s tebou tuhle podobnost necítím, a tak tě asi dost беру tak, jako bral nagual Julian mě.“

Nagual Elías si prý vzal dona Juana pod ochranné křídlo od prvního dne, kdy přišel ke svému dobrodinci, aby se stal učedníkem. Začal mu vysvětlovat, co se děje při jeho výcviku, bez ohledu na to, jestli mu don Juan byl schopen rozumět. Měl tak intenzivní potřebu donu Juanovi pomáhat, že ho prakticky držel v zajetí. Tímto způsobem ho chránil před tvrdými náporů naguala Juliana.

„Zpočátku jsem pořád bydlel u naguala Elíase. A moc se mi tam líbilo. U svého dobrodince jsem byl pořád nastražený, pořád jsem se musel mít na pozoru. Báł jsem se, co mi zase provede. Ale u naguala Elíase jsem cítil důvěru. U něj jsem se uvolnil.“

Můj dobrodinec na mě nemilosrdně tlačil. A já jsem nedovedl pochopit, proč na mě tlačí tak tvrdě. Myslel jsem si, že ten člověk je prostě blázen.“

Nagual Elías prý byl Indián ze státu Oaxaca. Učil ho nagual jménem Rosendo, který pocházel ze stejného kraje. Don Juan líčil naguala Elíase jako konzervativního člověka, který si líbil v soukromí. A přece byl proslulým léčitелеm a čarodějem, a nejen v Oaxace, ale po celém jižním Mexiku. Nicméně i přes svoje povo-

lání a věhlas žil v naprosté izolaci, na opačném konci země, v severním Mexiku.

Don Juan se odmíchl. Zvedl obočí a fixoval mě tázavým pohledem. Ale já jsem chtěl, aby jenom dál pokračoval ve vyprávění.

„Pokaždé, když si myslím, že by ses měl na něco ptát, tak se nikdy nezeptáš,“ povzdychl si. „Uřítě jsi slyšel, jak říkám, že nagual Elías byl slavným čarodějem, který denně léčil lidi v jižním Mexiku a současně byl poustevníkem v severním Mexiku. Copak to v tobě neprobouzí zvědavost?“

Připadal jsem si jako nekonečný hlupák. Řekl jsem mu, že když mi to všechno vyprávěl, blesko mi hlavou, že nagual asi musel mít strašlivé problémy s dojižděním.

Don Juan se smál, a protože mě na to upozornil, zeptal jsem se ho, jak tedy vlastně bylo možné, aby byl nagual Elías současně na dvou místech.

„Čarodějovým tryskáčem je *siuñí*. Nagual Elías byl stejný *siuñec*, jako byl můj dobrodinec *stopař*. Uměl vytvořit a promítnout to, co čarodějové znají jako *siuñé tělo*, neboli druhé já, a tak být současně na dvou vzdálených místech. Ve *siuñém těle* pak mohl provozovat svou profesi čaroděje, a ve svém přirozeném já být v ústraní.“

Poznamenal jsem, že mě udivuje, že tak snadno dovedu přijmout tvrzení, že nagual Elías měl schopnost promítat svou pevnou třídimenzionální podobu, a přesto nedokážu pochopit vysvětlení o abstraktních jádrech, ani kdyby mi šlo o život.

Don Juan řekl, že představu o dvojitě životě naguala Elíase můžu přijímat proto, že duch právě provádí konečné úpravy v mé kapacitě pro vědomí. A já jsem vybuchl salvou protestů, že to, co říká, je nejasné a obskurní.

„To vůbec není nejasné,“ uklidňoval mě. „To je čiré konstatování faktu. Můžeš pouze tvrdit, že tento fakt je momentálně nepochopitelný, ale tato chvíle se změní.“

Než jsem stačil odpovědět, opět začal mluvit o nagualovi Elíasevi. Nagual Elías prý měl velmi zvládavou mysl a dobře uměl pracovat rukama. Jako *siuñec* viděl na svých cestách mnoho předmětů, které dovedl napodobit ve dřevě a v kovaném železe. Don Juan mě ujišťoval, že některé ty předměty byly jedinečné a až znepokojivě krásné.

„A co byly originály těch předmětů?“ ptal jsem se.

„To se už nikdy nedozvím. Musíš brát v úvahu, že nagual Elías byl Indián, a proto se pouštěl na *snově* cesty asi tak, jako se divá zvěř vydává na lov. Zvíře se nikdy neukáže na nějakém místě, pokud jsou tam nějaké známky aktivity. Přichází pouze tehdy, když není nikdo nablízku. Nagual Elías navštěvoval jako *snůvec* samotář, řekněme, skládku nekonečnosti, když tam nikdo nebyl a dělal si kopie všeho, co viděl. Nikdy se ovšem nedozvěděl, k čemu se ty věci používají ani z jakého jsou zdroje.“

A opět mi vůbec nedělalo potíže přijmout, co mi don Juan říká. Tato představa mi vůbec ničím nepřipadala za vlasů přitažená. Už jsem se chystal něco poznamenat, když mě přerušil zvednutím obočí. Potom pokračoval ve vyprávění o nagualu Elíasovi.

„Návštěva u něj pro mě byla největší radostí, a současně i zdrojem podivné viny. Nudil jsem se tam k smrti. Ne proto, že by byl nagual Elías nudný, ale proto, že nagualu Julianovi se nikdo nevyrovnal, protože každého zkazil na celý život.“

„Ale já jsem myslel, že jste u naguala Elíase pociťoval důvěru a uvolněnost,“ připomněl jsem mu.

„To ano, ale to právě byl zdroj mého pocitu viny. A taky problémů, které jsem si představoval, že mám. Tak jako ty. Strašně rád jsem se něčím mučil. Myslím, že úplně na začátku jsem našel klid ve společnosti naguala Elíase, ale později, když jsem už lépe rozuměl nagualu Julianovi, jsem se vydal jeho cestou.“

Dům naguala Elíase prý měl vpředu otevřenou zastřešenou část, kde měl kovadlinu, ponk a nářadí. V obydlí se střechem pokrytou taškami byla jedna obrovská místnost s hliněnou podlahou, kde žil s pěti vidoucími ženami, které vlastně byly i jeho manželkami. Měl ve své skupině také čtyři vidoucí čaroděje, kteří bydleli v malých domcích kolem naguala domu. Všichni to byli Indiáni z různých částí země, kteří se přestěhovali do severního Mexika.

„Nagual Elías měl respekt pro sexuální energii,“ řekl don Juan. „Byl přesvědčen o tom, že jsme ji dostali, abychom ji mohli používat ve *snění*. Podle něho se *snění* přestalo používat proto, že snadno rozvíří choulostivou mentální rovnováhu citlivě reagujících lidí.“

„Já jsem té učil *snění* stejným způsobem, jakým ho on učil mě. Když sníme, bod spojení se velmi jemně a přirozeně pohybuje. Mentální rovnováha není nic jiného než fixace bodu spojení na jedno místo, na něž jsme zvyklí. Pohnou-li sny tímto bodem a *snění* se

využije k ovládní tohoto přirozeného pohybu a je-li ke *snění* zapotřebí sexuální energie, pak někdy může být výsledkem katastrofální, pokud se sexuální energie rozptýlí v sexu místo ve *snění*. Potom se *snivcím* bod spojení pohybuje nepředvídatelně a oni přijdou o rozum.“

„Co se mi to snažíte říct, done Juane?“ zeptal jsem se, protože jsem měl pocit, že náš rozhovor se nedostal na téma *snění* přirozeným tokem.

„Že jsi *snůvec*, a jestli si nedáš pozor na svou sexuální energii, můžeš si dost dobře zvyknout na představy chybného posunu bodu spojení. Ještě před chvílkou tě ohromily tvoje reakce. No, bod spojení se ti pohybuje takřka bludně a nevypočitatelně, protože nemá v rovnováze sexuální energii.“

Učinil jsem hloupou a nevhodnou poznámku o sexuálním životě dospělých mužů.

„Naše sexuální energie je to, co ovládá *snění*,“ vysvětloval mi. „Nagual Elías mě učil to, co jsem zas já učil tebe, že buď svou sexuální energii využíváš k milování anebo ke *snění*. Jinak to prostě nejde. Důvod, proč se o tom vůbec zmiňuji, je ten, že ti působí velké potíže posunout si bod spojení tak, abys pochopil naše poslední téma, abys pochopil abstraktní podstatu.“

„Mně se dělo totéž,“ pokračoval don Juan. „Teprve tehdy, když jsem osvobodil svou sexuální energii od světa, všechno zapadlo na své místo. Takové je pravidlo *snivců*. *Stopaři* jsou pravým opakem. Můj dobrodinec, jak sám víš, byl sexuálně nevázaný, a to když byl obyčejný člověk, stejně jako když byl nagual.“

Zdálo se, že se mi don Juan chystá odhalit, co dělal jeho dobrodinec, ale zřejmě si to rozmyslel. Potřásl hlavou a řekl, že jsem na taková sdělení příliš ztuhlý a škrobený. Nenaléhal jsem na něj.

Nagual Elías prý měl střízlivost, kterou získávají pouze *snivci* po nepředstavitelných bitvách se sebou samými. Svou střízlivost používal k tomu, aby se zcela ponořil do úkolu odpovídat na don Juanovy otázky.

„Nagual Elías mi vysvětlil, že porozumět duchu mi dělá stejné potíže jako jemu,“ pokračoval don Juan. „Měl za to, že jde o dvě různé věci. Jednou je nutnost nepřímo pochopit, co je to duch, a druhou je pochopit ducha přímo.“

Ty máš problémy s tou první. Jakmile pochopíš, co je duch, ten

druhý problém se automaticky vyřeší a naopak. Až s tebou duch promluví svými tichými slovy, zcela jistě okamžitě poznáš, co je duch.“

Nagual Eliás prý byl přesvědčen o tom, že problém tkví v naší váhavosti přijmout představu, že poznání může existovat beze slov, která by je vysvětlovala.

„Ale mně nedělá potíže to přijmout,“ řekl jsem.

„Přijmout takovýhle předpoklad není tak snadné jako říkat, že ho přijímáš,“ upozornil mě don Juan. „Nagual Eliás mi říkával, že celé lidstvo se odchýlilo od podstaty, ačkoli jsme jí kdysi museli být velmi blízko. Určitě to bývala síla, která nás napájela. A pak se stalo něco, co nás odtáhlo od abstraktní podstaty. A teď se k ní nemůžeme vrátit. Říkával, že učedníkovi trvá několik let, než začne být schopen se k podstatě vrátit, to znamená, než pozná, že poznání a jazyk můžou existovat nezávisle na sobě.“

Don Juan opakoval, že základním a rozhodujícím problémem při návratu k abstraktní podstatě je naše odmítání přijmout fakt, že lze znát beze slov a dokonce i bez myšlení.

Chtěl jsem s ním polemizovat, že říká nesmysly, když jsem silně pocítil, že mi něco uniká a že to, co říká, má pro mě zásadní důležitost. Opravdu se mi snažil říci něco, co jsem buď nebyl schopen pochopit nebo co on nemohl úplně vyjádřit.

„Poznání a jazyk jsou oddělené,“ opakoval tiše.

A já jsem se zrovna chystal říci: „Já to vím,“ jako bych to opravdu věděl, když jsem se vzpamatoval.

„Říkal jsem ti, že o duchu se nijak nedá mluvit, protože ducha lze pouze prožít. Čarodějové se snaží tento stav vysvětlit, když říkají, že duch není nic, co by se dalo vidět nebo cítit. Ale pořád je tady a tyčí se nad námi. Někdy přijde k někomu z nás. Ale většinou se zdá být lhostejný.“

Byl jsem potíchu. A don Juan pokračoval ve výkladu. Duch je prý v mnohém ohledu jako divoké zvíře. Udržuje si od nás svou vzdálenost až do té doby, než ho něco přiláká blíž. A tehdy se také duch manifestuje.

Namítl jsem, že není-li duch jsoucno ani jakási přítomnost a nemá-li žádnou podstatu, jak ho může někdo přilákat?

„Tvůj problém je v tom,“ řekl don Juan, „že bereš v úvahu pouze naši vlastní představu o tom, co je abstraktní podstata. Tak napří-

klad pro tebe je abstraktní podstatou vnitřní esence člověka nebo základní princip. Nebo možná něco méně vágního, třeba něco jako charakter, vůle, odvaha, důstojnost, pocta. Duch se samozřejmě dá také popsat jako tohle všechno. Ale to je právě to, co tak mate, že totiž duch je tohle všechno a přitom není nic z toho.“

Dodal, že to, co já pokládám za abstraktní podstatu, jsou buď protiklady ke všem praktickým věcem, na něž si jen dovedu pomyslet, nebo věci, o nichž jsem usoudil, že nemají konkrétní bytí.

„Zatímco pro čaroděje je abstraktní podstata něco, co nemá v lidském stavu obdobu.“

„Ale vždyť je to totéž,“ křičel jsem. „Copak nevidíte, že oba mluvíme o jednom a tomtéž?“

„Ne,“ trval na svém. „Pro čaroděje je duch abstraktní podstatou jenom proto, že ho zná beze slov, ba dokonce i bez myšlenek. Je to abstraktní podstata, protože si nedovede představit, co to vlastně je. A přece s ním čaroděj zachází bez nejmenší šance a bez nejmenší touhy ho pochopit. Poznává ho, počítá s ním, láká ho, přátelí se s ním a vyjadřuje ho svými skutky.“

Potřásal jsem zoufale hlavou. Neviděl jsem v tom žádný rozdíl.

„Kořen tvého nepochopení je v tom, že jsem k popisu ducha použil výrazu ‚abstraktní podstata‘. Pro tebe slova abstraktní podstata znamenají popis intuitivních stavů. Příkladem je slovo duch, které nepopisuje rozum ani pragmatickou zkušenost, a tudíž pro tebe samozřejmě nemá jiný smysl, než že lechtá tvou fantazii.“

Doslova jsem se na dona Juana rozzuřil. Nazval jsem ho tvrdohlavcem a on se mi vysmál. Naznačil mi, že mi možná začne svítat, když budu přemýšlet o výroku, že poznání může být na jazyce nezávislé, a nebudu se namáhat, abych to pochopil.

„Uvažuj třeba takhle. To, na čem záleželo, nebylo setkání se mnou. Ten den, kdy jsme se potkali, ses setkal s abstraktní podstatou. Ale protože jsi o ní nemluvil, ani sis jí nevšiml. Čarodějové se s ní setkávají, aniž by o ní přemýšleli, aniž by ji viděli, aniž by se jí dotýkali, aniž by cítili její přítomnost.“

Zůstal jsem potíchu, protože mě vůbec netěšilo, když jsem se s ním přel. Občas jsem si myslel, že je schválně a tvrdošíjně záhadný. Ale don Juan, jak se zdálo, se nesmírně bavil.

Poslední svádění nagua Juliaana

V patiu don Juanova domu byl příjemný chládek a ticho jako v podobě nějakého kláštera. Rostlo tam mnoho ovocných stromů, zasazených těsně vedle sebe, které jako by regulovaly teplotu a pohlcovaly všechny zvuky. Když jsem do tohoto domu přišel poprvé, utrousil jsem kritickou poznámku o tom, jak nesmyslně jsou ty ovocné stromy zasazeny. Já bych jim byl dal více prostoru. Don Juan na to odpověděl, že ty stromy mu nepatří, že to jsou svobodní a nezávislí stromoví bojovníci, kteří se přidali k jeho skupině bojovníků, a že moje poznámky, které platí na obyčejné stromy, tady nejsou na místě.

Jeho odpověď mi připadala jako metafora. Tehdy jsem ještě nevěděl, že don Juan vždycky všechno myslí doslova.

Teď jsme seděli s donem Juanem v proutěných křeslech, obrácení ke stromům. Všechny stromy plodily. Poznámka jsem, že je to nejen krásné na pohled, ale že mě to také nesmírně zaráží, protože zrovna není ovocná sezóna.

„S tím je spojen velmi zajímavý příběh,“ připustil don Juan. „Jak už víš, tyhle stromy jsou bojovníci z mé skupiny. Nesou ovoce právě teď, protože všichni členové mé skupiny teď mluví o naší poslední cestě a vyjadřují svoje pocity tady před nimi. A stromy teď vědí, že se vydáme na svou poslední cestu a že nás budou doprovázet.“

Podíval jsem se na něj, celý ohromený.

„Nemůžu je tady nechat,“ vysvětloval mi. „Jsou to také bojovníci. Spojily svůj osud s nugalovou skupinou. A vědí, co k nim cítím. Spojovací bod stromů je umístěn velmi nízko v jejich obrovské světelné skořápce, a to jim umožňuje poznat, co cítíme, jaké pocity například máme, když teď hovoříme o mé poslední cestě.“

Zůstal jsem potichu, protože jsem nechtěl u tohoto tématu dále setrvávat. Don Juan mluvil a rozptýlil mou chmuru.

„Druhé abstraktní jádro čarodějských příběhů se nazývá zaklepaní ducha. První jádro, manifestace ducha, je stavba, kterou *záměr* buduje a klade před čaroděje a kam ho potom zve, aby vstoupil. Je to stavba *záměru*, *viděná* čarodějem. Zaklepaní ducha je stejná stav-

ba, jakou vidí začátečník, jenž je pozván, či spíše přinucen, aby vstoupil.

Toto druhé abstraktní jádro by mohlo být příběhem samo o sobě. Příběh vypráví, že poté, co se tomu člověku, o němž jsme mluvili, duch ukázal a nedostal žádnou odpověď, nalíčil na něj past. Byla to poslední lest, ale ne proto, že by dotyčný člověk byl nějak zvláštní, nýbrž proto, že nepochopitelný řetězec událostí ducha toho člověka učinil dostupným právě v tu chvíli, kdy duch zaklepal na dveře.

„Rozumí se samo sebou, že tomu dotyčnému člověku nedávalo smysl nic z toho, co mu duch projevil. Ve skutečnosti to šlo přímo proti všemu, co dotyčný znal a čím byl. Samozřejmě, že ten člověk na místě odmítl mít s duchem cokoli společného, a to velmi jasně a zřetelně. Vůbec nehodlal propadnout tak absurdnímu nesmyslu. Sám přece věděl, co je lepší. Výsledkem pak bylo, že uvízl na mrtvém bodě.“

Můžu ti říct, že je to dost pitomý příběh. Můžu ti říct, že to, co jsem ti už sdělil, je dudlíkem pro ty, kdo se cítí celí nesví z ticha abstraktní podstaty.“

Chvilí na mě upřeně zíral a potom se usmál.

„Ty máš rád slova,“ obvinil mě. „Už jen představa tichého vědění tě děsí. Ale příběhy, i když jsou sebestupidnější, ti dělají potěšení a ty se v nich cítíš bezpečně.“

Uculoval se tak rošťácky, že jsem se musel usmát.

Potom mi připomněl, že jsem už dopodrobna slyšel příběh o tom, kdy duch poprvé zaklepal na jeho dveře. Chvilí jsem si nedokázal dát dohromady, o čem to mluví.

„To nebyl jenom můj dobrodinec, kdo o mě zakopl, když jsem byl postřelen a umíral,“ vysvětloval mi. „Toho dne mě také našel duch a zaklepal mi na dveře. Můj dobrodinec pochopil, že je tam proto, aby působil jako vedení nebo kanál pro ducha. Bez zásahu ducha by setkání s mým dobrodincem neznamenalovo vůbec nic.“

Nagual se prý může stát vodičem pro ducha teprve tehdy, až duch projeví svou ochotu být použit, a to buď takřka nepostřehnutelně anebo jasnými a jednoznačnými příkazy. Proto si také nagual nemůže vybírat své učedníky podle své vlastní volby nebo svých vlastních výpočtů. Ale jakmile jednou duch projeví svou vůli prostřednictvím znamení, nagual nešetří úsilím, aby ji uspokojil.

„Po celoživotní praxi, čarodějové a zejména nagualové poznají,

jestli je duch zve, aby vstoupili do budovy, kterou jim předvádí. Naučili se ukázat si spojovací článek, který je spojuje se *záměrem*. A tak jsou vždycky upozorněni předem, vždycky vědí, co pro ně duch chystá.“

Pokrok na stezce čarodějů, vysvětloval don Juan, je vůbec drastický proces, jehož účelem je uvést tento spojující článek do pořádku. U průměrného člověka je článek, jenž ho spojuje se *záměrem*, prakticky mrtev. Čarodějové začínají od článku, který je bezcenný, protože dobrovolně nereaguje.

Aby čarodějové toto spojení oživil, zdůraznil don Juan, potřebují mít naprosto nekompromisní a intenzivní cíl – zvláštní stav mysli, nazývaný *neochvějný záměr*. Přijmout fakt, že nagual je jedinou bytostí, která je schopná dodat *neochvějný záměr*, je nejobtížnější částí učednictví čarodějů.

Přel jsem se s ním, že v tom žádnou obtíž nevidím.

„Učedník je ten, kdo usiluje o to, aby si pročistil a znovu oživil článek, který ho spojuje s duchem,“ vysvětloval mi. „Jakmile se toto spojení znovu ožíví, přestává být učedníkem, ale do té doby si musí udržet intenzivní a nekompromisní cíl, který samozřejmě nemá. A proto nechává na nagualovi, aby mu takový cíl poskytoval, a k tomu se musí vzdát své individuality. A právě to je obtížné.“

Často mi říkával, že ve světě čarodějů nejsou vítáni dobrovolníci, a teď mi to připomněl. Ti totiž mají svůj vlastní cíl, a proto je pro ně obzvláště obtížné vzdát se své vlastní individuality. Kdyby od nich svět čarodějů požadoval představy nebo činy, které by byly v rozporu s jejich cílem, takoví dobrovolníci by se jednoduše odmítli změnit.

„Oživit učedníkovu spojení je pro naguala největší výzvou a nejpoutavějším úkolem,“ pokračoval don Juan, „a také jeho největším trápením. Plány ducha jsou buď až úžasně prosté nebo zas nesmírně složité labyrinty, samozřejmě podle učedníkovy osobnosti.“

Don Juan mě ujistil, že mám možná zcela opačný dojem, nicméně moje učednictví není pro něho tak obtížné, jak nepochybně bylo jeho učednictví pro jeho dobrodince. Připustil, že mám drobná sebekázně, která se náramně hodí, zatímco on neměl vůbec žádnou. A jeho dobrodinec prý jí mívval ještě méně.

„Ten rozdíl se dá poznat podle projevů ducha. V některých případech jsou to příkazy. Já jsem byl postřelen. Z díry v hrudníku mi

crčela krev. Můj dobrodinec musel jednat rychle a jistě, a stejně tak i jeho dobrodinec musel jednat s ním. Čarodějové vědí, že čím obtížnější je příkaz, tím obtížnější se ukáže být učedník.“

Jednou z největších výhod jeho spojení se dvěma nagualy, vysvětloval mi don Juan, byla možnost slyšet stejné příběhy ze dvou opačných pohledů. Tak například příběh o nagualu Eliasovi a manifestaci ducha z perspektivy učedníka se stal příběhem o obtížném klepání na dobrodincovy dveře.

„Všechno, co souviselo s mým dobrodincem, bylo náramně obtížné,“ rozesmál se don Juan. „Když mu bylo čtyřiaadvacet, duch mu na dveře pouze neklepal, ale přímo na ně zabušil, až je málem ro-zbořil.“

Ten příběh prý začal o několik let dříve, když ještě byl jeho dobrodinec hezkým mládencem z dobré rodiny v Mexico City. Byl bohatý, vzdělaný, okouzlující a měl charismatickou osobnost. Ženy se do něj zamilovávaly na první pohled. Ale on se oddával svým slabostem a chyběla mu kázeň. Byl líný dělat cokoli, co mu nepřinášelo uspokojení okamžitě.

Podle dona Juana se s takovou osobností a s takovým vychováním – byl jediným synem bohaté vdovy a jediným bratrem čtyř sestřer, které ho obdivovaly a zbožňovaly – ani jinak chovat nemohl. Oddával se každé nepatřičnosti, která ho jen napadla. Dokonce i mezi svými kamarády, kteří k sobě byli stejně schovivaví jako on, platil za morálního delikventa, jenž žije pouze proto, aby prováděl vše, co svět pokládá z hlediska morálky za nesprávné.

V dlouhodobější perspektivě ho jeho excesy fyzicky oslabily a on na smrt onemocněl tuberkulózou, což tenkrát bývala obávaná nemoc. Ale místo aby ho omezovala, jeho nemoc v něm naopak vyvolala fyzický stav, kdy byl ještě poživavější než dřív. Protože neměl ani za mák sebeovládání, plně se oddával zhýralství a zdraví se mu stále zhoršovalo, až mu už nezbyla žádná naděje.

Pořekadlo, že když neprší, tak leje, tenkrát zajisté platilo na don Juanova dobrodince. Jak se mu horšilo zdraví, zemřela mu matka, která byla jeho jedinou oporou a která jediná ho trochu omezovala. Odkázala mu slušné dědictví, které by mu mohlo slušně postačit na celý život, ale protože byl tak neukázněný, za pár měsíců ho promrhal do posledního groše. Neuměl žádné povolání ani řemeslo, na něž by se mohl spoléhat, a tak se musel živit všelijak.

Bez peněz už také neměl žádné kamarády a dokonce i ženy, které ho kdysi tak milovaly, se k němu obrátily zády. Poprvé v životě se ocitl tvář v tvář tvrdé skutečnosti. Vezmeme-li v úvahu jeho zdravotní stav, pak to měl být jeho konec. Ale on vzdoroval. Rozhodl se, že bude pracovat, aby se uživil.

Jeho požívací návyky se však změnit nedaly. To ho přimělo, aby hledal práci tam, kde se jediné cítil doma – v divadle. Měl pro to jedinou kvalifikaci: byl to rozený histrión a většinu svých úspěšných let strávil ve společnosti hereček. Přidal se tedy k jedné provinční divadelní společnosti, daleko od kruhů svých kamarádů a známých, a stal se velice náruživým hercem, dokonalým hrdinou v náboženských dramatech a moralitách.

Don Juan komentoval zvláštní ironii, kterou se vždycky vyznačoval život jeho dobrodince. To byl celý on, absolutní ničema, umírající ma následky své zhýralosti, a hraje role světů a mystiků. Dokonce prý hrál Ježíše v pašijové hře o velikonočním týdnu.

Duch i jeho smrt na něj zaklepaly ve stejné chvíli – za bílého dne v křovinách. Smrt ho zastihla, když sváděl mladou ženu. Byl už nesmírně oslabený a toho dne se příliš vyčerpal. Mladá žena, jež byla temperamentní, silná a zaslepená poblázněním, mu slíbila, že se s ním pomiluje. Vylákala ho na odlehlé místo, na míle vzdálené odevšad. A tam se s ním několik hodin prala. Když se mu nakonec vzdala, byl už úplně vyčerpán. Kašlal tak ošklivě, že sotva dýchal.

Během posledního výbuchu své vášně pocítil palčivou bolest na rameni. Měl pocit, jako by mu něco rvalo hrudník na kusy. Dávil se nezvladatelným záchvatem kašle. Ale jeho nutkání vyhledávat potěšení ho stále hnalo dál, až si pro něj přišla smrt v podobě krvácení. A právě v tu chvíli do hry vstoupil duch, jež nesl Indián, který mu přišel na pomoc. Všiml si už dřív, že se mu ten Indián pohybuje na blízku, ale nevěnoval tomu pozornost, ponořen do svého svádění.

Dívku viděl jako ve snu. Nebyla vůbec vyděšena a neztratila klid. Tiše a systematicky se opět oblékla a vyrazila pryč, asi jako zajíc, jehož honí psi.

Viděl, jak k němu přispěchal ten Indián a snažil se ho posadit. Slyšel ho, jak říká všelijaké hlouposti. Slyšel ho, jak se zavazuje duchu a jak mumlá nesrozumitelná slova v jakémsi cizím jazyce. A potom ten Indián jednal velmi rychle. Postavil se za něj a uštěřil mu ránu do zad.

Umírající muž velmi racionálně usoudil, že se mu ten Indián patrně snaží uvolnit sraženou krev, anebo ho chce zabít.

A jak ho ten Indián opakovaně bouchal do zad, dospěl umírající k přesvědčení, že snad je to milenec nebo manžel oné dívky a že ho vraždí. Ale když viděl Indiánovy intenzivně zářící oči, změnil názor. Pochopil, že ten Indián je prostě blázen a že s tou ženou nemá nic společného. Posledním zbytkem vědomí zaměřil pozornost na to, co si ten muž mumlá. Mumlal něco v tom smyslu, že síla člověka je nevypočitatelná, že smrt existuje pouze proto, že je našim *záměrem* od okamžiku našeho narození, ale že *záměř* smrti se dá pozdržet tím, že přimějeme bod spojení změnit polohu.

Tehdy pochopil, že ten Indián je absolutní blázen. Ocitl se v tak teatrální situaci – umíral v rukách bláznivého Indiána, který si pro sebe mumlá blbosti – že si přísahal, že už zůstane šmíráckým hercem až do hořkého konce. Slíbil si, že neumře ani na krvácení ani na ty rány, nýbrž smíchem. A tak se smál, až umřel.

Don Juan poznamenal, že jeho dobrodinec přirozeně nemohl brát Indiána vážně. Nikdo nemohl brát vážně takového člověka, a zejména ne nadějný učedník, který nemá být dobrovolníkem pro úlohu čarodějství.

Tehdy mi don Juan řekl, že mi podal různé verze, co vlastně obnáší ona úloha čarodějství. Prý od něj nebude troufale, když prozradí, že z hlediska ducha je tímto úkolem pročistit článek, který nás s ním spojuje. Stavba, kterou nám *záměř* předvádí, je tedy čistička, v níž ani tolik nenajdeme procedury, jak si vyčistit spojující článek, jako spíše tiché poznání, kterým je čistící proces umožněn. Bez tohoto poznání nemůže fungovat žádný proces, ale jediné, co by nám pak zbylo, by byl jen neurčitý pocit, že něco potřebujeme.

Vysvětloval mi, že události, které čarodějové pouštějí ze řetězu jako důsledek tichého poznání, jsou tak prosté, a přece tak abstraktní a základní, že se už dávno rozhodli mluvit o nich symbolicky. Příkladem je třeba manifestace a zaklepaní ducha.

Tak například popis toho, co se děje během počátečního setkání nagua s jeho budoucím učedníkem, by prý z hlediska čarodějů byl absolutně nepochopitelný. Bylo by naprostým nesmyslem tvrdit, že na základě své celoživotní zkušenosti soustřeďuje nagua něco, co si nemůžeme představit, tedy druhou pozornost, zvýšené vědomí, které získal výcvikem čarodějů, na svoje neviditelné spoje-

ní s jakýmsi nedefinovatelným abstraktním základem. A že to dělá proto, aby někomu dalšímu zdůraznil a pročistil neviditelné spojení s oním nedefinovatelným abstraktnem.

Každému z nás prý brání v tomto tichém poznání přirozené bariéry, pro každého jednotlivce jedinečné. Z mých bariér je prý nejtěžší napadnout moje nutkání pokládat své samolibé uspokojení za nezávislost.

Vyzval jsem ho, aby mi uvedl nějaký konkrétní příklad. Připomněl jsem mu, že mě sám kdysi upozorňoval, že oblíbeným trikem při debatách je všeobecně kritizovat, aniž by se ta kritika dala podpořit nějakými konkrétními příklady.

Don Juan se na mě rozzářeně podíval.

„Dával jsem ti dřív rostliny síly. Zpočátku jsi zacházel až do extrémů, abys sám sebe přesvědčil, že to, co prožíváš, jsou halucinace. Vzpomínám si, jakou jsem měl legraci z toho, když jsi to tvrdošíjně nazýval didaktické halucinační zážitky.“

Moje potřeba dokázat svou iluzorní nezávislost mě prý dostala do polohy, kdy jsem nemohl přijmout jeho vysvětlení toho, co se děje, ačkoli jsem to, co mi říkal, sám tiše věděl. Věděl jsem, že používá rostliny síly jako velmi omezené nástroje, kterými také jsou, aby mě posunutím bodu spojení z obvyklé polohy přiměl vstoupit do částečného nebo dočasného stavu zvýšeného vědomí.

„Tys používal svou bariéru nezávislosti, aby ses dostal přes tuhle překážku. A stejná přehrada funguje dodneška, takže si stále držíš onen neurčitý pocit sklíčenosti či úzkosti, i když už asi ne tak výrazný. A tak je otázka, jak si vlastně upravuješ svoje závěry, aby tvé současné zkušenosti zapadly do schématu tvé samolibosti?“

Přiznal jsem se mu, že jediný způsob, jak si vůbec můžu uchovat svou nezávislost, je o svých zkušenostech nepřemýšlet.

Don Juan se tak srdečně smál, že málem vypadl z křesla. Vstal a přecházel kolem, aby popadl dech. Znovu se pak posadil a uklidnil se. Křeslo si odstrčil a zkrčžil nohy.

Jako průměrní lidé prý nevíme a nikdy se ani nedozvíme, že to, co nám dává naše dědičné zaujetí osudem, je cosi, co je nanejvýš skutečné a funkční, a sice článek, který nás spojuje se *záměrem*. Tvrdil, že v normálním aktivním životě nemáme nikdy šanci dostat se za rovinu pouhého zaujetí, protože od nepaměti nás denní záležitosti ukolébávají k ospalosti. Teprve až když nám život takřka kon-

čí, začne naše dědičné zaujetí osudem nabírat jiný charakter. Začne nás nutit, abychom prokoukli mlhou každodenních záležitostí. Toto probuzení bohužel vždycky přichází ruku v ruce se ztrátou energie, způsobenou stárnutím, kdy už nám nezbyvá síla, abychom svoje zaujetí proměnili v pragmatický a pozitivní objev. Ale to už nám zbývá jen amorfní a pronikavá sklíčenost, touha po něčem nepopsatelném, a jednoduše hněv, že jsme to prošvihli.

„Já mám rád básně, a to z mnoha důvodů,“ řekl mi. „Jednak proto, že zachycují náladu bojovníků a vysvětlují to, co se dá sotva vysvětlit.“

Připustil, že básníci si pronikavě uvědomují, že jsme spojeni s duchem, ale uvědomují si to intuitivně, a nikoli záměrným a pragmatickým způsobem, jako to dělají čarodějové.

„Básníci vůbec neznají ducha z první ruky. Proto také jejich básně nemůžou opravdu zasáhnout skutečné centrum náklonnosti pro ducha. Nicméně se strefují hodně, hodně blízko.“

Z vedlejší židle si vzal jednu z knížek poezie, sbírku od Juana Ramóna Jiménez, a otevřel ji tam, kde jsem si ji založil. Podal mi ji a vyběhl mi, abych mu ji přečetl.

*Jsem to já, kdo mi dnes večer chodí
po pokojí anebo žebrák,
jenž se krčí v mé zahradě
za soumraku?*

*Rozhlížím se
a vidím, že všechno
je stejné a není stejné...
Bylo okno otevřené?*

Cožpak jsem už neusnul?

*Nebyla snad zahrada bledězelená?
Obloha jasná a modrá...
A mraky a vítr
a temná zahrada ponurá.*

*Myslím, že jsem měl černé vlasy...
Byl jsem oblečen v šedivém
A vlasy mám šedivé
a na sobě mám černě...*

*Jsou snad tohle moje kroky?
Má ten hlas, který teď ve mně zvučí,
rytmus hlasu, jež jsem mluvil?
Jsem to já anebo ten žebrák,
jenž se krčil v mé zahradě
za soumraku?*

Rozhlížím se...

Mraky a vítr...

Temná zahrada ponurá...

*Přicházím a odcháším... Cožpak to není pravda,
že jsem již usnul?*

Mám šedé vlasy... A všechno

je stejné a není...

Přečetl jsem si tu báseň ještě jednou pro sebe a zachytil jsem básní-
kovo rozpoložení, ten pocit neschopnosti a zmatené ohromení. Ze-
ptal jsem se dona Juana, jestli to cítí také tak.

„Myslím, že ten básník cítí tlak stáří a úzkost, kterou vyvolává,
když si ho uvědomí. Ale to je jen jedna část,“ řekl don Juan. „A mě
zajímá ta druhá. Ten básník totiž intuitivně cítí, že tu jde o něco
neobyčejného, ačkoli nikdy nepohybuje svým bodem spojení. Intui-
cí a s velikou jistotou cítí, že je tu jakýsi činitel beze jména, děsivý,
protože prostý, který určuje náš osud.“

LSTIVOST DUCHA

Oprášit spojení s duchem

Slunce ještě ani nevyšlo za horskými štíty na východě, a už bylo horko. Když jsme dorazili k prvnímu strmému svahu, pár míl po silnici z předměstí, don Juan zastavil a sešel stranou z dlážděné silnice. Posadil se u obrovských balvanů, které byly dynamitem vylá-
mány z horského úbočí, aby nezasahovaly do silnice, a pokynul mi, abych si k němu přisedl. Obvykle jsme se tady zastavovali, aby-
chom si popovídali nebo si odpočinuli na cestě do blížkých hor. Don Juan mi oznámil, že tato túra bude dlouhá a že možná pobudeme v horách několik dnů.

„Budeme si teď povídat o třetím abstraktním jádru. Nazývá se lstivost ducha neboli lstivost abstraktního základu, jak sám sebe *zvyštopoznat*, a tedy si oprášit článek, jenž nás spojuje s duchem.“

Překvapila mě ta rozmanitost názvů, ale nic jsem neřekl. Čekal jsem, až bude pokračovat se svým výkladem.

„A tak jako u prvního a druhého jádra, i tohle může být samo o sobě příběhem. Příběh vypráví, že když duch zaklepal na dveře toho muže, o němž jsme mluvili, a neuspěl, uchýlil se k jedinému dostupnému prostředku, a sice k lstivosti. Koneckonců i minulé bezvýhodné situace řešil duch úskokem a lstí. Bylo zřejmé, že pokud chce mít nějaký vliv na toho muže, musí to z něj vymámit sliby. A tak ho duch začal poučovat o tajemstvích čarodějství. A takto se čarodějské učednictví stalo tím, čím je, cestou pro vynalézavou lstivost a úskoky.“

Příběh vypráví, že duch muže nalákal tak, že ho nechal přesouvat roviny vědomí tam a zpátky, aby mu ukázal, jak má našetřit energii, potřebnou k posílení spojujícího článku.“

Don Juan mi vysvětloval, že pokud zasadíme tento příběh do moderní situace, dostaneme *naguala*, tedy živý vodič ducha, jenž opakuje strukturu tohoto základního jádra a uchyluje se k úskokům a lsti, aby mohl učit.

A pak najednou vstal a vyrazil k horskému pásmu. Šel jsem za ním a bok po boku jsme začali stoupat.

Velmi pozdě odpoledne jsme dorazili na vrchol vysokých hor. I v této nadmořské výšce bylo ještě pořád velice teplo. Celý den jsme sledovali takřka neviditelnou stezku a nakonec jsme došli na malou mýtinu, na starodávné místo, odkud bylo možné obhlédnout a kontrolovat sever a západ.

Usadili jsme se tam a don Juan se v hovoru vrátil k čarodějským příběhům. Teď už prý znám příběh o tom, jak se *záměr* projevil *nagualu* Eliasovi, i příběh o tom, jak duch zaklepal na dveře *naguala* Juliana. A prý už teď taky vím, jak se s duchem setkal on, a zcela jistě jsem nemohl zapomenout, jak jsem se s ním setkal já. Tvrdil, že všechny tyhle příběhy mají stejnou strukturu a pouze postavy se v nich liší. Každý z příběhů je abstraktní tragikomedie s jedním abstraktním základním hráčem, a tím je *záměr*, se dvěma lidskými herci, tedy *nagualem* a jeho učedníkem. A scénář, to je prý abstraktní jádro.

Myslel jsem si, že jsem konečně pochopil, co má na mysli. Ale ani sám sobě jsem tak docela nedovedl vysvětlit, co jsem to vlastně pochopil a nedokázal jsem to vysvětlit ani donu Juanovi. Pokusil jsem se převést svoje myšlenky do slov, a shledal jsem, že plácám nesmysly.

Don Juan zřejmě poznal, co se mi děje v mysli. Navrhl mi, abych se uvolnil a poslouchal. Jeho další příběh prý bude o tom, jak přivést učedníka do říše ducha. Tento proces prý čarodějové nazývají *listivostí* ducha nebo také oprášení spojení se *záměrem*.

„Už jsem ti pověděl, jak mě *nagual* Julian vzal k sobě domů, když jsem byl postřelen, a jak mi ošetřoval ránu, až jsem se uzdravil,“ vyprávěl don Juan. „Ale neřekl jsem ti, jak mi očistil spojení, jak mě naučil *stopovat* sám sebe.“

Nagual ze všeho nejdříve naláká svého budoucího učedníka lstí. To udělá jako první. To znamená, že ho popostrčí do spojení s duchem. To se dá udělat dvěma způsoby. Jeden způsob vede prostřednictvím napůl normálních kanálů, ten jsem využil u tebe, a ten dru-

hý vyloženě uplatňuje čarodějství, což zase udělal můj dobrodinec se mnou.“

Don Juan mi znovu vyprávěl, jak jeho dobrodinec přesvědčil lidi, kteří se na silnici seběhli, že ten postřelený muž je jeho syn. Pak zaplatil několika mužům, aby dona Juana, jenž byl v bezvědomí jedním šokem a jedním ztrátou krve, donesli k němu domů. Tam se don Juan probral a zjistil, že mu ránu ošetřuje laskavý stařík a jeho tlustá manželka.

Stařík mu řekl, že se jmenuje Belisario a že jeho žena je slavná léčitelka. Oba prý mu léčí zranění. Don Juan jim vysvětloval, že nemá peníze, a tak mu Belisario navrhl, že až ho uzdraví, zařídí pro něj nějaký jiný způsob, jak jim zaplatí.

Don Juan prý byl dokonale zmaten, ale to pro něj nebylo nic nového. Byl tenkrát jen svalnatý dvacetiletý Indián, který neměl stání ani moc chytrosti a žádné vzdělání, ale za to měl příšerně výbušnou náturu. Ani ponětí neměl o tom, co je vděčnost. Podle něj prý sice bylo hezké, že mu ten stařec a jeho žena pomáhají, nicméně měl v úmyslu počkat, až se mu rána zahojí, a pak prostě jedné noci jen tak zmizet.

Když se dost zotavil a byl hotov uprchnout, starý Belisario ho odvedl do pokoje a tam mu celý rozklepaný šeptal, že ten dům, v němž teď bydlí, patří obludnému muži, který ho i s jeho ženou drží v zajetí. Prosil dona Juana, aby mu pomohl utéct od toho vězňotele a mučitele a znovu získat svobodu. Ale než stačil don Juan odpovédět, vtrhl do místnosti nestvůrný člověk s rybí tváří, jako kdyby poslouchal za dveřmi. Byl jako vystřižený z nějakého hororu, zsinale šedý a uprostřed čela měl jediné oko, které nemrkalo. Obr, velký jako dveře. Výjel po donu Juanovi, sýčel jako had, hotov roztrhnout ho ve dvě. Dona Juana vyděsil tak, že z toho omdlel.

„Způsob, jakým mi můj dobrodinec postrčil spojení s duchem, byl mistrovským kouskem,“ smál se don Juan. „Můj dobrodinec mě samozřejmě posunul do stavu zvýšeného vědomí, ještě než ta zrůda vešla, takže to, co jsem opravdu *viděl* jako zrůdného muže, bylo to, čemu čarodějové říkají anorganická bytost, beztvare energetické pole.“

Don Juan prý ví o nesčetném množství případů, kdy ďábelskost jeho dobrodince vytvářela náramně zarážející situace pro všechny jeho učedníky, a zejména pak pro dona Juana, jehož vážnost a štro-

benost bývala dokonalejším terčem pro didaktické šprýmy jeho dobrodince. Když prý o tom dodatečně přemýšlí, je přímo nabíledni, jak neskonale tyhle žerty musely jeho dobrodince bavit.

„Jestli si myslíš, že se ti směju, jako že já se ti směju, tak to není vůbec nic ve srovnání s tím, jak on se smával mně,“ vzpomínal don Juan. „Ten můj dábelský dobrodinec se naučil plakát, jen aby mohl zakrývat svůj smích. Nemůžeš si ani představit, jak zpočátku plakoval, když jsem začínal s učednictvím.“

Po tom šoku ze zrůdného muže, jehož *viděl*, prý už jeho život nikdy nebyl tím, čím býval dřív. To si jeho dobrodinec pojistil. Jakmile jednou nagual uvede svého budoucího učedníka, a zejména učedníka naguala, do Istivých úskoků, musí ze všech sil zápasit, aby si zajistil jeho souhlas. Buď je ten budoucí učedník natolik ukázněný a vyrovnaný, že úplně postačí jeho rozhodnutí přidat se k nagualovi, jak tomu bylo například v případě Talie, anebo má kázně málo či vůbec žádnou, a to pak musí nagual vynaložit čas a velikou námahu, aby svého učedníka přesvědčil.

Pokud jde o dona Juana, proces, kterým byl vtažen, prošel bizarními zvraty, protože prý byl tenkrát jen divokým mladým rolníkem, který v hlavě neměl jedinou myšlenku.

Brzy po prvním vytržení mu jeho dobrodinec uštědřil další, když donu Juanovi ukázal svou schopnost se proměňovat. Jednoho dne se totiž změnil v mladého muže. Don Juan tuhle proměnu nebyl s to pochopit jinak než jako ukázkou dokonalého hereckého umění. „A jak prováděl ty proměny?“ ptal jsem se.

„Byl mágem i umělcem,“ odpověděl don Juan. „Jeho magickou dovedností byla transformace. Posunoval si bod spojení na místa, která přivodí konkrétní proměnu, takovou, jakou si přál. A jeho uměním byla dokonalost, s jakou se proměňoval.“

„Ale já pořád dost dobře nerozumím tomu, co mi to říkáte,“ namítl jsem.

„Vnímání je jako osa, na níž je zavěšeno všechno, co člověk dělá,“ vysvětloval don Juan, „a toto vnímání je ovládáno bodem spojení. A tak když bod spojení změní polohu, mění se podle toho i způsob, jak člověk vnímá svět. Čaroděj ví, kam si má přesně umístit bod spojení, aby se stal tím, čím chce.“

Nagual Julian uměl tak velkolepě pohybovat bodem spojení, že dovedl vyvolat i ty nejmennější proměny. Když se například čaroděj

stane vránou, je to rozhodně obrovský úspěch. Ale to předpokládá veliký a hrubý posun bodu spojení. Přesunout ho do polohy tlustého nebo starého muže, to už vyžaduje nesmírně jemný a malinký posun a velmi pronikavou znalost lidské povahy.“

„Já bych raději tyhle věci nenazýval fakta a ani je za fakta nepovažoval,“ podotkl jsem.

Don Juan se rozesmál, jako kdybych řekl ten nejlegračtější možný vtíp.

„Měl váš dobrodinec nějaký důvod, aby se proměňoval? Nebo se tak jenom bavil?“ zeptal jsem se.

„Nebud hlupák. Bojovníci nedělají nic jen tak, aby se pobavili. Ty jeho proměny sledovaly určitou strategii. Diktovala mu je potřeba, jako třeba ta jeho proměna ze starce v mladíka. Sem tam to mělo legrační důsledky, ale to už je zas jiná záležitost.“

Připomněl jsem, že jsem se ho už dřív ptal, jak se jeho dobrodinec naučil tohle proměňování. Řekl mi jen, že měl učitele, ale kdo to byl, to prý mi neřekne.

„Ten velmi záhadný čaroděj, jenž má nad námi dohled,“ řekl stručně.

„A jaký záhadný čaroděj?“ ptal jsem se.

„Ten, který vzdoruje smrti,“ odpověděl a tázavě se na mě po díval.

Pro všechny čaroděje don Juanovy skupiny byl tento popírač smrti velmi živou postavou. Podle nich to je čaroděj z dávných časů. Podařilo se mu přežít až dodneška tím, že manipuluje se svým bodem spojení, pohybuje jím určitým způsobem na určitá místa ve svém absolutním energetickém poli. Tyto manévry daly jeho vědomí a životu sílu vytrvat.

Don Juan mi vyprávěl o dohodě, kterou vidoucí jeho linie už před několika staletími uzavřeli s tímto čarodějem, popírajícím smrt. Dává jim dar výměnou za jejich vitální energii. Vzhledem k této dohodě ho považují za svého ochránce a říkají mu „nájemník“.

Čarodějové dávných časů prý byli mistry v posouvání bodu spojení. Při tomto posouvání odhalili neobyčejné věci týkající se vnímání, ale zároveň také zjistili, jak snadno se dá zabloudit v úchylnkách. Situace tohoto čaroděje, vzdorujícího smrti, je podle Juana klasickým příkladem úchylnky.

Kdykoli měl don Juan příležitost, pokaždé opakoval, že posune-li

bod spojení někdo, kdo nejen *vidí*, ale má i dost energie bodem pohybovat, bod sklouzne do kterékoli polohy uvnitř světelné koule, kam jej nasměroval. Bod spojení má dostatečnou zářivost, aby rozsvítil nitkovitá energetická pole, jichž se dotkne. Výsledné vnímání světa je pak stejně úplné jako naše normální vnímání každodenního života, ale přitom jiné, a proto je naprosto zásadní mít při manipulaci s bodem spojení střizlivost.

Don Juan pokračoval ve svém vyprávění. Rychle si prý přivykl představě, že ten starý muž, jenž mu zachránil život, je ve skutečnosti mladík, který se vydává za starého. Ale pak se jednoho dne mladík zase stal starým Belisariem, kterého don Juan potkal nejdříve. Zničehonic si sbalil i se ženou, již don Juan považoval za jeho manželku, svoje saky paky a pak se tam objevili dva usměvaví muži s párem mezků.

Don Juan se smál a vychutnával si ten příběh. Zatímco prý mezkáři nakládali na mezky, odtáhl ho Belisario stranou a ukazoval mu, že se opět, on i jeho žena, přestrojili. Je prý zase stařec a z jeho krásné ženy se stala tlustá popudlivá Indiánka.

„Byl jsem tak mladý a tak hloupý, že pro mě platilo jen to, co bije do očí,“ pokračoval don Juan. „Pár dní předtím jsem viděl jeho neuvěřitelnou proměnu ze sedmdesátiletého vetchého starce v mladého muže asi pětadvacetiletého, plného energie, a přesto jsem mu spolkl, že to jeho stáří je pouze převlečení. I jeho žena se změnila ze zatrpklé, tlusté Indiánky v krásnou, štíhlou mladou ženu. Nezměnila se pochopitelně stejným způsobem jako můj dobrodinec. On jednoduše ženy zaměňoval. Samozřejmě, že jsem to všechno mohl vidět už tenkrát, jenomže moudrost k nám vždycky přichází jen s námahou a po troškách.“

Stařec prý dona Juana ujišťoval, že se mu již zranění zahojilo, i když se asi ještě necítí úplně dobře. Potom dona Juana objal a opravdu smutně mu zašeptal: „Té zrudě ses tak zalíbil, že mě i se ženou pustila ze zajetí a tebe si nechá jako svého jediného sluhu.“

„Možná bych se mu byl vysmál,“ řekl don Juan, „kdyby se z pokojů té zrudy neozývalo hluboké zvířecí vrčení a děsivý šramot.“

Oči mu zářily vnitřní radostí. Chtěl jsem zůstat vážný, ale musel jsem se smát.

Belisario si uvědomoval, jak je don Juan vyděšený, a všemožně se omlouval za ten zvrát osudu, který jeho osvobodil a dona Juana

uvěznil. Na znamení odporu zamlaskal a toho netvora proklel. V očích měl slzy, když vypočítával, co všechno chce netvor mít denně uděláno. A když don Juan protestoval, svěřil se mu, že nelze nikterak uniknout, protože ten netvor zná čarodějství tak, že mu není rovna.

Don Juan prosil Belisaria, aby mu poradil, co má dělat. A Belisario se pustil do dlouhých vysvětlování a plánů, které by byly vhodné, kdyby se člověk potýkal s průměrnou lidskou bytostí. Mezi lidmi můžeme plánovat a osnovat ledacos. Budeme-li mít štěstí a spojíme-li ho s mazaností a odhodláním, může se nám to podařit. Ale tváří v tvář neznámu, konkrétně tedy v don Juanově situaci, jedinou naději jak přežít, je podvolit se a pochopit. Belisario se donu Juanovi svěřil, že odjíždí do státu Durango, aby se naučil čarovat. Mumlal, sotva ho bylo slyšet, aby měl jistotu, že ho netvor neslyší. Ptal se, jestli snad don Juan také nepomyšlí na to, že by se mohl učít čarodějství. Dona Juana však vyděsilo už jen takové pomyšlení. Prohlásil, že s čarodějnicemi nechce mít nic společného.

Don Juan se popadal za boky smíchem. Připustil, že s chutí myslí na to, jaké potěšení musel mít jeho dobrodinec z té jejich hry. Zejména, když tehdy, šlepnutím strachem i vášněmi, v dobré víře odmítl nabídku učít se čarodějství a říkal: „Já jsem Indián. Od narození čarodějníky nenávidím a bojím se jich.“

Belisario si vyměnil pohled se svou ženou a tělo se mu začalo zmítat v křečích. Don Juan pochopil, že tiše pláče, očividně tím odmlutím zraněn. Jeho žena ho musela podpírat, dokud se zase nevzpamatoval.

Belisario už se svou ženou odcházel. Ještě se ale otočil a dal donu Juanovi další radu. Netvor prý má hrůzu z žen, a tak by měl don Juan místo sebe hledat nějakého muže, aby ho vystřídal, pro případ, že by snad náhodou vyšla zcela nepravděpodobná šance a tomu monstru se dotýčný zalíbil natolik, že by chtěl znovu vyměnit otroka. Ale don Juan si prý nemá dělat valnou naději, protože jistě potrvá pár let, než bude vůbec smět vycházet z domu. Netvor prý má rád jistotu, že jeho otroci jsou mu oddáni anebo alespoň že jsou poslušní.

Don Juan už to nemohl dál vydržet. Sesypal se a rozplakal. Nikdo si z něj otroka dělat nebude, vysvětloval Belisariovi. Vždycky se přece může zabít. Stařec byl pohnut don Juanovým výbuchem. Svě-

řil se mu, že i jeho napadlo totéž, ale běda, ta obluda prý uměla číst jeho myšlenky a pokaždé, když se pokusil vzít si život, mu v tom zabránila.

Belisario se znovu nabídl, že vezme dona Juana s sebou do Duranga, aby se učil čarodějství. Je to prý jediné možné řešení. Don Juan však namítal, že tohle řešení je totéž jako lézt z bláta do louže. Belisario se hlasitě rozplakal. Objal dona Juana a proklínal onu chvíli, kdy mu zachránil život. Neměl prý tehdy ani potuchy, že si vymění místo. Vysmrkal se a planoucíma očima se zadíval na dona Juana: „Dá se to přezít jediné v přestrojení. Jestliže nebudeš všechno provádět pořádně, ta zrůda ti ukradne duši a udělá z tebe idiota, který mu slouží a nic víc. Je hrozná škoda, že nemám čas, abych tě naučil, jak to s ním zahrát.“ A rozplakal se ještě víc.

Don Juan se dusil slzami. Chtěl, aby mu Belisario popsal, jak se má maskovat. Belisario se světlil, že netvor má hrozně špatný zrak a doporučoval donu Juanovi, aby experimentoval s různým oblečením, které vyhovuje jeho fantazii. Koneckonců prý má před sebou několik let, takže bude moci vyzkoušet nejrůznější převleky. Objal dona Juana ve dveřích. Ani neskrýval, že pláče. Jeho žena se ostýchavě dotkla don Juanovy ruky. A potom odešla.

„Ještě nikdy jsem v životě neprožil takový děs a hrůzu, a potom už také ne,“ řekl don Juan. „Netvor v domě rámusil věcmi, jako kdyby na mě netrpělivě čekal. Sedl jsem si u dveří a kňučel jsem jako pes, když ho něco bolí. Z čirého strachu jsem zvracel.“

Seděl tam několik hodin a nebyl schopen se pohnout. Netroufl si odejít a netroufl si jít dovnitř. Nepřehání, když říká, že tenkrát opravdu málem umřel. Ale pak uviděl, jak na něj z druhé strany ulice mává Belisario a zuřivě se snaží zachytit jeho pozornost. Stačilo, že ho uviděl, a donu Juanovi se okamžitě ulevilo. Belisario dřepěl u chodníku a pozoroval dům. Dal donu Juanovi znamení, aby zůstal tam, kde je, a ani se nehnu.

Po nesnesitelně dlouhé době Belisario po čtyřech popolezl pár metrů k donu Juanovi a opět si dřepel a zůstal dokonale bez pohnutí. Tímto způsobem popolezal několik hodin, než se dostal až k donu Juanovi. Hodně lidí prošlo kolem, ale nikdo si zřejmě nevšiml don Juanova zoufalství ani toho, co provádí ten stařík. Když konečně byli oba vedle sebe, Belisario donu Juanovi pošeptal, že neměl dobrý pocit z toho, že ho opouští jako psa přivázaného u kůlu. Vrátil

prý se, ačkoli jeho žena proti tomu namítala, aby se ho přece jen pokusil zachránit. Koneckonců vždyť právě díky donu Juanovi získal opět svobodu.

Šeptem se zcela kategoricky zeptal dona Juana, jestli je hotov a ochoten udělat všechno proto, aby tomu unikl. A don Juan ho ujistil, že udělá cokoli. Belisario mu nanejvýš pokradmu předal ranec šatů a označil mu svůj plán. Don Juan prý má jít v domě někam co nejdál od netvorových místností a svléknout si postupně jeden kus oblečení za druhým. Má začít od klobouku a boty si nechat až nakonec. Potom má všechny svoje šaty obléci na dřevěnou kostru figuríny, kterou si musí zhotovit účinně a rychle, jakmile bude uvnitř domu.

Dalším bodem plánu bylo, že si don Juan musí obléci šaty z ranice, svoje jediné převlečení, aby netvora ošálil.

Don Juan tedy vběhl do domu a všechno připravil. Zhotovil si kostru připomínající polního strašáka z tyčí, které našel vzadu v domě, svlékl si šaty a oblékl do nich strašáka. Ale když otevřel ranec, dostal šok. Byly v něm pouze ženské šaty!

„Připadal jsem si jako hlupák, jako ztracený,“ vyprávěl don Juan. „Už jsem se chystal obléknout si zpátky svoje šaty, když jsem uslyšel nelidské vrčení toho obludného muže. Byl jsem vychován tak, abych pohrdal ženami a byl přesvědčen o tom, že jejich jediným úkolem je starat se o muže. Obléknout se do ženských šatů pro mě znamenalo totéž, jako kdybych se stal ženou. Ale tak intenzivně jsem se toho netvora bál, že jsem zavřel oči a oblékl si ty zatracené hadry.“

Podíval jsem se na dona Juana a snažil jsem si ho představit v ženských šatech. Byla to pro mě tak naprosto absurdní představa, že jsem se proti své vůli rozesmál.

Když prý starý Belisario, jenž čekal na druhé straně ulice, uviděl dona Juana v převlečení, rozplakal se a nemohl se utišit. S pláčem vedl dona Juana na předměstí, kde na něj čekala jeho žena s oběma mezkari. Jeden z nich se velice troufale Belisaria zeptal, jestli snad tu divnou dívku neukradl, aby ji prodal do bordelu. Stařec plakal tak usedavě, až se zdálo, že z toho snad omdlí. Mladí mezkari nevěděli, co mají dělat, ale Belisariova žena, místo aby projevila účast, řvala smíchy. A don Juan nechápal proč.

Skupina se vydala na cestu za tmy. Šli po málo používaných stez-

kách a směřovali vytrvale na sever. Belisario moc nemluvil. Zdálo se, že je vyděšený a že čeká nějaké potíže. Jeho žena se s ním celou dobu svářila a stěžovala si, že zahodili šanci osvobodit se, protože s sebou vzali dona Juana. Belisario jí přísně nakázal, aby se o tom už nikdy ani slovem nezmínila, protože se bál, že by mezkaři mohli odhalit, že don Juan je v přestrojení. A dona Juana upozornil, že by měl předstírat, že je dívka trochu padlá na hlavu, protože neumí přesvědčivě zahrát ženu.

Během několika dní don Juanův strach hodně polevil. Začal si vlastně tak důvěřovat, že si ani nevzpomínal, že by se kdy něčeho bál. Kdyby nebylo těch šatů, které měl na sobě, byl by si docela dobře uměl představit, že všechno, co prožil, byl jenom zlý sen.

Nosit na sobě za takových okolností ženské šaty samozřejmě znamenalo řadu drastických změn. Belisariova žena naprosto vážně dona Juana učila, jak má být ženou v každém ohledu. Don Juan jí pomáhal vařit, prát, sbírat dříví. Belisario oholil donu Juanovi hlavu a dal mu na ni silně zapáchající medicínu. Mezkařům namluvil, že dívky zamořily vši. Don Juan vyprávěl, že tenkrát byl ještě holobrádkem, a tak ani nebylo těžké ho vydávat za ženu. Ale bylo mu ze sebe na nic, a bylo mu na nic i z těch lidí a z jeho osudu. Dopadl tak, že nosil ženské šaty a dělal ženskou práci, a to bylo víc, než mohl snést.

Jednoho dne už toho měl dost. Mezkaři si přilili poslední kapku. Čekali, že jim ta divná dívka bude ustavičně sloužit, a vyžadovali to od ní. Don Juan musel být neustále ve střehu, protože si na něj dovolovali.

„Byli ti mezkaři s vašim dobrodincem nějak domluveni?“ musel jsem se zeptat.

„Ne,“ odpověděl a hlasitě se rozesmál. Byli to prostě dva fajn lidi, kteří na čas upadli pod jeho vliv. Najal si jejich muly, aby mu nesly léčivé byliny, a slíbil jim, že jim velmi slušně zaplatí, když mu pomůžou unést jednu mladou ženu.“

Rozsah kousků nagua Julia mou imaginaci vyváděl z míry. Přestavoval jsem si, jak don Juan odráží ty sexuální pokusy, a úplně jsem se zalykal smíchem.

Don Juan vyprávěl dál. Zcela rozhodně řekl starci, že ta šaškárna už trvala dost dlouho a že ti muži si na něj dovolují. Belisario mu prý nonšalantně doporučil, aby měl víc pochopení, že muži jsou

prostě muži, a znovu se rozplakal. Tím dona Juana úplně zmatl, a ten najednou ohromeně zjistil, že zuřivě obhajuje ženy.

Bral prý se za postavení žen s takovou zuřivostí, až ho to samotného vystrašilo. Řekl Belisariovi, že nepochybně skončí v ještě horším stavu, než kdyby byl zůstal netvorovým otrokem.

Don Juanův zmatek ještě vzrostl, když stařík zcela propadl pláči a mumlal všelijaké šílenosti, jako že život je sladký a ta drobná cena, kterou za něj musí zaplatit, je vlastně legrace, že netvor by pozřel don Juanovu duši a nedovolil by mu ani sám sebe zabít. „Jen si s těmi mezkaři zafirtuj,“ radil mu smířlivě. „Vždyť to jsou jen primitivní rolníci. Chtějí si pouze hrát a to je všechno. Tak je prostě odstrč, když na tebe budou dorážet. Af ti klidně sáhnou na nohu. Copak na tom sejde?“ A znovu se nezvladatelně rozplakal. Don Juan se ho ptal, proč vlastně tolik pláče. „Protože jsi na tohle všechno až příliš dokonalý,“ vzlykal tak mocně, že se mu tělo zkroutilo.

Don Juan mu děkoval, že s ním má takový soucit, i za všechnu námahu, kterou kvůli němu podstupuje. Řekl Belisariovi, že se už cítí v bezpečí a chce už odejít.

„Umění *stopovat* je naučit se všem fintám svého přestrojení,“ vykládal Belisario a nevyšimal si, co mu don Juan povídá. „A jde o to naučit se jim tak dobře, aby nikdo nepoznal, že jsi přestrojen. Proto musíš být nelítostný, vychytralý, trpělivý a vlídný.“

Don Juan neměl potuchy, o čem to Belisario mluví. Ale než aby se po tom pídil, požádal ho o mužské šaty. Belisario měl veliké pochopení. Dal donu Juanovi pár starých svršků a několik pesos. Slíbil však donu Juanovi, že bude mít jeho převlečení stále po ruce, kdyby ho potřeboval. Velmi na něj naléhal, aby s ním šel do Duranga učít se čarodějství a tak se od netvora navždycky osvobodil. Don Juan odmítl a poděkoval mu. Belisario se s ním tedy rozloučil, několikrát ho poplácal po zádech, a to dost značnou silou.

Don Juan se převlékl a vyptal se Belisaria na cestu. Ten mu poradil, že půjde-li stezkou směřující na sever, dříve nebo později dorazí do dalšího města. Dodal pak, že jejich stezky se ještě někdy mohou zkrřížit, protože jdou vlastně všichni stejným směrem – chtějí uniknout té obludě.

Don Juan vyrazil, jak nejrychleji mohl. Ušel jistě tak čtyři pět mil, než natrefil na stopy lidí. Věděl, že poblíž bude nějaké město, a tak ho napadlo, že by si tam mohl sehnat práci, než se rozhodne, kam

půjde dál. Na chvíli si sedl a uvažoval o normálních obtížích, na které může narazit neznámý člověk v malém odlehlém městečku, když tu koutkem oka zahlédl pohyb v křoví podél stezky pro muly. Měl pocit, že ho někdo pozoruje. Byl z toho tak vyděšený, že vyskočil a rozběhl se směrem k městu. Netvor po něm skočil a chtěl ho popadnout za krk. Chyběl jen o vlásek. Don Juan zarval jako ještě nikdy v životě, ale pořád se ještě ovládal alespoň natolik, aby se obrátil a utíkal zpátky tam, odkud přišel.

Don Juan utíkal jako o život a netvor se mu hnal v patách. V křovinách pár metrů za ním to jen praskalo. Don Juan říkal, že to byl nejděsivější zvuk, jaký kdy slyšel. Konečně uviděl v dálce muly, jak se pomalu vlečou, a křičel o pomoc.

Belisario dona Juana poznal a přiběhl mu naproti, dávaje otevřeně najevo hrůzu. Hodil donu Juanovi ranec ženských šatů a křičel: „Musíš utíkat jako ženská, ty hlupáku.“

Don Juan připustil, že neví, odkud měl tu duchapřítomnost, aby běžel jako žena, ale skutečně začal tak utíkat. Netvor ho přestal pronásledovat. A Belisario mu řekl, aby se rychle převlékl, on že zatím podrží netvora v šachu.

Don Juan se zase přidal k Belisariově ženě a usmívajícím se mezkářům. Na nikoho se ani nepodíval. Rychle se kousek vrátili a pustili se po jiných stezkách. Několik dní nikdo nepromluvil. Belisario mu dával každý den nějaké poučení. Říkal donu Juanovi, že Indiánky jsou praktické a jdou přímo k jádru věci, ale že jsou také velmi plaché. Když jsou prý vyzývány, dávají najevo fyzické známky strachu. Uhýbají prý očima, mají sevřená ústa a rozšířené nosní dírký. Všechny tyto známky pak doprovází bázlivá tvrdosť, za níž následuje stydlivý smích.

V každém městě, kterým procházeli, přiměl dona Juana cvičit si v praxi dovednosti v ženském chování. A don Juan mu opravdu věřil, že ho učí, jak se stát hercem. Ale Belisario trval na tom, že ho učí umění *stopovát*. Říkal donu Juanovi, že *stopařství* je umění, které se dá použít na všechno. Aby se ho prý naučil, musí si osvojit čtyři dovednosti: nelítostnost, vychytralost, trpělivost a vlídnost.

Znovu jsem musel dona Juana přerušit při vyprávění: „Ale copak se *stopařství* neučí ve stavu hlubokého zvýšeného vědomí?“

„Samozřejmě,“ usmál se široce. „Ale musíš pochopit, že mít na sobě ženské šaty pro někoho znamená bránu do zvýšeného vědomí.“

Tyto prostředky jsou ve skutečnosti mnohem účinnější než posouvání bodu spojení, ale je velmi obtížné to zařídit.“

Don Juanův dobrodinec do něj prý denně vtoukal čtyři základní rozpoložení *stopařství*. Trval na tom, aby don Juan pochopil, že nelítostnost nesmí být hrubostí, že vychytralost není krutostí, trpělivost že není lhostejností a příjemná vlídnost že není bláhovou pošetilostí.

Učil ho, že tyto čtyři kroky je třeba procvičovat a zdokonalovat tak dlouho, dokud mu nepůjdou tak hladce, že si jich nikdo nevšimne. Byl přesvědčen o tom, že ženy jsou přirozenými *stopařkami*. A toto jeho přesvědčení bylo tak silné, že tvrdil, že pouze v přestrojení za ženy se mohou muži doopravdy naučit umění *stopovat*.

„V každém městě, kterým jsme projížděli, jsem s ním šel na trh a s každým jsem se handrkoval. Můj dobrodinec stával stranou a pozoroval mě. ‚Buď nelítostný, ale okouzlující,‘ říkával mi. ‚Buď vychytralý, ale hodný. Buď trpělivý, ale činnorodý. Buď vlídný, ale vražedně neúprosný. To dokážou jenom ženy. Jestliže tímto způsobem jedná muž, je afektovaný.“

A jako kdyby se chtěl ujistit, že don Juan neuhne ze směru, čas od času se ten netvor objevoval. Don Juan ho sem tam zahlédl, jak se toulá po krajině. Vidál ho většinou poté, co mu Belisario dal energickou masáž zad, údajně aby mu ulevil od ostré nervové bolesti v zádech. Don Juan se smál, že prý neměl ani potuchy, že je poslán do zvýšeného vědomí.

„Trvalo nám měsíc, než jsme dorazili do Duranga. Za ten měsíc jsem získal stručný vzorek čtyř *stopařských* rozpoložení. Ve skutečnosti mě to moc nezměnilo, ale dalo mi to šanci mít alespoň matnou představu o tom, co to znamená být ženou.“

Čtvero rozpoložení *stopaře*

Don Juan mi řekl, abych se na té prastaré vyhlídce posadil a využil tah země, aby mi pohnula bodem spojení. Mám se prý rozpomenout na další stavy zvýšeného vědomí, při nichž mě učil *stopařství*.

„Posledních pár dní jsem se ti mnohokrát zmínil o čtyřech rozpoloženích *stopařů*. Říkal jsem ti, že *stopař* musí být nelítostný, vychy-

ralý, trpělivý a vldný, a doufal jsem, že si možná vzpomeneš, co tě o tom učím. Bylo by skvělé, kdybys uměl využít tyto čtyři stavy jako úvod, který tě přivede k úplnému rozpuštění.“

Odmíchl se na chvíli, která mi připadala nepatřičně dlouhá. To, co potom prohlásil, mě sice překvapit nemělo, ale překvapilo. Prý mě těmto čtyřem *stopařským* rozpoložením učil v severním Mexiku s pomocí Vicenta Medrana a Silvia Manuela. Dál už to nerozváděl a nechal tuto připomínku zapadnout. Snažil jsem se, abych si vzpomněl, ale nakonec jsem to vzdal. Měl jsem sto chutí křičet, že si přece nemůžu připamatovat něco, co se nikdy nepřihodilo.

Usilovně jsem se snažil nahlas protestovat, ale hlavou mi začaly probíhat úzkostné myšlenky. Věděl jsem, že to, co mi řekl, neřikal jen tak, aby mě pozlobil. A jako vždycky, když mě vyzval, abych si vzpomněl na zvýšené vědomí, jsem byl posedlý uvědoměním, že události, které jsem prožil pod jeho vedením, nemají žádnou kontinuitu. Tyhle události na sebe nenavazovaly v lineární posloupnosti jako události v mém každodenním životě. Bylo totiž docela možné, že má naprostou pravdu. V don Juanově světě pro mě nebylo nic, čím bych si mohl být jistý.

Pokusil jsem se vyslovit svoje pochybnosti, ale odmítl mě poslouchat. Pobízěl mě, abych si to vybavil. To už byla úplně tma. Zvedal se vítr, ale já jsem necítil chlad. Don Juan mi dal plochý kámen, abych si ho uložil na hrudní kost. Vědomí jsem měl pronikavě vyladěné na všechno, co bylo kolem mě. Zničehonic jsem pocítil tah, který nebyl ani zevnitř, ani zvenějšku. Byl to spíš pocit vytrvalého táhnutí v některé mé neurčitelné části. Najednou jsem si začal se zdrcující jasností vybavovat setkání, které se odehrálo před lety. Vzpomněl jsem si na tu událost i lidi tak živě, že mě to až vyděsilo. Cítil jsem, jak mě z toho mrazí.

Všechno jsem to pověděl donu Juanovi, ale jeho to nechávalo chladným. Zřejmě ho to vůbec nezajímalo. Vybízěl mě, abych se nepoddával mentálnímu ani fyzickému strachu.

Moje vzpomínka byla tak jedinečná, že jsem měl pocit, jako bych tutéž zkušenost prožíval znovu. Don Juan mlčel. Ani se na mě nepodíval. Pociťoval jsem otupělost, sniženou citlivost, ale tento pocit pomaloucku odezníval.

Opakoval jsem to, co jsem donu Juanovi říkal vždycky, když jsem se rozpomněl na nějakou událost, která neměla lineární existenci:

„Jak je to možné, dona Juane? Jak jsem na tohle všechno mohl zapomenout?“

A on znovu jako vždycky potvrdil: „Tohle rozpominání nebo zapominání nemá nic společného s normální pamětí. Tohle souvisí s pohybem bodu spojení.“

Ujistil mě, že sice mám úplné poznání toho, co je to *záměr*, nicméně prý dosud tímto poznáním nevládnou. Znáť *záměr* totiž znamená, že člověk toto poznání umí kdykoli vysvětlit nebo použít. A vzhledem ke svému postavení musí nagal tímto způsobem ovládat svoje poznání.

„A co sis vybavil?“ zeptal se mě.

„Jak jste mi poprvé pověděl o čtyřech *stopařských* rozpoloženích.“ Jakýsi proces, z hlediska mého obvyklého vědomí světa nevyvířitelný, ve mně uvolnil vzpomínku, která ještě před chvílíčkou neexistovala. A já jsem si vybavil celou posloupnost událostí, které se přihodily před mnoha lety.

Když jsem odjížděl ze Sonory, don Juan mě požádal, abych se s ním sešel za týden kolem poledního za hranicemi USA ve městě Nogales v Arizoně na nádraží autokarů Greyhound.

Dorazil jsem tam asi o hodinu dřív. Don Juan už stál u dveří. Pozdravil jsem ho. Neodpověděl, ale spěšně mě odtáhl stranou. Šeptal mi, že bych si měl vyndat ruce z kapes. Bylo to jako rána do hlavy. Ale nedal mi ani čas na odpověď. Mám prý rozepnutý poklopec a je prý hanba, když je takhle okatě vidět, jak jsem sexuálně vzrušený.

Rychlost, s jakou jsem se honem spěchal zakrýt, byla až zázračná. Než jsem si uvědomil, že šlo pouze o drsný žertík, byli jsme už na ulici. Don Juan se smál a opakovaně mě silou plácal po zádech, jako kdyby ten žert chtěl ještě oslavit. Najednou jsem se ocitl ve stavu zvýšeného vědomí.

Vešli jsme do kavárny a posadili se. Měl jsem tak jasnou mysl, že jsem se chtěl na všechno podívat. Chtěl jsem *vidět* podstatu všech věcí.

„Neplýtvěj energií!“ přikázal mi přísně don Juan. „Přivedl jsem tě sem proto, abychom zjistili, jestli můžeš jíst, když se ti pohne bod spojení. Nesnaž se dělat něco navíc.“

Ale potom si přede mě ke stolu sedl nějaký muž a upoutal veškerou mou pozornost.

„Musíš kroužit očima,“ přikázal mi don Juan. „Nedívej se na toho muže.“

Zjistil jsem, že toho muže nelze přestat pozorovat. Don Juanovy požadavky mě podráždily.

„Co vidíš?“ slyšel jsem dona Juana.

Viděl jsem světelný kokon, vytvořený z průsvitných křidel, která byla složena přes něj. Křídla se rozepjala, chvíli se třepetala a potom se odloupala, spadla a byla nahrazena novými. Celý ten proces se pak znovu opakoval.

Don Juan mi odvázně otočil židli, takže jsem seděl tváří ke zdi.

„Taková promarněná příležitost,“ povzddechl si hlasitě, když jsem mu popsal, co jsem viděl. Vyčerpal sis skoro všechnu energii. Musíš se krotit. Bojovník potřebuje zaostření. Komu sakra záleží na nějakém světelném kokonu?“

Zvýšené vědomí je prý jako odrazový můstek, odkud člověk může skočit do nekonečnosti. Stále znovu zdůrazňoval, že je-li bod spojení posunutý, buď se zase vrátí na své místo nebo do pozice, která je velmi blízko jeho obvyklé polohy, anebo se pohybuje dál až do nekonečna.

„Lidé nemají ani ponětí o podivné síle, kterou v sobě nosíme. V tuto chvíli máš například možnost dosáhnout nekonečnosti. A budeš-li i nadále pokračovat v tomhle zbytečném jednání, může se ti podařit posunout si bod spojení až za jistý práh, odkud už není návratu.“

Chápal jsem, o jakém nebezpečí to mluví, či spíše jsem měl tělesný pocit, že stojím na okraji propasti a že do ní spadnu, jestli se nakloním dopředu.

„Bod spojení se ti posunul do zvýšeného vědomí, protože jsem ti půjčil svou energii.“

Jedli jsme mlčky velmi prosté jídlo. Don Juan mi nedovolil pít ani kávu nebo čaj: „Dokud využíváš mou energii, nejsi ve svém vlastním čase. Jsi v mém a já piju vodu.“

Když jsme se vraceli k autu, bylo mi poněkud nevolno. Motal jsem se a málem jsem ztratil rovnováhu. Byl to pocit, jako když máte poprvé nasazené brýle.

„Vzchop se,“ usmál se don Juan. „Tam, kam jdeme, budeš muset být nesmírně přesný.“

Chtěl, abych přešel mezinárodní hranice do mexické části města Nogales. Při jízdě mě navigoval, kterou cestou mám jet, kdy zabočit vpravo a kdy vlevo a jak rychle mám jet.

„Já to tady znám,“ řekl jsem mu, dost naštvaný. „Řekněte mi, kam chcete jet, a já vás tam zavezu. Jako taxík.“

„Dobrá, tak mě zavez na třídu Heavenward, číslo 1573.“

Nevěděl jsem, kde třída Heavenward je a jestli vůbec nějaká taková ulice existuje. Ve skutečnosti jsem ho podezříval, že si to jméno jenom vymyslel, aby mě uvedl do rozpaků. Mlčel jsem. Oči mu zářily a posměšně v nich blýskalo.

„Opravdovým tyranem je přepadnutí egu,“ poznamenal. „Neustále musíme usilovat, abychom ho sesadili z trůnu.“

A tak mi zas radil, kudy mám jet. Nakonec řekl, abych zastavil před jednopatrovým světlebéžovým domem na rohovém pozemku v blahobytné části města.

Na tom domě bylo něco, co okamžitě upoutalo mou pozornost. Kolem dokola byla všude dost silná vrstva okrového šterku. Pevné průčelní dveře, rámy posuvných oken a vůbec všechno na tom domě bylo natřeno do okrového odstínu okolního šterku. Všechna okna, která jsem viděl, měla stažené žaluzie. Ten dům ve všem všudy vypadal jako typické předměstské obydlí středních vrstev.

Vystoupili jsme z auta. Don Juan šel první. Nezaklepal ani neodermýkal, ale když jsme došli ke dveřím, tiše se otevřely na namazaných pantech. Samy, pokud jsem to byl s to vysledovat.

Don Juan rychle vstoupil. Mě sice dál nezval, ale já jsem šel prostě za ním. Byl jsem zvědavý, kdo zevnitř ty dveře otevřel. Ale nikdo tam nebyl.

Uvnitř domu bylo všechno příjemné. Na hladkých, až úzkostlivě čistých stěnách nebyly žádné obrazy. Žádné lampy ani police. Zlatě žluté dlaždice na podlaze příjemně kontrastovaly se šedobílou barvou zdí. Vešli jsme do malé, úzké haly, která vedla do prostorného obývacího s vysokým stropem a cihlovým krbem. Půlka pokoje byla úplně prázdná, ale vedle krbu byl do půlkruhu rozestavěný drahý nábytek: dvě veliké béžové pohovky a po stranách dvě křesla, pokrytá látkou stejné barvy. Uprostřed stál kulatý, těžký a bytelný dubový stůl. Soudě podle toho, co jsem viděl kolem domu, ti, kdo tu

bydlí, jsou zřejmě zámožní, ale šetrní. Nejspíš rádi sedávají kolem ohně.

V křeslech seděli dva muži. Mohlo jim být tak pětapadesát. Když jsme vstoupili, vstali. Jeden z nich byl Indián a druhý Latinoameričan. Don Juan mě nejdříve představil Indiánovi, který byl ke mně blíž.

„To je Silvio Manuel,“ řekl mi don Juan. „Je to nejmocnější a nejnebezpečnější čaroděj z mé skupiny, a také nejtajemnější.“

Rysy Silvia Manuela vypadaly úplně jako z mayské fresky. Pleť měl bledou, téměř žlutou. Připadal mi jako Čňan. Šikmé oči, ale bez převislých víček v koutcích, veliké, černé a zářivé. Vousy neměl. Ve vlasech, černých jako uhel, byly šedé nitky. Měl vysoké lícní kosti a plné rty. Měřil asi sto sedmdesát centimetrů, byl hubený a slachovitý. Na sobě měl žlutou sportovní košili, hnědé domácí kalhoty a tenkou běžovou bundu. Podle oblečení a celkového chování vypadal na mexického Američana.

Usmál jsem se a podával jsem Silviu Manuelovi ruku. Ale nepřijal ji. Formálně a bez zájmu pokývl hlavou.

„A tohle je Vicente Medrano,“ řekl don Juan a obrátil se ke druhému muži. „Ze všech mých společníků toho ví nejvíc a je nejstarší. Ne v tom smyslu, že by mu bylo nejvíc let, ale proto, že byl prvním učedníkem mého dobrodince.“

Vicente přikývl stejně formálně jako Silvio Manuel. Rovněž neřekl ani slovo.

Byl o něco vyšší než Silvio Manuel, ale také tak hubený. Měl růžovou pleť a pečlivě přistřižený vous i kníry. Rysy měl téměř jemné, tenký, nádherně tvarovaný nos, malá ústa a úzké rty. Husté tmavé obočí kontrastovalo s šedivějším vousem a vlasy. Hnědé, zářivé oči se mu smály, přestože měl zamračený výraz.

Byl oblečený konzervativně. Nazelenalý oblek z řídké tkané indické bavlny a sportovní košile, u krku otevřená. I on vypadal jako mexický Američan. Odhadoval jsem, že majitelem domu bude on.

Ve srovnání s nimi vypadal don Juan jako indiánský peón. Měl na hlavě slamák a na nohou sešlapané boty, na sobě staré khaki kalhoty a kostkovanou košili, jaké nosí zahradníci nebo údržbáři.

Když jsem je tak viděl všechny tři pohromadě, měl jsem dojem, že don Juan je v přestrojení. Napadlo mě, že vypadá jako velící dů-

stojník nějaké supertajné operace, jenž nemůže utajit roky strávené velením, byť by se snažil sebevíc.

Měl jsem také pocit, že budou zhruba stejně staří. Don Juan sice vypadal starší než druzí dva, ale zase nekonečně silnější.

„Myslím, že jste už poznali, že Carlos hoví svým slabostem zdaleka nejvíc ze všech lidí, které jsem kdy potkal,“ prohlásil don Juan s velmi vážným výrazem. „Ještě víc než náš dobrodinec. Ujišťuji vás, že pokud někdo bere hovnění vážně, pak je to právě tento muž.“

Zasmál jsem se, ale nikdo jiný už se nesmál. Oba muži mě pozorovali s podivným zábleskem v očích.

„Nepochybně z vás bude trio, na jaké se nezapomíná,“ pokračoval don Juan. „Nejstarší a nejučenější, nejnebezpečnější a nejmocnější, a ten, který nejvíc hoví svým slabostem.“

Ještě pořád se nesmáli. Zkoumavě si mě prohlíželi, až jsem z toho byl celý nespůj. Potom Vicente přerušil mlčení.

„Nevím, proč jsi ho vodil dovnitř,“ řekl suše a úsečně. „Ten nám nebude k ničemu. Odveď ho dozadu.“

„A přivaž,“ dodal Silvio Manuel.

Don Juan se na mě obrátil. „Tak pojď,“ řekl mi tiše a ukázal rychlým pohybem hlavy dozadu za dům.

Bylo víc než zřejmé, že těm dvěma mužům se vůbec nelíbím. Nevěděl jsem, co mám říct. Byl jsem určitě rozložený a dotklo se mě to, ale můj stav zvýšeného vědomí jako by tyhle pocity odklonil.

Šli jsme dozadu na dvůr. Don Juan jakoby mimochodem zvedl kožený řemínek a nesmírnou rychlostí mi ho omotal kolem krku. Pohyboval se tak svižně a šikovně, že jsem si ani nestačil uvědomit, co se děje. V mžiku jsem byl jako pes přivázan za krk k jednomu ze sloupů, postaveným z tvárnice, které podpíraly těžkou střechu, převalisou nad zadním zápražím.

Don Juan potřásl hlavou, snad rezignovaně, jako by tomu ani nechtěl věřit. Když jsem na něj začal řvát, aby mě rozvázal, odešel dovnitř. Řemínek kolem krku byl uvázaný tak pevně, že jsem nemohl křičet tak hlasitě, jak jsem chtěl.

Nemohl jsem uvěřit tomu, co se děje. Když jsem ovládl hněv, pokoušel jsem se rozvázat uzel na krku. Ale byl tak utažený, jako kdyby ten kožený řemínek byl slepený dohromady. Polámal jsem si nehty, když jsem se ho snažil uvolnit.

Lomcoval mnou záchvat neovladatelného hněvu, až jsem vrčel

jako bezmocné zvíře. Potom jsem popadl řemen a namotal si ho na předloktí. Nohama jsem se vzpřel o ten tvárníkový sloup a zatahl jsem. Ale kůže byla příliš tuhá na sílu mých svalů. Cítil jsem se pokořen. Byl jsem vyděšený. Strach mi však pomohl vystrážitlivět. Pochopil jsem, že jsem se nechal oklamat don Juanovou falešnou auroou rozumnosti.

Zvažoval jsem svou situaci, jak neobjektivněji to šlo. Pochopil jsem, že ten kožený řemínek musím přetrhnout, jinak že neuteču. Zuřivě jsem začal řemínek dít o ostrý roh tvárníkového sloupu. Říkal jsem si, že jestli se mi ho podaří přetrhnout dřív, než někdo z nich přijde dozadu, mám šanci doběhnout k autu, odjet a nikdy se už nevrátit.

Funěl jsem a pot ze mě jen lil. Dřel jsem řemínkem, až jsem ho téměř prodřel. Potom jsem se opřel nohou o sloup, znovu si omotal řemen kolem předloktí. Zoufale jsem táhl, až praskl a já jsem proroloval zpátky rovnou dovnitř.

Když jsem pozpátku proletěl otevřenými dveřmi, don Juan, Vicente a Silvio Manuel stáli uprostřed místnosti a tleskali.

„To je ale dramatický návrat,“ řekl Vicente a pomáhal mi vstát. „Tys mě ošálil. Vůbec mě nenapadlo, že bys byl schopen takových výbuchů.“

Don Juan ke mně přistoupil, zatahl za řemínek a uzel se rozvázal. Uvolnil mi z krku zbylý kus řemínku.

Třásl jsem se strachem, vyčerpáním a zlostí. Hlas mi selhával, když jsem se dona Juana ptal, proč mě takhle mučí. Všichni tři se smáli a ani v nejmenším v tu chvíli nevypadali výhrůžně.

„Chtěli jsme si tě vyzkoušet, abychom poznali, jaký doopravdy jsi,“ řekl don Juan.

Zavedl mě k jedné z pohovek a velmi zdvořile mi nabídl, abych se posadil. Vicente a Silvio Manuel se usadili v křeslech, zatímco don Juan si sedl na druhou pohovku tváří ke mně.

Nervózně jsem se zasmál, ale už jsem neměl obavy ze situace, v níž jsem se ocitl, ani z dona Juana a jeho přátel. Všichni tři si mě prohlíželi s upřímnou zvědavostí. Vicente se usmíval, ačkoli se zdálo, že se zoufale snaží vypadat vážně. Silvio Manuel rytmicky potřásl hlavou a zíral na mě. Oči měl rozostřené, ale upřené na mě.

„Privázali jsme tě,“ pokračoval don Juan, „protože jsme chtěli vědět, jestli jsi vlídný nebo trpělivý nebo nelítostný nebo vychytra-

lý. A zjistili jsme, že nejsi ani jedno. Že spíš obrovsky hovíváš svým slabostem, přesně jak jsem říkal.“

„Kdybys nehověl své násilnosti, jistě by sis byl povšiml, že ten strašlivý uzel na řemínku kolem krku je jen kamufláž. Že se dá rozvázat. Vicente ten uzel vymyslel, aby napálil své přátele.“

„Tys ho rozerval násilím,“ řekl Silvio Manuel. „Takže určitě nejsi mírný.“

Chvilí všichni mlčeli a potom se začali smát.

„A nejsi ani nelítostný ani vychytralý,“ pokračoval don Juan. „Jinak bys byl snadno rozvázal oba uzly a utekl i s tím cenným koženým řemínkem. A nejsi ani trpělivý. Jinak bys byl kňučel a naříkal, dokud by ti nedošlo, že tam u zdi jsou nůžky, kterými jsi mohl řemínek okamžitě přestřihnout a ušetřit si tak všechnu tu námahu a trápení.“

Nemůžeme tě tedy učít, jak být násilný a natvrdlý. To už jsi. Ale můžeš se naučit, jak být nelítostný, vychytralý, trpělivý a vlídný.“

Don Juan mi vysvětlil, že nelítostnost, vychytralost, trpělivost a vlídnost jsou základní esenci *stopařství*. To jsou základy se vším všudy, kterým je nutno se naučit pečlivými a velmi přesnými kroky.

Zcela určitě to adresoval mně, ale přitom mluvil k Vicentovi a Silvii Manuelovi, kteří mu naslouchali s maximální pozorností a čas od času souhlasně přikývli.

Několikrát zdůraznil, že naučit se *stopařství* je jednou z nejobtížnějších věcí, které čarodějové dělají. A tvrdil, že ať už se mnou provádějí cokoli, aby mě naučili *stopařství*, a bez ohledu na to, jestli si myslím přesný opak, všechny jejich skutky jim diktuje bezchybnost.

„Buď ujistěn, že víme, co děláme. Náš dobrodinec nagueal Julian se o to postaral,“ řekl don Juan a všichni tři se rozesmáli tak hlasitě, že jsem z toho byl celý nesvůj. Nevěděl jsem, co si o tom mám myslet.

Don Juan znovu opakoval, že je velmi důležité brát v úvahu, že přihlížejícímu se jednáni čarodějů může zdát zlomyslné, zatímco ve skutečnosti je vždycky bezchybné.

„A jak poznáte, že je v tom rozdíl, když se to děje právě vám,“ zeptal jsem se.

„Zvolené věci dělají lidi kvůli osobnímu zisku,“ řekl don Juan. „Ale činy čarodějů mají vedlejší, skryté cíle, které nemají nic společného s osobním ziskem. Fakt, že to dělají rádi, se nepočítá jako zisk.“

To je spíš stav jejich charakteru. Průměrný člověk totiž něco dělá jen tehdy, když má naději na zisk. Bojovníci říkají, že nejednají pro zisk, ale kvůli duchu.“

Přemýšlel jsem o tom. Dělat něco a neuvažovat o tom, že z toho bude nějaký prospěch, toto pojetí mi bylo opravdu cizí. Byl jsem vychováván tak, že mám investovat jen tam, kde je naděje na nějakou odměnu za všechno, co dělám.

Don Juan zřejmě považoval moje mlčení a zamýšlenost za nedůvěru. Zasmál se a podíval se na své dva společníky.

„Tak si vezmi třeba nás čtyři jako příklad. Ty sám věší, že něco investuješ do této situace a nakonec z toho budeš mít nějaký prospěch. Když se na nás rozzlobíš nebo když tě zklameme, můžeš se uchýlit k nějakým zlovolným činům, aby ses s námi vypořádal. A my zas naproti tomu nemáme na osobní prospěch ani pomýšlení. To, co děláme, nám diktuje naše bezchybnost. A tak se na tebe nemůžeme zlobit a ty nás nemůžeš zklamat.“

Don Juan se usmál a řekl mi, že od chvíle, kdy jsme se setkali na autobusovém nádraží, mu všechno, co se mnou dělá, diktuje bezchybnost, i když se to třeba ani nezdá. Vysvětlil mi, že musel vytvořit situaci, kdy jsem nebyl ostražitý, aby mi pomohl dostat se do stavu zvýšeného vědomí. Právě proto mi například řekl, že mám otevřený poklopec.

„To je způsob, jak tě vytrhnout,“ zubil se na mě. „My jsme jenom Indiáni z hrubého zrna, a tak jsou ta naše postrkování poněkud primitivní. Čím rafinovanější je bojovník, tím větší finesu a složitost mají jeho šfouchance. Ale musím přiznat, že ta naše drsnost je pro nás náramně vzrušo, zejména když jsme tě přivázali za krk jako psa.“

Všichni tři se zazubili a tiše se smáli, jako kdyby v domě byl ještě někdo další, koho nechtějí rušit.

Velmi tichým hlasem mi don Juan řekl, že jsem ve stavu zvýšeného vědomí, a proto můžu pochopit mnohem pohotověji, co mi chce říct o dvojím mistrovství, a sice o *stopařství* a *záměru*. Nazval je korunou slávy čarodějů, starých i nových. Právě tím prý se čarodějové zabývají dnes, stejně jako před mnoha tisíci let. Tvrdil, že *stopařství* je počátek. Než se bojovník může o něco pokusit na stezce bojovníka, musí se naučit mít *záměr, zamýšlet*, a teprve potom prý může pohybovat bodem spojení podle své vůle.

Věděl jsem přesně, o čem mluvím. Věděl jsem, čeho může dosáhnout pohyb bodu spojení, ale nevěděl jsem, jak to vím. A neměl jsem slova, abych vysvětlil, co vím. Opakovaně jsem se jim pokoušel povědět o svém poznání. Smáli se tomu, jak se mi to nedaří, a vybízeli mě, abych to zkusil znovu.

„A jak by se ti líbilo, kdybych to vyslovil za tebe?“ zeptal se don Juan. „Třeba bych našel právě ta slova, která chceš použít, ale nemůžeš.“

Z toho, jak se díval, jsem usoudil, že mě vážně žádá o svolení. Tahle situace mi připadala tak absurdní, že jsem se začal smát.

Don Juan mě s velikou trpělivostí znovu požádal o svolení a já jsem propadl dalšímu záchvatu smíchu. Jejich překvapené výrazy a jejich starostlivý zájem mi dávaly najevo, že moji reakci nechápou. Don Juan vstal a oznámil, že jsem příliš unavený. Je prý už na čase, abych se vrátil do světa obyčejných záležitostí.

„Počkejte, počkejte,“ snažně jsem ho prosil. „Jsem úplně v pořádku. Prostě mi jen připadá legrační, že vy mě žádáte o svolení.“

„Ale já tě přece musím požádat o svolení,“ řekl don Juan, „protože jenom ty jediný mi můžeš dovolit, abych zachytil slova, nahromaděná v tvé hlavě. Asi jsem udělal chybu. Myslel jsem si, že chápeš víc, než opravdu chápeš. Slova jsou nesmírně mocná a důležitá. Jsou magickým vlastnictvím každého, kdo je má.“

Čarodějové mají jednoduché pravidlo: Čím hlouběji se posune bod spojení, tím větší je pocit, že člověk má poznání a nemá slova, kterým by je vysvětlil. Obyčejnému člověku se někdy může bod spojení posunout bez zjevné příčiny, aniž by si to uvědomoval, až na to, že je pak zmaten, má svázaný jazyk a uhýbá.“

Vicente ho přerušil a navrhl, abych s nimi zůstal ještě chvíli. Don Juan souhlasil a obrátil se ke mně.

„Prvním principem *stopařství* je, že bojovník *vystopuje* sám sebe. Sám sebe *stopuje* nelitostně, vychytrale, trpělivě a vlídně.“

Měl jsem chuť se smát, ale don Juan mi nedopřál čas. Stručně a výstižně definoval *stopařství* jako umění jednat novými způsoby se zcela určitým cílem. Ve světě každodenního života prý lidé za normálních okolností jednájí rutinně. Každý čin, který prolomí rutinu, má neobvyklý účinek na celé naše bytí. Tento neobvyklý účinek je to, oč čarodějové usilují, protože se hromadí.

Vidoucí čarodějové dávných dob si prý díky svému *vidění* všimli

jako první, že neobvyklé jednání vyvolává chvění v bodu spojení. Brzy objevili, že pokud se neobvyklé jednání systematicky praktikuje a moudře řídí, nakonec přiměje bod spojení k pohybu.

„Pro tyto vidoucí čaroděje bylo opravdovou výzvou najít takovou soustavu jednání, které by nebylo zlovolné ani vrtošivé, ale spojovalo v sobě mravní zásady se smyslem pro krásu, tedy to, čím se vidoucí čarodějové odlišují od obyčejných čarodějů a čarodějnic.“

Když domluvil, všichni se na mě zadívali, jako kdyby mi ve tváři nebo na očích hledali nějaké známky únavy.

„Každý, komu se podaří posunout bod spojení do nové polohy, je čarodějem,“ pokračoval don Juan. „A z této nové polohy může provádět svým bližním všelijaké dobré nebo špatné věci. Být čarodějem tedy může být totéž, jako být příštípkář nebo pekař. Pravým úkolem pro vidoucí čaroděje je jít dál za tento stupeň. A aby toho dosáhli, potřebují mravní zásady a krásu.“

Pro čaroděje prý je *stopařství* základem, na kterém je postaveno všechno ostatní.

„Někteří čarodějové mají námitky proti výrazu *stopařství*, ale tenhle název se ujal proto, že také znamená dělat něco pokradmu.

Někdy se nazývá i pokradné umění, dovednost přikrást se, ale ani tento název není moc šťastný. My sami tomu říkáme umění ovládané poštelostí, protože naše nátura není militantní. Můžeš si tomu říkat, jak chceš. Ale my budeme i nadále používat výraz *stopařství*, protože říkat *stopař* je velice jednoduché. Tak to říkával i můj dobrodinec. Ale říkat něco jako *praktik ovládané poštelosti* by bylo ošklivé.“

Při zmínce o jejich dobrodincích se všichni začali smát jako děti. Dokonale jsem mu rozuměl. Neměl jsem ani otázky ani pochybnosti. Pokud něco, tak jsem měl pocit, že se musím držet každého slova, které říká, abych měl kde zakotvit, protože jinak ho moje myšlenky předhoni.

Všiml jsem si, že upírám oči na pohyb jeho rtů, tak jako uši na zvuk jeho slov. Ale sotva jsem si to uvědomil, už jsem ho nemohl sledovat. Moje soustředění se přerušilo. Don Juan mluvil dál, ale já jsem už neposlouchal. Přemítal jsem nad nepředstavitelnou možností žít ve stavu zvýšeného vědomí. Ptal jsem se sám sebe, jakou cenu by stálo přežít? Byl by člověk schopen lépe posuzovat situaci? Byl by rychlejší než průměrný člověk, nebo snad inteligentnější?

Don Juan najednou přestal mluvit a zeptal se mě, na co myslím. „Á, ty jsi náramně praktický,“ poznamenal, když jsem mu řekl o svém snění. „Doufal jsem, že ve zvýšeném vědomí bude tvůj temperament umělejší a mystičtější.“

Pak se obrátil k Vicenteovi a požádal ho, aby mu odpověděl na mou otázku. Vicente si odkašlal a otřel si ruce o stehna, aby si je osušil. Dával mi jasně najevo, že trpí trémou. Bylo mi ho líto. Myšlenky mi začaly vířit. A když jsem slyšel, jak koktá, jako výbuch se mi v hlavě vynořil obraz. Obraz, který jsem vždycky měl o svém otci, o jeho bázlivosti, o strachu, který měl z lidí. Ale ještě než jsem se stačil tomuto obrazu oddat, Vicenteovy oči zazářily jakousi podivnou vnitřní světelností. Udělal na mě komicky vážný obličej a pak promluvil zcela autoritativně a profesionálně.

„Na tvou otázku ti můžu odpovědět, že zvýšené vědomí nemá pro přežití žádnou hodnotu, protože jinak by v něm už bylo celé lidské plémě. Ale právě před ním je tento stav zabezpečen, protože je tak těžké se do něj dostat. Vždycky ovšem existuje vzdálená možnost, že průměrný člověk může do tohoto stavu vstoupit. Pokud se mu to stane, zpravidla se mu podaří sám sebe úplně zmást, a často nenapravitelně.“

Všichni tři vybuchli smíchem.

„Čarodějové říkají, že zvýšené vědomí je bránou k *záměru*,“ řekl don Juan. „A také ho tak používají. Přemýšlej o tom.“

Střídavě jsem se díval na každého zvlášť. Měl jsem ústa otevřená. Měl jsem pocit, že budu-li je mít otevřená i nadále, dokážu nakonec pochopit i tuhle hádanku. Zavřel jsem oči a přišla ke mně odpověď. Nemyslel jsem si ji, ale cítil jsem ji. Nemohl jsem ji však převést do slov, ať jsem se o to snažil sebevíc.

„Vidíš, vidíš,“ řekl don Juan, „tady máš další odpověď čarodějů a dostal jsi ji sám od sebe. Jenže pořad nemáš dost energie, abys ji zploštil a proměnil do slov.“

Pocit, který jsem právě prožíval, bylo cosi víc než neschopnost vyslovit svoje myšlenky. Bylo to, jako kdybych oživil něco, co jsem už před léty zapomněl, jako kdybych nevěděl, co cítím, protože jsem se ještě nenaučil mluvit, a proto mi chybí potřebné nástroje, abych mohl svoje pocity převádět do slov.

„Přemýšlet a říkat přesně to, co chceš říct, vyžaduje obrovské množství energie,“ řekl don Juan a přerušil tím moje pocity.

Síla mého snového vidění byla tak intenzivní, že mě přiměla zapomenout na to, co ji odstartovalo. Ohromeně jsem zíral na dona Juana a přiznal jsem se, že nemám ani potuchy, co jsme ještě před chvílíčkou říkali či dělali. Pamatoval jsem si jen incident s koženým řemínkem a co mi don Juan říkal bezprostředně po něm, ale nebyl jsem s to si vybavit pocit, který mě zaplavil před chvílí.

„Ideš špatnou cestou,“ řekl don Juan. „Snažíš se pamatovat si myšlenky, jak to děláš normálně, ale tahle situace je jiná. Ještě před chvílí tě ohromoval pocit, že znáš něco zcela konkrétního. A takové pocity se nedají vybavit používáním paměti. Musíš si je vybavovat tak, že máš *záměr*, aby se vrátily zpátky.“

Obrátil se k Silviu Manuelovi, který vyčuhoval z křesla, nohy natažené pod stolek na kávu. Silvio Manuel na mě upřeně zíral. Oči měl černé jako dva kousky lesklého obsidianu. Aniž by pohnul jediným svalem, pronikavě zaječel jako pták: „*Záměr! Záměr! Záměr!*“

Každým zaječením byl jeho hlas pronikavější a nelidštější. Chlupy za krkem se mi naježily. Pocítil jsem husí kůži. Ale místo aby se mi mysl zaměřila na strach, který jsem prožíval, rovnou přešla ke vzpomínce na pocit, který jsem předtím měl. Ale ještě než jsem si ho stačil úplně vychutnat, rozšířil se a propukl v něco dalšího. A potom jsem pochopil nejen to, proč je zvýšené vědomí bránou k *záměru*, ale i to, co to vlastně *záměr* je. A především jsem pochopil, že toto poznání se nedá převést do slov. Toto poznání je tu pro každého. Je tu, aby se pociťovalo a používalo, ale ne proto, aby se vysvětlovalo. Člověk do něj vejde tak, že změní rovinu vědomí, a proto je také zvýšené vědomí vstupem. Ale ani ten vstup se nedá vysvětlit. Dá se jenom využívat.

Toho dne ke mně přišlo ještě jedno poznání bez jakéhokoli vedení, a sice fakt, že přirozené poznání *záměru* je dostupné každému, ale že jeho ovládnání patří jen těm, kdo to vyzkoušeli.

Tou dobou už jsem byl strašlivě unavený a nepochoybně právě proto začalo mé katolické vychování těžce doléhat na moje reakce. Chvilku jsem totiž byl přesvědčen, že *záměr* je Bůh.

To jsem také řekl donu Juanovi, Vicentovi a Silviu Manuelovi. Smáli se. Vicente, stále ještě svým profesorským tónem, mi řekl, že to v žádném případě Bůh být nemůže, protože *záměr* je síla, kterou nelze popsat, a ještě méně nějak zbrázovat.

„Nebud' moc domýšlivý,“ řekl mi přísně don Juan. „Nepokoušej

se spekulovat jen na základě svého prvního a jediného pokusu. Počkej, až budeš svoje poznání ovládat, a teprve potom rozhoduj, co je co.“

Vzpomínání na čtvero rozpoložení *stopaře* mě vyčerpalo. Nejpřekvapivějším výsledkem ovšem byla moje víc než obvyklá lhostejnost. Bylo by mi úplně jedno, kdyby tam třeba jeden z nás klesl mrtvý. Bylo mi jedno, jestli zůstaneme na tom prastarém strážním místě přes noc anebo jestli vyrazíme zpátky černočernou tmou.

Don Juan měl pro mě veliké pochopení. Vedl mě za ruku, jako bych byl slepý, k obrovské skále a pomohl mi se posadit a opřít se o ni zády. Doporučil mi, abych se odevzdal přirozenému spánku, který mě zase vrátí do normálního stavu vědomí.

SESTUP DUCHA

Vidění ducha

Ještě jsme po pozdním obědě seděli u stolu, když don Juan oznámil, že spolu půjdeme přenocovat do jeskyně čarodějů. Musíme hned vyrazit na cestu. Je prý nutné, abych tam znovu seděl v naprosté tmě a nechal ten skalní útvar a čarodějův *záměr* pohybovat mým bodem spojení.

Už jsem se zvedal ze židle, ale don Juan mě zarazil. Prý mi chce nejdříve něco vysvětlit. Protáhl se a nohy si položil na opěradlo židle, potom se naklonil dozadu v uvolněné a pohodlné poloze.

„Čím podrobněji tě *vidím*, tím více si všímám, jak moc se podobáš mému dobrodinci.“

Pocítil jsem takové ohrožení, že jsem ho nenechal pokračovat. Řekl jsem mu, že si nedovedu představit, v čem bych se mu mohl podobat, ale pokud vůbec jsou nějaké takové podobnosti, jako že tuto možnost vůbec nepovažuji za uklidňující, pak bych ocenil, kdyby mi o nich řekl a dal mi šanci je napravit nebo se jim vyhnout. Don Juan se smál, až se mu slzy kutálely po tvářích.

„Tak třeba jednou z takových podobností je, že když jednáš, jednáš velmi dobře, ale když přemýšlíš, vždycky se zamotáš. Můj dobrodinec byl stejný. Moc dobře mu to nemyslelo.“

Už jsem se chystal bránit a říci mu, že s mým myšlením není nic v nepořádku, když jsem v jeho očích zachytil rozpustilé světylko. Ztuhl jsem. Don Juan si všiml toho posunu a zasmál se. Byla v tom známka překvapení. Zřejmě čekal pravý opak.

„Chci například říct, že pochopit ducha ti dělá potíže jen tehdy, když o něm přemýšlíš,“ domlouval mi s úsměvem. „Ale když jednáš, duch se ti snadno projeví. Můj dobrodinec byl taky takový.“

Než vyrazíme do jeskyně, chci ti říct příběh o svém dobrodinci a o čtvrtém abstraktním jádru.

Čarodějové jsou přesvědčeni, že každý z nás může od ducha odejít jen do té chvíle, kdy duch sestoupí, ale potom už ne.“

Don Juan se záměrně odmlčel a pozvednutým obočím mě vyzval, abych uvažoval nad tím, co mi říká.

„Ve čtvrtém abstraktním jádru je plný nápor sestoupení ducha. Čtvrté abstraktní jádro je činem zjevení. Duch se nám zjevuje. Čarodějové ho popisují jako ducha, který číhá a pak na nás, na svou kořist, sestupuje. Čarodějové tvrdí, že duch vždycky sestupuje zahalen. Sestoupí, a přitom se zdá, že se vůbec nic nestalo.“

Velice jsem znervóznil. Don Juanův hlas mi dával pocit, že se na mě něco chystá každou chvíli skočit.

Ptal se mě, jestli si pamatuji na onen okamžik, kdy na mě duch sestoupil a zpečetil mou trvalou věrnost abstraktnímu základu.

Neměl jsem ani potuchy, o čem to mluví.

„Existuje takový práh a když se překročí, nelze se vrátit zpátky. Od chvíle, kdy duch zaklepe, zpravidla trvá několik let, než učedník dosáhne tohoto prahu. Někdy se však stává, že k němu dojde takřka okamžitě. Příkladem je třeba případ mého dobrodince.“

Don Juan říkal, že každý čaroděj by si měl jasně pamatovat, kdy překročil tento práh, aby si mohl připomínat nový stav potenciálu svého vnímání. Člověk prý nemusí být učedníkem čarodějství, vysvětloval mi, aby k tomuto prahu dospěl, a jediný rozdíl mezi obyčejným člověkem a čarodějem je v takových případech to, čemu kdo přikládá důraz. Čaroděj zdůrazňuje překročení toho prahu a využívá pak vzpomínku na toto překročení jako referenční bod. Naproti tomu obyčejný člověk tento práh nepřekračuje a dělá, co může, aby na to úplně zapomněl.

Nesouhlasil jsem s tímto jeho tvrzením, protože jsem nemohl přimnout, že by existoval pouze jediný práh, který se překračuje.

Don Juan se rozladěně podíval k nebi a žertem potřásl hlavou na znamení zoufalství. Pokračoval jsem se svým trvením, ne proto, že bych s ním nechtěl souhlasit, ale proto, abych si sám udělal v hlavě jasno. Ale rychle jsem ztratil elán. Najednou jsem měl pocit, jako bych klouzal tunelem.

„Čarodějové říkají, že čtvrté abstraktní jádro se děje tehdy, když nám duch přetrhne pouta sebereflexe. Přetrhnout svoje pouta je

úžasná věc, ale je to také velmi nežádoucí, protože nikdo nechce být svobodný.“

Pocit klouzání tunelem ještě chvíli přetrvával a potom mi najednou bylo všechno jasné. A já jsem se začal smát. Podivné vhledy, které jsem v sobě měl uvězněné, začaly vybuchovat do smíchu.

Zdalo se, že mi don Juan čte v knize: „To je zvláštní pocit, když si uvědomíš, že všechno, co říkáme, závisí na poloze bodu spojení,“ poznamenal. A přesně na to jsem zrovna myslel a tomu jsem se smál.

„Vím, že se ti v tuto chvíli posunul bod spojení, a ty jsi pochopil tajemství našich pout. Vězní nás, ale tím, že nás drží dole na pohodném místěčku sebereflexe, nás také brání před výpady neznáma.“

Prožíval jsem jeden z těch neobvyčejných okamžiků, kdy je mi všechno, co se týká světa čarodějů, jasné jako křišťál. Všechno jsem chápal.

„Jakmile jsou naše pouta přetržena,“ pokračoval don Juan, „už nás nsvazují starosti každodenního světa. Pořád sice v tomto světě jsme, ale už do něj dál nepatříme. Abychom do něj patřili, musíme mít stejné starosti a zájmy jako ostatní lidé, ale to bez pout není možné.“

Nagual Elías prý donu Juanovi vysvětlil, že to, čím se odlišují normální lidé, je metaforická dýka, kterou máme: starost o svou sebereflexi. Touto dýkou se řízeme a krvácíme. A pouta sebereflexe mají za úkol dávat nám pocit, že krvácíme společně, že sdílíme něco nádherného, naše lidství. Ale kdybychom to měli prozkoumat, odhalili bychom, že krvácíme sami, že s nikým nic nesdílíme, že si jenom hraje me se svým poddajným, neskutečným a umělým odrazem.

„Čarodějové už nejsou ve světě denních záležitostí,“ pokračoval don Juan, „protože už přestali být kořisti své sebereflexe.“

Don Juan začal vyprávět o svém dobrodinci a o sestupu ducha. Ten příběh prý začíná hned poté, co duch zaklepal na dveře mladého herce.

Přerušil jsem dona Juana a zeptal jsem se ho, proč tak důsledně používá výrazů „mladý muž“ nebo „mladý herec“, když vlastně vypráví o nagualu Julianovi.

„V době, kdy se tento příběh odehrál, ještě nebyl nagualem,“ odpovídal don Juan. „Byl mladým hercem. A já ho v tom příběhu nemůžu nazývat jen tak Julian, protože pro mě byl vždycky nagualem

Julianem. A k nagualovu jménu vždycky dáváme označení nagual na znamení jeho životní bezchybnosti.“

Don Juan vyprávěl dál. Nagual Elías prý zastavil smrt mladého herce tím, že ho posunul do stavu zvýšeného vědomí. Po několika hodinách zápasu pak mladý herec opět nabyl vědomí. Nagual Elías mu neřekl, jak se jmenuje, ale představil se mu jako profesionální léčíte, který náhodou natrefil na tragickou scénu, při níž málem umřely dvě osoby. Ukázal mu na mladou ženu, na Taliu, nataženou na zemi. Mladý muž užasl, když ji viděl vedle sebe ležet v bezvědomí. Pamatoval si přece, že utekla. Zarazilo ho, když slyšel starého léčítele, jak mu vysvětluje, že Bůh nepochybně Taliu potrestal za její hříchy, když do ní udeřil bleskem, až ztratila vědomí.

„Ale copak se může blýskat, když ani nepříší,“ ptal se mladý herec hlasem, sotva slyšitelným. Viditelně na něj zapůsobilo, když mu ten starý Indián odpovídal, že o cestách Božích nelze pochybovat.

Znovu jsem dona Juana přerušil. Zajímalo mě, jestli ta mladá žena opravdu ztratila vědomí. Připomněl mi, že jí nagual Elías uštědřil zdrcující ránu na bod spojení. Vědomí prý neztratila, ale ta rána způsobila, že klouzala mezi stavem zvýšeného vědomí a normálním vědomím, a to vážně ohrozilo její zdraví. Po obrovském boji jí však nagual Elías pomohl ustálit bod spojení a ona vstoupila do zvýšeného vědomí natrvalo.

Don Juan podotkl, že ženy jsou takových mistrovských tahů schopny a dovedou si trvale udržovat bod spojení v nové poloze. A Talié se nikdo nevyrovnal. Jakmile se prolomila její pouta, okamžitě všechno pochopila a přizpůsobila se nagualovým záměrům.

Don Juan se vrátil ke svému příběhu. Nagual Elías, jenž byl nejen skvělým *suivcem*, ale i skvělým *stopařem*, viděl, že mladý herec je rozmazlený a namyšlený, ale že je tvrdý a otrlý, to je pouze zdání. Nagual věděl, že pokud dojde na Boha, hřích a odplatu, při hercově náboženském přesvědčení se jeho cynické postoje zhroutí.

Když herec uslyšel o Božím trestu, fasáda mu začala prskat. Začal projevovat výčitky, ale nagual ho přerušil a důrazně mu připomenul, že je-li smrt takhle nablízku, na pocitech viny už pramálo záleží.

Mladý herec pozorně naslouchal, ale nevěřil, že by mu hrozila smrt, přestože byl velice nemocný. Domníval se, že omdlévá a je slabý jen proto, že ztratil mnoho krve.

Nagual mu vysvětlil, jako by si v něm četl, že takové optimistické názory nejsou na místě, že jeho krvácení by bylo smrtelné, kdyby mu je on jako léčitel nezazřel.

„Když jsem tě bouchal do zad, vytvořil jsem ti špunt, který zastavil odtékání tvé životní síly,“ řekl nagual nevěřicnému mladému herci. „Bez této zábrany by nutně pokračoval nevyhnutelný proces tvé smrti. Jestli mi nevěříš, tak ti to dokážu. Dám ti další ránu a tu zátku odstraním.“

A nagual Elías přitom poklepal mladému herci na pravou stranu hrudního koše. Mladý muž se začal okamžitě dávat a dusit. Nemohl potlačit kašel a krev se mu řinula z úst. Další poklepaní tu mučivou bolest i dávení zastavilo. Ale nezatažilo jeho strach a mladý herec omdlel.

„Prozatím jsem schopen mít tvou smrt pod kontrolou,“ řekl mu nagual, když mladý herec opět nabyl vědomí. „Ale jak dlouho ji budu schopen ovládat, to záleží jen na tobě, jak poctivě přijmeš a budeš provádět všechno, co ti řeknu.“

Nagual řekl, že první, co bude od mladého herce vyžadovat, je naprostá nehybnost a ticho. Jestli nechce, aby mu ta zátka vypadla, dodal nagual, musí se chovat tak, jako kdyby ztratil veškerou sílu k pohybu a řeči. Jediné škubnutí, jediné slovo stačí a znovu začne jeho umírání.

Mladý herec nebyl zvyklý poslouchat nějaká doporučení a požadavky. Zaplavil ho nával hněvu. A když začal nahlas protestovat, znovu propukla palčivá bolest a křeče.

„Dodržuj to a já tě uzdravím,“ slíbil mu nagual. „Nebo si jedneji jako slabý a prohnilý pitomec, jímž ostatně jsi, a zemřeš.“

Herce, ten pyšný mladý muž, byl tou urážkou omráčen. Ještě nikdy mu nikdo neřekl, že je slabý a prohnilý pitomec. Chtěl dát najevo svou zuřivost, ale bolest byla tak prudká, že na tuto potupu nemohl reagovat.

„Jestli chceš, aby se ti ulevilo v bolesti, musíš mě slepě poslouchat,“ oznámil mu nagual s děsivým chladem. „Dej mi znamení přikývnutím. Ale věz, že jsi nestydatý trouba a že ve chvíli, kdy si to rozmyslíš a budeš zase jednat jako dřív, ti okamžitě ten špunt vytáhnou a nechám tě umřít.“

A herce přikývl posledním zbytečkem sil. Nagual ho poklepal po zádech a bolest zmizela. Ale spolu s palčivou bolestí zmizelo ještě

něco: mlha v hlavě. A tu mladý herce všechno věděl, aniž by ovšem něčemu rozuměl. Nagual se mu znovu představil. Řekl mu, že se jmenuje Elías a že je naguaelem. A herce věděl, co to všechno znamená.

Nagual Elías ho potom upozornil na Taliu, která ležela napůl v mrákotách. Přiložil jí ústa k levému uchu a šeptal jí příkazy, aby zastavil bod spojení, který se jí špatně posouval. Uklidnil ji a zaplašil její strach, když jí šeptal příběhy o čarodějích, kteří také prošli tím, co ona právě prožívá. A když byla docela klidná, představil se jí jako nagual Elías, jako čaroděj. Potom se s ní pokusil o to nejtěžší, co v čarodějství je: posunout jí bod spojení za hranici světa, který známe.

Don Juan poznamenal, že ostrůvení čarodějové se dovedou pohybovat za hranice světa, který známe, ale nezkušené osoby to nedokážou. Nagual Elías vždycky tvrdil, že se mu nikdy ani nesnilo, že by se kdy mohl pokusit o takový kousek, ale toho dne ho k činům nutilo něco jiného než jeho vlastní poznání a jeho vůle. A tento tah vyšel. Taliá se posunula mimo svět, který známe, a bezpečně se vrátila zpátky.

A nagual Elías nahlédl ještě další věc. Seděl mezi dvěma lidmi, nataženými na zemi – herce byl nahý, zakrytý pouze nagualovým jezdeckým pláštěm – a probíral si jejich situaci. Řekl jim, že oba shodou okolností padli do pasti, kterou nastražil sám duch. On, nagual, v této pasti hraje aktivní roli, neboť tím, že se s nimi setkal za takových okolností, je nucen stát se jejich dočasným ochráncem a nasadit svoje znalosti čaroděje, aby jim pomohl. Jeho povinností jakožto dočasného ochránce je upozornit je na skutečnost, že mají na dosah jedinečný práh a že záleží jenom na nich, a to na každém zvlášť i na obou dohromady, jestli toho práhu dosáhnou. To mohou učinit tak, že se odevzdají, ale nepropadnou neklidu, tedy že vstoupí do rozpoložení, kdy se starají, ale nehoví svým slabostem. Nic dalšího jim už říkal nechtěl, protože se bál, aby je nezmatl, aby neovlivňoval jejich rozhodování. Měl pocit, že pokud mají tento práh překročit, pak jim k tomu musí pomáhat co nejméně.

Nagual je pak zanechal na tom opuštěném místě o samotě. Odesel do města, aby jim opatřil léčivé byliny, rohože a příkrývky. Předpokládal, že o samotě dojdou k práhu a překročí ho.

Dlouho leželi oba mladí lidé vedle sebe, ponořeni do svých myš-

lenek. Bod spojení se jim posunul a tato skutečnost jim umožnila přemýšlet do větší hloubky než normálně, ale zároveň to znamenalo, že měli o to větší obavy a strach.

Protože Talía mohla mluvit a byla o trochu silnější, přerušila jejich mlčení a zeptala se mladého herce, jestli má strach. Přikývl. Pocítila k němu veliký soucit. Sundala si šál, přikryla mu ramena a držela ho za ruku.

Mladý muž neřekl, co cítí. Měl příliš velký strach a příliš živě věděl, že kdyby promluvil, bolest by se mu znovu vrátila. Chtěl se jí omluvit, chtěl jí říct, že jedině, čeho lituje, je to, že jí ublížil. Že je mu lhostejné, zda má umřít. Věděl totiž najisto, že tento den už nepřejije.

Talía myslela na totéž. I ona litovala pouze jediného. Litovala, že se s ním rvala tak tvrdě, až mu přivodila smrt. Byla teď velmi mírná. Tento pocit jí byl zcela neznámý. Byla vždycky velice činorodá, poháněná svou velikou silou. Řekla mu, že i ona je velice blízko smrti a že je ráda, že to všechno dnes skončí.

Když mladý herec slyšel, jak Talía vyslovuje jeho vlastní myšlenky, projelo jím zamrazení. Najednou ho zaplavila vlna energie, že se posadil. Nic ho nebolelo ani nekašlal. Zhluboka se nadechoval. Vůbec si nevzpomínal, že by až dosud někdy něco takového vůbec dělal. Vzal tu dívku za ruku a začal mluvit bezhlasně.

Don Juan vyprávěl, že právě v tom okamžiku k nim přistoupil duch. A oni *viděli*. Oba byli hluboce věřící katolíci, a tak to, co uviděli, byla vize nebe, kde je všechno živé, zalité světlem. *Viděli* svět zázraků.

Když se nugal vrátil, byli vyčerpaní, ale nikoli zranění. Talía ležela v bezvědomí, ale mladý muž se s vynaložením nesmířého úsilí ovládl a dokázal zůstat při vědomí. Trval na tom, že nugalovi musí něco pošeptat do ucha.

„Viděli jsme nebe,“ šeptal mu a slzy se mu kutálely po tvářích.

„Viděli jste mnohem víc,“ opáčil nugal Elías. „*Viděli* jste ducha.“

Don Juan řekl, že sestup ducha je vždycky zahalen, a tak si přirozeně Talía ani mladý herec nemohli svoje vidění udržet. Brzy na ně zapomněli, jak by ostatně zapomněl každý. Jejich zkušenost však byla jedinečná. Bez jakéhokoli výcviku a aniž by si to uvědomovali, prošli *společným sněním* a *viděli* ducha. Dosáhnout toho s takovou lehkostí bylo něco zcela mimořádného.

„Ti dva byli opravdu nejpозoruhodnější bytosti, s jakými jsem se kdy setkal,“ dodal don Juan.

Přirozeně jsem se toho chtěl o nich dozvědět víc, ale don Juan mi nechtěl vyhovět. O jeho dobrodinci a čtvrtém abstraktním jádru prý už to je všechno.

Zdálo se, že si vzpomněl na něco, co mi neřekl, a hlučně se rozesmál. Potom mě poplácal po zádech a oznámil, že už je načase, abychom vyrazili k jeskyni.

Když jsme došli ke skalní římsce, byla už téměř tma. Don Juan si rychle sedl do stejné polohy jako předtím. Seděl vpravo ode mě a dotýkal se mě ramenem. Zdálo se, že se okamžitě dostal do stavu hlubokého uvolnění, který i mě stáhl do naprosté nehybnosti a mlčení. Dokonce jsem ani neslyšel, jak dýchá. Zavřel jsem oči. Don Juan do mě dloubl, aby mě upozornil, že je mám mít otevřené.

To už byla naprostá tma. Oči mě začaly bolet a svědit nesmírnou únavou. Nakonec jsem přestal vzdorovat a vzdal jsem to. Byl jsem vtažen do nejhlubšího a nejčernějšího spánku, jaký jsem kdy měl. A přece jsem úplně nespal. Cítil jsem kolem sebe hustou černotu. Zcela fyzicky jsem pocítoval, jak se tou černotou brodím. Potom najednou zčervenala a pak byla oranžová a nakonec zářivě bílá jako jasné neonové světlo.

Postupně jsem zaostřoval svoje vidění a viděl jsem, že stále sedím ve stejné pozici s donem Juanem, ale už jsme nebyli v jeskyni. Byli jsme na vrcholku hory a dívali jsme se dolů přes nádhernou planinu s horami v dálce. Tato krásná prerie se koupala v záři, která jako světelné paprsky vyzářovala přímo ze země. Všude, kam jsem se podíval, jsem viděl známé rysy, skály, kopce, řeky, lesy, kaňony, zvětšené a přetvořené vlastní vnitřní vibrací, vnitřním jasem. Tato záře, jež byla pro mé oči tak příjemná, chvějivě vyzářovala také přímo z mé bytosti.

„Posunul se ti bod spojení,“ řekl mi zřejmě don Juan.

Ta slova neměla zvuk, nicméně jsem věděl, co mi právě řekl. Můj rozum reagoval snahou vysvětlit sám sobě, že jsem ho nepochybně slyšel, jako kdyby mluvil ve vzduchoprázdnu, patrně proto, že mé uši byly dočasně ovlivňovány tím, co se děje.

Zdálo se mi, že don Juan mi říká: „Uši máš v pořádku. Jsme v jiné říši vědomí.“

Nemohl jsem mluvit. Cítil jsem strnulost hlubokého spánku, kte-

rá mi znemožňovala říct byť jen jediné slovo. Ale přesto jsem byl úplně bdělý.

„Co se to děje?“ pomyslel jsem si.

„Jeskyně ti dala bod spojení do pohybu,“ myslil si don Juan a já jsem ho slyšel, jako kdyby jeho myšlenky byla slova, která si říkám pro sebe.

Pocítil jsem pokyn, který nebyl vyjádřen myšlenkami. Něco mě vybízelo, abych se znovu podíval na prérii.

Když jsem zíral na ten úžasný pohled, ze všeho, co tam bylo, začala vyzářovat světelná vlákna. Zpočátku to bylo jako výbuch nekonečného množství krátkých vláken, potom se vlákna změnila v dlouhé nitkovité pramínky světelnosti spojené do paprsků vibrujícího světla, které sahalo až do nekonečna. To, co jsem viděl, nebylo možné chápat ani popisovat jinak, než jako vlákna vibrujícího světla. Ta vlákna nebyla vůbec promíchána ani propletená. I když vyškakovala a poskakovala dál všemi směry, každé vlákno bylo oddělené, a přece byla všechna nerozpleitelně spojena dohromady.

„Teď právě *vidíš* Orlový emanace i sílu, která je drží oddělené a která je spojuje dohromady,“ pomyslel si don Juan.

V okamžiku, kdy jsem zachytil jeho myšlenku, jako by mi ta světelná vlákna spotřebovala veškerou energii. Přemohla mě únava. Vidění se smazalo a já jsem se propadl do tmy.

Když jsem si opět začal uvědomovat sám sebe, bylo kolem mě cosi tak důvěrně známého, že jsem byl přesvědčen, že jsem zase zpátky ve stavu normálního vědomí, ačkoli jsem nebyl s to poznat, co to je. Don Juan spal vedle mě a ramenem se o mě opíral.

Pak jsem si uvědomil, že tma kolem nás je tak intenzivní, že si nevidím ani na ruce. Dohadoval jsem se, že nejspíš skalní římsu zahalila mlha a vyplnila i jeskyni. Možná také, že to byly chomáče nízkých mraků, které každou noc, kdy přišlo, padaly z vyšších hor jako tichá lavina. A přece jsem navzdory absolutní tmě nějak viděl, že don Juan otevřel oči, jakmile jsem se zase probudil, i když se na mě nedíval. Okamžitě jsem si uvědomil, že to, že ho vidím, není v důsledku dopadu světla na mou sítnici. Byl to spíše tělesný pocit.

Tak jsem se ponořil do pozorování dona Juana bez používání očí, že jsem nedával pozor na to, co mi říká. Nakonec přestal mluvit a obrátil se ke mně tváří, jako by se mi chtěl podívat do očí.

Několikrát si odkašlal a velice tiše začal mluvit. Jeho dobrodinec

prý s ním i s ostatními učedníky velmi často chodíval do této jeskyně, ale nejčastěji sem chodil sám. Jeho dobrodinec prý v jeskyni *viděl* tutéž prérii, kterou jsme právě *viděli*, a tato vize ho přivedla na myšlenku popisovat ducha jako plynutí nebo tok věcí.

Don Juan opakoval, že jeho dobrodinec nebyl zrovna dobrým myslitelem. Jinak prý by si byl okamžitě uvědomil, že to, co *viděl* a popsal jako tok věcí, je *záměř*, síla, která vším prostupuje. A pokud si jeho dobrodinec vůbec někdy uvědomil skutečnou povahu svého *vidění*, pak to neodhalil. A on sám prý se domnívá, že jeho dobrodinec to nikdy nepoznal a byl místo toho přesvědčen, že *viděl* tok věcí, což je sice absolutní pravda, ale ne tak, jak se dobrodinec domníval.

Don Juan to říkal s takovou naléhavostí, že jsem se ho chtěl zeptat, jaký je v tom rozdíl, ale nebyl jsem schopen mluvit. Jako by mi zamrzlo v krku. Seděli jsme tam několik hodin v naprostém tichu a bez pohnutí. A přece jsem nepocítoval žádná nepohodlí. Svaly se mi neunavily, nohy mi nezmrtvěly a záda mě nebolela.

Když zase don Juan začal mluvit, ani jsem si nevšímil toho přechodu a okamžitě jsem se poddal naslouchání jeho hlasu. Byl to melodický, rytmický zvuk, který se vynořoval z absolutní temnoty, jež mě obklopovala.

Říkal mi, že právě v tuto chvíli nejsem v normálním stavu vědomí, ale nejsem ani ve zvýšeném vědomí. Jsem zavěšen v konejšivém klidu, v černotě nevnímání. Bod spojení se mi posunul od vnímání každodenního světa, ale nepohnul se dost daleko, aby dosáhl ke zcela novému svazku energetických polí a osvítil je. Přesně řečeno jsem zachycen mezi dvěma možnostmi vnímání. Do tohoto mezistavu, do tohoto ukolébání vnímání jsem se dostal pod vlivem jeskyně, jež se řídí *záměřem* čarodějů, kteří ji vyhloubili.

Don Juan mě žádal, abych dával pozor na to, co se mi teď chystá říci. Před několika tisíci lety prý čarodějové díky *vidění* poznali, že země vnímá a cítí a že její vědomí může ovlivňovat vědomí lidí. Snažili se najít způsob, jak využívat vliv země na lidské vědomí, a objevili, že některé jeskyně jsou velice působivé. Hledání takových jeskyní se prý stalo takřka celodenní náplní oněch čarodějů. Díky svému úsilí prý byli schopni odhalit množství nejrůznějších využití pro různé jeskynní konfigurace. Z celého jejich díla se nás prý týká pouze tato konkrétní jeskyně a její schopnost pohybovat bodem spojení tak dlouho, až ukolébá vnímání.

Když don Juan mluvil, měl jsem znepokojivý pocit, že se mi v mysli něco vyjasňuje. Něco mi upravovalo vědomí do dlouhého úzkého kanálu, podobného trychtýři. Všechny přebytečné a polovičaté myšlenky a pocity mého normálního stavu vědomí to vymačkávalo.

Don Juan si plně uvědomoval, co se to se mnou děje. Slyšel jsem, jak se tiše spokojeně směje. Teď prý budu mnohem snáze mluvit a náš rozhovor prý bude mít větší hloubku.

Najednou jsem si uvědomil řadu věcí, které mi již dříve vysvětloval. Tak jsem například poznal, že *sním*. Skutečně jsem tvrdě spal, a přece jsem si sám sebe plně uvědomoval svou druhou pozorností, jež je protějškem mé normální pozornosti. Byl jsem si jist, že spím, neboť jsem to tělesně vnímal a navíc jsem si to rozumem vyvodil na základě toho, co mi don Juan říkal už dřív. Před chvílkou jsem *viděl* Orlovy emanace a don Juan mi kdysi řekl, že není možné, aby si čarodějové udrželi souvislý pohled na Orlovy emanace jinak než ve *snění*. Musel jsem tedy *snít*.

Don Juan mi kdysi vysvětloval, že celý vesmír se skládá z energetických polí, která se vymykají každému popisu nebo zkoumání. Tato pole prý připomínají vlákna obyčejného světla až na to, že ve srovnání s Orlovými emanacemi, které šíří vědomí, je světlo bez života.

Až do této noci jsem nikdy nebyl s to je *vidět* souvisle. Opravdu jsou vytvářeny světlem, které je živé. Don Juan mi dříve tvrdil, že moje poznání *záměru* a jeho ovládnání není ještě dostatečné, abych vydržel nápor tohoto pohledu. Vysvětloval mi, že normální vědomí nastává tehdy, když *záměr*, tedy čistá energie, osvítí část světelných vláken v našem ochranném obalu, v našem kokonu, a současně rozzáří dlouhý pás stejných světelných vláken vně našeho obalu, která sahají až do nekonečna. Mimořádné vnímání, *vidění*, nastává tehdy, když se silou *záměru* energetizuje jiný shluk energetických polí a rozsvítí se. Jestliže prý se rozsvítí určité rozhodující množství energetických polí uvnitř našeho obalu, je čaroděj schopen *vidět* přímo energetická pole sama.

Při jiné příležitosti mi don Juan podrobně vylíčil racionální myšlení dávných čarodějů. Při svém *vidění* si prý uvědomili, že vědomí nastává tehdy, když se energetická pole uvnitř našeho ochranného obalu *seskupí*, seřadí a propojí se stejnými energetickými poli vně

obalu. A byli prý přesvědčeni, že právě v *seskupení* nebo také *seřazení* odhalili zdroj vědomí.

Při bližším prozkoumání se však ukázalo, že to, co nazvali *seřazení* Orlových emanací, nevysvětluje úplně to, co *vidí*. Všimli si, že je energetizována pouze velmi malá část celkového počtu světelných vláken uvnitř kokonu, zatímco ostatní zůstávají nezměněna. Když *viděli* zenergetizováno těchto pár vláken, vedlo je to k falešnému objevu. Vlákna však není třeba *seřadit*, aby se mohla osvítit, protože ta, která jsou uvnitř našeho obalu, jsou stejná jako ta, která jsou vně. To, co jim dodává energii, je zcela určitě nezávislá síla. Čarodějové měli pocit, že ji nemohou dále nazývat vědomím jako dřív, protože vědomí je záře energetických polí, která se rozsvěcuje. A tak sílu, jež rozsvěcuje tato pole, pojmenovali *vůle*.

Když se prý jejich *vidění* ještě více zdokonalilo a vytříbilo, uvědomili si, že *vůle* je síla, která udržuje Orlovy emanace oddělené, a že odpovídá nejen za naše vědomí, ale také za všechno, co je ve vesmíru. A *viděli*, že tato síla má absolutní vědomí a že vyvěrá právě z energetických polí, která vytvářejí vesmír. A tehdy usoudili, že pro ni bude mnohem příhodnější název *záměr* než *vůle*. Během té dlouhé doby se však ukázalo, že toto označení je nevhodné, protože nevyjadřuje, jak obrovsky je důležitá ani jak živou má spojitost se vším, co je ve vesmíru.

Don Juan tvrdil, že všichni děláme velikou chybu, když v životě tuto spojitost naprosto přehlízíme. V rušném životě nám převládá horlivá činnost, neutuchající zájmy, starosti, naděje, frustrace a obavy a na základě této každodennosti si ani neuvědomujeme, že jsme spojeni se vším ostatním.

Je prý přesvědčen o tom, že křesťanská představa o vyhnání ze zahrady Eden mu připadá jako alegorie o ztrátě tichého poznání, o ztrátě našeho poznání *záměru*. Čarodějství je tedy návratem k počátku, návratem do ráje.

Seděli jsme v jeskyni v absolutním tichu snad několik hodin. Ale možná to bylo jen pár chvil. Najednou začal don Juan mluvit a nečekáný zvuk jeho hlasu mě rozrušil. Nezachytil jsem, co řekl. Odkašlal jsem si. Chtěl jsem ho požádat, aby mi to zopakoval, ale to mě úplně vytrhlo ze zablouhání. Rychle jsem si uvědomil, že kolem nás už není neproniknutelná tma. Byl jsem opět schopen mluvit. Cítil jsem, že jsem zase zpátky v normálním stavu vědomí.

Klidným hlasem mi don Juan pověděl, že jsem poprvé v životě *viděl* ducha, sílu, která udržuje vesmír. Zdůraznil, že *záměr* není něco, co by člověk mohl používat nebo ovládat nebo jakkoli ovlivňovat. Může ho však využívat nebo s ním pohybovat, jak si přeje. Právě tento rozpor je prý esencí čarodějství. Celá pokolení čarodějů přivedlo do nepředstavitelného utrpení a strasti právě to, že tohle nedokázali pochopit. Čarodějové moderní doby usilují o to, aby se vyhnuli nutnosti platit tak přehnanou a bolestnou cenu, a proto rozvinuli kodex jednání, nazývaný stezka bojovníka nebo bezchybnost, který čarodějům rozšiřuje strážlivost a přemýšlivost, a tím je připravuje.

Don Juan mi vysvětloval, že kdysi v dávné minulosti se čarodějové hluboce zabývali obecně spojícím článkem, který spojuje *záměr* se vším, co je. A když na toto spojení zaměřili druhou pozornost, získali nejen přímé poznání, ale také schopnost manipulovat s tímto poznáním a provádět ohromující skutky. Nezáskali však zdravý rozum, kterého je potřeba, aby bylo možné všechnu tu sílu zvládat.

A tak se čarodějové uvážlivě rozhodli zaměřovat svou druhou pozornost výhradně na spojující článek bytostí, které mají vědomí. To zahrnuje celý rozsah existujících organických bytostí i celou škálu toho, co čarodějové nazývají anorganické bytosti neboli spojení, které popisují jako entity mající vědomí, ale nikoli život v tom smyslu, jak ho chápeme. Ale ani toto řešení nebylo úspěšné, protože ani to jim nedokázalo dát moudrost.

Při další redukci zaměřili čarodějové pozornost výlučně na spojení, které váže lidské bytosti se *záměrem*. Konečný výsledek byl takřka tenýž jako předtím.

A tak čarodějové hledali konečnou redukci. Každý čaroděj se měl zabývat pouze svým individuálním spojením. Ale to se ukázalo rovněž neúčinné.

Don Juan řekl, že sice existovaly pozoruhodné rozdíly mezi těmito čtyřmi oblastmi zájmu, nicméně každá byla právě tak zničitelná jako ostatní. A tak se nakonec čarodějové zabývají výlučně schopností, kterou má jejich individuální spojení se *záměrem*, aby se osvo-bodili a mohli tak zažehnout vnitřní oheň.

Všichni dnešní čarodějové prý musí usilovně zápasit o to, aby získali rozumnou a zdravou mysl. A nagueal musí zápasit obzvláště tvrdě, protože má více síly a více vlády nad energetickými poli, kte-

rá určují vnímání, protože má větší výcvik i obeznamenost se sple-tostí tichého poznání, které není ničím jiným, než přímým spojením se *záměrem*.

Pokud se čarodějství zkoumá tímto způsobem, pak se stává po-kusem obnovit naše poznání *záměru* a znovu jej používat, aniž by-chom mu podléhali. A základní abstraktní jádra čarodějských příbě-hů jsou jednotlivými odstíny toho, co si uvědomujeme. Jsou to stupně našeho vědomí *záměru*.

Don Juanovu výkladu jsem rozuměl naprosto jasně. Ale čím více jsem mu rozuměl a čím jasnější mi byly jeho výroky, tím silnější jsem měl pocit zoufalství, pocit, že jsem ztracen. Chvilí jsem docela upřímně uvažoval, že rovnou tam na místě skončuji se životem. Cítil jsem, že jsem prokletý. Téměř v slzách jsem řekl donu Juanovi, že nemá smysl, aby pokračoval ve svém výkladu, protože vím, že každou chvíli zase ztratím jasnou hlavu, a až se vrátím do stavu normálního vědomí, vůbec si nebudu pamatovat, že jsem něco *viděl* nebo slyšel. Moje světské vědomí na mě zase naválí své celoživotní opakující se návyky i rozumovou vypočitatelnost své logiky. Proto jsem se také cítil tak zatracený. Říkal jsem mu, jak protivný mi je můj osud.

Na to mě don Juan upozornil, že dokonce i ve stavu zvýšeného vědomí si libuji v opakování. Čas od času prý ho s tvrdošíjnou nalé-havostí nudím popisováním svých záchvatů pocitu nicotnosti. A když už se tomu podvoluji, tak ať je to boj, a ne omlouvání se nebo litování. Nezáleží vůbec na tom, jaký je náš konkrétní osud, pokud mu ovšem celíme s absolutním odevzdáním.

Jeho slova mě naplnila blahodárným štěstím. Opakoval jsem, že s ním souhlasím, pořád dokola, a slzy mi tekly po tvářích. Měl jsem v sobě tak hluboké štěstí, až jsem se začal bát, že z toho ztratím nervy. Sebral jsem všechnu sílu, abych to zastavil. Pociťl jsem vy-strážlivění, dopad své mentální brzdy. Přitom se mi však začala roz-plývat jasnost mysli. Tiše jsem bojoval – bojoval jsem, abych byl méně strážlivý i méně nervózní. Don Juan nevydal ani hlásku a ne-chal mě být.

Než jsem znovu nabyl rovnováhu, už téměř svítalo. Don Juan vstal, protáhl si paže nad hlavu a napjal svaly. V kloubech mu při-tom zapraskalo. Pomohl mi vstát a poznamenal, že právě uplynulá noc mi přinesla nesmírné osvícení. Poznal jsem zkušenosti, co je to

duch, a dokázal jsem povolal skrytou sílu, aby vykonala to, co se napovrch projevílo jako zklidnění nervozity, ale co v hlubší rovině ve skutečnosti bylo velmi úspěšným pohybem bodu spojení, ovládaným vůlí.

Pak mi pokynul, že je na čase, abychom vyrazili na zpáteční cestu.

Kotrmelec myšlení

Domů jsme došli asi kolem sedmé ráno, právě tak na snídani. Byl jsem vyhládlý, ale ne unavený. Z jeskyně jsme začali šplhat dolů do údolí za svítání, ale místo abychom se pustili přímo, don Juan zvolil dlouhou okliku, která vedla podél řeky. Vysvětlil mi, že zase musíme nabrat zdravý rozum, než dojdeme domů.

Řekl jsem, že je od něj velmi milé, když říká „musíme“, ačkoli rozum mám v nepořádku pouze já. Na to mi opáčil, že to neříká proto, aby ke mně byl milý, nýbrž proto, že je vycvičen jako bojovník. A bojovník se má neustále na stráži proti hrubému lidskému jednání. Bojovník je tajemný a nelítostný, ale nepatří ke stádu. Má velice vytríbený vkus i způsoby a jeho světským úkolem je stále si ostrit svoje ostré hrany, ale ve skrytosti, tak aby nikdo ani netušil, že je nelítostný.

Po snídani jsem považoval za rozumné se malinko prospat, ale don Juan tvrdil, že nemám času nazbyt. Přilíš brzy prý ztratím tu trochu jasné hlavy, která mi ještě zbyla, a jestli usnu, tak ji ztratím úplně.

„Není nutné být zrovna génius, aby sis domyslel, že se sotva nějak dá mluvit o *záměru*,“ řekl rychle a přitom si mě bedlivě prohlížel od hlavy k patě. „Ale když to říkám, vůbec nic to neznamená. Právě proto se čarodějové spíše spoléhají na čarodějské příběhy v naději, že jednoho dne jejich abstraktní jádra dají posluchači nějaký smysl.“

Rozuměl jsem, co mi říká, ale stále jsem nebyl s to pochopit, co to vlastně to abstraktní jádro je a nebo aspoň co má znamenat pro mě. Snažil jsem se o tom přemýšlet. Myšlenky mě bombardovaly. Jednotlivé obrazy se mi rychle míhaly hlavou a nedopřály mi čas se zamyslet. Nemohl jsem je zpomalit dokonce ani do té míry, abych je poznal. Nakonec mě přemohl hněv a já jsem udeřil pěstí do stolu.

Don Juan se trásl smíchem od hlavy až k patě. Mrkl na mě a vyběl mě: „Udělej to, co jsi dělal včera v noci, zpomal.“

Pod vlivem frustrace jsem byl velice agresivní. Okamžitě jsem vystřelil několik nesmyslných námitek. Potom jsem si uvědomil svůj omyl a omluvil jsem se za nedostatek sebeovládání.

„Neomlouvěj se,“ řekl mi. „Měl bych ti říct, že porozumění, o které ti teď jde, je v tuto chvíli nemožné. Abstraktní jádra čarodějství ti teď nic neříkají. Později, chci říct, za mnoho let – ti možná budou dávat dokonalý smysl.“

Prosil jsem ho, aby mě nenechával v temnotě, aby se mnou probral ta abstraktní jádra. Vůbec mi nebylo jasné, co chce, abych s nimi dělal. Ujišťoval jsem ho, že můj momentální stav zvýšeného vědomí by mi mohl velice pomoci a umožnit mi pochopit, co mi řekne. Vybízel jsem ho, aby si pospíšil, protože nemohu zaručit, jak dlouho tenhle stav potrvá. Brzy se vrátím zase do normálního stavu a budu ještě větší hlupák, než právě jsem. Řekl jsem to napůl žertem. Jeho smích mi prozradil, že to také tak bere, ale mě moje vlastní slova hluboce dojala. Zmocnil se mě nesmírný pocit smutku.

Don Juan mě vzal jemně za ruku a odtáhl mě k pohodlnému křeslu. Potom si sedl tváří ke mně. Upřeně se mi zadíval do očí. Nějakou dobu jsem nebyl schopen prolomit sílu jeho upřeného pohledu.

„Čarodějové neustále *stopují* sami sebe,“ ujistil mě konejšivě, jako kdyby se mě snažil uklidnit zvukem svého hlasu.

Chtěl jsem mu říct, že má nervozita už pominula, že ji nejspíš způsobil nedostatek spánku, ale nenechal mě mluvit.

Ujistil mě, že už mě naučil všemu, co se dá o *stopařství* vědět, ale že jsem dosud nevydobył svoje poznání zpátky z hlubin zvýšeného vědomí, kam jsem si je uložil. Řekl jsem mu, že mám nepříjemný pocit, jako kdybych byl ucpaný. Měl jsem dojem, že je ve mně něco uzamčeno, něco, co mě nutí práskat dveřmi a kopat do stolu, něco, co mě frustruje a popuzuje.

„Tenhle pocit udušení zakouší každá lidská bytost,“ uklidňoval mě. „Tím se nám připomíná pocit cítí ještě pronikavěji právě proto, že jejich je. Čarodějové tento pocit cítí ještě pronikavěji právě proto, že jejich cílem je obnovit citlivost spojení, aby ho mohli uvést do činnosti podle své vůle. Je-li tlak spojení příliš veliký, čarodějové ho uvolňují tím, že *stopují* sami sebe.“

„Já si pořád ještě myslím, že nerozumím tomu, co znamená to *stopařství*,“ přiznal jsem se. „Ale v určité rovině asi přesně vím, co tím máte na mysli.“

„No, tak se ti tedy pokusím objasnit, co už znáš. *Stopařství* je mě-toda, a to velmi jednoduchá. *Stopovat* znamená jednat zvláštním způsobem, který dodržuje určité principy. Jednat pokradmu, potajmu a klamně tak, aby to jednání člověkem otrásl. A když *stopuješ* sám sebe, vytrhneš sám sebe. A k tomu vytržení využiješ své vlastní jednání způsobem nelitostným a vychytralým.“

Když čarodějovo vědomí zabředne do bahna pod tíhou toho, co mu dává vnímání, což prý se právě děje mně, nejlepším a možná i jediným lékem je využít představu smrti k tomu, aby člověku uštědřila *stopařský* otrus.

„Představa smrti má tedy v životě čaroděje obrovskou důležitost. Ukázal jsem ti nescetně věcí, týkajících se smrti, abych tě přestvědčil, že když víme o svém číhajícím a nevyhnutelném konci, dává nám to střízlivost. Chyba, která nás jako průměrné lidi stojí nejvíce, je v tom, že se oddáváme pocitu nesmrtelnosti. Je to, jako kdybychom věřili, že když nebudeme myslet na smrt, můžeme se před ní uchránit.“

„Ale musíte přece uznat, done Juane, že když na ni nemyslíme, uchrání nás to od strachu ze smrti.“

„Ano, k tomu to poslouží,“ připustil. „Ale takový cíl je ubohý i pro průměrného člověka, a pro čaroděje už je naprosto směšný. Bez jasného vidění smrti neexistuje řád a střízlivost ani krása. Čarodějové usilují získat tento rozhodující vhléd, aby jim pomohl uvědomit si v nehlubší možné rovině, že nemají absolutně žádnou jistotu, zda jejich život bude pokračovat ještě za chvíli. Tohle vědomí dává čarodějům odvahu být trpělivý, a přece jednat, odvahu smířit se s věcmi, a přitom nebýt hloupý.“

Don Juan na mě upřel svůj pohled. Usmál se a potřásl hlavou.

„Ano,“ pokračoval, „myšlenka smrti je to jediné, co může dát čarodějům odvahu. To je zvláštní, vid? Dává čarodějům odvahu být vychytralý, ale nebýt namyšlený, a především jim dává odvahu být nelitostný, ale nebýt přitom sám pro sebe důležitý.“

Znovu se usmál a šfouchl do mne. Řekl jsem mu, že mě představa vlastní smrti naprosto děsí, že na ni neustále myslím, a přece mi zcela určité žádnou odvahu nedává ani mě nepovzbuzuje k tomu, abych něco dělal. Jen ze mě dělá cynika a způsobuje, že upadám do stavů hluboké melancholie.

„Tvůj problém je velice jednoduchý. Ty se snadno necháš něčím

uchvátit. Pořád ti říkám, že čarodějové *stopují* sami sebe, aby prolo-mili sílu svých posedlostí. *Stopovat* se dá mnoha způsoby. Jestli ne- chceš používat představu své vlastní smrti, tak místo ní ke *stopování* sebe sama využijvej třeba básně, které mi předčítáš.“

„Cože?“

„Říkám ti, že mám rád básně, a to z mnoha důvodů. Já jimi napří-klad *stopuji* sám sebe. Já se jimi dostávám do potřebného vytržení. Poslouchám, a jak mi čteš, přeruším vnitřní rozhovor a nechám vnitřní ticho nabírat hybnou sílu. A potom mi spojení básně a ticha uštědří náraz.“

Vysvětloval mi, že básníci nevědomky touží po světě čarodějů. Protože ale nejsou čarodějové na stezce poznání, mají pouze svou touhu a to je všechno.

„Podívejme se, jestli můžeš pocítit, o čem mluvím,“ řekl a podal mi básně Josého Gorostizy.

Otevřel jsem je na záložce. Ukázal na báseň, kterou má rád.

... tohle nepřetržitě zarputilé umírání,
tahle živá smrt,
která tě zabíjí, ó Bože,
ve tvém přesném díle,
v růžích, v kamenech,
v nezdolných hvězdách
a v těle, které shoří
jako hranice zapálená písni,
snem

odstínem, jenž uděří do oka.

... a ty sám

jsi tam možná umřel nekonečna věků,

aniž bychom o tom věděli,

my, tvůj lógr, tvoje drobký a popel;

ty, jenž jsi stále přítomný

jako hvězda padělaná vlastním světlem,

prázdné světle bez hvězdy

které k nám přichází

skrývaje

svou nekonečnou katastrofu.

„Když slyším tahle slova,“ řekl don Juan, když jsem dočetl, „mám pocit, že ten člověk *vidí* esenci věci a já můžu *vidět* s ním. Vůbec mi nesejde na tom, o čem ta báseň je. Záleží mi jenom na pocitu básnickovy touhy, který mi dává. Půjčuji si jeho touhu a s ní si půjčuji i krásu. A žasnou nad tím, že jako pravý bojovník štědře obdarovává i ty, co ji přijímají, přihlížející, a sám pro sebe si uchovává pouze svoji touhu. Tohle vytržení, tenhle šok z krásy, to je *stopování*.“

Byl jsem velice pohnutý. Don Juanovo vysvětlení se ve mně dotklo zvláštní struny.

„Řekl byste, done Juane, že smrt je jediný nepřítel, kterého známe?“ zeptal jsem se ho po chvíli.

„Ne,“ řekl s přesvědčením. „Smrt není nepřítel, i když tak vypadá. Smrt není naší ničitelkou, i když ji za ni považujeme.“

„A co tedy je, ne-li ničitelka?“

„Čarodějové říkají, že smrt je jediný rovnocenný protivník, kterého máme. Smrt je pro nás výzva. Narodili jsme se proto, abychom tuto výzvu přijali, ať už jsme obyčejní lidé nebo čarodějové. Čarodějové o tom vědí, ale průměrní lidé ne.“

„Já osobně bych, done Juane, řekl, že výzvou je život, a ne smrt.“

„Život je proces, jímž nás smrt vyzývá,“ prohlásil. „Smrt je aktivní síla. Život je kolbiště. A na tomto kolbišti jsou vždycky jenom dva bojovníci: ty sám a smrt.“

„A já bych si myslel, done Juane, že ten, kdo vyzývá, je lidská bytost.“

„Vůbec ne,“ opáčil. „My jsme pasivní. Přemýšlej o tom. Pokud se hýbeme, pak jenom tehdy, když pocítíme tlak smrti. Smrt udává tempo našim činům a pocítům a neúnavně nás tlačí, dokud nás nezlomí a nevyhraje svoje kolo, nebo dokud se my nepovzneseme nad všechny možnosti a smrt neporazíme.“

Čarodějové porážejí smrt a smrt tuto porážku přijímá. Nechá čaroděje svobodně jít a nikdy už je pak nevyzývá znovu.“

„Má to snad znamenat, že se čarodějové stanou nesmrtelní?“

„Ne, takhle to není. Smrt je přestane vyzývat a to je všechno.“

„Ale co to znamená, done Juane?“

„To znamená, že myšlení učinilo kotrmelec do nepředstavitelna,“ odpověděl.

„A co to je ten kotrmelec do nepředstavitelna,“ ptal jsem se a sna-

žil jsem se, aby to neznělo bojovně. „Problém je v tom, že pro vás a pro mě mají slova různé významy.“

„Ne, teď klameš,“ přerušil mě don Juan. „Ty chápeš, jak to myslím. Když se domáháš racionálního vysvětlení toho kotrmelece myšlení do nepředstavitelna, pak je to jenom parodie. Ty totiž moc dobře víš, co to je.“

„Ne, já to nevím,“ tvrdil jsem mu.

A pak jsem si uvědomil, že to vím, nebo spíš že intuicí cítím, co chce říci. Jedna moje část umí překonat mou racionalitu, umí pochopit a vysvětlit i mimo rovinu metafor ten kotrmelec myšlení do nepředstavitelna. Problém ovšem je v tom, že tato moje část není dost silná, aby se vynořovala podle mé vůle.

To jsem také donu Juanovi řekl. Smál se a poznamenal, že moje vědomí je jako jojo. Někdy vyletí do výšky a já ho přesně a pronikavě ovládám, zatímco jindy sletí dolů a ze mne se stane rozumářský trouba. Ale většinou prý se vznáší v nicotném středu, kde nejsem ani ryba ani rak.

„Kotrmelec myšlení do nepředstavitelna,“ vysvětloval mi s nádechem rezignace, „je sestup ducha, je to skutek, kdy prolomíš bariéru vnímání. Je to chvíle, kdy lidské vnímání dosahuje svých mezí. Čarodějové praktikují umění špehů. Vysílají vyzvědače, aby prozkoumali meze našeho vnímání. A to je další důvod, proč mám rád básně. Beru je jako takové vyzvědače. Ale jak už jsem ti říkal, básníci nevědí tak přesně jako čarodějové, co můžou vyzvědači dokázat.“

Brzy v podvečer don Juan řekl, že máme prodiskutovat mnoho věcí, a zeptal se mě, jestli bych se chtěl projít. Byl jsem ve zvláštním stavu mysli. Již předtím jsem si povšiml, že mám v sobě podivnou povznesenost, která přichází a pak zase odejde. Nejdříve jsem si myslel, že je to fyzická únava, která mi zatemňuje mysl. Ale myšlenky jsem měl jasné jako křišťál. A tak jsem byl přesvědčen, že tahle moje zvláštní odpoutanost je výsledkem posunutí do zvýšeného vědomí.

Výšli jsme z domu a procházeli jsme se ve městě kolem náměstí. Rychle jsem se zeptal dona Juana na svou povznesenost, ještě než měl příležitost začít o něčem jiném. Vysvětlil mi to jako posun energie. Jak prý se uvolní energie, která se zpravidla užívá k udržování bodu spojení v pevné poloze, automaticky se zaměří na tento spoju-

jíci článek. Ujistil mě, že neexistují žádné techniky ani manévry, kterými by se čaroděj mohl naučit předem, jak přesouvat energii z místa na místo. To prý je spíše záležitost okamžitého posunu, který nastane, jakmile se dosáhne určité úrovně zdatnosti.

Zeptal jsem se, jaká úroveň zdatnosti to je. Čisté porozumění, odpověděl mi. Aby člověk dosáhl takového okamžitého posunu energie, potřebuje čisté spojení se *záměrem*, a aby dosáhl čistého spojení, stačí, když ho bude *zamýšlet* prostřednictvím čirého porozumění.

Přirozeně jsem chtěl, aby mi to čiré porozumění vysvětlil. Zamáhl se a posadil se na lavičku.

„Chci ti říct něco podstaného o čarodějích a jejich čarodějských činech. Něco o kotrmelecí jejich myšlení do nepředstavitelna.“

Někteří čarodějové jsou vypravěči. Vyprávění příběhů je pro ně nejen vyzvědač, který zkoumá meze vnímání, ale také stezka k dokonalosti, k síle, k duchu. Chvíli mlčel. Očividně hledal nějaký vhodný příklad. Potom mi připomněl, že Indiáni Jaki mají soubor historických událostí, které nazývají „pamatné dny“. Věděl jsem, že pamatné dny jsou ústně předávaná vyprávění jejich národní historie o tom, jak vedli válku proti nájezdníkům do jejich domoviny, nejdříve proti Španělům a později proti Mexičanům. Don Juan, sám Indián Jaki, mi zdůrazňoval, že pamatné dny jsou líčením jejich porážek a rozpadu.

„A tak co bys řekl,“ ptal se mě, „jako učený muž o vypravěči čarodějovi, který by si vzal vyprávění z pamatných dnů, řekněme třeba příběh Calixta Muniho, a změnil mu konec? Místo aby popisoval, jak španělská kati Calixta Muniho vláčeli a rozčtvrtili, jak se to skutečně stalo, vyprávěl příběh o vítězném povstalcí Calixtu Muniho, jemuž se podařilo osvobodit svůj lid?“

Znal jsem příběh o Calixtu Muniho. Byl to Jaki Indián, který podle pamatných dnů sloužil mnoho let na pirátské lodi v Karibském moři, aby se naučil válečnou strategii. Potom se vrátil do rodné Sonory a dokázal vyvolat povstání proti Španělům. Vyhlásil válku za nezávislost, ale zradili ho, zajali a popravili.

Don Juan mě vybízel, abych se k tomu nějak vyjádřil. Řekl jsem mu, že bych se musel domnívat, že taková změna líčení faktických událostí, jakou mi popisuje, by byla psychologickou pomůckou, jakými zbožným přáním ze strany vypravěče čaroděje. Anebo také osobní a pro něj typický způsob, jak ulevit své frustraci. Dodal jsem,

že bych takového čarodějského vypravěče nazval vlastencem, protože není schopen přijmout tu hořkou porážku.

Don Juan se smál, až se dusil smíchem.

„Ale tady nejde jen o jednoho čaroděje vypravěče,“ namítal. „Tohle dělají všichni.“

„No, tak je to společensky posvěcený způsob, jak vyjádřit zbožné přání celé společnosti,“ opáčil jsem. „Společensky přijatelný způsob, jak kolektivně uvolnit psychický stres.“

„Tvoje argumentace je pohotová, přesvědčivá a rozumná,“ podotkl. „Ale protože tvůj duch je mrtvý, nevidíš, jaká je v ní chyba.“

Sledoval mě očima, jako kdyby mě vybízel, abych pochopil, co to říká. Neměl jsem co dodat a všechno, co bych byl mohl říci, by vyznělo popudlivě.

„Čaroděj, který změnil konec ‚faktického vyličení‘, to dělá pod vedením a pod ochranou ducha. Protože umí manipulovat se svým nepolapitelným spojením se *záměrem*, může skutečně věci měnit. Vypravěč čaroděj dává znamení, že to *zamýšlí*, že je to jeho *záměrem*. Sundá si klobouk, položí ho na zem a otáčí jím kolem dokola plných tří sta šedesát stupňů proti směru hodinových ručiček. Pod záštitou ducha ho tento prostý čin ponoří do samotného ducha. Nechal své myšlení učinit kotrmelec do nepředstavitelna.“

Don Juan zvedl paži nad hlavu a na chvíli ukázal na oblohu nad horizontem.

„Protože jeho čisté porozumění je vyzvědačem, který zkoumá tu nesmírnost, co je tam, čaroděj vypravěč ví bez jediného stínu pochybností, že nějak, tam někde v té nekonečnosti, právě v tuto chvíli sestoupil duch. A Calixto Muni vítězí. Osvobodil svůj lid. Jeho cíl přesáhl jeho osobu.“

Pohyb bodem spojení

Za několik dní jsme s donem Juanem vyrazili do hor. V polovině cesty předhůřím jsme se na úpatí kopce posadili k odpočinku. Don Juan se toho dne rozhodl najít vhodné prostředí, kde by mi mohl vysvětlit některé složité aspekty mistrovství vědomí. Zpravidla choval raději do bližšího pohoří na západě, ale tentokrát si vybral východní vrcholky. Byly mnohem vyšší a mnohem dál. Případaly

mi hrozivější, temnější a mohutnější. Ale nemohu říci, jestli to je pouze můj dojem nebo jestli jsem nějak vstřebal don Juanovy pocity, které z těchto hor má.

Otevřel jsem batoh, který mi připravily vidoucí ženy z don Juanovy skupiny. Zjistil jsem, že mi na cestu zabalily kousek sýra. Chvilí jsem z toho byl rozmrzelý, protože mám sýry rád, ale nedělají mi dobře. A přesto je nedokážu odmítnout, kdyžkoli jsou nějaké k máni.

Don Juan to označil za skutečnou slabost a dělal si ze mě legraci. Nejdřív mě to uvedlo do rozpaků, ale potom jsem si uvědomil, že mi sýry vůbec nechybí, když nejsou nablízku. Problém však byl v tom, že praktičtí žertíři z don Juanovy skupiny mi vždycky s sebou zabalili veliký kus sýra, který jsem samozřejmě pokaždé nakonec snědl.

„Sněz ho na posezení,“ radil mi don Juan se čtveráckým světlým v očích. „Aspoň se s ním už nebudeš muset trápit.“

Možná jsem byl ovlivněn jeho návrhem, ale opravdu jsem měl velice intenzivní chuť spolykat celý kus. Don Juan se tomu tak smál, že jsem pojal podezření, jestli zase nekul plány se svou skupinou, jak mě dostat.

Už vážnějším tónem mi navrhl, abychom tam na úpatí strávili noc a teprve potom se vydali k vrcholům, kam bychom měli dorazit tak za den až dva. Souhlasil jsem.

Don Juan se mě jen tak mimochodem zeptal, jestli jsem si vzpomněl na něco z těch čtyř rozpoložení *stopařů*. Přiznal jsem, že jsem se o to pokoušel, ale moje paměť selhala.

„Copak si nevzpomínáš, jak jsem tě učil nelitostné nátuře? Že nelitostnost je opakem sebelitosti?“

Nemohl jsem si vzpomenout. Zdálo se, že don Juan uvažuje, co by řekl. Potom se zarazil. Poklesly mu koutky úst. Vypadal naproti to bezmocně. Pokrčil rameny, vstal a rychle přešel krátkou vzdáleností k malému rovnému místečku na vrcholku kopce.

„Všichni čarodějové jsou nelitostní,“ řekl, když jsme se usadili na té rovině. „Ale to ty víš. O tomhle pojetí jsme se bavili dost rozsáhle.“

Po dlouhém mlčení mi oznámil, že budeme dál probírat abstraktní jádra čarodějských příběhů, ale že má v úmyslu mluvit stále méně, protože už se blíží čas, kdy bude na mně, abych je objevil a umožnil jim odhalit svůj význam.

„Jak už jsem ti říkal, čtvrté abstraktní jádro čarodějských příběhů se nazývá ‚sestup ducha‘ nebo ‚posunutí *záměrem*‘. Příběh říká, že aby se člověku projevila tajemství čarodějství, musí na něj sestoupit duch. Duch si vybírá okamžik, kdy je člověk rozptýlený a nedává si pozor. Tehdy nelitostně nechává svou přítomnost, aby sama pohnula bodem spojení dotyčného člověka do určité polohy. Od té doby čarodějové tento bod znají jako místo bez lítosti, bez slitování. A tímto způsobem se stala nelitostnost prvním principem čarodějství.“

Tento první princip bychom si neměli plést s prvním účinkem čarodějského učednictví, což je posun mezi normálním a zvýšeným vědomím.“

„Já nechápu, co se mi snažíte říct,“ postěžoval jsem si.

„Chci ti říct, že všechno vypadá tak, jako by to první, co se vlastně děje s učedníkem čarodějství, bylo posunutí bodu spojení. A protože se přirozeně předpokládá, že to je první princip čarodějství. Ale tak to není. Prvním principem čarodějství je nelitostnost. Ale o tom už jsme mluvili dřív. Teď se ti jenom snažím pomoci, aby sis na to vzpomněl.“

Mohl jsem mu poctivě říci, že nemám ani ponětí, o čem to mluvím, ale současně jsem měl podivný pocit, že to vím.

„Jen si vybav, jak jsem tě poprvé učil nelitostnosti,“ vybízel mě. „Vzpomínání souvisí s posouváním bodu spojení.“

Chvilí čekal, až udělám, co mi doporučuje. Protože bylo očividné, že to nedokážu, vysvětloval dál. I když prý je přesun do zvýšeného vědomí tajemný, člověk k tomu potřebuje pouze přítomnost ducha a to je všechno.

Poznamenal jsem, že buď to, co mi dnes říká, je nesmírně záhadné, anebo jsem příšerně natvrdlý, protože vůbec nedokážu sledovat jeho myšlenky. Prý vůbec nezáleží na tom, jsem-li zmaten nebo ne, odpovídal mi přísně a tvrdil, že jedině, co je opravdu důležité, je pochopit, že i pouhé spojení s duchem může vyvolat pohyb bodu spojení.

„Už jsem ti říkal, že nagual je vodič pro ducha. Protože žije bezchybně a svou bezchybností si znovu vymezuje článek spojující ho se *záměrem* a protože má více energie než průměrný člověk, může nechat ducha, aby se skrze něho projevoval. A tak první, co prožívá učedník čarodějství, je posun roviny vědomí, posun, který je vyvolán pouhou nagualovou přítomností. A já chci, abys věděl, že v tom

opravdu není žádná procedura. Aby se posunul bod spojení, není nic takového zapotřebí. Duch se dotkne učedníka a jeho bod spojení se pohybuje. Tak je to jednoduché.”

Rekl jsem mu, že to, co říká, mě zneklidňuje, protože je to v rozporu s tím, co jsem se s takovou námahou naučil přijímat prostřednictvím své osobní zkušenosti. Že totiž zvýšené vědomí je proveditelné jako důmyslný, i když nevysvětlitelný manévr, který don Juan provádí a jehož prostřednictvím manipuluje s mým vnímáním. Za ta léta, co jsme spolu, mě mnohokrát nechal přejít do stavu zvýšeného vědomí tím, že mě udeřil do zad. Poukázal jsem na tento rozpor.

Odpověděl, že rána do zad je daleko spíše trikem, jak upoutat mou pozornost a odstranit mi z hlavy pochybnosti, než manévrem, jak v dobré víře manipulovat s mým vědomím. Nazval to jednoduchým trikem ve shodě se svou mírnou osobností. Poznámenal, a nemyslel to ani jako žert, že mám štěstí, že je tak obvyčejný člověk a že se neoddává žádným podivnostem. Jinak bych prý byl místo jedno-duchých triků musel přestát prapodivné rituály, než by mi z hlavy mohl odstranit veškeré pochybnosti, aby mohl nechat ducha pohybovat mým bodem spojení.

„Výhnat si z hlavy veškeré pochybnosti, to je to, co musíme udělat, abychom umožnili kouzlu zmocnit se nás. Jakmile se jednou zbavíme pochybností, je možné všechno.”

A připomněl mi událost, které jsem byl svědkem před několika měsíci v Mexico City. Připadala mi nepochopitelná, dokud mi ji ne vysvětlil podle čarodějského paradigmatu.

Byl jsem svědkem chirurgické operace, kterou prováděla slavná okultní léčitelka. Jejím pacientem byl jeden můj přítel. Léčitelka vstoupila před operací do velmi dramatického tranzu.

Mohl jsem sledovat, jak bere kuchyňský nůž, jak rozřezává bříšní krajínu kolem pupku, jak vyjímá nemocná játra a omývá je v kyblíku s alkoholem, jak je vrací zpátky a uzavírá ránu, na níž nebyla žádná krev, pouhým tlakem rukou.

V přítomí místnosti bylo mnoho lidí, kteří rovněž byli svědky této operace. Někteří ji patrně sledovali se stejným zájmem jako já, ostatní vypadali jako léčitelčini pomocníci.

Po operaci jsem krátce pohovořil se třemi přihlížejícími. Všichni

se shodli, že viděli stejné události jako já. Když jsem o tom promluvil se svým přítelem, vypověděl, že operaci pociťoval jako tupou nepřetržitou bolest v břiše a palčivý pocit na pravém boku.

Všechno jsem to vyprávěl donu Juanovi a dokonce jsem se pokusil o cynický výklad. Vysvětloval jsem mu, že podle mého názoru bylo v místnosti takové šero, že bylo klidně možné provádět všelijaké kouzelnické triky, aby to vypadalo jako vnitřnosti vytahované z bříšní krajiny a omývané v alkoholu. A emoční šok, vyvolaný léčitelčíným dramatickým tranzem, byl také podfukem, který pomohl vytvořit atmosféru takřka nábožné víry.

Don Juan mě okamžitě upozornil na to, že je to cynický názor, ale nikoli cynické vysvětlení, protože to, co říkám, nevysvětluje fakt, že se můj přítel uzdravil. Potom mi navrhl jiný možný pohled, který se zakládal na poznání čarodějů. Vysvětlil mi, že tato událost se točí kolem nápadné skutečnosti, že léčitelka byla schopna posunout bod spojení určitému počtu lidí, kteří ji sledují. Jediným trikem, který v tom byl, pokud to ovšem vůbec můžeme nazývat trikem, je skutečnost, že počet lidí přítomných v místnosti nesmí překročit množství, jež je schopna zvládnout.

Don Juan byl toho názoru, že její dramatický tranz i s ním spojené všelijaké kousky jsou buď dobře promyšlené pomůcky, které léčitelka používá, aby zachytila pozornost přítomných, nebo nevědomé manévry, které jí diktuje sám duch. Ať tak nebo onak, je to velmi vhodný prostředek, kterým si může zajistit jednotu myšlení, již potřebuje, aby odstranila pochybnosti z mysli přítomných lidí a zároveň je přiměla vstoupit do zvýšeného vědomí.

To, že otevřela tělo kuchyňským nožem a vyndala z něho vnitřnosti, vůbec nebyl trik šikovných rukou, zdůrazňoval don Juan. Tohle jsou vpravdě události, které se odehrávají ve zvýšeném vědomí, a právě proto se vymykají našemu každodennímu posuzování.

Ptal jsem se dona Juana, jak mohla ta léčitelka docílit pohybu bodu spojení přítomných lidí, aniž by se jich dotkla. Odpověděl mi, že síla léčitelů je buď dar anebo obrovský výkon. Má sloužit jako vodič pro ducha. Ten, kdo posunul body spojení, byl duch, a nikoli léčitelka.

„Tenkrát jsem ti vysvětlil, i když jsi z toho nechápal ani slovo, že umění a síla té léčitelky tkví v tom, že odstraňuje pochybnosti z myslí přítomných. Tím byla schopna umožnit duchu, aby jim posunul body spojení. Jakmile se jednou ty body posunou, všechno je možné. Vstoupili do říše, kde jsou záznaky běžnou věcí.“

Důrazně tvrdil, že léčitelka určitě musela být čarodějkou, a když bych prý vynaložil určitou námahu, abych se na tu operaci rozpočetl, jistě bych si vybavil, jak byla nelítostná k lidem kolem sebe, a zejména pak k pacientovi.

Zopakoval jsem mu, nač jsem si z toho sezení dokázal vzpomenout. Výšku i barvu léčitelčina hlasu, ženského hlasu, který se dramaticky změnil v chraplavý, hluboký mužský hlas, sotva vstoupila do tranzu. Ten hlas oznamoval, že duch jakéhosi válečníka z předkolombovského dávnověku posedl její tělo. Jakmile to oznámil, její postoj se výrazně změnil. Byla posedlá. Bylo evidentní, že si je absolutně jistá sama sebou. Pustila se do operace s naprostou jistotou a pevností.

„Já dávám přednost výrazu ‚nelítostnost‘ před označením ‚jistota‘ nebo ‚pevnost‘,“ poznamenal don Juan. „Ta léčitelka musela být nelítostná, aby vytvořila vhodné prostředí pro zásah ducha.“

Tvrdil, že události, které se dají jen velmi těžko vysvětlit, jako třeba tato operace, jsou ve skutečnosti velice prosté. Obřížné je činí jenom naše tvrdošíjně trvání na tom, že musíme myslet. Jestliže nemyslíme, pak všechno zapadá na své místo.

„Ale to je opravdu absurdní, done Juane,“ řekl jsem a mysl jsem to vážně.

Připomněl jsem mu, že sám vyžaduje vážné přemýšlení od všech svých učedníků, a že dokonce kritizuje svého vlastního učitele za to, že nebyl zrovna dobrým myslitelem.

„Samozřejmě, že trvám na tom, aby všichni kolem mě mysleli jasně,“ potvrdil don Juan. „A každému, kdo chce poslouchat, vysvětluju, že jediný způsob, jak se dá jasně myslet, je nemyslet vůbec. Byl jsem přesvědčen o tom, že tenhle čarodějský rozpor chápeš.“

Hlasitě jsem protestoval proti nesrozumitelnosti toho, co mi říká. Smál se a dělal si legraci z mé nutkavé potřeby se obhajovat. Potom mi znovu vysvětlil, že pro čaroděje existují dva typy přemýšlení. Jedním z nich je obyčejné každodenní myšlení, které ovládá normální poloha bodu spojení. Tohle myšlení je zmatené, které prý jeho

potřebám nevyhovuje. Má prý po něm hlavou celou zaprášenou. Zato druhé myšlení je přesné. Je funkční, úsporné a jen málo věcí nechává nevysvětleno. Aby mohlo převládnout, poznamenal don Juan, je nutno posunout bod spojení. Nebo se alespoň musí zastavit to každodenní myšlení, aby se mohl bod spojení pohybovat. A tak vlastně tento zdánlivý rozpor ve skutečnosti vůbec žádným rozpočetem není.

„Chci, aby ses rozpomenul na něco, co jsi dělal v minulosti,“ řekl don Juan. „Chci, aby sis vzpomněl na zvláštní pohyb svého bodu spojení. Abys to dokázal, musíš přestat myslet tak, jak myslíš normálně. Potom převládne ten druhý typ myšlení, kterému já říkám jasné myšlení, a ty se pak rozpomeněš.“

„Ale jak mám přestat myslet?“ ptal jsem se, ačkoli jsem věděl, co mi odpoví.

„Tak, že budeš mít *záměr* pohnout si bodem spojení. *Záměr* se přivábí očima.“

Řekl jsem donu Juanovi, že moje mysl se přesouvá sem a tam, od chvíle nesmírné průzračnosti, kdy je mi všechno jasné jako křišťál, k propadům do hluboké mentální únavy, kdy nejsem s to pochopit, co mi říká. Snažil se mě uklidnit a vysvětloval mi, že moji labilitu způsobuje mírné posunování bodu spojení, který se ještě neupevnil v nové poloze, do níž se před několika lety dostal. Toto kolísání je prý způsobeno zbytky pocitu sebelítosti.

„A co je to za novou polohu, done Juane?“

„Před léty dospěl tvůj bod spojení na místo, kde není lítost. A já chci, aby sis to vybavil.“

„Cože?“

„Místo bez lítosti, místo, kde není slitování, je sídlem nelítostnosti. Ale tohle všechno už znáš. Než se však rozpomeněš, řekněme si zatím, že nelítostnost se ukazuje čarodějovi na očích. Je na nich jako lesklý, třpytivý povlak. Čarodějovy oči jsou zářivé. Čím zářivější, tím nelítostnější je čaroděj. Ale ty máš v tuto chvíli oči matné.“

Vysvětloval mi, že když se pohne bod spojení na místo bez lítosti, oči začnou zářit. Čím pevněji se bod spojení zachytí v nové poloze, tím více oči svítí.

„Snaž se vybavit si, co o tom už víš,“ vybízel mě.

Chvilí mlčel a potom promluvil, ale nedíval se na mě.

„Něco si vybavit, rozpromenout se, to není totéž jako paměť. Pa-

měť ti diktuje každodenní myšlení, zatímco rozpominání je diktováno pohybem bodu spojení. Klíčem k pohybu bodu spojení je rekapitulace života, a tu čarodějové provádějí. Čarodějové začínají rekapitulaci přemýšlením, vzpomínáním na nejdůležitější činy svého života. Od pouhého přemýšlení se pak pohybují tak, až se ocitnou skutečně na místě oné události. A když dokážou tohle, tedy dostat se na místo události, přesunuli úspěšně bod spojení přesně na místo, kde byl, když se ta událost odehrávala. Přivolat zpátky celou událost za pomoci posouvání bodu spojení, to je rozpominání čarodějů.“

Chvilí na mě upřeně zíral, jako kdyby se chtěl ujistit, že poslouchám.

„Bod spojení se nám neustále posouvá. Ty posuny jsou nepostřehnutelné. Čarodějové jsou přesvědčení, že musí zapojit *záměr*, aby mohli posunovat bod spojení na přesně dané místo. A protože se nedá nikterak poznat, co je *záměr*, tak ho čarodějové lákají očima.“

„Tohle všechno je pro mě opravdu nesrozumitelné,“ přiznal jsem. Don Juan si dal ruce za hlavu a lehl si na zem. Udělal jsem totéž. Dlouho jsme mlčeli. Vítr proháněl mraky. Z jejich pohybu se mi téměř motala hlava. A závratě se prudce změnilly v můj dobře známý pocit úzkosti.

Pokaždé, když jsem byl s donem Juanem, a zejména ve chvílích odpočinku a ticha, jsem pociťoval, jak mě zmáhá zoufalství, touha po čemsi, co jsem nedokázal popsat. Když jsem byl sám nebo s jinými lidmi, nikdy jsem se nestal obětí tohoto pocitu. Don Juan vysvětloval, že to, co cítím a chápu jako touha, je ve skutečnosti náhlý pohyb bodu spojení.

Don Juan znenadání promluvil. Až jsem sebou škubl při tom nečekaném zvuku jeho hlasu a posadil jsem se.

„Musíš si vzpomenout, kdy ti poprvé zářily oči. Tehdy se totiž tvůj bod spojení poprvé dostal na místo bez lítosti. Tehdy se tě zmocnila nelítostnost. Nelítostnost rozzaří čarodějovi oči a to světlo pak přiláká *záměr*. Každé místo, na něž se bod spojení posune, se ukazuje na zcela určité záři očí. Protože oči mají svou vlastní paměť, můžou si vybavit kterékoli místo tím, že vyvolají příslušnou záři, jež je s tím místem spojena.“

Vysvětloval mi, že čarodějové kladou takový důraz na záři očí a na zírání právě proto, že oči jsou přímo spojeny se *záměrem*. I když to možná zní rozporuplně, pravda prý je taková, že oči jsou spojeny se světem každodenního života pouze na povrchu. Daleko hlouběji jsou spojeny s abstraktním základem. Nedokázal jsem pochopit, jak by si moje oči mohly uchovat takové informace, a také jsem to řekl. Don Juan odpověděl, že možnosti člověka jsou obrovské a tajemné a čarodějové se rozhodli je prozkoumat, místo aby o nich pouze dumali, přestože ani nedoufají, že je kdy pochopí.

Zeptal jsem se, jestli jsou *záměrem* ovlivňovány i oči průměrných lidí.

„Samozřejmě!“ vykřikl. „Ale tohle všechno už přece víš! A víš to v tak hluboké rovině, že tohle poznání je tiché. Nemáš dost energie, abys to mohl vysvětlit, byť jen sám sobě.“

Obyčejný člověk to ví o svých očích také, jenomže má ještě méně energie než ty. Jediná výhoda, kterou mají čarodějové nad obyčejnými lidmi, je v tom, že si nasbírali a uložili energii, což znamená přesnější a jasnější spojovací článek se *záměrem*. Přirozeně to také znamená, že si můžou vybavovat věci podle své vůle a k posunu bodu spojení používat světlo svých očí.“

Don Juan domluvil a fixoval mě pohledem. Jasně jsem cítil, jak ve mně jeho oči vedou, tlačí a táhnou cosi neurčitěho. Nemohl jsem se odtrhnout od jeho upřeného pohledu. Byl tak intenzivně soustředěný, že ve mně skutečně vyvolával fyzický pocit. Cítil jsem, jako bych měl v sobě výheň. A pak jsem se najednou díval dovnitř. Byl to pocit velmi podobný tomu, jako bych byl duchem nepřítomen ve snovém vidění, ale přitom jsem současně pociťoval intenzivní vědomí sebe sama a nepřítomnost myšlenek. Zcela při vědomí jsem se díval dovnitř, do nicoty.

Obrovskou námahou jsem se z toho vytáhl a postavil se.

„Co jste mi to udělal, done Juane?“

„Někdy jsi absolutně nesnesitelný,“ řekl mi. „Plytváš, že to člověka dohání k zuřivosti. Měl jsi bod spojení v nesmírně výhodné poloze, mohl sis vzpomenout na všechno, na co chceš! A co jsi s tím udělal? Všechno jsi pustil, jen aby ses mě mohl vyptávat, co jsem ti udělal.“

Chvilí mlčel. A když jsem si znovu sedl, usmál se.

„Ale fakt, že jsi tak protivný, je vlastně tvoje největší bohatství,“ dodal. „Takže proč bych si měl stěžovat?“

Oba jsme se hlasitě rozesmáli. Byl to takový soukromý žertík.

Před léty mě velmi dojímal a mála don Juanova nesmírná odhodlanost pomáhat mi. Nedokázal jsem pochopit, proč by mi měl projevovat tolik laskavosti. Bylo jasné, že mě ve svém životě vůbec na nic nepotřebuje. Zcela očividné do mě neinvestoval, aby z toho něco měl. A protože mě bolestně životní zkušenosti naučily, že nic není zadarmo, cítil jsem se strašlivě nesvůj. Nedokázal jsem předvídat, jakou odměnu by mohl don Juan žádat.

Jednou jsem se dona Juana velmi cynickým tónem a bez obalu zeptal, co vlastně z našeho spojení má. Řekl jsem mu, že to vůbec nejsem schopen posoudit.

„Tomu bys nerozuměl,“ odbyl mě.

Jeho odpověď mě zamrzela. Bojovně jsem mu řekl, že nejsem hloupý a že by se mohl alespoň pokusit mi to vysvětlit.

„Dobrá, tak mi tedy dovol, abych ti řekl, že bys tomu sice rozuměl, ale že se ti to zaručeně nebude líbit,“ řekl s úsměvem, který měl vždycky, když mě nějak dostal. „Pochop, že tě vlastně chci šetřit.“

Jenže jsem se už nachytil, a tak jsem musel trvat na tom, aby mi řekl, co to má znamenat.

„A jseš si jistý, že chceš slyšet pravdu?“ zeptal se, přestože věděl, že nemůžu říci ne, i kdyby na tom měl záviset můj život.

„Samozřejmě, že chci slyšet všechno, co tady přede mnou přetřásáte,“ odsekl jsem.

Rozesmál se, jako kdyby to byl náramný fór, a čím více se smál, tím jsem byl rozmrzelejší.

„Já nechápu, co je tady k smíchu,“ prohlásil jsem.

„Někdy bychom si neměli zahrávat s pravdou, která je základem všeho,“ varoval mě. „Ta zakládající pravda je jako úhelový kámen na dně obrovské hromady věcí. Když se na tenhle základ podíváme pořádně, vůbec se nám pak nemusí líbit, co z toho vznikne. Já bych se tomu radši vyhnul.“

Opět se rozesmál. Oči mu čtverácky zářily. Jako by mě vyzývaly, abych se dál pouštěl do tohoto tématu. A já jsem se znovu domáhal,

že musím vědět, o čem to mluví. Snažil jsem se, aby to znělo klidně, ale cílevědomě.

„No, jestli to opravdu chceš,“ řekl s nádechem člověka, který podlehl naléhání, „tak především ti chci říct, že všechno, co pro tebe dělám, je zadarmo. Nemusíš mi za to platit. Jak víš, jedním s tebou bezchybně. A také víš, že ta moje bezchybnost není žádná investice. Nepěstuji si tě, abys o mě pečoval, až budu tak slabý, že se o sebe nepostarám. Ale přesto z našeho spojení něco mám. A něco nesmírně cenného. Je to jako odměna, že jedním bezchybně s tím úhelovým kamenem, o němž jsem se zmínil. A právě to, co z toho mám, je možná to, co nepochopíš anebo se ti to nebude líbit.“

Zarazil se a upřeně se na mě zadíval s ďábelským světýlkem v očích.

„Řekněte mi to, done Juane!“ volal jsem, rozčilený jeho zdržovací taktikou.

„Ale já chci, aby nezapomínal, že ti to říkám jenom proto, že naléháš,“ usmíval se dál.

Opět se odmlčel. To už jsem přímo soplil.

„Kdybys mě posuzoval podle toho, co s tebou dělám, musel bys připustit, že jsem přímo prototypem trpělivosti a důslednosti. Ale už nevíš, že jsem musel za bezchybnost bojovat. Abych to dokázal, musel jsem bojovat tak, jak jsem ještě nikdy nebojoval. Musím se denně proměňovat a s nesmírným úsilím se omezovat, abych s tebou mohl trávit čas.“

Don Juan měl pravdu. Vůbec se mi nelíbilo, co říká. Snažil jsem se neztratit tvář, a tak jsem mu sarkasticky odsekl: „Ale já nejsem tak špatný, done Juane.“

Můj hlas zněl překvapivě nepřirozeně.

„Jistě, nejsi tak špatný,“ řekl s vážným výrazem. „Jsi malicherný a plýtváš, zbytečně a moc, máš předsudky a vynucuješ si, jsi prchlilivý, namyšlený a ješitný. Jsi nerudný, těžkopádný, nudný a nevděčný. Máš nevyčerpatelnou schopnost oddávat se svým slabostem. A co je nejhorší, svou představu o sobě sis povýšil, a přitom nemáš vůbec nic, čím bys ji mohl podepřít.“

Docela upřímně bych mohl říct, že stačí tvoje přítomnost a chce se mi zvracet.“

Chtěl jsem se rozzlobit. Chtěl jsem protestovat. Chtěl jsem si stěžovat, že vůbec nemá právo takhle se mnou mluvit, ale nemohl

jsem ze sebe vypravit jediné slovo. Byl jsem úplně zdrcený. Cítil jsem se jako bez vlády.

Když jsem slyšel tuhle prazákladní pravdu, nejspíš jsem se zatvářil tak, že don Juan dostal takový záchvat bouřlivého smíchu, až jsem si říkal, že se zadává.

„Vždyť jsem ti říkal, že se ti to nebude líbit a že to nepochopíš. Bojovníky vedou velmi prosté důvody, i když je zavádějí do extrémů. Pro bojovníka je vzácnou příležitostí, když dostane opravdovou šanci být bezchybný navzdory svým základním pocitům. A tys mi takovou šanci poskytl. To, že ti dávám zadarmo, svobodně a bezchybně, mě omlazuje a obnovuje můj údiv. To, co dostávám z našeho spojení, pro mě má opravdu nevyčíslitelnou hodnotu. A tak jsem tvým dlužníkem.“

Oči mu zářily, ale když na mě upřeně hleděl, už v nich nebyla zlomyslnost.

Don Juan začal vysvětlovat, co udělal.

„Já jsem nagual. Světlem svých očí jsem ti posunul bod spojení,“ řekl věcně. „Nagualovy oči to můžou dělat. Není to těžké. Konec konců oči všech živých bytostí můžou druhému posunovat bod spojení, zejména pokud mají oči zaostřené na *záměř*. Za normálních okolností však lidé mají oči zaostřené na svět, na hledání potraviny... přístřeší...“ šfouchl mě do ramene.

„A taky hledání lásky,“ dodal a rozesmál se na celé kolo.

Don Juan mě neustále škádlil, že „hledám lásku“. Nikdy nezapomněl na mou naivní odpověď, kterou jsme mu kdysi dal, když se mě ptal, co opravdu aktivně v životě hledám. A pak se mnou kormidloval tak, až jsem připustil, že jasný cíl vlastně nemám, a když jsem mu řekl, že hledám lásku, zařval smíchy.

„Dobrý lovec fascinuje svou oběť očima. Upřeným pohledem jí pohne bod spojení, a přece má oči na světě a hledá potravu.“

Ptal jsem se, jestli čarodějové můžou lidi zhyponotizovat pohledem. Zasmál se a prohlásil, že v podstatě chci vědět jenom to, jestli můžu fascinovat ženy pohledem, přestože mám oči upřené na svět, když hledám tu lásku. A vážně pak dodal, že do té doby, než si čarodějové opravdu zaostří oči na *záměř*, už dávno přestanou mít zájem někoho fascinovat a to je prý jejich bezpečnostní ventil.

„Ale aby čarodějové mohli používat světlo svých očí pro pohybování bodem spojení sobě nebo druhým, musí být nelítostní. To znamená, že musí dobře znát onu určitou polohu bodu spojení, které se říká místo bez lítosti, místo bez slitování. A to platí zejména pro nagualy.“

Každý nagual si prý vytvoří určitý typ nelítostnosti, která je pro něho typická. Jako ilustrační příklad si vzal mě a prohlásil, že moje přirozená konfigurace je nestálá, jelikož vidoucím se jevím jako světelná koule, která se neskládá jako obvyklá struktura nagualů ze čtyř balonů stlačených k sobě, nýbrž se jim jevím jako koule, složená pouze ze tří stlačených balonů. Tato konfigurace mě prý automaticky nutí, abych svou nelítostnost skrýval za maskou shovívavého hovně a ochablosti.

„Nagualové hrozně klamou,“ pokračoval don Juan. „Vždycky působí dojemem, že jsou něco, co nejsou, a dělají to tak dokonale, že každý, dokonce i ti, kdo je znají nejlépe, jejich převlečení věří.“

„Ale já opravdu nechápu, jak můžete říkat, že se nějak maskuji, done Juane,“ protestoval jsem.

„Ty se vydáváš za shovívavého uvolněného člověka,“ řekl mi. „Působíš dojemem, že jsi velkodušný, že máš ohromný soucit. Všichni jsou přesvědčeni o tvé upřímnosti, o tvé opravdovosti. Přisahal by, že jsi takový.“

„Ale já takový opravdu jsem!“

Don Juan se svíjel smíchem.

Směr našeho rozhovoru nabíral směr, který se mi vůbec nezamlouval. Chtěl jsem si napravit reputaci, a tak jsem se s ním vehementně ptal, že jsem opravdový ve všem, co dělám, a vyzval jsem ho, aby mi uvedl nějaký příklad, kdy jsem byl jiný. Prý mám nutkání bezdůvodně s lidmi jednat velkoryse a vyvolávat tak mylný pocit, že jsem otevřený a přirozený. A já jsem se přel, že být otevřený je moje povaha. Smál se a opáčil, že pokud to tak vážně je, proč tedy pořád vyžadují, aniž bych to ovšem říkal, aby lidé, s nimiž jednám, věděli, že je podvádím? Důkazem prý je fakt, že pokud si nedokážou uvědomit tento můj taktický figl a berou mou pseudoochablost za bernou minci, obrátím se k nim přesně tou chladnou nelítostností, kterou se tak snažím maskovat.

Z těch jeho poznámek jsem byl zoufalý, protože jsem se s ním nemohl přít. Zůstal jsem potichu, nechtěl jsem mu dát najevo, že se

mě dotkl. Přemýšlel jsem, co mám dělat, když vstal a zamířil pryč. Chytil jsem ho za rukáv a zastavil ho. Z mé strany to byl zcela bezděčný pohyb, který mě vyvedl z míry, ale jeho rozesmál. Opět se posadil a podíval se na mě s výrazem překvapení ve tváři.

„Nechtěl jsem být hrubý,“ řekl jsem, „ale musím o tom vědět něco víc. Zneklidňuje mě to.“

„No tak si pohni bodem spojení,“ vybídl mě. „Už jsme přece o nelítostnosti mluvili. Rozpomeň se na to!“

Sledoval mě s opravdovým očekáváním, ačkoli přece musel vědět, že si nemohu vybavit nic, neboť mluvil dál o nagsalských modelech nelítostnosti. Jeho vlastní metoda prý tkví v tom, že podrobí lidi přívalu náhlého donucovacího nátlaku a odpírání, který se skrývá za maskou pochopení a rozumnosti.

„A co všechna ta vysvětlení, která mi dáváte?“ ptal jsem se. „Copak nejsou výsledkem ryzí rozumnosti a touhy pomoci mi, abych to pochopil?“

„Ne,“ odpověděl. „Jsu výsledkem mé nelítostnosti.“

Vášnivě jsem se s ním přel, že moje vlastní touha porozumět je opravdová. Poplácal mě po rameni a vysvětlil mi, že moje touha porozumět je opravdová, ale moje velkorysost opravdová není. Nagsalové prý svou nelítostnost automaticky maskují, a to dokonce i proti své vůli.

Když jsem poslouchal jeho vysvětlení, měl jsem někde v zadním koutě mysli zvláštní pocit, že jsme si kdysi dost rozsáhle ten pojem nelítostnosti probrali.

„Já nejsem racionální člověk,“ pokračoval, dívaje se mi do očí. „Já tak jenom vypadám, protože mám tak účinnou masku. To, co vnímáš jako mou rozumnost, je nedostatek slitování, neodstatek lítosti, protože právě tohle je nelítostnost: naprostý nedostatek lítosti.“

Protože ty maskuješ nedostatek lítosti velkodušností, vypadáš jako bys byl nenucený a otevřený. Ale ve skutečnosti jsi velkodušný asi tolik, jako já jsem rozumný. Oba to jenom hrajeme. Umění maskovat fakt, že nemáme slitování, jsme dovedli až k dokonalosti.“

Jeho dobrodinec prý maskoval svůj naprostý nedostatek lítosti fasádou nenucenosti, maskou špýmaře, který má neodolatelnou potřebu dělat si legraci z každého, s kým se dostane do styku.

„Můj dobrodinec měl masku šťastného muže, jehož nic nevyvede

z míry, který nemá jedinou starost na světě. Ale jako všichni nagsalové byl pod tím vším studený jako arktický vítr.

„Ale vy nejste studený, done Juane,“ řekl jsem upřímně.

„Samozřejmě, že jsem,“ trval na svém. „Právě účinnost mojí masky ti dává pocit tepla.“

Vysvětloval mi, že maska nagsala Eliase sestávala z přehnané pečlivosti ve všech detailech, která doháněla k šílenství, a z přesností, která vytvářela falešný dojem pozornosti a důkladnosti.

Začal mi popisovat jednání nagsala Eliase. Mluvil a přitom mě neustále pozoroval. A možná proto, že mě pozoroval tak bedlivě, jsem nebyl schopen se vůbec soustředit na to, co mi říká. Ze všech sil jsem se snažil dát si myšlenky dohromady.

Chvilí mě pozoroval a potom se zas vrátil k výkladu o nelítostnosti. Ale to už jsem jeho výklad nepotřeboval. Řekl jsem mu, že jsem si vybavil, co chtěl. Rozpomněl jsem se, jak mi poprvé zářily oči. Velmi brzy na počátku svého učednictví jsem dosáhl sám od sebe posunu v rovině vědomí. Můj bod spojení dosáhl polohy, která se nazývá místem bez lítosti.

Místo bez lítosti

Don Juan říkal, že není třeba, abych mu podrobně vyprávěl, nač jsem se rozpomněl, alespoň ne teď, protože mluvení se používá jenom jako vodítko, aby si člověk něco vybavil. Jakmile se bod spojení posune, znovu ožije celou zkušenost. Nejlepší způsob, jak prý zajistit, aby se všechno úplně vybavilo, je chodit.

A tak jsme oba vstali a velmi pomalu a mlčky jsme šli po stezce do hor, dokud jsem si všechno znovu nevybavil.

Jeli jsme tehdy z Nogales z Arizony. Když jsme dorazili na předměstí Guaymas v severním Mexiku, začalo být zřejmé, že s donem Juanem se něco děje. Asi tak hodinu už byl nezvykle tichý a zasmušilý. Nepřikládal jsem tomu velký význam, ale jeho tělo sebou začalo zničehonic nekontrolovatelně cukat. Brada mu padla na prsa, jako kdyby už krční svaly dál neunesly váhu hlavy.

„Je vám špatně z jízdy, done Juane?“ zeptal jsem se, najednou poplašený.

Neodpověděl. Dýchal ústy.

Během první části naší jízdy, která trvala několik hodin, byl v pořádku. Hodně povídal o všem možném. Když jsme zastavili v Santa Aně, abychom natankovali, dokonce se několikrát přitáhl ke střеше auta, aby si uvolnil svaly na ramenou.

„Co je to s vámi, done Juane?“ ptal jsem se.

V bříše mě bodala svíravá úzkost. Se sklopenou hlavou mumlal, že chce zajet do jedné restaurace, a hlasem, který mu vynechával, mi pomalu dával přesné pokyny, kudy se tam dostaneme.

Zaparkoval jsem v boční ulici, blok od restaurace. Když jsem otevřel dveře auta na své straně, chytil se železným sevřením mé ruky. S námahou a za mé pomoci se vysoukal z auta přes sedadlo pro řidiče. Jakmile byl na chodníku, chytil se mě oběma rukama za ramena, aby si narovnal záda. V zlověstném mlčení jsme se šourali ulicí k polorozpadlé budově, v níž byla restaurace.

Don Juan mi visel na paži celou vahou. Měl tak zrychlený dech a tělo se mu třásl tak děsivě, že jsem zpanikařil. Zakopl jsem a musel jsem se opřít o zeď, abychom oba neupadli na chodník. Propadl jsem tak intenzivní úzkosti, že jsem nemohl ani myslet. Díval jsem se mu do očí. Byly prázdné. Neměly v sobě svůj obvyklý lesk.

Nemotorně jsme vešli do restaurace. Jako na povel k nám přispěchal úslužný číšník a hned donu Juanovi pomáhal.

„Tak jakpak se dnes cítíte?“ řval donu Juanovi do ucha.

A vpodstatě dona Juana odnesl ode dveří až ke stolu, posadil ho za stůl a hned zmizel.

„Jak to, že vás zná, done Juane?“ zeptal jsem se, když jsme se usadili.

Zamumlal něco nesrozumitelného a ani se na mě nepodíval. Vstal jsem a odešel do kuchyně, abych se podíval po tom číšníkovi, jenž byl v jednom kole.

„Vy znáte toho starého pána, který je se mnou?“ zeptal jsem se ho, když se mi ho podařilo přitlačit ke zdi.

„Samozřejmě, že ho znám,“ řekl s výrazem člověka, který má jenom tolik trpělivosti, kolik mu stačí na jednu jedinou odpověď. „To je ten stařec, co trpí na infarkty.“

To mi celou situaci objasnilo. Věděl už jsem, že don Juan za jízdy

utrpěl slabou mrtvičku. I když jsem nemohl dělat nic, abych tomu předešel, přesto jsem pocífoval bezmocnost a neblahé obavy. Bylo mi špatně od žaludku při pomýšlení, že to nejhorší ještě nemáme za sebou.

Vrátil jsem se zpátky ke stolu a tiše se posadil. Najednou tentýž číšník dorazil se dvěma talíři čerstvých krevet a dvěma velikými mísami želví polévky. Napadlo mě, že buď v této restauraci servírují pouze krevety a želví polévku, nebo si don Juan dává stále to samé pokaždé, když tu je.

„Tak si nechte chutnat,“ křičel číšník na dona Juana dost hlasitě, aby ho bylo slyšet i přes rámusení ostatních hostů. „Budete-li mě potřebovat, stačí zvednout ruku. Hned jsem u vás.“

Don Juan přikývl. Číšník vřele poplácal dona Juana po zádech a odešel.

Don Juan jedl hltavě a chvillemi se pro sebe usmíval. Měl jsem v sobě takovou úzkost, že mi bylo z pomýšlení na jídlo špatně. Ale potom jsem dosáhl ke svému dobře známému prahu úzkosti a čím víc jsem se bál, tím jsem měl větší hlad. Ochutnal jsem to jídlo a zjistil jsem, že je neuvěřitelně chutné.

Když jsem se najedl, bylo mi trochu líp, ale situace se nezměnila. A nezměnila se ani moje úzkost.

Když don Juan dojedl, vystřílel s paží nad hlavu. Okamžitě přispěchal číšník a podal mi účet.

Zaplátil jsem. Číšník pomohl donu Juanovi vstát a vedl ho za paži ven z restaurace. Dokonce ho dovedl až na ulici, kde se s ním přehnaně loučil.

Vlekli jsme se zpátky k autu se stejnou námahou. Don Juan se mi celou vahou opíral o paži, lapal po dechu a co pár kroků se zastavoval, aby nabral dech. Číšník stál ve dveřích, jako by se chtěl ujistit, že nenechám dona Juana upadnout.

Donu Juanovi trvalo celé dvě tři minuty, než nasedl do auta.

„Řekněte mi, co pro vás můžu udělat, done Juane?“ prosil jsem ho. „Zatoč tady,“ prikazoval mi sotva slyšitelným, selhávajícím hlasem. „Chci jet na druhý konec města, k obchodu. Tam mě také znají. Jsou to moji známí.“

Řekl jsem mu, že nemám ponětí, o jakém obchodu to mluví. Ne souvisle něco mumlal a začal se vztekat. Dupal oběma nohama na podlahu auta. Mračil se a doslova si poslintal košili. Pak měl zřejmě

světlou chvílku. Byl jsem z toho nesmírně nervózní, když jsem sledoval, jak bojuje, aby si dal dohromady myšlenky. Nakonec se mu podařilo vysvětlit, jak se k tomu obchodu dostaneme.

Moje úzkost dosahovala vrcholu. Obával jsem se, že mrtvice, kterou don Juan utrpěl, je vážnější, než jsem předpokládal. Chtěl jsem se ho zbavit, odvézt ho k jeho přátelům nebo rodině, ale nevěděl jsem, kdo to je. Nevěděl jsem, co jiného bych mohl udělat. Obrátil jsem se tedy a jel jsem k obchodu, který byl, jak mi vysvětloval, na opačném konci města.

Přemýšlel jsem, zda se nemám vrátit zpátky do restaurace a zeptat se číšníka, jestli zná don Juanovu rodinu. Doufal jsem, že ho bude znát někdo z toho obchodu. Čím více jsem přemýšlel o svízelné situaci, v níž jsem se ocitl, tím více jsem se litoval. S donem Juanem je konec. Pociťoval jsem strašlivou ztrátu, cítil jsem se jako ztracený. Bude mi strašně chybět, ale tento pocit ztráty zase vyvažoval pocit rozmrzelosti, že mi zůstal na krku, zrovna když je na tom nejhůř.

Objížděl jsem kolem téměř hodinu a hledal ten obchod. Ale nemohl jsem ho najít. Don Juan připustil, že se možná spletl, že ten obchod asi bude v jiném městě. To už jsem byl úplně vyčerpaný a neměl ani potuchy, co budu dělat dál.

V normálním stavu vědomí jsem měl vždycky zvláštní pocit, že toho o něm vím daleko víc, než mi rozum říká. A teď pod tlakem jeho mentálního úpadku jsem si byl úplně jist, aniž bych ovšem věděl proč, že na něho někde čekají jeho přátelé v Mexiku, i když jsem nevěděl kde.

Byl jsem vyčerpan nejen fyzicky. Byla to kombinace starostí i pocitu viny. Trápilo mě, že tady teď trčím s vetčným starcem, který je podle všeho na smrt nemocný. A cítil jsem se provinile, že jsem vůči němu tak nevěrný.

Zaparkoval jsem na nábreží. Trvalo mu téměř deset minut, než se vysoukal z auta. Vykročili jsme k oceánu, a když jsme došli blíž, don Juan se vzepřel jako mulla a odmítl jít dál. Mumlal něco o tom, že ho voda v Guaymském zálivu děsí.

Otočil se a vedl mě na hlavní náměstí. Bylo to jen prашné prostanství, kde nebyly ani lavičky. Don Juan si sedl na obrubník. Kolem projížděl čistící vůz. Ocelové kartáče mu rotovaly na suchu a na

ulici nestříkala žádná voda. Zvedalo se takové mračno prachu, že jsem se rozkašlal.

Byl jsem natolik znepokojen situací, v níž jsem se ocitl, že mi hlavou blesklo pomýšlení, že ho tam nechám jen tak. Byl jsem celý rozpačitý z toho, že mě něco takového vůbec napadlo. Poplácal jsem dona Juana po zádech.

„Musíte se vzchopit a říct mi, kam vás mám zavést,“ řekl jsem tiše. „Kam chcete, abych jel!“

„Chci, abys táhl k čertu!“ odpověděl mi chraplavým, drsným hlasem.

Když jsem ho uslyšel takhle mluvit, pojal jsem podezření, že to třeba ani nebyla mrtvice, nýbrž nějaká mozková příhoda, která způsobila, že se pomátl a začal být agresivní.

Najednou se zvedl a odcházel pryč. Všiml jsem si, jak je křehoučkový. Během několika hodin zestárl. Jeho přirozený elán byl tentam. Muž, kterého jsem viděl před sebou, byl strašlivě starý a slabý.

Spěchal jsem mu na pomoc. Zaplavila mě vlna nesmírné lítosti. Viděl jsem sám sebe jako slabého starce, sotva schopného jít. Bylo to nesnesitelné. Bylo mi do pláče, ale ne kvůli donu Juanovi, nýbrž kvůli sobě samému. Chytil jsem ho za ruku a tiše jsem mu slíbil, že se o něj budu starat, ať se děje, co se děje.

Byl jsem ztracený ve vidině seblitosti, když jsem na tváři ucítil silnou omračující ránu. Než jsem se stačil vzpamatovat z překvapení, udeřil mě don Juan ještě jednou za krk. Stál proti mně a třásl se vztekem. Ústa mě napůl otevřená a neovladatelně se třásl.

„Kdo jsi?“ řval, až mu hlas přeskakoval.

Otočil se ke skupině přihlížejících, kteří se tam okamžitě začali shromažďovat.

„Já nevím, kdo to je,“ říkal jim. „Pomozte mi. Já jsem starý osamělý Indián. Je to cizák a chce mě zabít. Tohle oni dělají starým a bezmocným lidem, ano, zabíjejí je jen tak z plezíru.“

Zamručelo to odporem. Všelijací mladí a statní mužové se na mě výhružně dívali.

„Ale co to děláte, done Juane?“ zeptal jsem se ho hlasitě. Chtěl jsem ten dav ujistit, že k němu patřím.

„Já tě neznám,“ křičel don Juan. „Nech mě být.“

Otočil se k davu a prosil je o pomoc. Chtěl, aby mě zadrželi, než přijde policie.

„Držte ho,“ domáhal se. „A zavolejte prosím vás někdo policii. Ti už budou vědět, co s ním mají dělat.“

Měl jsem svou představu o mexických věznicích. Nikdo se už nikdy nedozví, kde jsem. Představa, že uplyne několik měsíců, než si někdo všimne, že jsem zmizel, mě přinutila jednat závratně rychle. Nakopl jsem prvního mladíka, který se ke mně přiblížil, a celý zpanikařený jsem vzal roha. Věděl jsem, že mi jde o život. Několik mladíků se hnalo za mnou.

Utíkal jsem jako o závod a přitom jsem si uvědomil, že v tak malém městě, jako je Guaymas, chodí všude policisté po obchůzkách pěšky. Ale žádný nebyl v dohledu, a než jsem stačil na nějakého narazit, zaběhl jsem do prvního obchodu, který se objevil. Předstíral jsem, že cosi hledám.

Mladíci, kteří se hnali za mnou, proběhli hlučně kolem. Rychle jsem pojal plán: nakoupím tolik věcí, kolik si můžu dovolit. Počítal jsem s tím, že lidé v obchodě mě budou považovat za turistu. Potom někoho požádám, aby mi pomohl odnést nakoupené balíčky do auta.

Dost dlouho mi trvalo, než jsem si vybral. Zaplatil jsem mladému muži v obchodě, aby mi pomohl nákup odnést. Když jsme přicházeli k autu, uviděl jsem u něj stát dona Juana obklopeného lidmi. Mluvil s policistou, který si zapisoval poznámky.

Bylo to marné. Můj plán selhal. Dostat se do auta nebylo nijak možné. Dal jsem tedy tomu mladíkovi pokyn, aby položil balíčky na ulici, že tudy za chvíli pojede můj přítel a odveze mě do hotelu. Mladík odešel a já jsem zůstal schovaný za balíčky, které jsem si držel před obličejem, aby mě don Juan ani okolo stojící lidé neviděli. Sledoval jsem, jak si policista prohlíží moji kalifornskou poznávací značku. A to mě přesvědčilo, že je se mnou úplný konec. Obvinění toho bláznivého starce bylo příliš závažné. A fakt, že jsem utekl, v očích každého policajta jenom potvrdí mou vinu. A ani bych se nedivil, kdyby schválně pravdu ignoroval jenom proto, aby mohl zavřít cizince.

Asi hodinu jsem postával v průjezdu. Policista odešel, ale kolem dona Juana stále okouněl dav. Don Juan povykoval a rozčileně mával rukama. Byl jsem příliš daleko, abych slyšel, co říká, ale dovedl jsem si domyslet, o čem asi bude tak rychle a nervózně křičet.

Zoufale jsem potřeboval vymyslet nějaký jiný plán. Uvažoval

jsem o tom, že se ubytuji někde v hotelu a počkám několik dní, než se odváším dojít si pro auto. Uvažoval jsem o tom, že se vrátím zpátky do obchodu a nechám si zavolat taxíka. Nikdy jsem si nemusel brát taxíka ve městě Guaymas, a tak jsem neměl ponětí, jestli tam vůbec jsou. Ale moje naděje okamžitě pohasly, když jsem si uvědomil, že bude-li policie trochu schopná a vezme-li dona Juana vážně, budou kontrolovat hotely. Možná, že ten policista odešel od dona Juana právě proto, aby to udělal.

Napadla mě další možnost. Jít na autobusové nádraží a chytit jakýkoli autobus, který jede podél mezinárodní hranice. Nebo odjet z Guaymas kterýmkoli směrem. Ale okamžitě jsem tuto představu opustil. Byl jsem si jist, že don Juan dal policii moje jméno a ta už pravděpodobně upozornila i autobusové společnosti.

Mysl mi zachvátla slepá panika. Začal jsem krátce dýchat, abych si uklidnil nervy.

Potom jsem si všiml, že se dav kolem dona Juana začal rozcházet. Policista se ještě vrátil se svým kolegou a potom oba pomalu odcházel na konec ulice. A přesně v tuto chvíli jsem ucítil náhlý a neovladatelný impuls. Jako kdyby moje tělo bylo odpojeno od mozku. Vzal jsem všechny ty balíčky a nesl jsem je k autu. Bez sebemenší stopy strachu nebo zájmu jsem otevřel kufr, uložil balíčky dovnitř a pak si otevřel dveře pro řidiče.

Don Juan stál na chodníku a díval se na mě, duchem nepřítomný. Upřené jsem se na něj zadíval s naprosto nebyvalým chladem. Ještě nikdy v životě jsem neměl takový pocit. To, co jsem cítil, nebyla nenávisť, ba dokonce ani hněv. Nebyl jsem na něj vůbec rozzlobený. To, co jsem cítil, nebyla ani rezignace, ani trpělivost. Zcela určitě to nebyla laskavost. Daleko spíš to byla chladná lhostejnost, děsivý nedostatek lítosti a soucitu. V tu chvíli mi bylo absolutně jedno, co bude dál s donem Juanem nebo se mnou.

Don Juan se od pasu nahoru otrásl jako pes, který si zaplavala a teď se oštěpává. A potom, jako by to všechno až dosud byl jenom zlý sen, z něj byl zase don Juan, kterého znám. Rychle si obrátil sako naruby. Bylo oboustranné, na jedné straně běžové a na druhé černé. Teď si dal černou stranu navrch. Slamák si hodil do auta a pečlivě si učešal vlasy. Límeč košile si vytáhl přes límeč saka a okamžitě vyřadil mnohem mladší. Aniž by řekl jediné slovo, pomohl mi uložit zbývající balíčky do auta.

Když oba policisté uslyšeli bouchání zavíráních a otvíráních dveří, začali pískat na píšťalku a rozběhli se k nám. Don Juan jim velice čiperně přispěchal naproti. Pozorně je vyslechl a ujistil je, že se nemají proč strachovat. Vysvětlil jim, že se zcela určitě setkali s jeho slaboduchým otcem, vetchým starým Indiánem, který trpí mozkovou poruchou. Když s nimi mluvil, otevíral a zavíral dveře, jako kdyby kontroloval zámky. Přendával balíčky z kufru na zadní sedadlo. Jeho čilost a mladistvá síla byly zcela v protikladu s pohybem starého muže před několika minutami. Věděl jsem, že to dělá kvůli tomu policistovi, který ho předtím viděl. Kdybych já byl tím policistou, neměl bych nejmenší pochybnosti, že teď mluvím se synem starého Indiána s poškozeným mozkiem.

Don Juan jim uvedl jméno restaurace, kde jeho otce znají, a potom jim zcela bezostyšně dal úplatek.

Ani jsem se nenamáhal něco tomu policistovi říkat. Měl jsem v sobě cosi, co způsobilo, že jsem byl tvrdý, chladný, výkonný a mlčenlivý.

Beze slova jsme nasedli do auta. Policisté se mě ani nesnažili na něco ptát. Zdálo se, že jsou příliš unavení i na to, aby to jen zkusili. Odjeli jsme.

„Co jste to tam prováděl, done Juane!“ zeptal jsem se a chladného hlasu mě až překvapil.

„To byla první lekce v nelítostnosti,“ odpověděl mi.

Připomněl mi, že mě cestou do Guaymas upozornil, že na nás poučení v nelítostnosti čeká.

Přiznal jsem se, že jsem tomu nevěnoval pozornost, protože jsem si myslel, že mluvím jenom tak, aby přerušil monotónnost jízdy.

„Já nikdy nemluvím jen tak,“ řekl přísně. „To už bys měl vědět. Dneska odpoledne jsem provedl jen to, že jsem vytvořil správnou situaci, abych ti posunul bod spojení přesně na místo, kde mizí lítost. Ten bod známe jako místo bez lítosti, místo bez slitování.“

Problém je v tom, že se čarodějové musí na tohle místo dostat jen s minimální pomocí. Nagual vytvoří situaci, ale bodem spojení si pohne učedník sám.

To jsi dneska dokázal. Pomohl jsem ti, možná až trošku moc dramaticky. Já jsem si totiž posunul svůj vlastní bod spojení na jedno určité místo, kde se ze mě stal vetchý a nevypočítatelný stařec. Já jsem totiž vůbec nic nehrál, doopravdy jsem ten vetchý stařec byl.“

Čtverácké světylko v jeho očích mi prozradilo, že se tím ohromně baví.

„Samozřejmě, že nebylo absolutně nutné, abych to udělal,“ pokračoval. „Mohl jsem tě navést tak, aby sis pohnul bodem spojení i bez téhle náročné taktiky, jenomže já jsem nedokázal odolat. Chtěl jsem vědět, jestli dokážu hrát stejně jako můj dobrodinec nebo ne. A věř mi, že jsem sám sebe překvapil tak, jako jsem určitě překvapil i tebe.“

Cítil jsem se neobyčejně uvolněně. Vůbec mi nedělalo potíže přijmout, co mi říká. Neměl jsem nic, nač bych se chtěl zeptat, protože jsem chápal všechno, aniž bych potřeboval nějaké další vysvětlení.

To, co mi potom říkal, jsem už věděl, ale nedokázal jsem to verbalizovat, protože jsem nebyl schopen najít vhodná slova, abych to popsal. Všechno, co čarodějové dělají, je prý důsledkem posunu bodu spojení, jehož pohyby se řídí množstvím energie, které čaroděj ovládá.

Zmínil jsem se donu Juanovi, že to všechno znám, ba že vím ještě mnohem víc. A on poznamenal, že každá lidská bytost v sobě má obrovské temné jezero tichého poznání, k němuž každý z nás může intuitivně dospět. Já ho prý možná poznám o trochu jasněji, protože jsem se vydal na stezku bojovníka. Čarodějové jsou prý jediné bytosti na zemi, které záměrně jdou dál, za intuitivní rovínu, neboť se učí provádět dvě transcendentální věci, za prvé, pochopit existenci bodu spojení, a za druhé, přimět tento bod spojení k pohybu.

Znovu a znovu zdůrazňoval, že to nejdůmyslnější vědění, které čarodějové mají, vyplývá z našeho potenciálu vnímajících bytostí a z poznání, že obsah vnímání závisí na pozici našeho bodu spojení.

A pak jsem začal zakoušet zvláštní potíže se soustředěním na to, co říká, ale ne proto, že bych byl rozptýlený nebo unavený, ale protože moje mysl si sama od sebe začala hrát a předvídat, jaká slova vzápětí řekne. Jako kdybych v sobě měl nějakou část, kterou ještě neznám, která marně hledá patřičná slova, jimiž by vyslovila určitou myšlenku. A jak don Juan mluvil, cítil jsem, že umím předvídat, jak vyjádří moje vlastní tiché myšlenky. Byl jsem celý vzrušený napětím, když jsem si uvědomil, že pokaždé volí lepší slova, než jaká bych byl zvolil já. Ale toto odhadování slov předem zas snížilo moje soustředění.

Sjel jsem prudce ke kraji silnice. A tam jsem najednou poprvé ve

svém životě jasně poznal dualitu, kterou v sobě mám. V mé bytosti jsou dvě očividné oddělené části. Jedna je nesmírně stará, uvolněná a lhostejná, těžká, temná a se vším spojená. To je ta moje část, které na ničem nezáleží, protože všechno je jedno, protože jedno se rovná druhému. Tato část má ze všeho radost a nic neočekává. Ta druhá část je lehká, nová, nadýchaná a rozrušená. Je nervózní a rychlá. Záleží jí na sobě samé, protože je nejistá a z ničeho se neteší, prostě proto, že jí chybí schopnost s něčím se spojovat. Je osamělá a na povrchu, je zranitelná. A to je ta část, kterou se dívám na svět.

Záměrně jsem se touto částí rozhlédl kolem. Všude, kam jsem dohlédl, byly rozlehlé polnosti. A tato moje nejistá a načečraná část uvízla mezi pocitem hrdosti nad lidskou pílí a smutkem při pohledu, jak se velkolepá a prastará sonorská poušť mění ve spórědanou krajinu s brázdami a obdělávanou půdou.

Mojí staré, temné a těžké části to bylo jedno. A obě části se pustily do sporu. Ta načečraná chtěla, aby o to ta těžká dbala, a ta těžká zase chtěla, aby ta druhá přestala otravovat a měla ze všeho radost.

„Proč jsi zastavil?“ zeptal se don Juan.

Jeho hlas vyvolal reakci, ale bylo by nepřesné, kdybych řekl, že jsem to reagoval já. Spíš jako by při zvuku jeho hlasu ta načečraná část ztuhla a najednou jsem zase poznával sám sebe.

Popsal jsem donu Juanovi, co jsem si právě uvědomil o svém dualismu. Když to začal vysvětlovat z hlediska polohy bodu spojení, ztratil jsem svou pevnost. Načečraná část opět byla tak nadýchaná jako ve chvíli, kdy jsem si poprvé všiml své duality. Znovu jsem věděl to, co mi don Juan vysvětloval.

Říkal, že když se bod spojení pohne a dosáhne místa bez lítosti, oslabí se pozice racionality a zdravého rozumu. Pocit, že mám v sobě starší, temnou a tichou část je pohled na předchůdce rozumu.

„Já přesně vím, co mi říkáte,“ řekl jsem mu. „Vím spousty věcí, ale nemůžu mluvit o tom, co vím. Nevím, jak začít.“

„O tom jsem se ti už zmínil. To, co prožíváš a čemu říkáš dualita, je pohled z jiné polohy tvého bodu spojení. Z té polohy může cítit starší stránku člověka. A to, co zná tato starší lidská stránka, se nazývá tiché poznání. Je to vědění, které ještě nedovede vyslovit.“

„A proč ne?“ zeptal jsem se.

„Abys ho mohl vyslovit, musíš mít nesmírné množství energie, kterou použiješ. A téhle energie v tuto chvíli nazbyt nemáš.“

Tiché poznání je něco, co máme všichni. Je to něco, co má absolutní mistrovství, úplné poznání všeho. Ale nemůže to myslet, a proto nemůže mluvit o tom, co ví.

Čarodějové jsou přesvědčeni, že když si člověk začal uvědomovat, že zná, chtěl si uvědomit, co zná, a tehdy se mu to, co znal, ztratilo z dohledu. Toto tiché poznání, toto tiché vědění, které nemůžeš popsat, je samozřejmě *záměr*, duch, abstraktní základ. Člověk dělal tu chybu, že ho chtěl poznat přímo, tak jak poznával každodenní život. A čím víc chtěl, tím byl *záměr* pomíjivější.“

„Ale co to znamená, done Juane, jasně a srozumitelně?“

„Znamená to, že se člověk vzdal tichého poznání kvůli světu rozumu. Čím více lpí na světě rozumu, tím prchavější se stává *záměr*.“

Nastartoval jsem a mlčky jsme jeli dál. Don Juan se mi nepokoušel říkat, kam jet a jak mám řídit, což dělával dost často, aby dráždil mou sebedůležitost. Neměl jsem vůbec jasno, kam vlastně jedeme, ale přesto něco ve mně to vědělo. Nechal jsem se s tím vést.

Pozdě v noci jsme dorazili k velikému domu, který měli don Juanovi čarodějové ve venkovské oblasti státu Sinaloa v severozápadním Mexiku. Připadalo mi, že nám ta cesta netrvala vůbec dlouho. Nevzpomínám si na žádné podrobnosti z této jízdy. Víím o ní jen to, že jsme vůbec nemluvíli.

Zdálo se, že dům je prázdný. Neviděli jsme žádné známky, že by tam někdo bydlel. Ale já jsem věděl, že don Juanovi přátelé v tom domě jsou. Cítil jsem jejich přítomnost, aniž bych je skutečně viděl.

Don Juan rozžehnul petrolejovou svítilnu. Posadili jsme se k bytelnému stolu. Zdálo se, že se chystá k jídlu. Uvažoval jsem, co mám říci nebo udělat, když tu dovnitř nehlučně vstoupila nějaká žena a položila veliký talíř na stůl. Nebyl jsem připravený na její příchod, a tak když vykročila ze tmy do světla, bylo to, jako by se zčistajasna zhmotnila, až jsem bezděčně zalapal po dechu.

„Neděš se, to jsem já, Carmela,“ řekla a zmizela, opět pohlcena tmou.

Zůstal jsem s pusou otevřenou a sotva zadržným výkřikem. Don Juan se tomu smál tak, že ho všichni v domě museli slyšet. Trochu jsem čekal, že přijdou, ale nikdo se neobjevil.

Snažil jsem se jíst, ale neměl jsem hlad. Začal jsem o té ženě přemýšlet. Neznal jsem ji. Tedy, byl jsem téměř schopen říci, kdo to je, ale nedokázal jsem z mlhy, která mi zahallila myšlení, vydolovat

žádnou vzpomínku na ni. Zápasil jsem, abych si objasnil hlavu, ale cítil jsem, že to vyžaduje příliš mnoho energie, a tak jsem to vzdal.

Takřka ve chvíli, kdy jsem na ni přestal myslet, jsem začal prožívat podivnou ochromující úzkost. Nejdříve jsem si myslel, že sklíčující je ten temný, mohutný dům a ticho v něm i kolem něho. Ale potom jsem z dálky slabě zaslechl štěkat psy a moje úzkost okamžitě narostla do neuvěřitelných rozměrů. Chvilí jsem si myslel, že mi snad vybuchne tělo. Don Juan rychle zasáhl. Skočil k místu, kde jsem seděl, a strčil mě do zad, až to luplo. Tlak na záda mi přinesl okamžitou úlevu.

Když jsem se uklidnil, uvědomil jsem si, že jsem spolu s úzkostí, která mě málem pohltila, ztratil i ten jasný pocit, že už všechno znám. Už jsem nebyl schopen předvídat, jak bude don Juan vyjadřovat to, co vím i já.

Don Juan začal s velmi zvláštním výkladem. Nejprve řekl, že původ úzkosti, která mě zachvátila rychlostí divokého požáru, byl náhlý posun bodu spojení, který vyvolal nenadálý Carmelinův příchod, a také mým nezbytným úsilím posunout si bod spojení na místo, kde bych ji byl schopen zcela identifikovat.

Radil mi, abych si zvykl na představu, že záchvaty tohoto typu úzkosti se budou opakovat, protože bod spojení se mi bude pohybovat.

„Každý posun bodu spojení je jako umírání. Všechno, co v něm je, se rozpojuje a potom zas znovu spojuje se zdrojem, který má mnohem větší sílu. Toto zvětšování energie je pocíťováno jako vražedná úzkost.“

„A co mám dělat, když se to stane?“ ptal jsem se.

„Nic. Jednoduše počkej. Ten výběh energie pomine. Nebezpečné to je pouze tehdy, když nevíš, co se s tebou děje. Jakmile to jednou víš, pak už ti žádné skutečné nebezpečí nehrozí.“

Potom mluvil o lidech dávných dob. Člověk minulých věků prý věděl rovnou a přímo, co má dělat a jak nejlépe to dělat. Ale protože si vedl tak dobře, začal se u něj rozvíjet pocit jáství, který v něm vzbudil dojem, že umí předvídat a plánovat činnosti, jež je zvyklý vykonávat. A tak se objevila představa individuálního „já“. Individuálního já, které pak začalo diktovat, jakou povahu a rozsah má mít činnost člověka.

A jak pocit individuálního já sílil, člověk ztratil svoje přirozené

spojení s tichým poznáním. Člověk dnešní doby je dědicem tohoto vývoje, a proto se ocitá tak beznadějně daleko od zdroje všeho, takže jedině, čeho je schopen, je vyjadřovat své zoufalství násilnými a cynickými skutky sebezničení. Don Juan tvrdil, že příčinou lidského cynismu a zoufalství je ta troška tichého poznání, která nám ještě zbyla a která dělá dvojí: dává člověku tušit jeho pradávne spojení se zdrojem všeho, a za druhé, dává mu pocítit, že bez tohoto spojení nemá žádnou naději na klid a mír, uspokojení a dovršení.

Připadalo mi, že si don Juan protřeptá. Upozornil jsem ho, že mi kdysi říkal, že pro bojovníka je přirozeným stavem válka, boj, a že mír je vlastně nenormální.

„To je pravda,“ připustil, „jenomže pro bojovníka válka neznamená skutky individuální nebo kolektivní hlouposti ani svěvolné násilí. Válka je pro bojovníka absolutní boj proti tomu individuálnímu já, které člověka připravilo o jeho sílu.“

Don Juan pak oznámil, že je čas, abychom si ještě něco řekli o neolitostnosti, která je nezákladnějším předpokladem čarodějství. Čarodějové prý odhalili, že každý pohyb bodu spojení znamená vzdálit se onomu nadměrnému zájmu o individuální já, který je tak příznačný pro moderního člověka. Čarodějové prý věří, že právě poloha bodu spojení dělá ze současného člověka vraždícího egoistu, tedy bytost, která je absolutně ponořená do představy o sobě samém. Protože člověk ztratil naději, že se kdy vrátí ke zdroji veškerenstva, hledá útěchu ve svém sobectví. A tím se mu daří fixovat bod spojení přesně v té poloze, která bude navěky udržovat jeho představu o sobě samém. Lze tedy bezpečně tvrdit, že každý pohyb bodu spojení mimo jeho navyklou polohu vede k pohybu, který se vzdaluje od lidské sebedělosti, od sebezradlení, a od jevu, který s tím souvisí, od lidské sebedělosti.

Don Juan popsal sebedělost jako sílu, kterou vytváří lidská představa o sobě samém. Znovu vysvětloval, že právě tato síla udržuje bod spojení pevně v té poloze, kde v současné době je. Proto také nápor bojovníkovy stezky sesazuje sebedělost z trůnu. A všechno, co čarodějové dělají, směřuje k dosažení tohoto cíle.

Čarodějové prý demaskovali vlastní důležitost a zjistili, že je to sebelístost, která se maskuje jako něco jiného.

„Nezní to zrovna pravděpodobně, ale je tomu tak. Sebelístost je skutečným nepřitelem a zdrojem lidské ubohosti. Bez určitého

množství sebelítosti by si člověk nemohl dovolit být tak důležitý sám pro sebe, jak je. Jakmile se však jednou zapojí síla vlastní důležitosti, začne nabírat na hybné energii. A právě tato zdánlivě nezávislá přirozenost sebedůležitosti jí dává falešný pocit hodnoty.

Za normálních okolností by mi jeho vysvětlení připadalo nesrozumitelné, ale teď se mi zdálo naprosto přesvědčivé. Vzhledem k dualitě, která ve mně stále přetrvávala, se mi však zdálo poněkud zjednodušující. Don Juan zřejmě svoje myšlenky i slova směřoval k určitému cíli. A tím cílem jsem byl já v normálním stavu vědomí.

Čarodějové jsou prý absolutně přesvědčeni o tom, že pohybem svého bodu spojení z obvyklé polohy dosahujeme stavu bytí, který se dá označit pouze jako nelítostnost. Čarodějové vědí na základě své praktické činnosti, že jakmile se jim pohne bod spojení, rozpadne se i jejich vlastní sebedůležitost. Bez obvyklé polohy bodu spojení nemůže dále přetrvávat jejich představa o sobě samém. A bez silného zaměření na tuto sebedůležitost pak k sobě ztrácejí soucit a s ním i vlastní důležitost. Čarodějové, vysvětloval don Juan, tedy mají pravdu, když říkají, že vlastní důležitost je pouze převlečená sebelítost.

Potom se zaměřil na zkušenost, již jsem prožil toho odpoledne, a probíral ji krok za krokem. Nagual v jeho roli, tedy v roli vůdce a učitele, prý musí jednat co neúčinněji, ale současně i co nejbezchybnějším způsobem. Protože nemůže racionálně plánovat, kudy povedou jeho činy, musí o tom vždycky nechat rozhodovat ducha. Tak například on sám prý vůbec nijak neplánoval, že udělá to, co udělal, dokud mu duch nedal znamení. A to přišlo toho rána, když jsme velmi časně snídali v Nogales. Vyzval mě, abych si tu událost vybavil a řekl mu, nač si dokážu vzpomenout.

Vzpomněl jsem si, jak mi při snídání bylo velmi trapně, protože si don Juan ze mě dělal legraci.

„Pomysli na tu servírku,“ vybízel mě don Juan.

„Vzpomínám si jenom, že byla nezdvořilá, a to je všechno,“ odpověděl jsem.

„Ale co dělala?“ nalehal. „Co dělala, když čekala, co si objednáme?“

Po chvíli mlčení jsem se upamatoval, že byla mladá a že vypadala dost otrle. Hodila po mně jídelním lístkem a stála tam, téměř se mě

dotýkajíc, a mlčky se dožadovala, abych si s tou objednávkou pospíšíl.

Když čekala a netrpělivě podupávala velkou nohou po podlaze, spínala si dlouhé černé vlasy do drdolu. Ta změna byla pozoruhodná. Najednou vypadala přitažlivěji a zraleji. Její proměna mě upřímně zaujala. Dokonce jsem kvůli tomu i přehlédl její neomalené manýry.

„Právě tohle bylo znamení,“ řekl don Juan. „Tvrdość a proměna, to jsou znamení ducha.“

Jeho prvním činem naguala toho dne bylo, že mi dal vědět o svých úmyslech. Proto mi také řekl zcela na rovinu, leč nenápadně, že se mi chystá udělit lekci v nelítostnosti.

„Už si vzpomínáš?“ zeptal se mě. „Jak jsem se bavil s tou servírkou a s tou starou dámou u vedlejšího stolu?“

Když mě takto vedl, opravdu jsem si vzpomněl, že don Juan slova flirtoval se starou dámou a s nevychovanou servírkou. Dlouho si s nimi povídal, zatímco já jsem jedl. Vykládal jim přihloupě směšné historky o lumpárnách a korupci ve vládě a vtípy o sedlácích ve městě. Potom se ptal servírky, jestli je Američanka. Řekla, že není, a smála se té otázce. Don Juan říkal, že je to dobře, protože já prý jsem mexický Američan, který hledá lásku. Prý můžu docela klidně začít tady, až sním tak dobrou snídani.

Ženy se smály. Myslel jsem si, že se smějou mým rozpakům. Don Juan mluvil vážně a vykládal jim, že jsem si do Mexika přijel najít ženu. Ptal se jich, jestli znají nějakou poctivou, skromnou a slušnou ženu, která by se chtěla vdávat a není příliš náročná, pokud jde o mužskou krásu. Sám sebe označil jako mého dohazovače.

Obě ženy se velice smály. Byl jsem opravdu uražený. Don Juan se obrátil k servírce a ptal se jí, jestli by si mě vzala. Řekla mu, že je zasnoubená. Připadalo mi to, že bere dona Juana vážně.

„A proč ho nenecháte, ať mluví sám za sebe?“ ptala se ta stará dáma dona Juana.

„Protože má vadu řeči,“ řekl don Juan. „Příšerně zadržává.“

Servírka namítlá, že když jsem si objednával, mluvil jsem naprosto normálně.

„Vy ale máte postřeh,“ pochválil ji don Juan. „Jedině když si objednává jídlo, dokáže mluvit jako všichni ostatní. Stále znovu a znovu mu opakuji, že pokud se chce naučit mluvit normálně, musí být

zcela nelitostný. Přivedl jsem ho sem, abych mu dal poučení o tom, co je to nelitostnost."

"Chudák," řekla stará dáma.

"No, raději abychom šli, jestli mu máme dneska sehnat nějakou lásku," řekl don Juan a zvedl se k odchodu.

"Vy to ale s tou svatbou berete vážně," řekla mladá servírka donu Juanovi.

"To víte," odpověděl. "Já mu chci pomoci, aby dostal to, co potřebuje, aby mohl překonat hranice a dojít až na místo bez lítosti."

Mýslél jsem si, že tím místem bez lítosti má don Juan na mysli buď manželství anebo USA. Smál jsem se té jeho metafoře a chvíli jsem příšerně zadržával v řeči, což ty ženy vyděsilo napůl k smrti a dona Juana zas hystericky rozesmálo.

"Bylo mou povinností ti říct, oč mi jde," pokračoval don Juan ve svém vysvětlování. "To jsem udělal, ale tebe to zcela minulo, což ovšem také mělo."

Od chvíle, kdy se duch projevil, bylo prý naprosto snadné dovést každý jednotlivý krok k uspokojivé úplnosti. A můj bod spojení dosáhl místa bez lítosti, když byl pod tlakem jeho proměny přinucen opustit své obvyklé místo sebereflexe.

"Poloha sebereflexe," pokračoval don Juan, nutí bod spojení sestavovat svět klamného soucitu, v němž však je krutost a sebestřednost až velmi skutečná. V tomto světě jsou jedinými skutečnými pocity ty, které vyhovují tomu, kdo je pociťuje.

Pro čaroděje není nelitostnost krutostí. Nelitostnost je opakem sebelítosti a vlastní důležitosti. Nelitostnost, to je strážlivost."

POŽADAVKY ZÁMĚRU

Rozbít zrcadlo vlastního odrazu

Na místě, kde jsem si vybavil svou zkušenost z Guaymas, jsme strávili noc. Bod spojení jsem měl poddajný a tvárný, a tak mi don Juan pomáhal dostávat se do nových poloh, které se okamžitě změnilly v rozmlížené zapomnění.

Nazítrí jsem už nebyl schopen si vzpomenout, co se dělo ani co jsem vnímal. Nicméně jsem měl velmi pronikavý pocit, že jsem prožíval něco velmi bizarního. Don Juan souhlasil, že se mi bod spojení posouval mnohem dál, než očekával, ale odmítl mi i jen naznačit, co jsem vlastně dělal. Řekl mi jen tolik, že si jednoho dne budu schopen na všechno vzpomenout.

Kolem poledne jsme pokračovali dál do hor. Šli jsme mlčky a bez zastavení až do pozdního odpoledne. Když jsme pomalu stoupali mírně strmým horským hřebenem, znenadání don Juan promluvil. Nerozuměl jsem ničemu z toho, co říkal. Opakoval to tak dlouho, dokud jsem nepochopil, že chce zastavit na široké římsce, která byla vidět z místa, kde jsme byli. Říkal mi, že tam budeme chráněni před větrem balvany a velikými hustými keři.

"Řekni mi, které místo na té římsce bude nejlepší, abychom tam probděli celou noc?" ptal se mě.

Už když jsme stoupali, všiml jsem si takřka neznatelné římsy. Vypadala jako temná skvrna na úpatí hory. Zaznamenal jsem ji velmi letným rychlým pohledem. Když se mě teď don Juan ptal na můj názor, vysledoval jsem na jižní straně římsy ještě tmavší, takřka černou skvrnu. Temná římsa a téměř černá skvrna ve mně nebudily pocit strachu ani úzkosti. Měl jsem dojem, že se mi ta římsa líbí. A ta temná skvrna se mi líbila ještě víc.

„Tahle skvrna je velice temná, ale mně se líbí,“ řekl jsem, když jsme dorazili na římsu.

Don Juan souhlasil, že to je nejlepší místo, kde prosedět celou noc. Prý je to místo se zvláštní hladinou energie a jeho příjemná temnost se prý líbí i jemu.

Zamířili jsme k vyčnívajícím skalám. Don Juan vycítil místo u balvanů. Pak jsme se k nim posadili.

Řekl jsem mu, že jsem sice podle mého šťastně uhádl, že máme vybrat právě tohle místo, ale na druhé straně nelze přehlédnout fakt, že jsem ho vnímal očima.

„Já bych neřekl, žeš ho vnímal výhradně očima,“ namítl don Juan. „Bylo to o něco složitější.“

„Jak to myslíte, done Juane?“

„Tak, že máš možnosti, které si ještě neuvědomuješ. Protože jsi dost nedbalý, můžeš se třeba domnívat, že všechno, co vnímáš, je prostě průměrné smyslové vnímání.“

Jestli prý o něm pochybuji, ať se odvážím sejít zas na úpatí hory a prověřit si, co mi říká. Předpověděl mi, že temnou římsu pouhým pohledem neuvidím.

Tvrdil jsem důrazně, že nemám důvod o něm pochybovat. Vůbec jsem nehodlal zase scházet dolů z hory.

Ale don Juan trval na tom, že sestoupíme. Myslel jsem si, že mě chce jen pozlobit. Ale znervózněl jsem, když mě napadlo, že to možná myslí vážně. Smál se tomu, až se zakuckal.

Komentoval skutečnost, že všechna zvířata umí vysledovat ve svém okolí území, která mají zvláštní hladinu energie. Většina zvířat se těchto míst bojí a vyhýbá se jim. Výjimkou jsou pumy a kojoti, kteří si lehávají právě na takových místech, a dokonce tam i spí, kdykoli se na nich ocitnou. Ale záměrně tato místa vyhledávají pouze čarodějové kvůli jejich působení.

Ptal jsem se, jaké jsou ty účinky. Tato místa prý vydávají nepostřehnutelné zářevy oživující energie. Dokonce i průměrný člověk, který žije v přirozeném prostředí, je prý schopen taková místa najít, i když si neuvědomuje, že je našel, a neví o jejich působení.

„A jak pozná, že je našel?“ zeptal jsem se.

„Nikdy to nepozná. Čarodějové pozorují, jak lidi pěšky putují po stezkách, a všímají si, že se lidé vždycky unaví a odpočívají na místě s pozitivní hladinou energie. Když však procházejí oblastí, která

má škodlivý tok energie, jsou většinou nervózní a spěchají. Ale když se je na to zeptáš, řeknou ti, že tím místem spěchali, protože měli pocit, že mají hodně energie. Ale je to přesně naopak: jediné místo, které je nabíjí energií, je to, kde se cítí unavení.“

Čarodějové prý umí najít taková místa tak, že celým tělem vnímají slabou vlnu energie v okolí. Čarodějové mají zvýšenou energii, kterou čerpají z toho, že omezí svoji sebereflexi, a tím umožňují svým smyslům větší rozsah vnímání.

„Snažím se ti jasně vysvětlit, že jediný směr činnosti, který stojí za to, jak pro čaroděje, tak i pro průměrného člověka, je omezit svoje zaujetí svou představou o sobě samém. To, oč usiluje nagual, je rozbít svým učedníkům právě zrcadlo, v němž se zračí jejich vlastní odraz.“

Každý učedník je prý případ sám o sobě, a tak nagual musí nechat rozhodovat ducha, jak mají podrobnosti vypadat.

„Míra, v níž je každý z nás připoután ke svému sebeobrazu, se různí a toto připoutání pocítujeme jako potřebu. Než jsem se například já sám vydal na stezku poznání, celý můj život byl nekonečnou řadou potřeb. A ještě několik let poté, co mě vzal nagual Julian pod svá křídla, jsem byl pořád stejně potřebný, ne-li ještě víc.“

Ale jsou i tací, a to jak čarodějové, tak i obyčejní lidé, kteří nikoho nepotřebují. Dostávají mír, klid, harmonii, smích i poznání přímo od ducha. Nepotřebují žádné prostředníky. Pro tebe a pro mě je to jiné. Já jsem tvým prostředníkem a nagual Julian zase byl mým. Kromě toho, že lidem poskytuji minimální šanci, tedy vědomí *záměru*, prostředníci jim ještě pomáhají roztržtit zrcadlo jejich sebe-reflexe.

Jediná konkrétní pomoc, kterou kdy ode mě dostáváš, je to, že útočím na tvůj obraz sebe sama. Kdyby toho nebylo, tak bys jen marnil čas. To je také jediná opravdová pomoc, kterou jsi ode mě dostal.“

„Ale done Juane, vy jste mě toho naučil víc, než kdokoli jiný za celý můj život,“ protestoval jsem.

„Naučil jsem tě všechno možné, abych chytil tvou pozornost. A ty se dušuješ, že právě tohle učení je to, co je důležité. Ale to důležité není. Poučení mají jen pramalou cenu. Čarodějové tvrdí, že jediné, na čem záleží, je pohyb bodu spojení. A tento pohyb, jak dobře víš, závisí na zvýšené energii a nikoli na poučení.“

Každá lidská bytost, tvrdil potom, která bude dodržovat určitou a jednoduchou řadu činností, se prý může naučit pohybovat bodem spojení. V tomhle tvrzení však byla nesrovnalost.

Namítl jsem, že sám sobě odporuje. Podle mě je právě určitá řada činností poučením, pro mě to znamená nějaký postup.

„Ve světě čarodějů jsou samé rozporuplnosti. V praxi žádné rozpory nejsou. Řada činností, o které mluvím, vyplývá z toho, že si člověk uvědomuje. Aby sis tuto řadu uvědomil, na to potřebuješ nagua. Proto jsem ti také říkal, že nagua poskytuje minimální šanci, ale že minimální šance není poučení, není to návod, jaký potřebuješ, když se chceš třeba naučit obsluhovat nějaký stroj. Minimální šance spočívá v tom, že si musíš uvědomovat ducha.“

Konkrétní řada, kterou prý má na mysli, vyžaduje, aby si člověk uvědomoval, že sebedůležitost je síla, která udržuje bod spojení fixovaný. Jestliže je sebedůležitost omezena, pak už není mařena energie, kterou sebedůležitost vyžaduje. Tato zvýšená energie potom slouží jako odrazový můstek, který vymrští bod spojení, automaticky a bez předchozího přemítání, na nepředstavitelnou cestu.

Jakmile prý se jednou bod spojení pohne, už samotný tento pohyb znamená vzdálit se vlastního sebezradlení a to zas zajišťuje čisté spojení s duchem. Don Juan poznamenal, že to, co přerušilo spojení mezi člověkem a duchem, byl koneckonců předešlým právě odraz vlastního já.

„Jak už jsem ti říkal, čarodějství je cesta návratu. Vracíme se vítězně k duchu poté, co jsme sestoupili do pekla. A z pekla si přinášíme trofeje. Jednou z našich trofejí je porozumění.“

Podotkl jsem, že ta jeho řada činností se zdá velice snadná a velice jednoduchá, když se o ní mluví, ale když jsem se ji snažil uvést do praxe, zjistil jsem, že je naprostým opakem jednoduchosti.

„Naše potíže v tomto jednoduchém postoupení,“ řekl don Juan, „tkví v tom, že většina z nás není ochotna připustit, že stačí tak malinko, abychom se dostali dál. Jsme nastaveni tak, že očekáváme poučení, návody, vůdce, mistry. A když se dozvíme, že nepotřebujeme nikoho, tak tomu nevěříme. Znervózníme, potom nás přemůže nedůvěra a nakonec se rozzlobíme a jsme zklamáni. Pokud vůbec potřebujeme pomoc, pak to není v metodách, ale v důrazu. Když nás někdo přinutí, abychom si uvědomili, že potřebujeme omezit vlastní důležitost, pak je to skutečně opravdová pomoc.“

„Čarodějové říkají, že bychom neměli potřebovat nikoho, kdo by nás přesvědčil, že svět je nekonečně složitější než naše nejdřívejší fantazie. Tak proč jsme tak závislí? Proč tak toužíme, aby nás někdo vedl, když to můžeme udělat sami? To je těžká otázka, co?“

Dál už nic don Juan neřekl. Zřejmě chtěl, abych nad tou otázkou uvažoval. Ale mě v duchu trápilo něco jiného. Moje rozpomínky podkopaly určité základy, o nichž jsem byl přesvědčen, že jsou neotřesitelné. A tak jsem zoufale potřeboval, aby mi je znovu nadefinoval. Přerušil jsem dlouhé mlčení a vyslovil jsem, co mě trápí. Řekl jsem mu, že jsem se už smířil s tím, že je možné, abych zapomněl na celé události, od začátku až do konce, pokud se odehrály ve stavu zvýšeného vědomí. Až doteďka jsem si pamatoval úplně všechno, co jsem dělal pod jeho vedením ve stavu normálního vědomí. A přece skutečnost, že jsme spolu snídali v Nogales, před tou rozpomínkou v mé mysli vůbec neexistovala. A tato událost se přece musela odehrát ve světě každodenních záležitostí.

„Ty zapomínáš na něco velmi důležitého,“ řekl mi. „K tomu, aby se posunul bod spojení, stačí naguaova přítomnost. Celou tu dobu ti vycházím vstříc tím naguaovým úderem. Rána mezi lopatky, kterou ti dávám, je jako dudlík. Slouží tomu, aby tě zbavovala pochybností. Čarodějové používají fyzický dotyk k tomu, aby tě uštědřili vytržení. Ale nedělá to nic jiného, než že to učedníkovi, s nímž se právě manipuluje, dodává důvěru.“

„A tak kdo tedy posouvá bodem spojení, done Juane?“ ptal jsem se.

„To dělá duch,“ odpověděl tónem člověka, který každou chvilku ztratí trpělivost.

Zřejmě se pak ovládl a usmál se. Potřásal hlavou ze strany na stranu, aby dal najevo rezignaci.

„To je pro mě těžké přijmout,“ řekl jsem. „Moje myšlení se řídí zásadou příčiny a následku.“

Zmocnil se ho jeden ze záchvatů jeho nevysvětlitelného smíchu, tedy nevysvětlitelného samozřejmě z mého pohledu. Nejspíš jsem vypadal rozmrzele. Položil mi ruku na rameno.

„Čas od času se takhle směju, protože jsi celý zpitomělý,“ odpověděl. „Odpovědi na všechno, nač se ptáš, ti čučí přímo z očí, a ty to nevidíš. Myslíš, že demence je tvoje prokletí.“

Oči mu tak zářily, tak absolutně bláznivě a rozpustile, že jsem se nakonec také rozesmál.

„Stále a pořád ti zdůrazňuji, a víc už nemůžu, že v čarodějství neexistují žádné postupy. Žádné metody, žádné kroky. Jediné, na čem záleží, je pohyb bodu spojení. A ten nemůže vyvolat žádná metoda. To je účinek, který se děje sám od sebe.“

Šťouchl do mě, jako kdyby chtěl, abych se narovnal v ramenou, a potom se na mě zadíval. Upřeně mi hleděl přímo do očí. Moje pozornost se upnula na jeho slova.

„Podívejme se, jak vyřešíš třeba tohle. Zrovna jsem ti řekl, že bod spojení se pohybuje sám od sebe. Ale přitom jsem ti také říkal, že nagualova přítomnost pohybuje bodem spojení jeho učedníka a že podle toho, jak nagual maskuje svou nelítostnost, tomu pohybu buď pomáhá nebo brání. Tak jak bys řešil tenhle rozpor?“

Přiznal jsem se, že jsem se ho chystal zeptat zrovna na tenhle protímlov, protože jsem si ho vědom, ale že jsem ještě nestačil ani začít uvažovat, jak bych ho řešil. Že nedělám čarodějství v praxi.

„A co tedy děláš?“

„Studuji antropologii a snažím se přijít na to, co dělají čarodějové.“

Moje odpověď nebyla tak docela pravdivá, ale nebyla to ani vyslovená lež.

Don Juan se nezmátl a rozesmál: „Na to už je příliš pozdě. Už se ti posunul bod spojení. A tímhle posunem se člověk stává čarodějem.“

To, co vypadá jako rozpor, vysvětloval mi, jsou ve skutečnosti dvě strany téže mince. Nagual vyláká bod spojení k pohybu tím, že pomůže rozbít zrcadlo sebereflexe. Ale to je všechno, co může nagual udělat. Ve skutečnosti jím pohybuje duch, abstraktní základ, něco, co nelze vidět ani cítit, něco, co se zdá, jako by ani neexistovalo, ale existuje. Proto také čarodějové říkají, že se bod spojení pohybuje sám od sebe. Nebo říkají, že jím pohybuje nagual. Nagual je vodičem toho abstraktního základu, a proto ho může vyjadřovat svými činy.

Podíval jsem se na dona Juana tázavě.

„Nagual pohybuje bodem spojení, a přece to není on, kdo ten pohyb skutečně provádí. Nebo by snad také bylo vhodnější říkat, že se duch projevuje ve shodě s nagualovou bezchybností. Duch může pohybovat bodem spojení při pouhé přítomnosti bezchybného naguala.“

Říkal, že i tenhle bod vyžaduje objasnění, protože pokud mu na-

gual špatně porozumí, zavede ho to zpátky k vlastní důležitosti, a tudíž ke zničení.

Pak přešel na jiné téma. Protože prý duch nemá žádnou podstatu, kterou by bylo možné vnímat, zabývají se čarodějové spíše zvláštními okamžiky a způsoby, kdy jsou schopni rozříznout zrcadlo sebereflexe.

Don Juan poznamenal, že v této oblasti je důležité si uvědomit, jakou praktickou hodnotu mají různé způsoby, jimiž nagualové maskují svou nelítostnost. Moje maska velkodušnosti se prý napříklád hodí pro jednání s lidmi na malé rovině, ale k rozbití jejich sebereflexe je zcela zbytečná, protože mě nutí vyžadovat od nich takřka nemožná rozhodnutí. Očekávám od nich, že se vrhnou do světa čarodějů bez jakékoli přípravy.

„Rozhodnutí, jakým je takovýhle skok, se musí připravovat. Aby se na něj připravili, stačí jakákoli maska nagualovy nelítostnosti, ale maska velkodušnosti nikdy.“

Možná proto, že jsem zoufale potřeboval věřit, že jsem opravdu velkorysý, obnovily jeho poznámky o mém jednání můj strašlivý pocit viny. Ujišťoval mě, že nemám proč se stydět, že jediný nežádoucí účinek je v tom, že ta má údajná velkodušnost nevede k pozitivnímu klamu.

I když prý v mnoha směrech připomínám jeho dobrodince, v tomto ohledu je moje maska velkodušnosti příliš hrubá, příliš nápadná, aby pro mě jako učitele mohla mít nějakou cenu. Maska rozumnosti, taková jakou má například on, však prý velmi účinně vytváří atmosféru, která je příznivá pro pohybování bodem spojení. Jeho učedníci prý absolutně věří jeho rádooby rozumnosti. Jsou jí ve skutečnosti natolik prodchnuti, že je snadno dokáže nalákat tak, že pak jsou schopni vynaložit jakékoli úsilí.

„To, co se ti tehdy přihodilo v Guaymas, bylo příkladem, jak nagualova maskovaná nelítostnost rozbíjí vlastní sebeobraz, vlastní sebereflexi. Moje maska pro tebe znamenala pád. Ty jsi věřil stejně jako všichni kolem mě, že jsem rozumný. A samozřejmě jsi především očekával, že tahle moje rozumnost bude trvat i nadále.“

Když jsem tě postavil tvář tvář nejen senilnímu jednání vetchého starce, ale vůbec starci jako takovému, tvoje mysl zacházela až do extrémů, jak se snažila napravit moji kontinuitu a tvou sebereflexi. A tak sis říkal, že jsem asi prodělal mrtvici.

A když už jsi nakonec nemohl věřit, že se moje rozumnost zase obnoví, začalo se ti tvoje zrcadlo rozbíjet. Pak už byl posun tvého bodu spojení jen otázkou času. Šlo už jenom o to, jestli se dostane až k místu bez lítosti.“

Nejspíš jsem donu Juanovi připadal dost skeptický, protože mi vysvětloval, že svět, v němž se zrcadlíme, svět naší sebereflexe nebo naší mysli, je chatrný jako papěří. Drží ho pohromadě jen několik klíčových idejí, které mu slouží jako základní řád. Jakmile tyto ideje selžou, přestává tento řád v základu fungovat.

„A co to jsou ty klíčové ideje, done Juane?“

„V tomto konkrétním případě pro tebe byly stejné jako u lidí příliš hlížejších oné léčitelce, o níž jsme mluvili. Tou základní ideou byla kontinuita.“

„A co je kontinuita?“ zeptal jsem se.

„Představa, že jsme jedním pevným blokem. To, co nám v mysli udržuje náš svět, je jistota, že se neměníme. Možná připouštíme, že se naše jednání může nějak upravit, že naše reakce nebo názory lze modifikovat, ale představa, že bychom byli tvární až do té míry, že by se mohl měnit i náš vzhled, že bychom se mohli stát někým jiným, nepatří do toho zakládajícího řádu naší sebereflexe. Kdykoli čaroděj tento řád poruší, zastavuje se svět rozumu.“

Chtěl jsem se ho zeptat, jestli přerušení kontinuity jednotlivce stačí k tomu, aby se pohnulo bodem spojení. Zřejmě mou otázku předvídal. Řekl mi, že přerušení kontinuity všechno pouze ztlumí, ale co opravdu pomáhá posunout bod spojení, to je prý nagualova nelitostnost.

Potom srovnával svoje činy, které prováděl toho odpoledne v Guaymas, s tím, co dělala léčitelka, o níž jsme hovořili. Léčitelka prý rozbila sebereflexi přihlížejších řadou výkonů, pro něž ve svém každodenním životě neměli obdobu – dramatickou posedlostí duchem, změnou hlasu, rozřezáním pacientova těla. Jakmile přerušila kontinuitu jejich představy o sobě samých, jejich body spojení byly připraveny k pohybu.

Připomněl mi, že mi kdysi popisoval pojetí zastavení světa. Říkal, že zastavit svět je pro čaroděje stejně nezbytné jako pro mě čtení a psaní. Tkví v tom, že se do tkaniva každodenního jednání zavede nějaký neharmonický prvek, aby se zastavil jinak hladce plynoucí

tok obvyčejných událostí, událostí, jejichž soupis nám v hlavě pořídil rozum.

Neharmonický prvek se nazývá „nedělání“ nebo opak dělání. „Dělání“ je všechno, co je součástí celku, jež jsme s to poznávat a rozumně vysvětlovat. Nedělání je prvek, který nepatří do tohoto výsadního celku.

„Čarodějové jsou *stopaři*, a proto dokonale rozumějí lidskému jednání. Tak například pochopili, že lidské bytosti jsou stvořeny, která mají inventář. Jestliže člověk zná vstupy a výstupy některého konkrétního inventáře, stává se třeba učencem nebo odborníkem ve svém oboru.“

Čarodějové vědí, že když průměrnému člověku selže inventář, buď si svůj inventář světa ještě více rozšíří nebo se svět jeho sebereflexe zhroutí. Průměrný člověk je ochoten začlenit do svého inventáře nové položky, pokud neodporují zakládajícímu řádu jeho inventáře. Jestliže však jsou tyto položky s tímto řádem v rozporu, zhroutí se člověku mysl. Mysl, to je ten inventář. S tím také čarodějové počítají, když se pokoušejí rozbít zrcadlo sebereflexe.“

Vysvětloval mi, že toho dne si velmi pečlivě volil všechny rekvizity, které potřeboval, aby mi svým hereckým kouskem rozbil kontinuitu. Pomalu se přetvářel, až se opravdu stal vetchým starcem, a potom, aby ještě posílil rozbíjení mé kontinuity, mě zavedl do restaurace, kde ho znali jako starce.

Přerušil jsem ho. Uvědomil jsem si totiž jednu nesrovnalost, které jsem si předtím nevšiml. Tehdy říkal, že se transformoval ve starce proto, že chtěl vědět, jaké to je, když je člověk starý. A že k tomu byla příznivá a neopakovatelná příležitost. Rozuměl jsem tomu tehdy tak, že předtím ještě nikdy starý nebyl. A přesto ho v té restauraci znali jako vetchého starce, který trpí mrtvičnými záchvaty.

„Nagualova nelitostnost má mnoho aspektů,“ řekl don Juan. „Je jako nástroj, který se přizpůsobuje na mnoho použití. Nelitostnost je stav bytí. Je to rovina *záměru*, které nagual dosahuje.“

Nagual ji používá k tomu, aby u sebe nebo u svých učedníků vyhlákal bod spojení k posunu. Nebo ji používá ke *stopařství*. Toho dne jsem začal jako *stopař*, předstíral jsem, že jsem starý, a skončil jsem jako opravdu starý vetchý muž. Moje nelitostnost, kterou jsem ovládal očima, přiměla můj bod spojení k pohybu. I když jsem v té restauraci již byl mnohokrát předtím jako starý a nemocný muž, jenom

jsem *stopoval*, jenom jsem si hrál, že jsem starý. Nikdy se mi ještě bod spojení neposunul přesně do toho místa, kde je stáří a senilita. „Jakmile prý *zamýšlel* být starý, jeho oči ztratily lesk a já jsem si toho okamžitě všiml. Ve tváři jsem měl zděšení. Lesk v očích ztratil proto, že používal oči, aby *zamýšlel* polohu starce. A když jeho bod spojení dospěl do té polohy, byl schopen zestárnout vzhledově, v jednání i v citění.“

Požádal jsem ho, aby mi vysvětlil představu *zamýšlení* očima. Měl jsem slabounké ponětí, že tomu rozumím, ale přesto jsem nedokázal ani pro sebe formulovat, co vím.

„O tom se dá mluvit jenom tak, že řekneme, že *záměr* je *zamýšlen* očima. Já vím, že je to tak. A přesto stejně jako ty neumím přesně určit, co vlastně znám. Konkrétně tuto obtíž řeší čarodějové tak, že připouštějí to, co přímo bije do očí. Že totiž lidské bytosti jsou neko- nečně složitější a tajemnější než naše nejdívější fantazie.“

Trval jsem na tom, že na celou záležitost navrhl ani trochu světla. „Můžu o tom říct jen to, že to dělají oči,“ řekl úsečně. „Nevím sice, jak to dělají, ale dělají to. Přivolávají *záměr* něčím nedefinova- telným, co mají, něčím v tom, jak se lesknou. Čarodějové říkají, že *záměr* se prožívá očima, ne rozumem.“

Odmítl říct něco víc a vrátil se k vysvětlování mé rozpomínky. Říkal, že jakmile jeho bod spojení dosáhl určité polohy, která z něj opravdu udělala starce, moje pochybnosti se mi měly úplně vytratit z hlavy. Ale protože se pyšním tím, že jsem super racionální, tak jsem se okamžitě ze všech sil snažil vysvětlit tu jeho proměnu.

„Stále znovu a znovu ti říkám, že být příliš rozumný je nevýhoda. Lidské bytosti mají velmi hluboký smysl pro magično. Racionalita je pouze slupka na povrchu. Když ten povrch odškrábneme, najde- me pod ním čaroděje. Ale někomu dělá veliké potíže se dostat pod tu povrchovou rovinu, jiní to zas dělají absolutně snadno. V tomhle směru jsme si velmi podobní. Oba musíme cedit krev, než se pustí- me své sebereflexe.“

Vysvětlil jsem mu, že držet se své racionality pro mě bylo vždycky ky otázkou života a smrti. A když došlo na zkušenosti z jeho světa, potřeboval jsem ji ještě víc.

Poznamenal, že v Guaymas pro něj byla moje racionalita obzvlášť úmorná. Od začátku musel nasazovat všechny triky, které zná, aby ji podkopal. Proto také začal s takovou vervou, když mi dal ruce

kolem ramen a takřka mě svou vahou strhl na zem. Ten vyložené fyzický manévr byl prvním vytržením, kterého se mému tělu dostalo. A to udělalo společně s mým strachem, jež vyvolala chybějící kontinuita, trhlinu v mé racionalitě.

„Ale protrhnout tvou racionalitu nestačilo. Věděl jsem, že má-li tvůj bod spojení dospět až k místu bez lítostosti, pak musím strhat každou stopu své kontinuity. A tehdy se ze mě stal opravdu senilní stařec, který tě přiměl běhat po městě, a nakonec se na tebe rozzlobil a dal ti facku.“

Sokovalo tě to, ale okamžitě ses zase vzpamatovával. Tak jsem ti podal zrcadlo tvého sebeobrazu, abych mu zasadil poslední ránu. Řval jsem vražda, jenomže mě nenapadlo, že utečeš. Zapomněl jsem na tvoje prudké výbuchy.“

Navzdory mé taktice okamžitě a na místě se zase vzpamatovat prý dospěl můj bod spojení na místo bez lítosti, jakmile jsem se rozružil nad jeho senilním jednáním. Anebo to možná bylo naopak: rozružil jsem se, když můj bod spojení dospěl na místo bez lítosti. Na tom ostatně nezáleží. Důležité je to, že tam můj bod spojení dospěl.

Jakmile tam už byl, moje chování se nápadně změnilo. Najednou jsem byl chladný, vypočítavý a lhostejný i vůči své osobní bezpeč- nosti.

Ptal jsem se dona Juana, jestli tohle všechno *viděl*. Nepamatuji si, že by o tom mluvil. Odpověděl, že mu stačilo projít svou vlastní zkušeností a připomenout si ji, aby poznal, co jsem pocítoval já.

Poukázal na to, že se mi bod spojení zafixoval v nové poloze, i když se vrátil do svého přirozeného já. Moje přesvědčení o jeho normální kontinuitě utrpělo tak hluboký rozvrat, že kontinuita přestala fungovat jako soudržná síla. A právě v tu chvíli mi bod spojení ze své nové polohy umožnil vybudovat nový typ kontinui- ty, takové, která se projevuje jako zvláštní, odtažitá tvrdost. Tvrdost, která se od té chvíle stala mým normálním způsobem jednání.

„Kontinuita je v našem životě tak důležitá, že když se přeruší, vždycky se okamžitě napravuje. Ale u čarodějů je to tak, že jakmile jejich bod spojení dospěje na místo bez lítosti, kontinuita už nikdy není taková jako dřív.“

Protože ty jsi od přirozenosti pomalý, ještě sis nevšiml, že od toho dne v Guaymas jsi mimo jiné také schopný přijímat jakoukoli dis-

kontinuitu tak, jak se ti jeví, i když samozřejmě až po symbolickém zápasu rozumu.“

Oči mu zářily smíchem.

„Toho dne jsi také nabyl svou maskovanou nelítostnost. Tvoje maska samozřejmě nebyla tak dobře rozvinutá, jako je dnes, ale to, co jsi tehdy dostal, byly zárodky tvé masky velkorysosti.“

Snažil jsem se protestovat. Vůbec se mi nelíbila představa maskované nelítostnosti, ať to říkal, jak chtěl.

„Na mě tu svou masku moc neuplatňuj,“ smál se mi. „To si schovej na lepší oběť, na někoho, kdo tě nezná.“

Vybízel mě, abych se přesně rozpomněl na chvíli, kdy ke mně ta maska přišla.

„Jakmile jsi pocítil, že na tebe přichází ta studená zuřivost, musel jsi ji zamaskovat. Nedělal sis z toho legraci, jak by to byl udělal můj dobrodinec. Ani ses nepokusil, aby to vypadalo rozumně, jak bych to byl udělal já. Ani ses nepokusil předstírat, že tě to zaujalo, což by byl udělal nagual Elías. To jsou masky tří nagualů, které znám. A cos tedy udělal? Klidně jsi došel k autu a půlku balíčků jsi daroval chlapíkovi, který ti je pomáhal nést.“

Do té chvíle jsem si vůbec nevzpomínal, že by mi opravdu někdo pomáhal nést ty balíčky. Řekl jsem donu Juanovi, že mi před očima tancovala světylka. Myslel jsem si, že je vidím, protože jsem byl ledovou zuřivostí téměř na omdlení.

„Vůbec jsi nebyl na omdlení,“ odpověděl don Juan. „Byl jsi na pokraji snění a viděl jsi sám od sebe ducha, tak jako Talía a můj dobrodinec.“

Řekl jsem donu Juanovi, že jsem ty balíčky nedaroval z nějaké velkodušné štědrosti, ale z chladné zuřivosti. Musel jsem udělat něco, abych se uklidnil, a to bylo první, co mě napadlo.

„Ale přesně to ti říkám. Že ta tvoje štědrá velkodušnost vůbec není opravdová,“ opáčil don Juan a začal se smát mému ohromení.

Vstupenka do bezchybnosti

Zatímco don Juan mluvil o rozbíjení zrcadla sebereflexe, nastala tma. Řekl jsem mu, že jsem úplně vyčerpaný, že bychom měli odvolat zbývající túru a vrátit se domů, ale on trval na tom, že musíme

využít každou minutu času, který je nám dán, abychom si prošli čarodějské příběhy anebo co možná nejčastěji přiměli můj bod poškození k pohybu a rozpomínali se.

Stýskal jsem si. Stěžoval jsem si, že tak obrovská únava, jakou právě pocítuji, může vést pouze k nejistotě a nedostatku přesvědčení.

„Tvoje nejistota se dá čekat,“ řekl věčně don Juan. „Koneckonců se teď zabýváš novým typem kontinuity. Chvilí trvá, než si na to člověk zvykne. Bojovníci někdy stráví celá léta v mezistavu, kdy už nejsou obyčejní lidé, ale ještě nejsou čarodějové.“

„A co se s nimi nakonec stane?“ zeptal jsem se. „Mohou si vybrat?“

„Ne, nemají na vybranou. Všichni si uvědomí to, co už jsou. Čarodějové. Potíž je v tom, že zrcadlo, v němž se vidí, je nesmírně mocné a svoje oběti pouští jen po litém boji.“

Odmíchl se. Zdálo se, že je ztracen v myšlenkách. Tělo mu ztuhlo. Tento stav jsem u něj viděl i dřív, vždycky, když se ponořil do toho, co jsem charakterizoval jako snění, ale co on popisoval jako okamžiky, kdy se mu posunul bod spojení a on byl s to si rozpomínat.

„Budu ti teď vyprávět příběh o čarodějově lístku do bezchybnosti,“ řekl mi najednou asi po třiceti minutách naprosto ho mlčení. „Budu ti vyprávět příběh o své smrti.“

Začal mi vyprávět, co se s ním dělo, když stále ještě přestrojen v ženských šatech dorazil do Duranga po měsíčním putování centrálním Mexikem. Starý Belisario ho prý rovnou zavedl na velkostatek do jakési haciendy, aby se tam schoval před lidským monstrem, které ho pronásledovalo.

Jakmile tam dorazil, don Juan se všem v domě představil, a to velmi odvážně, vezmeme-li v potaz jeho mlčenlivou povahu. Bylo tam sedm krásných žen a podivný, nespolečenský muž, který nevyřkl ani slovo. Don Juan bavil ty rozkošné ženy svým vyprávěním, jak se ho netvor snaží zajmout. Především prý všechny okouzliho jeho převlečení, které stále ještě nosil, a také příběh, který k němu patří. Nikdy je neunavilo naslouchat podrobnému popisování cesty a všechny mu radily, jak má dovést k dokonalosti znalosti, které cestou získal. Dona Juana překvapoval jejich klid a jistota, které mu připadaly až neuvěřitelné.

Těch sedm žen bylo skvělých. Cítil se s nimi šťastný. Měl je rád

a důvěřoval jim. Chovaly se k němu s úctou a ohleduplností. Ale měly v očích něco, co mu říkalo, že pod jejich okouzlejícím zevnějškem panuje děsivý chlad, jakási odtažitost, kterou on nikdy nemůže proniknout.

Napadlo ho, že ty silné a krásné ženy asi budou ženy volných mravů, když jsou tak uvolněné a nemají ohledy na formálnosti. A přece bylo nablízka, že takové nejsou.

Don Juan se směl volně toulat po pozemcích patřících k velkostatku. Oslnila ho obrovská venkovská hacienda a přilehlé pozemky. Nikdy nic takového neviděl. Byl to starý dům v koloniálním stylu, obehnaný vysokou zdí. Uvnitř byly balkony s květináči a patia s obrovskými ovocnými stromy, které skýtaly stín, soukromí a ticho.

V domě byly veliké místnosti a v přízemku kolem patii vedly vzdušné chodby. Nahoře v patře byly záhadné ložnice, kam don Juan neměl dovoleno vstoupit.

Během následujících dní don Juan žasl nad tím, jak vážně se ty ženy starají o jeho blaho. Všechno pro něj udělaly. Zdálo se, že visí na každém jeho slovíčku. Ještě nikdy na něj nikdo nebyl tak laskavý. A také se ještě nikdy necítil tak osamělý. Byl stále ve společnosti těch krásných a podivných žen, a přece nikdy nebyl tak sám.

Don Juan byl přesvědčen o tom, že tento pocit osamění vychází z toho, že není schopen předvídat, co ty ženy budou dělat, ani poznat, co doopravdy cítí. Věděl o nich jen to, co mu o sobě samy řekly.

Několik dnů po jeho příchodu mu dala žena, která byla, jak se zdálo, jejich vůdkyní, zbrusu nové mužské oblečení a řekla mu, že už není třeba, aby dál chodil převlečen za ženu, protože ať prý je ta lidská obluda kdokoli, není ji nikde vidět. A řekla mu, že je volný a může si jít, kam chce.

Don Juan ji prosil, že by chtěl zajít za Belisariem, kterého neviděl ode dne, kdy tam dorazil. Žena mu řekla, že Belisario je pryč. Vyřídila mu jeho vzkaz, že u nich smí zůstat, jestli chce, avšak jen pokud mu ještě hrozí nebezpečí.

Don Juan prohlásil, že je v ohrožení života. Za těch pár dní, co je na velkostatku, neustále vídal, jak se ta obluda pořád plíží v obdělávaných polích kolem domu. Žena mu však nevěřila. Narovinu ho obvinila, že to jen šikovně hraje a předstírá, že vidí jakéhosi netvora,

jen aby ho nechali u sebe. Řekla mu, že na jejich statku se člověk nemůže jen tak poflakovat. Jsou prý slušní lidé, kteří velmi tvrdě pracují, a nemohou si dovolit vydržovat nějakého vyžírku.

Don Juan to pocítoval jako urážku. Vyběhl z domu, ale zahlédl netvora, jak se skrývá za okrasnými keři, lemujícími cestičku, a jeho hněv byl okamžitě vystřídán strachem.

Honem utíkal zpátky dovnitř a moc tu ženu prosil, aby ho tam nechala. Slíbil, že bude zadarmo pracovat jako rolník na poli, jen když bude smět zůstat u nich.

Souhlasila, ale jen pokud don Juan přistoupí na dvě podmínky: nebude se na nic ptát a bude dělat přesně to, co mu řeknou, aniž by se domáhal nějakého vysvětlení. Varovala ho, že vážně ohrozí svůj pobyt v domě, pokud tato pravidla poruší.

„Zůstal jsem tam opravdu jen z donucení,“ pokračoval don Juan. „Vůbec se mi nelíbilo, že musím přijmout její podmínky, ale věděl jsem, že venku číhá ten netvor. V domě jsem byl v bezpečí. Věděl jsem, že se ten obludný člověk vždycky zastavuje na neviditelné hranici, která se táhne kolem domu ve vzdálenosti asi sto metrů. V tomto okruhu jsem byl v bezpečí. Pokud jsem to byl schopen poznat, na tom domě bylo určitě něco, co drželo netvora zpátky, a o víc jsem se nestaral.“

Také jsem si uvědomil, že se ten netvor nikdy neobjevuje, když je se mnou někdo domácí.“

Za několik týdnů, během nichž se na don Juanově situaci nic nezměnilo, se znovu objevil ten mladý muž, jenž, jak don Juan věřil, bydlel v netvorově domě převlečen za starého Belisaria. Řekl donu Juanovi, že právě přijel, že se jmenuje Julian a že je majitelem tohoto velkostatku.

Don Juan se ho přirozeně ptal na jeho přestrojení. Ale mladý muž se mu podíval do očí a bez nejmenšího zaváhání popřel, že by něco věděl o nějakém převlečení.

„Jak můžeš bydlet mém domě a vykládat takové pitomosti?“ řval na dona Juana. „Za koho mě máš?“

„Ale – vy jste přece Belisario, ne?“ trval na svém don Juan.

„Nejsem,“ řekl mladý muž. „Belisario je starý. Já jsem Julian a jsem mladý. Copak to nevidíš?“

Don Juan krotce připustil, že nebyl tak úplně přesvědčen, že to bylo přestrojení, ale okamžitě si uvědomil absurdnost toho, co říká.

Kdyby to stáří nebylo přestrojením, pak by to musela být proměna, a to je ještě aburdnější.

Don Juanův zmatek rostl každou chvílí. Zeptal se na netvora a mladý muž mu odpověděl, že nemá potuchy, o jakém netvorovi to mluví. Připustil, že dona Juana nejspíš něco vyděsilo, protože by mu jinak starý Belisario jistě neposkytl útočiště. Ale ať už se don Juan skrývá z jakéhokoli důvodu, je to prý jeho osobní věc.

Chlad, s jakým s ním jeho hostitel mluvil a jednal, dona Juana urážel. Don Juan mu připomněl, že se už setkali, přestože riskoval, že si ho rozohněvá. Jeho hostitel mu však tvrdil, že se s ním ještě nikdy nesešel, ale že ctí Belisariovo přání, jež se cítí povinován plnit.

Mladý muž dodal, že je nejen majitelem domu, ale že má také na starosti všechny osoby ve své domácnosti, tedy včetně dona Juana, jenž se tím, že se mezi nimi skrývá, stal jeho svěřencem. Jestli prý se donu Juanovi toto uspořádání nelíbí, může klidně odejít a zkusit si to vyřídit s tím netvorem, kterého ostatně stejně nikdo jiný neviděl.

Dřív než se rozhodl tak či onak, odhodlal se don Juan uvážlivě otázat, co znamená být svěřencem v tomto domě.

Mladý muž zavedl dona Juana do rozestavěného křídla domu a řekl mu, že tato část domu symbolizuje jeho vlatní život a činy. Je nedokončená. Stavební práce už opravdu probíhají, ale je dost pravděpodobné, že nikdy nebudou dokončeny.

„A ty jsi jedním z prvků této nedokončené stavby,“ řekl donu Juanovi. „Řekněme, že jsi trámem, který bude podepírat střechu. Dokud ho nezasadíme na místo, kam patří, a nad ním nepostavíme střechu, nepoznáme, jestli tu váhu udrží. Mistr tesařský tvrdí, že ji udrží. A tím tesařským mistrem jsem já!“

Tento metaforický výklad nedával donu Juanovi smysl. Chtěl jen vědět, co se od něj očekává a jakou manuální práci má vykonávat.

Mladý muž to tedy zkusil odjinud. „Já jsem nagual,“ vysvětlil mu. „Já přináším svobodu. Jsem vůdcem lidí, kteří jsou v tomto domě. Ty jsi v tomto domě, a proto jsi jeho částí, ať se ti to líbí nebo ne.“

Don Juan se na něj podíval zcela ohromeně, neschopen říci slovo. „Já jsem nagual Julian,“ usmíval se jeho hostitel. „Bez mého zásahu se nelze osvobodit.“

Ale don Juan mu pořád nerozuměl. A když se díval na toho oči-vídně šlehaného muže, začal pochybovat o své bezpečnosti. Byl tak

vystrašen tímhle neočekávaným vývojem, že výraz nagual v něm ani nevzbudil zvědavost. Věděl, že nagual je čaroděj, ale nebyl schopen chápat, co všechno slova naguala Juliana znamenají. Nebo jim možná nějak dokonale rozuměl, ačkoli jeho vědomá mysl jistě nechápala nic.

Mladý muž na něj chvíli upřeně zíral a potom řekl, že don Juan bude jeho osobním sluhou a pomocníkem. To bude jeho práce. Ne-bude dostávat žádný plat, ale bude mít skvělý pokoj a jídlo. Čas od času bude mít i jiné menší úkoly, práce, které budou vyžadovat zvláštní pozornost. Don Juan je buď bude provádět sám anebo bude dohlížet na jejich provádění. Za tyto zvláštní služby bude dostávat zaplacenou trochu peněz, které půjdou na jeho účet, ježž mu povedou ostatní členové domácnosti. A kdyby chtěl někdy odejít, bude mít malou hotovost do začátku.

Mladý muž zdůraznil, že don Juan by se neměl pokládat za zajatce, ale pokud zůstane, bude muset pracovat. A ještě důležitější než vlastní práce jsou tři požadavky, které musí splnit. Musí se vážně snažit naučit se všechno, čemu ho ty ženy učí. Musí se příkladně chovat ke všem členům jeho domácnosti, což znamená, že bude muset každou minutu a každý den zkoumat svoje vlastní jednání a postoj vůči nim. A v přímém rozhovoru musí mladého muže oslovovat jako naguala a pokud o něm bude mluvit, musí říkat nagual Julian.

Don Juan tyto podmínky přijímal jen nerad. I když se okamžitě zase ponořil do své obvyklé zamračené nevrlosti, práci se učil rychle. Nechápal, co se od něj očekává, pokud jde o postoje a jednání. I když sice nemohl prstem ukázat na jediný konkrétní případ, byl opravdu přesvědčen, že mu lžou a že ho vykořisťují.

A protože jeho morousovitost měla navrch, byl věčně nasupený a sotva kdy s někým vůbec promluvil.

Tehdy shromáždil nagual Julian všechny členy své domácnosti a vysvětlil jim, že se bude řídit jejich rozhodnutím, i když velmi nutně potřebuje pomocníka. Jestli se jim prý nelíbí ten nasupený a nevládný postoj jeho nového sluhy, mají právo to říct. A pokud prý bude většina nesouhlasit s don Juanovým jednáním, bude muset tento mladík odejít a zkusit svoje štěstí s tím, co na něj čeká venku, ať je to netvor anebo jeho vlastní výmysl.

Nagual Julian je potom odvedl před dům a vyzval dona Juana,

aby jim toho netvora ukázal. Don Juan na něj ukazoval prstem, ale nikdo ho neviděl. Don Juan jako šílenec běhal od jednoho k druhému a tvrdil jim, že ta obluda tam je, a prosil je snažně, aby mu pomohli. Ale oni ignorovali jeho prosby a měli ho za blázna.

Potom dal nagual Julian hlasovat o don Juanově osudu. Ten nespolečenský muž volit nechtěl. Pokrčil rameny a odešel. Všechny ženy se vyslovily proti tomu, aby don Juan zůstal. Tvrдили, že don Juan je prostě příliš zamračený a náladový. Ale během vzrušeného dohadování nagual Julian zcela změnil svůj postoj a přešel na don Juanovu obranu. Naznačoval, že ženy možná toho ubohého mladíka odsuzují neprávem, že možná vůbec není blázen a možná přý opravdu nějakého netvora viděl. A třeba je tak zamračený, protože má starosti. Byl z toho veliký boj. Kdekdoby vybuchl a za chvíli se ženy na naguala ječely.

Don Juan tu hádku slyšel, ale bylo mu to už jedno. Věděl, že ho vyhodí a že ho ten netvor zcela jistě zajme a vezme do otroctví. A z té absolutní bezmoci se rozplakal.

Jeho zoufalství a slzy na některé z rozružených žen zapůsobily. Ta, která ženy vedla, navrhla jiné řešení. Prý ať to s ním ještě tři týdny zkusí. Každý den budou všechny ženy posuzovat, co don Juan dělá, budou hodnotit i jeho postoje. A varovala ho, že ozve-li se během té doby jen jedna jediná stížnost na jeho přístup, vyrazí ho nadobro.

Don Juan vyprávěl, jak ho nagual Julian vzal otcovsky stranou a dál do něj zarážel klín strachu. Šeptal donu Juanovi, že on sám bezpečně ví, že ten netvor vážně existuje a toulá se po jeho polnostech. Jenomže podle jistých předběžných dohod s těmi ženami, které mu ovšem nemůže prozradit, nesmí jim říct, co ví. Naléhal na dona Juana, aby přestal dávat najevo svou vzdorovitou a nerudnou osobnost a aby se snažil předstírat, že je přesným opakem.

„Dělej, že jsi šťastný a spokojený,“ řekl donu Juanovi. „Když to neuděláš, tak tě ty ženy vyrazí. Už jen tahle vyhlídka by tě měla vyděsit. A tak využij strach jako hybnou sílu. To je jediné, co máš.“

Všecké pohybnosti nebo rozmýšlení, které by don Juan ještě mohl mít, se okamžitě rozplynuly při pohledu na nestvůrného muže. Netvor čekal netrpělivě na neviditelné čáře a zdálo se, že ví, v jak svízelné situaci don Juan je. Jako kdyby ten netvor měl včí hlad a dychtitě očekával hodokvas.

Nagual Julian zarazil klín strachu o něco hlouběji.

„Kdybych byl na tvém místě,“ řekl donu Juanovi, „tak bych byl jako anděl. Dělal bych všechno, co po mně ty ženy budou chtít, jenom abych se uchránil před tou dábelskou bestii.“

„Takže vy toho netvora vidíte?“ ujišťoval se don Juan.

„Samozřejmě,“ odpověděl. „A také vidím, že tě zajme, jestli odejdeš nebo jestli tě ty ženy vyhodí, a dá si tě na řetěz. To zcela jistě změní tvůj přístup. Otroci nemají moc na vybranou, ale ke svým pánům se chovají dobře. Říká se, že už nemůže být horšího trápení, než jaké způsobuje tenhle netvor.“

Don Juan věděl, že jeho jediná naděje je snažit se být, jak nejvstřícnější dokáže. Strach, že padne za oběť netvorovi, byl opravdu značnou psychickou silou.

Don Juan vyprávěl, že jakýmsi vrtochem své vlastní náтуры se choval jako křupan jenom vůči těm ženám. Nikdy se nechoval špatně v přítomnosti naguala Juliana. Z nějakého důvodu, který don Juan není schopen přesně určit, byl přesvědčen, že nagual nepatří mezi ty, které by se mohl snažit nějak ovlivňovat, ani vědomě ani nevědomky.

Nespolečenský muž, další člen té domácnosti, byl pro dona Juana bezvýznamný. Sotva se s ním don Juan setkal, učinil si o něm názor a odepsal ho. Ten muž mu připadal jako netečný slaboch, přemožený těmi krásnými ženami. Když později více poznal nagualovu osobnost, pochopil, že ten muž je zcela jistě zastíněn třpytem ostatních.

Jak plynul čas, donu Juanovi začalo být zřejmé, jakou povahu má mezi nimi vůdcovství a autorita. Překvapilo ho a vlastně i potěšilo, když poznal, že nikdo není lepší ani výše postavený než ostatní. Jedni vykonávali to, co druzí dělat nemohli, ale přesto se nestali nadřazenými. Byli prostě jenom jiní. Nicméně poslední slovo měl ve všem automaticky nagual Julian a zřejmé ho velice těšilo projevat svoje rozhodnutí formou dábelských vtípků, které na každého připravoval.

Byla mezi nimi také záhadná žena. Jmenovala se Talía a říkalo se o ní, že je to nagualka. Nikdo však donu Juanovi nevysvětlil, kdo to je ani co to znamená být nagualka. Bylo mu však dáno na srozuměnou, že Talía je jedna z těch sedmi žen. Tolik o ní mluvili, že se v donu Juanovi probudila nesmírná zvědavost. Měl takové množ-

ství otázek, že se vedoucí žen rozhodla naučit ho číst a psát, aby mohl lépe využívat svoje dedukční schopnosti. Řekla mu, že se musí naučit si všechno spíš zapisovat a ne to pouze svěřovat své paměti. Tímto způsobem prý nasbírá o Talie velké množství údajů, které si pak bude moci číst a studovat, až se pro něj nakonec celá pravda stane očividná.

Nejspíš asi předvidala cynickou poznámku, jíž chtěl don Juan odseknot, protože začala tvrdit, že se mu sice tato snaha bude možná zdát absurdní, ale že poznat, kdo je Talía, je jedním z nejobtížnějších úkolů, o něž se kdo může pokusit, i když se právě tento úkol nejvíce vyplatí.

Tahle část, říkala mu, je ještě zábava. Ale co je opravdu nutné, dodala mnohem vážněji, aby se don Juan naučil základům účetnictví, protože bude muset nagonalovi pomáhat vést hospodářství.

A okamžitě ho začala každý den učit. Za rok don Juan udělal tak výrazné a rychlé pokroky, že uměl číst, psát a vést účetnictví.

To všechno se odehrávalo tak plynule, že si ani nevšiml, jaké změny se staly s ním. Nejpozoruhodnější změnou byl jeho smysl pro odpoutanost. Pokud se jeho týče, stále měl dojem, že v domě se nic neděje, jednoduše proto, že pořád nebyl schopen ztotožňovat se s ostatními členy domácnosti. Ti lidé byli jako zrcadla, v nichž se nezrcadlí žádný obraz.

„V domě jsem měl útočiště takřka tři roky,“ pokračoval don Juan. „Během té doby se mi přihodilo nespočetné množství věcí, ale já jsem je nepovažoval za nijak důležité. Nebo jsem se alespoň rozhodl, že je budu pokládat za bezvýznamné. Byl jsem přesvědčený, že jsem se po ty tři roky jenom schovával, třásl strachy a dřel jako mezek, a to je všechno.“

Don Juan se smál, když vyprávěl, jak v jednu chvíli přistoupil na nabídku naguála Juliana, že se bude učit čarodějství, aby se zbavil strachu, který ho sžíral pokaždé, když uviděl netvora, jenž byl neustále ve střehu. Ale přestože s ním nagonal Julian hodně rozmloval, budil spíš dojem, že ho nejvíc zajímá tropit si z dona Juana žerty. A to dona Juana jen přesvědčovalo, že je naprostá pravda, když tvrdí, že se nenaučil nic, co by bylo jen vzdáleně spojeno s čarodějstvím, protože prostě bylo nablédni, že v domě nikdo o čarodějství nic neví a nikdo ho neprovokuje.

Ale jednoho dne zjistil, že jde záměrně, aniž by ovšem z jeho stra-

ny šlo o nějaké volní rozhodnutí, směrem k té neviditelné čáře, kde číhá netvor. Nestvůrný člověk samozřejmě jako vždycky pozoroval dům. Ale toho dne se don Juan neobrátil a nehledal útočiště uvnitř domu, nýbrž šel dál. Neuvěřitelný nápor energie ho nutil jít dál a nestarat se o svoje bezpečí.

Pocit absolutního odpoutání mu umožnil postavit se tváří tvář nestvůře, která ho po tolik let terorizovala. Čekal, že po něm nestvůra vyjede, že ho popadne za krk, ale tohle pomyslení už v něm nevyvolávalo děs jako dřív. Upřeně hleděl na nestvůrného muže ze vzdálenosti sotva několika centimetrů a pak překročil onu čáru. A nestvůra ho nenapadla, jak se don Juan vždycky obával, ale začala se rozplývat. Ztratila obrysy a změnila se v mlžnou bělost, v sotva viditelný obláček mlhy.

Don Juan přistoupil k mlze a mlha před ním ustupovala, jako by se ho bála. Honil ten mlhový oblak po polích a pak už věděl, že z obludy nezbylo nic. Tehdy také pochopil, že nikdy žádná ani neexistovala. Neuměl si však vysvětlit, čeho se tolik bál. Měl takový matný pocit, že ví, co to obluda je, ale něco mu bránilo, aby o ní přemýšlel. Okamžitě ho napadlo, že ten mizera nagonal Julian zná pravdu o tom, co se děje. Don Juan by se ani nedivil, že na něj nagonal Julian zas ušil nějakou boudu.

Než se s ním však střetl, dopřál si don Juan to potěšení, že se bez doprovodu procházel po celém statku. To ještě nikdy nebyl schopen udělat. Kdykoli se potřeboval odvážit za onu neviditelnou čáru, vždycky ho doprovázel někdo z domácnosti. Tato okolnost vážně omezovala jeho pohyblivost. Dvakrát třikrát se odhodlal vyjít bez doprovodu, a pokaždé zjistil, že riskoval smrt z rukou té nestvůrné bytosti.

Naplněn zvláštním elánem vstoupil don Juan dovnitř, ale místo aby oslavoval tuhle svou novou svobodu a sílu, všechny svolal a rozhněvané se jich dožadoval, aby mu vysvětlili ty svoje lži. Obvinil je, že ho přinutili pracovat jako otrok, neboť využívali jeho strachu z neexistující nestvůry.

Ženy se smály, jako by jim vyprávěl ty nejlegračnější vtipy. Jedině nagonal Julian vypadal zkroušeně, zejména když don Juan hlasem z něhož šlehala zášť a vztek, popisoval tři roky, které strávil v neustálém strachu. Nagonal Julian se úplně zhroutil a neskrýval ani

pláč, když don Juan požadoval omluvu za to, že ho tak ostudně zneužíval.

„Ale vždyť jsme ti přece říkali, že ta nestvůra neexistuje,“ připomněla mu jedna z žen.

Don Juan se planoucím pohledem podíval na naguala Juliana, který se plaše přikrčil.

„Ale on věděl, že existuje,“ řval don Juan a prstem ukazoval na naguala. Ale hned si uvědomil, že plácá nesmysly, protože nagual Julian mu také nejdřív tvrdil, že žádná nestvůra neexistuje.

„Ta nestvůra neexistovala,“ opravil se don Juan, třesa se vztekem. „To byl jeden z jeho triků.“

Nagual Julian nedokázal potlačit pláč. Plakal a omlouval se donu Juanovi, zatímco ženy kvílely smíchy. Ještě nikdy je don Juan neviděl tak nezřízeně se smát.

„Vy jste celou tu dobu věděl, že tady žádná obluda není. Vy jste mi lhal,“ obvinil naguala Juliana, jenž s hlavou sklopenou a očima plnýmá slz přiznával svou vinu.

„Uřčitě jsem ti lhal,“ mumlal. „Nikdy neexistovala žádná nestvůra. To, co jsi viděl jako nestvůru, byl jenom příval energie. Nestvůru z něj udělal jenom tvůj strach.“

„Ale vy jste mi tvrdil, že mě ta obluda pozře. Jak jste mi mohl takhle lhát?“ křičel na něj don Juan.

„Že tě pozře nestvůra, to je symbolický obraz,“ odvětil nagual Julian tiše. „Tvým skutečným nepřitelem je totiž tvoje hloupost. Teď například opravdu jsi ve smrtelném nebezpečí, že tě ta nestvůra pohltí.“

Don Juan křičel, že už dál nebude snášet takové pitomé řeči. A domáhal se, aby mu potvrdili, že ho nic nedrží a že může odejít.

„Odejít můžeš, kdykoli budeš chtít,“ řekl nagual Julian stroze.

„Chcete říct, že můžu jít hned teď?“ ujišťoval se don Juan.

„A ty chceš?“ divil se nagual.

„Samozřejmě. Chci pryč z tohoto hnusného místa a od téhle bandy odporných lhářů, která tady bydlí,“ řval don Juan.

Nagual Julian přikázal, aby donu Juanovi vyplatili všechny jeho úspory, a rozzářenýma očima mu přál hodně štěstí, zdaru a moudrosti.

Ženy se s ním nechťely ani rozloučit. Hleděly na něj tak upřené, že svěsil hlavu, aby se vyhnul jejich planoucím očím.

Strčil si peníze do kapsy a odešel, ani se neohlédl. Byl rád, že jsou jeho muka u konce. Svět tam venku byl pro něj velikým otazníkem. Toužil po něm. V tomhle domě od něj byl odříznutý. Byl mladý a silný. Měl v kapse peníze a zíznil po životě.

Odešel, ani jim nepoděkoval. Jeho hněv, tak dlouho dušený strachem, mohl konečně vyplout na povrch. Naučil se je mít dokonce i rád, a tak teď měl pocit, že ho zradili. Chtěl odtamtud utéci, co nejdál to půjde.

Ve městě ho čekala první nepřijemnost. Cestování bylo velmi náročné a drahé. Dozvěděl se, že pokud chce jít hned, nemůže si vybrat směr, kam půjde, nýbrž musí počkat na mezkafé, který ho bude ochoten vzít. Za několik dní pak odcestoval s jedním váženým mezkafem do přístavu Mazatlán.

„I když mi tenkrát bylo pouze třiatřicet,“ vyprávěl don Juan, „měl jsem pocit, že jsem už prožil celý život. Jediné, co jsem dosud neznal, byl sex. Nagual Julian mi říkával, že právě fakt, že jsem dosud nebyl s ženou, mi dává sílu a vytrvalost. Jemu prý už zbývá hodně málo času, aby všechno uspořádal dřív, než mě svět dohoní.“

„Co tím chtěl říct, done Juane?“ zeptal jsem se.

„No, chtěl tím říct, že vůbec netuším, do jakého pekla mám namířeno,“ odpověděl don Juan, „a že mu zbylo hodně málo času, aby mi postavil barikády, moje tiché ochránce.“

„A co je to ten tichý ochránce, done Juane?“ ptal jsem se.

„Ten, kdo zachraňuje život. Tichý ochránce je příval nevysvětlitelné energie, který k bojovníkovi přichází, když nezabírá nic jiného.“

Můj dobrodinec věděl, jakým směrem se bude můj život ubírat, jakmile nebudu pod jeho vlivem. A tak se ze všech sil snažil mi dát co nejvíce možností volit jako čaroděj. Tyhle čarodějské volby byly mými tichými ochránci.“

„Ale co jsou to ty čarodějské volby?“ nechápal jsem.

„Polohy bodu spojení, nekonečný počet poloh, jichž může bod spojení dosáhnout. V každé jednotlivé poloze z těchto mělkých nebo hlubokých posunů si může čaroděj posílit svou novou kontinuitu.“

Vypočítal mi, že všechno, co prožil buď se svým dobrodincem nebo pod jeho vedením, bylo výsledkem posunu bodu spojení, ať malého nebo značně velikého. Jeho dobrodinec ho přiměl prožívat nescísné množství čarodějských voleb, víc, než by za normálních

okolnosti bylo nutné, protože věděl, že don Juan bude povolán, aby vysvětloval, co jsou to čarodějové a co dělají, že takový bude jeho úděl.

„Účinek posunů bodu spojení se skládá. Má na tebe dopad, ať tomu rozumíš nebo ne. A toto nahromadění nakonec zapracovalo v můj prospěch.“

Brzy poté, co jsem se dostal do styku s naguaelem, se mi bod spojení tak hluboce posunul, že jsem byl schopen *vidět*. *Viděl* jsem energetické pole jako nestvůru. A bod spojení se pohyboval dál, dokud jsem tu nestvůru *neviděl* tak, jak opravdu je, jako energetické pole. Měl jsem úspěchy s *viděním*, ale nevěděl jsem o tom. Myslel jsem si, že jsem nic nedělal a nic se nenaucil. Byl jsem neuvěřitelně hloupý.“

„Byl jste příliš mladý, dona Juane,“ řekl jsem. „Jinak to ani nešlo.“
Smál se. Málem už mi něco odpovéděl, když tu, jak se zdálo, si to rozmyslel. Pak pokrčil rameny a pokračoval ve vyprávění.

Když don Juan dorazil do Mazatlánu, byl z něj už v podstatě zralý mežkař, a proto dostal nabídku k trvalému zaměstnání. Měl volat karavanu mezků. Byl s tou nabídkou velmi spokojen. Představa, že bude přecházet mezi Durangem a Mazatlánem, se mu nesmírně líbila. Jen dvě věci ho trápily, za prvé, že ještě nikdy nebyl s ženou, a za druhé, silně, ale nevysvětlitelné nutkání jít na sever. Nevěděl proč. Věděl jen to, že někde na severu na něj něco čeká. Ten pocit u něj tak silně setrval, že nakonec musel odmítnout zabezpečení trvalého zaměstnání, aby se mohl na sever vydat.

Jeho nesmírná síla a nová nevysvětlitelná chytrost mu umožňovaly sehnat práci i tehdy, kdy žádná nebyla, a tak cestou na sever do státu Sinaloa neustále pracoval. Tam jeho cesta skončila. Setkal se tam s mladou vdovou, která byla stejně jako on Indiánka Jaki. Měla dřív za muže člověka, jemuž byl don Juan zavázán.

Snažil se mu splatit svůj dluh tím, že pomáhal vdově a jejím dětem. Aniž si to uvědomil, vklouzl do role jejího manžela a otce těch dětí.

Jeho nové povinnosti pro něj byly velikým břemenem. Ztratil svobodu pohybu a dokonce i svoje nutkání putovat dále na sever. Cítil však, že má za tu ztrátu dostatečnou náhradu. Cítil k té ženě i jejím dětem hlubokou lásku.

„Jako manžel a otec jsem prožíval chvíle vrcholného štěstí,“ řekl don Juan. „Ale právě tehdy jsem si také uvědomoval, že je cosi straš-

livě špatné. Pochopil jsem, že ztrácím onen pocit nezajatosti a rezervovanosti, který jsem získal v době, kdy jsem bydlel u naguala Juliana. Zjistil jsem, že se ztotožňuji s lidmi, kteří jsou kolem mě.“

Trvalo prý to asi rok. Nepřetržitě se opotřebovával, až ztratil veškeré stopy nové osobnosti, kterou získal u naguala. Začal s hlubokou, ale přesto odpoutanou a nezaajatou láskou k té ženě a jejím dětem. A tento nezaajatý cit mu umožnil plnit roli manžela a otce s odevzdaností a chutí. Ale jak míjel čas, jeho nezaajatý cit se proměnil ve vášeň zoufalce, která vedla k tomu, že ztratil svou výkonnost.

Tentam byl onen pocit odpoutanosti, jenž mu dával sílu milovat. Bez této odpoutané nezajatosti měl jen světské potřeby, zoufalství a beznaděj, tedy charakteristické rysy světa každodenního života. Pryč také byla jeho podnikavost. Za ta léta, která strávil u naguala, získal také dynamičnost, která mu dobře sloužila, když vyrazil na vlastní pěst.

Ale nejvíce ho sužovalo vědomí, že mu ubývá fyzické energie. Aniž by byl skutečně nějak fyzicky nemocný, jednoho dne byl na prsto ochromen. Nepocítoval žádnou bolest. Nezačal ani panikařit. Bylo to tak, jako kdyby jeho tělo pochopilo, že míru a klidu, který tak zoufale potřebuje, nabude jedině tehdy, když se přestane pohybovat.

Jak tak ležel bezmocně v posteli, nedělal nic a jenom přemýšlel. A uvědomil si, že se mu nedaří, protože nemá žádný abstraktní cíl. Věděl, že lidé u naguala byli neobyčejní právě proto, že usilovali o svobodu. Měli abstraktní, ideální a podstatný cíl. Nechápal sice, co to ta svoboda je, ale věděl, že je přímo opačná jeho vlastním konkrétním potřebám.

Nedostatkem abstraktního cíle zeslábl a ztratil výkonnost, že nebyl schopen uchránit od propastné bídy ani svou adoptovanou rodinu. To oní ho naopak stáhli do ubohosti, smutku a zoufalství, které sám poznal, než se setkal s naguaelem.

Když přehlížel svůj vlastní život, uvědomil si, že roky strávené s naguaelem byla jedná doba v jeho životě, kdy nebyl chudý a neměl hmotné potřeby. Když ho přemohly jeho hmotné, hmatatelné potřeby, chudoba jako stav bytí si ho opět vzala zpátky.

Poprvé od té doby, kdy byl před tolika lety postřelen a zraněn, don Juan plně pochopil, že nagual Julian je opravdu naguaelem,

vůdcem a jeho dobrodincem. Pochopil, co měl jeho dobrodinec na mysli, když mu říkal, že bez nagualova zásahu není svoboda. Don Juan už nepochyboval o tom, že jeho dobrodinec a všichni členové dobrodincovy domácnosti jsou čarodějové. Ale co don Juan pochopil velmi jasně a bolestně, byl fakt, že zahodil příležitost být s nimi.

A když začal být tlak jeho fyzické bezmocnosti nesnesitelný, jeho ochrnutí zmizelo stejně záhadně, jako se objevilo. Jednoho dne prostě vstal z postele a šel do práce. Jeho osud se však nikterak nezměnil. Sotva byl schopen vyjít s penězi.

Uplýnul další rok. Nedařilo se mu, ale v jedné věci měl úspěch nad veškerá očekávání: úplně si zrekapituloval celý život. Pochopil, proč miluje ty děti a nemůže je opustit, pochopil, proč s nimi nemůže ani zůstat, a pochopil, proč nemůže jednat ani tak, ani tak.

Don Juan poznal, že se dostal do slepé uličky a že jediným činem, který je v souladu s tím, čemu se naučil u svého dobrodince, je umřít jako bojovník. A tak trpělivě čekal, že přijde smrt, dřív a nesmyslného pachtění čekal, že přijde smrt.

Býl tak absolutně přesvědčen o svém konci, že s ním čekávala i jeho žena s dětmi na znamení solidarity, i oni chtěli umřít. Všichni čtyři seděli absolutně nehnutě, noc co noc, bez výjimky, a při čekání na smrt si rekapitulovali život.

Don Juan je nabádal stejnými slovy, jaká používal i jeho dobrodinec: „Nepřej si to,“ říkával, „jenom čekej, až přijde. Nesnaž se představit si, jaká smrt je. Jen tam prostě buď, aby tě zachytil její tok.“

Doba, kterou takto v tichosti strávili, je duševně posílala, ale jejich vychrtlá těla fyzicky vypovídala o ztracené bitvě.

Jednoho dne však don Juan zadooufal, že se jeho úděl začíná měnit. V době sklízně dočasně našel práci v partě zemědělských dělníků. Ale duch s ním měl jiné plány. Pár dní poté, co začal pracovat, mu někdo ukradl klobouk. Nemohl si koupit nový, ale aby mohl pracovat na spalujícím slunci, klobouk musel mít.

Udělal si tedy jakousi ochrannou pokrývku hlavy z hadrů a hrstí slámy. Jeho spolupracovníci se mu začali smát a dobírat si ho. Ignoroval je. Ve srovnání s těmi třemi bytostmi, jejichž život závisel na jeho práci, pro něj bylo bezvýznamné, jak vypadá. Ale ti muži ne přestali. Řvali a smáli se mu, až přišel parták a ten se bál, aby z toho nebyla rvačka a dona Juana raději propustil.

Don Juanův smysl pro strážlivost a obezřetnost přemohla divoká

zuřivost. Věděl, že mu ublížili. Morální právo bylo na jeho straně. Vydal ze sebe pronikavý výkřik, z něhož až mrazilo, popadl jednoho z těch mužů, zvedl si ho na ramena a chtěl mu přerazit hřbet. Ale vzpomněl si na ty hladové děti. Pomyslel na jejich ukázněná tělíčka, když s ním sedávaly noc co noc a čekaly na smrt. Postavil tedy toho chlapa zpátky na zem a odešel.

Don Juan vyprávěl, že si sedl na kraji pole, kde pracovali, a všechno to zoufalství, které se v něm nahromadilo, nakonec vybuchlo. Byl to tichý hněv, ale ne proti těm lidem, kteří byli kolem. Hněval se na sebe. Hněval se, dokud se veškerý jeho hněv nespřetrboval.

„Seděl jsem tam, všem těm lidem na očích, a rozplakal jsem se,“ pokračoval don Juan. „Dívali se na mě jako na blázna, což jsem opravdu byl, ale mně to bylo fuk. Byl jsem už jinde, aby mi na tom mohlo záležet.“

Partákovi mě bylo líto, a tak ke mně přišel, aby mi poradil. Myslel si, že pláču kvůli sobě. Nemohl přece nikterak vědět, že pláču pro ducha.“

Když se strávilo jeho rozzuření a hněv, vyprávěl don Juan, přišel k němu jeho tichý ochránce. Přišel k němu ve formě nevysvětlitelného náporu energie, který v něm zanechal jasný pocit, že na něj bezprostředně čeká jeho smrt. Poznal, že už mu nezbyvá čas znovu uvidět svou adoptivní rodinu. Nahlas se jim omluvil za to, že nemá dostatečnou mravní sílu ani potřebnou moudrost, aby je oprostil od toho pekla na zemi.

Dělníci na poli se mu dál smáli a posmívali. Slyšel je jen mlhavě. Slzami se mu vzdouvala hrud, když oslovoval ducha a děkoval mu za to, že ho zavedl do cesty nagualovi, že mu dal šanci osvobodit se, kterou si nezasloužil. Slyšel, jak ti nechápající mužové kvílejí směchem. Slyšel jejich urážky a řev, jako by vycházely z něj. Mají právo se mu posmívat. Vždyť stál u brány věčnosti a nevěděl o tom.

„Pochopil jsem, že můj dobrodinec měl pravdu,“ řekl don Juan. „Moje hloupost byla nestvůra a už mě pozřela. Jakmile jsem si to pomyslel, věděl jsem, že cokoli bych řekl nebo udělal, nebude mít smysl. Ztratil jsem svou šanci. Teď tady pro ty lidi jen šaškuju. Moje zoufalství je jistě duchu úplně jedno. Je nás příliš mnoho, nás lidí v našem vlastním ubohém soukromém pekle, které se rodí z naší hlouposti, aby tomu duch vůbec věnoval pozornost.“

Klekl jsem si tváří k jihovýchodu. Znovu jsem děkoval svému dobrodinci a řekl jsem duchu, že se stydím. Tak se stydím. A posledním dechem jsem se rozloučil se světem, který mohl být krásný, kdybych byl býval moudrý.

Potom pro mě přišla nesmírná vlna. Nejdříve jsem ji ucítil. Potom jsem ji uslyšel a nakonec jsem ji uviděl, jak pro mě přichází přes pole od jihovýchodu. Dohonila mě. Zakryla mě její černota. A světlo mého života bylo pryč. Moje peklo skončilo. Konečně jsem byl mrtvý. Konečně jsem byl svobodný!

Don Juanův příběh mě zničil. Don Juan ignoroval všechny moje snahy si o něm popovídat. Řekl, že si o něm promluvíme jindy a za jiných okolností. Místo toho požadoval, abychom pokročili s tím, proč sem přišel. Chtěl, abychom si osvětlili mistrovství vědomí.

Když jsme za několik dní sestupovali z hor, najednou začal opět vyprávět svůj příběh. Seděli jsme a odpočívali. Byl jsem to vlastně já, kdo zastavil, aby nabral dech. Don Juan se ani trochu nezadýchával.

„Boj čarodějů za sebejistotu je nejdramatičtější bojem, jaký existuje,“ řekl don Juan. „Je bolestný a drahý. Mnohokrát, mnohokrát stál čaroděje doslova život.“

Vysvětloval mi, že čaroděj musí zrušit platnost kontinuity svého starého života, aby mohl získat naprostou jistotu v čínech a také jistotu, pokud jde o jeho postavení ve světě čarodějů, aby mohl být schopen inteligentně používat svou novou kontinuitu. Teprve potom mohou mít jeho činy sebejistotu, nezbytnou k posílení a vyvážení jeho nové, slabounké a nestabilní kontinuity.

„Čarodějové moderní doby tento proces, toto rušení platnosti staré kontinuity, nazývají vstupenkou k bezchybnosti nebo také čarodějovou symbolickou, nicméně konečnou smrtí,“ řekl don Juan. „A tam na poli v Sinaloe jsem dostal vstupenku k bezchybnosti. Tam jsem tenkrát umřel. Moje nová kontinuita byla tak slabá, že mě to stálo život.“

„Ale umřel jste, done Juane, nebo jste jenom omdlel?“ zeptal jsem se a snažil se, aby to nevyznělo cynicky.

„Já jsem na tom poli umřel,“ potvrdil mi. „Cítil jsem, jak ze mě odtéká moje vědomí a směřuje k Orlovi. Ale protože jsem si bezchybně zrekapituloval vlastní život, Orel moje vědomí nespokl. Orel mě vyplivl. Ale protože moje tělo leželo mrtvé tam na tom poli,

Orel mě nenechal projít do svobody. Bylo to, jako kdyby mi řekl, abych se vrátil a zkoušel to znovu.

Vystoupil jsem do výšin černoty a znovu jsem sestoupil do světla země. A tehdy jsem našel sám sebe v mělkém hrobě na kraji pole, zakrytém kamením a hlinou.“

Don Juan řekl, že okamžitě věděl, co má dělat. Když se vyhrabal ven, upravil hrob tak, aby to vypadalo, že tam tělo pořád leží, a vyklouzl pryč. Cítil sílu a odhodlanost. Věděl, že se musí vrátit ke svému dobrodinci. Ale ještě než se vypraví na zpáteční cestu, chtěl navštívit svou rodinu a vysvětlit jim, že je čaroděj, a proto s nimi nemůže zůstat. Chtěl jim vysvětlit, že nevěděl, že čarodějové nikdy nevytvářejí most, aby se připojili k lidem tohoto světa, a to zavinilo jeho pád. Ale pokud si to lidé přejí, mohou postavit most a přejít k čarodějům.

„Šel jsem domů,“ pokračoval don Juan, „ale dům byl prázdný. Šokovaní sousedé mi pověděli, že už tam byli dělníci z pole se vzkazem, že jsem umřel při práci, a moje žena s dětmi prý už odešla.“

„A jak dlouho jste byl mrtev, done Juane?“ zeptal jsem se.

„Celý den, podle všeho.“

Donu Juanovi hrál na rtech úsměv. Jeho oči vypadaly jako by byly z lesklého obsidiánu. Sledoval moje reakce a čekal na komentář.

„A co se stalo s vaší rodinou, done Juane?“ zeptal jsem se.

„Á, to je otázka rozumného člověka,“ zaradoval se. „Chvilí jsem si totiž myslel, že se mě budeš ptát na mou smrt!“

Přiznal jsem se, že jsem se k tomu chystal, ale že jsem poznal, že vidí, jak se mi tahle otázka formuluje v mysli, a tak jsem se zeptal na něco jiného, čistě jen tak, abych se tomu postavil. Nemyslel jsem to jako vtip, ale jeho to rozesmálo.

„Toho dne má rodina zmizela. Moje žena přežila. Musela, v těch podmínkách, v nichž jsme žili. Protože jsem čekal na svou smrt, byla přesvědčena o tom, že jsem dostal, co jsem chtěl. Neměla tam už co dělat, a tak odešla.“

Stýskalo se mi po dětech, ale utěšoval jsem se pomyslením, že není mým osudem být s nimi. Jenomže čarodějové mají zvláštní sklony. Žijí výhradně v přiseří pocitu, který by se dal nejlépe popsat slovy „a přesto...“ Když se kolem nich všechno rozpadá, čarodějové

přijmou fakt, že situace je strašná, a okamžitě uniknou do přiseří svého a přesto...

Tohle jsem udělal se svými city k těm dětem a ženě. Velice ukázněně si se mnou zrekapitulovali život, zejména nejstarší chlapec. Jenom duch může rozhodnout, v co tento cit vyústí."

Připomněl mi, že mě učil, jak bojovníci v takových situacích jednájí. Udělají, co je v jejich silách, a potom se zcela bez výčitek a lítosti uvolní a nechají ducha, aby rozhodl, jak to má dopadnout.

"A jak rozhodl duch, done Juane?" zeptal jsem se.

Zkoumavě si mě prohlížel a neodpověděl. Věděl jsem, že si dokonce uvědomuje, proč se ho takto ptám. Prožil jsem podobný cit a podobnou ztrátu.

"Rozhodnutí ducha je zase jiné abstraktní jádro," řekl potom. "Příběhy čarodějů jsou vybudovány kolem něj. O tomto konkrétním rozhodnutí si povíme, až se dostaneme k tomuto abstraktnímu jádru a budeme o něm hovořit.

Ale nechtěl ses na něco zeptat ohledně mé smrti?"

"Když si mysleli, že jste mrtvý, proč vám tedy udělali jen mělký hrob?" zeptal jsem se. "Proč vám nevykopali skutečný hrob a nepochovali vás?"

"To jsi celý ty," smál se. "Tuhle otázku jsem si položil také a pak jsem si uvědomil, že všichni ti dělníci na poli jsou zbožní. Já jsem byl křesťan. A křesťané se nepohrývají jen tak ani se nenechávají shnít jako psi. Myslím, že čekali, až přijde moje rodina, vyzvedne si tělo a uspořádá řádný pohřeb. Ale moje rodina už nikdy nepřišla."

"Šel jste je hledat, done Juane?"

"Ne, čarodějové nikdy nikoho nehledají. A já jsem byl čaroděj. Zaplatil jsem životem za chybu, že jsem nevěděl, že jsem čarodějem a že čarodějové nikdy s nikým nevstupují do blízkého kontaktu.

Od toho dne přijímám pouze společnost a pozornost lidí nebo bojovníků, kteří jsou mrtvi jako já."

Don Juan řekl, že se vrátil ke svému dobrodinci, kde všichni okamžitě poznali, co objevil. A jednali s ním, jako kdyby byl vůbec neodešel.

Nagual Julian poznamenal jen to, že donu Juanovi trvalo hodně dlouho, než umřel, protože má takovou zvláštní povahu.

"Můj dobrodinec mi řekl, že čarodějovou vstupenkou ke svobodě je jeho smrt. On sám prý také zaplatil životem za vstupenku ke

svobodě, stejně jako všichni ostatní v jeho domácnosti. A že teď jsme si všichni rovni svým stavem, že jsme mrtvi."

"A jsem já také mrtev, done Juane?" zeptal jsem se.

"Jsi mrtvý," odpověděl. "Velikým trikem čarodějů však je to, že si uvědomují, že jsou mrtvi. Jejich vstupenka do bezchybnosti musí být zabalena do vědomí. V tomto obalu, říkájí čarodějové, zůstane jejich vstupenka stále v bezvadném stavu..."

A já si tu svou uchovávám v bezvadném stavu už šedesát let."

OVLÁDÁNÍ ZÁMĚRU

Třetí bod

Don Juan často brávil mě i své ostatní učedníky na krátké výlety do blízkého západního pohoří. Při těchto příležitostech jsme odcházeli za svítání a na zpáteční cestu jsme se vydávali pozdě odpoledne. Já jsem radši chodil s donem Juanem. Být blízko něho mě vždycky uklidňovalo a uvolňovalo. Ale když jsem byl s jeho lehkomyšlnými učedníky, vždycky to na mě působilo opačně. Býval jsem z nich velmi unavený.

Jednou jsme všichni scházeli z hor a než jsme dorazili na rovinu, don Juan si se mnou udělal zastávku. Najednou mě tak rychle a takovou silou zasáhla hluboká melancholie, že jsem nemohl dělat nic jiného, než si sednout. Potom jsem si na don Juanovu radu lehl na břicho přes jeden veliký kulatý balvan.

Ostatní učedníci si ze mě utahovali a šli dál. Slyšel jsem, jak v dálce slabně jejich smích a křik. Don Juan mě vybízel, abych se uvolnil a nechal bod spojení, který se mi znenadání rychle pohnul, aby se usadil v nové poloze.

„Nerozčiluj se,“ radil mi. „Za chvíli budeš v pořádku. Ucíťš jako-by škubnutí, tah nebo poklepaní na záda, jako kdyby se tě tékdo dotkl. Potom bude všechno v pořádku.“

Ležel jsem bez hnutí na balvanu a čekal, až ucítím poklepaní na záda. To odstartovalo spontánní rozpomínání, tak intenzivní a jasné, že jsem si ani nepovšiml poklepaní, na něž jsem čekal. Ale byl jsem si jist, že přišlo, protože moje melancholie opravdu okamžitě zmizela.

Rychle jsem donu Juanovi popsal, nač jsem si vzpomněl. Doporučil mi, abych ještě zůstal na balvanu a posunul si bod spojení zpátky

přesné na místo, kde byl, když jsem prožíval událost, na niž jsem si vzpomněl.

„Musíš ji zachytit do všech podrobností,“ upozorňoval mě.

Stalo se to před mnoha lety. Byli jsme tenkrát s donem Juanem v náhorní poušti ve státě Chihuahua v severním Mexiku. Chodil jsem tam s ním, protože tato oblast byla bohatá na léčivé rostliny, které sbíral. Také z antropologického hlediska pro mě byla tato krajina nesmírně zajímavá. Archeologové tam před nedávnem našli zbytky něčeho, co podle jejich soudů byla obrovská, prehistorická obchodní stanice. Domnívají se, že obchodní stanice, strategicky umístěná v přirozeném průsmyku, byla centrem obchodu podél obchodních tras, které spojovaly americký Jihozápad se severním Mexikem a střední Amerikou.

Několik dřívějších pobytů v této ploché náhorní poušti jen posílilo moje přesvědčení, že archeologové mají pravdu, když došli k závěru, že tady byl přirozený průchod. Samozřejmě jsem donu Juanovi podal přednášku o vlivu tohoto průsmyku na prehistorické rozšiřování kulturních rysů po severoamerickém kontinentě. V té době jsem se ještě hluboce zajímal o výklad čarodějství mezi Indiány amerického Jihozápadu, Mexika a střední Ameriky jako soustavy pověr, která se šířila podél obchodních tras a která v abstraktní rovině sloužila k vytvoření jakéhosi předkolumbovského panin-dianství.

Pokaždé, když jsem donu Juanovi vykládal svoje teorie, vybuchoval přirozeně smíchem.

Událost, kterou jsem si vybavil, začala odpoledne. Nasbírali jsme s donem Juanem dva pytlíky nesmírně vzácných léčivek a pak jsme si udělali přestávku. Posadili jsme se na obrovských balvanech. Don Juan trval na tom, že si musíme popovídat o umění *stopovat*, ještě než zamíříme zpátky k autu. Tohle místo se prý výtečně hodí k vysvětlování některých spleťostí, ale nejdřív se prý musím dostat do stavu zvýšeného vědomí, abych je pochopil.

Dožadoval jsem se, aby mi znovu vysvětlil, co to zvýšené vědomí doopravdy je, ještě než začne něco dělat.

Don Juan projevoval velikou trpělivost, když se mnou probíral zvýšené vědomí z hlediska pohybu bodu spojení. A jak mluvil, uvě-

domil jsem si, jak nezapné jsou moje požadavky. Všechno, co mi říkal, jsem už věděl. Poznámenal jsem, že vlastně žádná vysvětlení nepotřebuji, a on mi řekl, že výklady nikdy nepřijdou vniveč, protože se do nás vtisknou, abychom je použili, někdy hned, jindy později, a že nám pomáhají připravit cestu k dosažení tichého poznání.

Když jsem ho požádal, aby mi řekl něco podrobnějšího o tichém poznání, rychle odvětil, že tiché poznání je obecná poloha bodu spojení, jež před věky bývala pro člověka normální, nicméně z důvodů, které nelze vymezit, se lidský bod spojení z této určité polohy přesunul a zaujal novou pozici, již nazýváme „rozum“.

Don Juan poznámenal, že ne každá lidská bytost je zástupcem této nové polohy. Body spojení u většiny z nás nejsou umístěny přesně v místě rozumu jako takového, nýbrž v jeho bezprostřední blízkosti. Stejně tomu bývalo i s tichým poznáním – ne každý člověk měl bod spojení umístěn přímo v této poloze.

Ještě dodal, že předzvěsti tichého poznání je takzvané ‚místo bez lítosti‘, což je další poloha bodu spojení. Jiná jeho poloha se zas nazývá ‚místo zájmu‘, což je bod, jenž je předzvěstí rozumu.

Na těchto záhadných poznámkách jsem neshledával nic tajemného. Zdálo se mi, že se samy vysvětlují. Rozuměl jsem všemu, co mi říká, a čekal jsem na jeho obvyklý úder mezi lopatky, který mě posune do stavu zvýšeného vědomí. Ale ten úder nikdy nepřišel, ale já jsem stále rozuměl tomu, co mi říká, aniž bych si opravdu uvědomoval, že něčemu rozumím. Zůstal mi pocit lehkosti, pocit, že беру věci jako samozřejmé, který patří k mému normálnímu vědomí. Už jsem nepochyboval o své schopnosti rozumět.

Don Juan se na mě upřeně zadíval a doporučil mi, abych zůstal ležet na oblém balvanu tváří dolů a paže i nohy si roztáhl jako žába.

Ležel jsem tam asi deset minut, dokonale uvolněný, takřka ve spánku, než mě z klímaní vytrhlo tiché, vytrvalé pískavé vrčení. Zvedl jsem hlavu a podíval se nahoru. Vlasy se mi naježily. Sotva tři metry ode mě dřepěl na balvanu obrovský černý jaguár, přímo nad místem, kde seděl don Juan. Jaguár cenil obrovské špičky a zíral rovnou na mě. Zdálo se, že je hotov na mě skočit.

„Nehýbej se!“ přikázal mi tiše don Juan. „A nedívej se mu do očí. Zírej mu na čenich a nemrkej. Na tom upřeném pohledu závisí tvůj život.“

Udělal jsem, co mi řekl. Chvilí jsme na sebe s jaguárem zírali,

dokud don Juan ten nerozhodný souboj nepřerušil. Hodil jaguárovi na hlavu svůj klobouk jako házečí talíř. Jaguár uskočil, aby se vyhnul zásahu, a don Juan začal hlasitě, dlouho a pronikavě hvízdát. Potom ze všech sil zahalekal a tříkrát, čtyřikrát zatleskal rukama. Znělo to jako tlumené výstřely.

Dal mi znamení, abych slezl z balvanu a připojil se k němu. Oba jsme pak křičeli a tleskali, dokud jsme neousoudili, že jsme jaguára dostatečně vystrašili a odehnali pryč.

Tělo se mi třásl, ale přesto jsem se nebál. Řekl jsem donu Juanovi, že to, co ve mně vyvolalo největší strach, nebylo nečekané zavření té šelmy ani její upřený pohled, ale jistota, že na mě jaguár upřeně hleděl dlouho předtím, než jsem ho uslyšel a zvedl hlavu.

Don Juan mi k celé té zkušenosti neřekl ani slovo. Byl hluboce zamýšlený. Když jsem se ho začal vyptávat, jestli viděl jaguára dříve než já, rozhodným gestem mě umlčel. Působil na mě dojmem, že je celý nespůj a že je zmatený.

Po chvíli mlčení mi dal znamení, že půjdeme. Šel první. Odcházel jsem od skal. Rychlým krokem jsme kličkovali křovím.

Asi po půl hodině jsme došli na světlinu v pouštním porostu chatarralu, kde jsme se na chvíli zastavili, abychom si oddychli. Nefekli jsme jediné slovo. Byl jsem celý dychtivý se dozvědět, nač don Juan myslí.

„Proč jdeme tímhle způsobem?“ zeptal jsem se. „Nebylo by snad lepší jít odtud rovnou čarou a rychle?“

„Ne!“ řekl důrazně. „To by nám neprospělo. Ten jaguár je samec. Má hlad a půjde za námi.“

„O to větší důvod odtud rychle vypadnout,“ trval jsem na svém. „To není tak snadné,“ řekl don Juan. „Tomu jaguárovi nepřekážá rozum. Přesně pozná, co má dělat, aby nás dostal. A já jsem si jist, jako že tu s tebou povídám, že si čte naše myšlenky.“

„Co tím chcete říct? Že nám jaguár bude číst myšlenky?“

„To není žádná metafora. Chci říct přesně to, co říkám. Tahle velká zvířata mají schopnost číst myšlenky. A nemyslím tím, že je hádají. Chci říct, že všechno poznávají přímo.“

„A co tedy můžeme dělat?“ zeptal jsem se, opravdu vyplašený.

„Musíme být méně racionální a pokusit se tento boj vyhrát tím, že jaguárovi znemožníme, aby si nás přečetl,“ odpověděl.

„A jak by nám mohlo pomoci, že nebudeme tak rozumní?“ zeptal jsem se.

„Rozum nás nutí volit to, co se myslí zdá rozumné. Tak například tobě už rozum řekl, abychom utíkali co nejrychleji a přímou čarou. Ale rozum ti už nedokázal říct, že bychom museli uběhnout asi deset kilometrů k tvému autu, než bychom se dostali do bezpečí. A jaguár by nás předhonił. Dostal by se před nás, čekal by na nás a na nejpříhodnějším místě by na nás skočil.“

Lepší, ale méně rozumné řešení je kličkovat.“

„Ale jak víte, že je to lepší, done Juane?“

„Vím to, protože mám velmi čiré a jasné spojení s duchem. Tím chci říct, že mám bod spojení na místě tichého poznání. Odtamtud dovedu rozeznat, že tenhle jaguár je hladový, ale že ještě nikdy ne sežral člověka. A naše jednání ho vyvedlo z míry. Když teď budeme kličkovat, jaguár se bude muset hodně namáhat, aby mohl předvídat, co uděláme.“

„A máme ještě nějaké jiné možnosti než kličkovat?“

„Jenom racionální možnosti. Ale nemáme všechno nezbytné vybavení, které bychom potřebovali, abychom se mohli postavit za racionální řešení. Můžeme třeba vylézt někam vysoko, ale to bychom potřebovali pušku, abychom ho zadrželi.“

Musíme se vyrovnat tomu, co zvolí jaguár. Tuhle volbu diktuje tiché poznání. Musíme udělat to, co nám říká tiché poznání, bez ohledu na to, jak nerozumné se to může zdát.“

A začal zas poklusem kličkovat. Běžel jsem těsně za ním, ale neměl jsem moc důvěry, že nás takovéhle běhání zachrání. Opožděně jsem začal panikařit. Byl jsem posedlý představou toho temného číhajícího obrysu obrovského zvířete.

Pouštní chaparral sestával z vysokých, rozježených křovin, rostoucích tak metr až půldruhého metru od sebe. Omezené srážky v náhorní poušti znemožňují růst rostlinám s hustým listovím i hustému podrostu. A přece chaparral na pohled vypadal jako hustý a neproniknutelný porost.

Don Juan se pohyboval neobyčejně hbitě a já jsem šel za tím, jak nejlépe jsem uměl. Doporučoval mi, abych dával pozor, kam šlapu, a nedělal takový rámus. Zvuk větví, praskajících pod mou váhou, nás prý nebezpečně prozrazuje.

Snažil jsem se záměrně šlapat do don Juanových stop, abych se

vyhnul praskotu větví. Kličkovali jsme tímto způsobem asi tak sto metrů, když jsem ani ne deset metrů za sebou jaguára zahlédl jako obrovskou temnou horu.

Zářval jsem z plných plic. Don Juan se nezastavil, ale rychle se otočil a ještě stačil zahlédnout, jak nám ta velká kočka mizí z dohledu. Don Juan také pronikavě zahvízdal. Tleskal neustále rukama a napodoboval zvuk tlumených výstřelů.

Velmi tichým hlasem mi řekl, že kočky nerady běhají do kopce, a proto prý velice rychle přeběhneme širokou, hlubokou roklí pár metrů vpravo ode mě.

Dal mi znamení, že vyrážáme. Řítili jsme se křovím, jak nejrychleji jsme dokázali. Sklouzli jsme do rokle po jedné straně, dostali se na dno a uháněli nahoru druhou stranou. Krásně jsme odtamtud viděli svah, dno rokle i rovinku, kde jsme byli. Don Juan zášeptal, že nás jaguár sleduje po čichu. Budeme-li prý mít štěstí, uvidíme ho běžet po dně rokle poblíž místa, kudy jsme proběhli.

Upřně jsem zíral na stráž pod námi. Čekal jsem s úzkostí, až zahlédnu to zvíře. Ale neviděl jsem ho. Už jsem si začínal myslet, že třeba jaguár utekl, když jsem z chaparralu přímo za námi zaslechl děsivé vrčení velké kočky. Zamrazilo mě v zádech, když jsem si uvědomil, že don Juan měl pravdu. Aby se jaguár dostal tam, kde je, musel si přečíst naše myšlenky a přeběhnout roklí ještě před námi.

Don Juan neřekl ani slovo a strašlivou rychlostí se rozeběhl. Běžel jsem za ním a chvíli jsme zase kličkovali. Byl jsem úplně bez dechu, když jsme se zastavili a odpočívali.

Avšak ani strach, že nás honí jaguár, mi nezabránil, abych obdivoval don Juanovu skvělou fyzickou zdatnost. Běžel jako mladík. Zrovna jsem mu začal povídat o tom, že mi připomíná jednoho člověka z dětství, jenž na mě kdysi mocně zapůsobil svou běžeckou schopností, když mi dal znamení, abych zmlkl. Pozorně se zapo-slouchal a já také.

Slyšel jsem tichý šelest v podrostu, přímo před námi. Potom se na okamžik v chaparralu mihla černá silueta jaguára, na místě vzdáleném ani ne třicet metrů od nás.

Don Juan pokrčil rameny a ukázal směrem ke zvířeti.

„Vypadá to, že se nedá setřást,“ řekl s nádechem rezignace. „Pojďme tedy klidně, jako kdybychom se procházeli v parku, a ty mi

vyprávěj tu historku z dětství. Teď je pro ni ta pravá chvíle i pravé místo. Jde po nás jaguár a má vlčí hlad a ty se ohlížíš po své minulosti, to je dokonalé nedělání, když člověka honí jaguár.“

Hlasitě se zasmál. A když jsem mu řekl, že mě úplně přešla chuť mu tu historku vykládat, smíchy se až svíjel.

„Ty mě chceš potrestat za to, že jsem tě nechtěl poslouchat hned, víd?“ dobíral si mě.

A já jsem se samozřejmě začal bránit. Říkal jsem mu, že jeho obvinění je naprosto absurdní. Opravdu jsem k té historce ztratil nit.

„Pokud čaroděj nemá svou vlastní důležitost, tak se ani za mák nestará, jestli ztratil nit k nějaké historce,“ prohlásil se zlomyslným světylkem v očích. „Protože už v tobě nezástala žádná sebedůležitost, měl bys mi tu historku teď vyprávět. Povědej ji duchovi, jaguárovi i mně, jako kdybys vůbec žádnou nit neztratil.“

Chtěl jsem mu říct, že se mi vůbec nechce vyhovět jeho přáním, protože ta historka je příliš hloupá a protože mě tato situace zmáhá. Chtěl jsem si pro ni vybrat vhodnější místo někdy jindy, tak jak to se svými příběhy dělá on.

Ale než jsem stačil vyslovit svůj názor, odpověděl mi.

„Já i ten jaguár umíme číst myšlenky,“ usmál se. „Jestliže si vyprávím správnou chvíli i správný čas pro svoje čarodějské příběhy, tak je to proto, že tě mají učit a já z nich chci dostat co největší účinek.“

Dal mi znamení, že půjdeme. Šli jsme klidně vedle sebe. Říkal jsem mu, že ho obdivuji, jak běhá a jaký má elán, a že v jádru mého obdivu je také trochu sebedůležitosti, protože sám sebe považuju za dobrého běžce. Pak jsem mu vyprávěl příběh z dětství, na nějž jsem si vzpomněl, když jsem ho viděl tak dobře utíkat.

Jako chlapec jsem hrával fotbal a nesmírně dobře jsem běhal. Byl jsem tak číperný a rychlý, že jsem měl pocit, že můžu beztretně provádět všelijaké lumpárny, protože každému, kdo by mě homil, uteču, zejména pak starým policajtům, kteří chodili po obchůzkách ulicemi mého města. Když jsem rozbil pouliční svítilnu nebo něco podobného, stačilo utéct a byl jsem v bezpečí.

Ale jednoho dne, aniž jsem to tušil, staré policajty vystřídaly mladé policejní sbory, které měly vojenský výcvik. A když jsem rozbil výkladní skříň jednoho obchodu a utekl, spoléhaje, že mě moje rychlost zachrání, nastala katastrofa. Jeden mladý policista se rozběhl za mnou. Oficiér, který běhal v policejním fotbalovém mužstvu

jako střední útočník, měl mnohem větší rychlost i energii, než na jakou se zmošlo moje desetileté tělo. Chytil mě a celou cestu zpátky k obchodu s rozbitým výkladem do mě kopal. S velikým gusem pojmenovával jednotlivé kopance, jako kdyby trénoval na fotbalovém hřišti. Neublížil mi, jenom mě beze vzteku vyděsil. Moje nesmírné ponižení však vyvážil obdiv desetiletého kluka k jeho zdatnosti a talentu, s nímž hrál fotbal.

Řekl jsem donu Juanovi, že jsem měl teď stejné pocity i s ním. Byl s to mě předhonorit, přestože je mezi námi takový věkový rozdíl a přestože jsem už dávno míval sklony k rychlým útekům.

Také jsem mu vyprávěl, že se mi pak mnoho let zdával sen, v němž jsem běžel stejně rychle a ten mladý policajt už mě nebyl schopen dohonit.

„Ten tvůj příběh je daleko důležitější, než si myslíš,“ poznamenal don Juan. „A já jsem si myslel, že mi chceš povídat něco o tom, jak ti maminka naplácala.“

Zdůrazňoval slova takovým způsobem, že to, co říkal, vyznělo jako směšná parodie. Dodal pak, že v určitých chvílích o našich přibězích nerozhoduje rozum, ale duch. A teď právě jedna taková chvíle nastala. Duch uvolnil konkrétně tenhle, který se týká mé nezníčetelné sebedůležitosti. Pochodeň hněvu a ponížení prý ve mně hořela po mnoho let a moje pocity porážky a stísněnosti jsou stále netknuté.

„S touhle historkou a jejími současnými souvislostmi by měl psycholog na celý den co zkoumat. Určitě si mě tvoje mysl ztotožnila s tím mladým policajtem, který ti rozbil představu, že jsi neporazitelný.“

Když se teď o tom zmínil, musel jsem připustit, že jsem to tak cítil, ačkoli by mě to vědomě vůbec nenapadlo, natož abych to vyslovil.

Šli jsme mlčky. Jeho analogie se mě tak dotkla, že jsem úplně zapomněl, že je nám na stopě jaguár, dokud mi divoké zavřčení zas nepřipomnělo, v jaké jsme situaci.

Don Juam mi nařídil, abych poskakoval na dlouhých, nízkých větvičích keřů a přitom si jich pár odlomil a zhotovil z nich něco jako dlouhé koště. Sám učinil totéž. Potom jsme běželi a těmi košťaty jsme za sebou zametali. Bušili jsme do suché písčité půdy a zvedali mračna prachu.

„Tohle by mělo jaguárovi nahnat trochu starostí,“ řekl don Juan, když jsme se zastavili, abychom zas popadli dech. Zbývá nám jen pár hodin, než se setmí. V noci je jaguár neporazitelný, takže bychom se radši měli rozběhnout tam k těm skalnatým kopcům,“ ukázal na kopce necelý kilometr na jih.

„Ale my musíme jít na východ,“ protestoval jsem. „Ty kopce jsou moc na jih. Když půjdeme tím směrem, nikdy se k autu nedostaneme.“

„Dneska se k němu stejně nedostaneme,“ klidně oznámil don Juan. „A možná ani zítra. A kdo říká, že se k němu vůbec někdy vrátíme?“

Projel mnou strach a potom se mě zmocnil zvláštní mír. Řekl jsem donu Juanovi, že chce-li si mě smrt vzít v tomhle pouštním chaparalu, tak jenom doufám, že bude bezbolestná.

„Neboj se,“ řekl don Juan. „Smrt bolí jenom tehdy, když tě zastihne v posteli při nemoci. Když člověk bojuje o život, necítí bolest. Pokud něco pocítíš, tak je to jásavá radost.“

Jedním z nejvýraznějších rozdílů mezi civilizovaným člověkem a čarodějem je prý způsob, jak k nim přichází smrt. Smrt je laskavá a milá pouze na čaroděje a bojovníky. Jsou třeba smrtelně ranění, a přece nepocítují žádnou bolest. A ještě neobyčejnější je skutečnost, že smrt sama sebe udržuje v neplatnosti tak dlouho, jak dlouho to čarodějové potřebují.

„Největší rozdíl mezi průměrným člověkem a čarodějem je v tom, že čaroděj svou rychlostí ovládá svou smrt. Pokud tedy na ni dojde, ten jaguár mě nesežere. Sežere jen tebe, protože nemáš rychlost, abys zadržel svou smrt.“

Potom ještě podrobněji rozváděl spleť čarodějského pojetí rychlosti a smrti. Ve světě každodenního života se prý naše slovo i naše rozhodnutí dají snadno zvrátit. Jedinou neodvolatelnou věcí ve světě je smrt. Naproti tomu ve světě čarodějů lze zrušit a odvolat normální smrt, ale nikoli čarodějovo slovo. Ve světě čarodějů nelze měnit ani revidovat rozhodnutí. Jakmile je jednou rozhodnuto, platí to navždycky.

Řekl jsem mu, že to, co mi říká, je sice velmi působivé, ale mě to nicméně nemůže přesvědčit o tom, že by bylo možné smrt odvolat. A tak mi ještě jednou vysvětlil, co mi vysvětloval již dřív. Vidoucímu se prý lidské bytosti jeví jako podlouhlá nebo kulovitá světelná

vejce složená z nesčíslných statických, a přitom vibrujících energetických polí, a do těchto koulí statické světelnosti jsou schopni vnést pohyb pouze čarodějové. Ve zlomku vteřiny si dovedou přesunout bod spojení na kterékoli místo ve své světelné kouli. Tento pohyb a rychlost, s jakou to provádějí, vyvolává okamžitý posun k vnímání jiného, naprosto odlišného universa. Nebo mohou bez zastávky posunovat bodem spojení přes celá pole světelné energie. Síla, která se takovým pohybem vytvoří, je tak intenzivní, že okamžitě spotřebuje veškerou jejich světelnou hmotu.

Říkal, že kdyby se na nás valila skála a měla nás rozdrtit, dokázal by přesně v tu chvíli zrušit normální účinek takového náhodné smrti. Kdyby využil rychlost, s níž by se pohnul jeho bod spojení, mohl se dostat do jiného vesmíru nebo se zevnitř spálit během zlomku vteřiny. Já bych naproti tomu zemřel normální smrtí, rozdrčen tou skálou, protože můj bod spojení postrádá rychlost, která by mě vytáhla.

Namítal jsem, že mi to pořád připadá, že čarodějové našli jenom jiný způsob, jak umřít, což ovšem není totéž, jako odvolat smrt. On na to odvětil, že pouze tvrdil, že čarodějové svou smrt ovládají a nic víc. Že umírají pouze tehdy, když musí.

I když jsem nepochyboval o tom, co mi říká, pořád jsem se ho na něco ptal, a už to pro mě byla skoro hra. Ale zatímco mluvil, tvořily se mi v hlavě myšlenky a nezakotvené vzpomínky na jiná vnímatelná universa, jako by to bylo na plátně.

Řekl jsem donu Juanovi, že mě napadají divné myšlenky. Smál se a doporučoval mi, abych se držel jaguára, protože ten je tak skutečný, že se může jednat pouze o pravý projev ducha.

Při představě, jak skutečné je to zvíře, jsem se až zachvěl. „Nebylo by lepší, kdybychom změnili směr, místo abychom směřovali rovnou k těm kopcům?“ zeptal jsem se.

Myslel jsem si, že jaguára jistě poplete, když nečekaně změníme směr.

„Teď už je příliš pozdě měnit směr,“ řekl don Juan. „Jaguár už ví, že nemůžeme jít jinam, než do hor.“

„Ale to nemůže být pravda, done Juane!“ vykřikl jsem.

„A proč ne?“ podivil se.

Řekl jsem mu, že sice můžu dosvědčit schopnost toho zvířete být

jeden skok před námi, přesto nedokážu tak docela přijmout, že ten jaguár má schopnost předvídat a domýšlet si, kam chceme jít.

„Ty děláš tu chybu, že si jaguárovu sílu představuješ z hlediska jeho schopnosti si věci domýšlet. Jaguár neumí myslet. On jenom ví.“

Don Juan vysvětloval, že náš manévr s vířením prachu měl jaguára zmást tím, že mu dával smyslový vjem něčeho, co jsme nemohli nikterak využít. Nemohli jsme si vypěstovat skutečný cit pro víření prachu, i když na tom závisel náš život.

„Ale já vážně nerozumím tomu, co mi říkáte,“ povzdechl jsem si. Napětí už si ode mě bralo svou daň. Dalo mi obrovskou práci se soustředit.

Don Juan mi vysvětloval, že lidské city jsou jako horké a studené vzdušné proudy, které zvěře snadno vysleduje. My je vysíláme a jaguár je přijímá. Ať cítíme, co chceme, naše pocity si vždycky najdou k jaguárovi cestu. Nebo spíš je to tak, že jaguár umí číst všechny pocity, které jsme někdy využívali, které máme v paměti. Pokud šlo o manévr s vířením prachu, pocit, který to v nás vyvolávalo, byl tak mimořádný, že v tom, kdo ho přijímal, mohl vytvořit pouze vakuum.

„Jiný takový manévr, který by mohlo diktovat tiché poznání, je třeba vykopávání hlíny,“ řekl don Juan.

Chvilku se na mě díval, jako kdyby čekal, jak na to budu reagovat.

„Teď půjdeme velice klidně,“ řekl. „A ty budeš kolem sebe vykopávat hlínu, jako kdybys byl třímetrový obr.“

Nejspíš jsem měl na tváři hodné přihlouplý výraz. Donu Juanovi se tělo roztrásló smíchem.

„Musíš nohama vířit prach,“ přikázal mi. „Musíš si připadat obrovský a těžký.“

Zkusil jsem to a okamžitě jsem měl pocit tíhy a obrovitosti. Žertem jsem poznamenal, že don Juan má neuvěřitelnou sugestivní sílu. Opravdu jsem si připadal jako divý gigant. Ujišťoval mě, že můj pocit velikosti v žádném směru není produktem jeho sugesce, ale produktem posunu bodu spojení.

Lidé dávných dob se prý stali legendou, protože díky tichému poznání věděli o síle, kterou lze získat posouváním bodu spojení. V menším měřítku čarodějové tuto prastarou sílu znovu zajali. Po-
hybem bodu spojení mohou manipulovat se svými city a měnit

věci. Já jsem situaci zněnil tím, že se cítím velikým a divokým. Pocity, které jsou zpracovávány tímto způsobem, se prý nazývají *záměr*.

„Bod spojení se ti už trochu pohnul,“ pokračoval. „Teď jsi v takové situaci, že buď ztratíš to, co jsi získal, nebo přiměješ bod spojení, aby se pohnul ještě dál, než je teď.“

Každý člověk prý patrně měl i za normálních životních podmínek někdy příležitost odpoutat se od konvencí. Don Juan zdůraznil, že nemá na mysli společenské konvence, nýbrž konvence, které svažují naše vnímání. Stačí chvilka povznesení a bod spojení se nám posune, čímž se přeruší naše konvence. Nebo také chvilka strachu, nemoc, hněv a žal. Do hry vstupuje také naše náboženské, akademické a sociální prostředí. To zajišťuje, že se bezpečně vracíme ke stádu, tedy návrat našeho bodu spojení do předepsané polohy normálního života.

Právě tohle prý dělali všichni mystikové a duchovní učitelé, které znám. Pohybovali bodem spojení, buď prostřednictvím kázně nebo náhodou, posunuli si ho na určité místo, a potom se zas vrátili do normalnosti a přinesli si vzpomínku, která jim pak vydržela na celý život.

„Můžeš být velice zbožný a hodný chlapec a zapomenout na počáteční pohyb bodu spojení. Nebo to můžeš přehnat až za rozumné meze. Pořád ještě v těch mezích jsi.“

Věděl jsem, o čem to mluví, ale přesto ve mně byla podivná neřozhodnost, která mě nutila váhat.

Don Juan svoje tvrzení hnal ještě dál. Průměrný člověk prý není schopen najít energii, aby mohl vnímat něco mimo meze své každodennosti, a tak nazval říši neobyčejného vnímání čarodějstvím, kouzelnictvím nebo ďáblovým dílem a stáhl se, aniž by ji dále nějak zkoumal.

„Ale ty už se stáhnout nemůžeš,“ pokračoval don Juan. „Ty nejsi zbožný a jsi příliš zvědavý, abys něco tak snadno zavrhl. Jediné, co by tě teď mohlo zastavit, je zbabělost.“

Proměň všechno v to, co to opravdu je, v abstraktní základ, v ducha, v nagual. Neexistuje žádné čarodějství, žádné zlo, žádné ďábel. Existuje pouze vnímání.“

Rozuměl jsem mu. Ale nedokázal jsem přesně poznat, co po mně chce.

Podíval jsem se na dona Juana a snažil se najít nejvhodnější slova.

Připadlo mi, že jsem se dostal do nesmírně výkonného rozpoložení myslí a nechtěl jsem jediné slovo promarnit.

„Buď jako obr!“ přikázal mi s úsměvem. „Skoncu s rozumem.“

A tu jsem přesně pochopil, co má na mysli. Vlastně jsem věděl, že mohu zesílit intenzitu svých pocitů velikosti a divokosti, až se opravdu stanu obrem, vznesu se nad křovím a uvidím všechno kolem nás.

Pokusil jsem se vyslovit svoje myšlenky, ale rychle jsem to vzdal. Uvědomil jsem si, že don Juan ví všechno, co si myslím, že očividně zná mnohem, mnohem víc.

A pak se mi přihodilo něco neobyčejného. Moje rozumové schopnosti přestaly fungovat. Doslova jsem cítil, jako kdyby mě pokryla temná deka a zastínila mi myšlenky. A já jsem se pustil rozum, a nechal jsem ho jít s odevzdaností člověka, který nemá na světě jedinou starost. Byl jsem přesvědčený, že pokud budu chtít rozptýlit tu zatemňující deku, postačí, když budu sám sebe cítit, jak se jí prodírám.

V tomto stavu jsem měl pocit, jako bych byl poháněn vrtulí, která mě uvádí do pohybu. Něco mě nutilo pohybovat se fyzicky z místa na místo. Necítil jsem žádnou únavu. Rychlost a snadnost, s níž jsem se mohl pohybovat, mě povznesla radostí.

Neměl jsem pocit, že jdu. Ale ani jsem neletěl. Spíš jsem byl s nesmírnou lehkostí přenášen. Pohyby začaly být trhavé a neladné jenom tehdy, když jsem se o nich snažil přemýšlet. Když jsem se z nich těšil bez přemýšlení, vstoupil jsem do stavu fyzické radosti, jakou jsem dosud nepoznal. Pokud jsem snad někdy v životě zažil okamžiky podobného fyzického štěstí, musely být jen velmi krátké a nezbyla po nich ani vzpomínka. A přece když jsem prožíval tuto extázi, měl jsem nejasný pocit, že něco poznávám, jako kdybych to byl někdy znal, ale zapomněl na to.

Radostné vzrušení z pohybu chaparalem bylo tak intenzivní, že všechno ostatní přestalo existovat. Ono střídání radostného vzrušení a okamžiků, kdy jsem zastavil pohyb a ocítil se obrácen k chaparalu, bylo to jediné, co pro mě existovalo.

Ale ještě nevysvětlitelnější byl naprosto tělesný pocit, že se tyčím nad křovinami, který jsem měl celou tu dobu od chvíle, kdy to se mnou začalo pohybovat.

V jeden okamžik jsem jasně viděl postavu jaguára nahoře před

sebou. Utíkal pryč, jak uměl nejrychleji. Cítil jsem, jak se snaží vyhybat bodlinám kaktusů. Dával si náramný pozor, kam šlape.

Měl jsem nepřekonatelné nutkání rozeběhnout se za ním a vyděsit ho, aby přestal být tak opatrný. Věděl jsem, že se nabodne na trn. A potom v mé tiché mysli vybuchla myšlenka, napadlo mě, že jaguár bude zvíře ještě nebezpečnější, když bude poraněn bodlinami. A tohle pomýšlení mělo stejný účinek, jako když mě někdo probudí ze sna.

Když jsem si zase uvědomil, že mi opět fungují myšlenkové pochody, shledal jsem, že jsem na úpatí nízkého pohoří skalnatých kopců. Rozhlédl jsem se. Don Juan byl pár metrů ode mě. Vypadal vyčerpaně. Byl bledý a velmi ztěžka dýchal.

„Co se stalo, done Juane?“ zeptal jsem se, když jsem si odkašlal. Byl jsem ochraptělý.

„To ty mi řekni, co se dělo,“ zalapal po dechu.

Vypověděl jsem mu, co jsem cítil. Potom jsem si uvědomil, že v rovině svého vidění sotva vidím vrcholek hory. Zbývalo už jen velmi málo světla, a to znamenalo, že jsem běhal nebo chodil více než dvě hodiny.

Požádal jsem dona Juana, aby mi vysvětlil tu časovou nesrovnalost. Říkal mi, že se mi bod spojení pohnul za místo bez lítosti na místo tichého poznání, ale že mi ještě pořád chybí energie, abych byl schopen ho sám ovládat. Abych to dokázal, na to prý budu muset mít dost energie k pohybu mezi rozumem a tichým poznáním podle své vůle. Pokud prý má čaroděj dost energie, pak může přelétávat mezi rozumem a tichým poznáním. A dokáže to, i když dostatečnou energii nemá, ale musí posunout bodem spojení, protože je to otázka života a smrti.

Don Juan usoudil, že jsem vzhledem k vážnosti situace, v níž jsme se ocitli, nechal ducha, aby mi vedl bod spojení. Výsledkem bylo, že jsem vstoupil do tichého poznání. Přirozeně se mi zvýšil rozsah vnímání, a to mi dalo pocit výšky, pocit, že se tyčím nad křovinami.

Tenkrát jsem ještě měl vzhledem ke svému akademickému vzdělání vášnivou snahu dospět k potvrzení platnosti zkušenosti objektivní shodou. Proto jsem položil donu Juanovi standardní otázku oněch dní.

„Kdyby mě byl pozoroval někdo z katedry antropologie losange-

leské kalifornské university, viděl by mě jako obra, který pádí chapparalem?"

"To já nevím," odpověděl don Juan. "To se dá zjistit jen tak, že si posuneš bod spojení, až budeš na katedře antropologie."

"To jsem už zkoušel, ale nikdy se nic nestalo. Asi musíte být na blízku vy, aby se něco mohlo stát."

"No, v tom případě to tehdy pro tebe nebyla otázka života a smrti. Kdyby tomu tak bylo, jistě by sis byl sám od sebe posunul bod spojení."

"Ale viděli by i ostatní, co vidím já, když si posunu bod spojení?" trval jsem na svém.

"Ne, protože jejich bod spojení by nebyl na stejném místě jako tvůj."

"Takže se mi, done Juane, ten jaguár jenom zdál?" ptal jsem se.

"Stalo se to všechno jenom v moji mysli?"

"Ne tak docela. Ta velká kočka je skutečná. Dostal ses na míle daleko a nejsi ani unavený. Máš-li nějaké pochybnosti, tak se podívej na svoje boty. Jsou plné kaktusových bodlin. Takže ses opravdu pohyboval a tyčil nad křovinami. A současně také ne. To záleží na tom, jestli má člověk bod spojení na místě rozumu nebo na místě tichého poznání."

Všemu, co říká, jsem rozuměl, jen dokud to říkal, ale nedovedl jsem z toho podle svého přání nic zopakovat. Nemohl jsem ani určit, co vlastně vím, a proč je to pro mě všechno tak smysluplné.

Zavrčení jaguára mě opět vrátilo do skutečnosti bezprostředního nebezpečí. Zahlédl jsem jaguárovy temné obrysy, jak se svižně pohybuji do kopce asi třicet metrů vpravo od nás.

"Co budeme dělat, done Juane?" zeptal jsem se a věděl jsem, že také zahlédl, jak se to zvíře před námi pohybuje.

"Vylezeme až úplně nahoru a najdeme si tam nějakou skrýš," řekl klidně.

A pak dodal, jako by ho na tomhle světě vůbec nic netrápilo, že jsem promarnil drahocenný čas, když jsem se oddával svému potěšení z toho, jak se tyčím nad křovím. Místo abych zamířil do bezpečí kopců, které mi ukázal, odchýlil jsem se k vyšším horám na východě.

"Musíme se na ten sráz dostat dřív než jaguár, protože jinak nemáme šanci," ukázal mi na takřka kolmou stěnu na vrcholku hory.

Obrátil jsem se doprava a uviděl jsem jaguára, jak skáče z kame-
ne na kámen. Určitě se tam hnál, aby nás odřízl.

"Pojďme, done Juane!" zařval jsem nervózně.

Don Juan se usmál. Zdálo se, že má radost z mého strachu a netr-
pělivosti. Postupovali jsme, jak nejrychleji to šlo, a stále jsme šplhali nahoru. Snažil jsem se nevěnovat pozornost temnému obrysu ja-
guára, který se čas od času objevoval kousek před námi, vždycky vpravo od nás.

Všichni tři jsme dorazili k úpatí srázu současně. Jaguár byl asi
dvacet metrů vpravo od nás. Skákal na útes a snažil se po něm vy-
šplhat, ale nedařilo se mu. Skalní stěna pro něj byla příliš strmá.

Don Juan na mě křičel, abych nemarnil čas pozorováním jaguára,
protože po nás vyjede, jakmile vzdá pokus vyšplhat se nahoru. Don
Juan ještě ani nedomluvil, a zvíře už po nás vyrazilo.

Nebylo třeba mě dále pobízet. Vydrápal jsem se na skálu a don
Juan za mnou. Pronikavý výkřik zklamaného zvířete se mi ozval
přímo za pravou patou. Hnací síla strachu mě poslala nahoru po
kluzké stěně, jako bych byl moucha.

Byl jsem na vrcholku dřív než don Juan, protože se zastavil, aby
se mohl zasmát.

Na vrcholku útesu, v bezpečí, jsem měl více času přemýšlet nad
tím, co se stalo. Don Juan nechtěl o ničem mluvit. Tvrdil, že na tom-
to stupni mého vývoje je každý posun bodu spojení pořád ještě
záhadou. Na počátku mého učednictví je prý pro mě daleko větší
výzvou udržet si to, co získám, než to nějak vysvětlovat. Prý mi
jednou začne všechno dávat smysl.

Říkal jsem mu, že v tuto chvíli mi to smysl dává. Ale byl neústup-
ný, že prý musím být schopen poznání vysvětlit sám sobě a teprve
potom si prý můžu nárokovat, aby mi to dávalo smysl. Trval na
tom, že aby mi pohyb bodu spojení dával smysl, potřebuji mít ener-
gii přebíhat z místa rozumu na místo tichého poznání.

Chvilí zůstal potichu a přejížděl mi pohledem po celém těle. Po-
tom, jak se zdálo, se rozhodl a usmál se. Začal opět mluvit.

"Dnes ses dostal na místo tichého poznání," řekl mi s konečnou
platností.

Pak mi vysvětlil, že ten den odpoledne se mi bod poznání posu-
nul sám od sebe a bez jeho zásahu. Já jsem ten pohyb zamýšlel tím,

že jsem manipuloval pocitem, jak jsem obrovský, a přitom se mi bod spojení dostal do polohy tichého poznání.

Byl jsem velice zvědavý, jak mi don Juan vyloží moji zkušenost. Jedním ze způsobů, prý je nazývat ho „zde a tady“. Vysvětlil mi, že tichého poznání, prý je nazývat ho „zde a tady“. Vysvětlil mi, že když jsem mu řekl, že jsem cítil, že se tyčím nad pouštním chaparralem, měl jsem správně dodat, že *vidím* pouštní zem i vrcholky keřů současně. Nebo že jsem na místě, kde stojím, a současně i tam, kde je jaguár. Jen tak jsem si mohl povšimnout, jak opatrně našlapuje, aby se vyhnul kaktusovým bodlínám. Řečeno jinými slovy, místo abych vnímal „tady a tam“ jako normálně, vnímal jsem „zde a tady“.

Jeho poznámky mě vyděsily. Měl pravdu. Nezmínil jsem se mu, ba dokonce jsem ani sám sobě nepřipustil, že jsem byl na dvou místech současně. Kdyby nebylo těch jeho komentářů, ani bych se neodvážil takto uvažovat.

Opakoval, že potřebuji víc času a více energie, aby mi to všechno dávalo smysl. Jsem pořád ještě příliš nováček a dosud nad sebou potřebuji veliký dohled. Když jsem se například tyčil nad křovina-mi, on sám musel velmi rychle přesunovat bod spojení mezi místem rozumu a místem tichého poznání, aby se o mě mohl postarat. A to ho vyčerpalo.

„Řekněte mi jedno,“ zkoušel jsem jeho rozumnost, „ten jaguár byl divnější, než chcete připustit, že? Jaguáři přece nepatří do zvířeny této oblasti. Pumpy ano, ale ne jaguáři. Jak mi to vysvětlíte?“

Než odpověděl, našpulil rty. Najednou byl velice vážný.

„Myslím, že konkrétně tenhle jaguár potvrzuje tvoje antropologické teorie,“ řekl velmi slavnostním tónem. „Zřejmě tenhle jaguár šel po slavné obchodní trase, která spojuje krajinu Chihuahua se Střední Amerikou.“

A pak se smál tak, až se zvuk jeho smíchu nesl po horách ozvěnou. Ta ozvěna mě znepokojila stejně jako jaguár. Ale přesto mě nezneklidnilo echo samotné, nýbrž skutečnost, že jsem ještě nikdy neslyšel ozvěnu v noci. V mé mysli byly ozvěny spjaty pouze s den-ním světlem.

Trvalo mi několik hodin, než jsem si vybavil všechny podrobnosti svého zážitku s jaguárem. Don Juan na mě celou tu dobu nepromluvil. Jednoduše se opřel o skálu a vsedě usnul. Po chvíli jsem si už přestal všimnout, že tam je, a nakonec jsem usnul také.

Vzbudila mě bolest v čelisti. Při spánku jsem se tvářil ze strany opíral o kámen. Jakmile jsem otevřel oči, pokusil jsem se sklouznout z balvanu, na němž jsem ležel, ale ztratil jsem rovnováhu a s hlukem jsem dopadl na zadek. Don Juan se vynořil zpoza keřů právě včas, aby se mi mohl smát.

Už se stmívalo, a tak jsem si nahlas řekl, jestli budeme mít čas dostat se do údolí, než se setmí. Don Juan pokrčil rameny a zdálo se, že se tím nezneklidňuje. Sedl si vedle mě.

Zeptal jsem se ho, jestli chce slyšet podrobnosti toho, nač jsem se rozpomněl. Naznačil mi, že by to bylo dobré, ale na nic se mě nevyptával.

Myslel jsem si, že nechává na mně, abych začal, a tak jsem mu řekl, že si pamatuji tři body, které jsou pro mě důležité. Za prvé, že hovořil o tichém poznání, za druhé, že jsem si posunul bod spojení za použití *záměru*, a konečně, že jsem vstoupil do zvýšeného vědomí, aniž by bylo zapotřebí úderu mezi lopatky.

„To, že jsi *zamýšlel* pohyb bodu spojení, byl tvůj největší výkon a úspěch,“ řekl don Juan. „Ale úspěch je něco osobního. Je nezbytný, ale není zrovna důležitý. Čarodějové se neteší na usazeniny a zbytky.“

Pomyslel jsem si, že vím, co chce. Řekl jsem mu, že jsem na tu událost tak docela nezapomněl. V normálním stavu vědomí mi zůstalo, že nás hnala nahoru puma, protože jsem nemohl přijmout představu jaguára, a že se mě don Juan ptal, jestli se cítím tím výpadem velké kočky uražený. Ujišťoval jsem ho, že je absurdní, abych se cítil uražený. A on mi na to opáčil, že bych měl mít stejné pocity i z výpadů svých bližních. Mám prý se chránit nebo jim ustoupit z cesty, ale necítit se přitom morálně ublížený.

„Ale to není ta usazenina, o které mluvím,“ smál se. „Jediný zbytek, který je opravdu důležitý, je představa abstraktního základu, ducha. Představa osobního já nemá vůbec žádnou cenu. A ty pořád kladeš sebe a svoje osobní pocity na první místo. Pokaždé, když k tomu mám příležitost, tě upozorňuji na potřebu abstraktna. Ty si pořád myslíš, že mám na mysli abstraktní myšlení. Ne, tak to ne-

myslím. Abstrahovat znamená učinit se přístupným duchu tak, že si ho uvědomuješ.“

Jedním z nejdramatičtějších rysů lidského stavu je prý děsivé a morbidní spojení mezi hloupostí a vlastním sebeobrazem.

Právě hloupost nás nutí odvrhnout všechno, co se neshoduje s naším očekáváním, v němž se zrcadlí naše sebepředstava. Tak například jako průměrní lidé jsme slepí k většině zásadních bodů poznání, které je lidské bytosti dostupné, a sice k tomu, že existuje bod spojení, a ke skutečnosti, že se může pohybovat.

„Pro racionálního člověka je nemyslitelné, že by mohl existovat neviditelný bod, kde se dává dohromady vnímání. A ještě nemyslitelnější je, že takový bod není v mozku, jak by předpokládal, kdyby se snad přece jen bavil představou, že existuje.“

Držet se pevně své představy o sobě samém zajišťuje racionálnímu člověku jeho propastnou nevědomost. Tak například nebere na vědomí, že čarodějství nejsou všelijaká zaříkadla, pokusy a povody, ale svoboda vnímat nejen to, co svět bere jako samozřejmé, ale i všechno ostatní, co je v možnostech člověka.

„Tady právě je hloupost průměrného člověka nejnebezpečnější. Bojí se čarodějství. Celý se třese před možností svobody. A přitom má svobodu na dosah. Říká se jí třetí bod. A dá se jí dosáhnout stejně snadno, jako se dá přimět bod spojení k pohybu.“

„Ale vy sám jste mi říkal, že pohnout bodem spojení je tak těžké, že když se toho dosáhne, je to opravdový výkon,“ protestoval jsem. „To je,“ ujistil mě. „Tohle je další z rozporů čarodějů. Je to velmi obtížné, a přece je to ta nejjednodušší věc na světě. Už jsem ti přece říkal, že i vysoká horečka může pohnout bodem spojení. Může toho dosáhnout i hlad nebo strach, láska nebo nenávisť, mystika a také *neochvějný záměr*, což je metoda, které dávají přednost čarodějové.“

Požádal jsem ho, aby mi vysvětlil, co to ten pevný, neústupný neboli *neochvějný záměr* je. Říkal, že je to určitý typ zaměření myslí na jednu jedinou věc, které projevují lidské bytosti. Je to nesmírně dobře vymezený cíl a účel, který není mařen žádnými konfliktními zájmy ani přáními. *Neochvějný záměr* je také síla, která se vytváří, když se bod spojení udržuje v pevné poloze, jež není jeho obvyklou polohou.

Don Juan mě upozornil na jeden významný rozdíl, který mi po všechny ty roky unikal. Rozdíl mezi pohybem a posunutím bodu

spojení. Pohyb prý je hluboká změna polohy, tak výrazná, že bod spojení může dokonce dosáhnout i do jiných energetických pásem v rámci celkového souhrnu našich světelných energetických polí. Každé energetické pásmo představuje pro vnímání jiný vesmír. Ale posun je jen malý pohyb v rámci pásma energetických polí, která vnímáme jako svět každodenního života.

A dále mi říkal, že čarodějové chápou *neochvějný záměr* jako katalyzátor, který spouští jejich nezměnitelné rozhodnutí, nebo je to také opačně, že jejich nezměnitelné rozhodnutí je katalyzátorem, který pohání jejich bod spojení do nových poloh, do poloh, které zas naopak vytvářejí *neochvějný záměr*.

Nejspíš jsem asi vypadal jako omráčený. Don Juan se smál, že snažit se rozumem vyspekulovat čarodějské metafory a popisy je asi stejně zbytečné, jako se pokoušet rozumem objevit tiché poznání. Se slovy je prý ta potíž, že každý pokus objasnit čarodějské popisy je jenom ještě více zatemní.

Vybízel jsem ho, aby se přesto pokusil objasnit mi je všemi možnými způsoby. Tvrdil jsem, že všechno, co by mi mohl říci, například o třetím bodě, mi může celou věc jen objasnit, protože je to pro mě stále ještě velmi zmatené, i když už o tom všechno vím.

„Ve světě našeho každodenního života máme dva referenční body. Tak například máme tady a tam, uvnitř a vně, nahoře a dole, dobré a zlé, a tak dále, a tak dále. A tak, přesně řečeno, se vnímání našeho života pohybuje ve dvou dimenzích. Nic z toho, co sami děláme a vnímáme, nemá hloubku.“

Protestoval jsem, že tady směšuje roviny. Říkal jsem mu, že mohu tu jeho definici vnímání přijmout jako schopnost živých bytostí svými smysly vnímat energetická pole, která vybírá jejich bod spojení, což je sice definice na hony vzdálená mým akademickým normám, nicméně v tuto chvíli se zdá být důsledná. Nedokážu si však představit, co by mohla být hloubka toho, co děláme. Dohadoval jsem se, že třeba mluví o interpretacích, o rozpracování našich základních vjemů.

„Čaroděj vnímá svoje činy s hloubkou. Jeho činy pro něj mají tři dimenze. Mají třetí referenční bod.“

„Ale jak by mohl existovat třetí referenční bod?“ ptal jsem se s nádechem rozmrzelosti.

„Referenční body získáváme v první řadě ze svého smyslového

vnímání. Naše smysly vnímají a rozlišují, co je bezprostředně u nás a co není. A použitím tohoto základního rozlišení si pak odvodíme i to ostatní.“

„Aby člověk dosáhl k třetímu referenčnímu bodu, musí vnímat současně dvě místa.“

Tato připomínka ve mně vyvolala zvláštní rozpoložení, bylo to, jako kdybych tu zkušenost prožil sotva před pár minutami. Náhle jsem si uvědomil něco, co jsem dřív zcela přehlédl. Dvakrát už jsem pod don Juanovým dohledem prožil toto rozdělené vnímání, ale tentokrát to bylo poprvé, co jsem toho dosáhl úplně sám.

Když jsem o tom přemýšlel, uvědomil jsem si také, že moje smyslová zkušenost byla tentokrát daleko úplnější, než jsem si zpočátku myslel. V době, kdy jsem se tyčil nad křovinami, jsem si uvědomoval, beze slova a dokonce i bez myšlenek, že jsem na dvou místech současně, neboli „zde a tady“, jak to nazval don Juan, a že moje vnímání bylo v tomto stavu bezprostřední a úplně na obou místech. Ale já jsem si současně uvědomoval, že moje dvojí vnímání přitom postrádá absolutní jasnost normálního vnímání.

Don Juan vysvětloval, že normální vnímání má osu. „Tady a tam“ tuto osu vymezuje a my velice upřednostňujeme jasnost onoho „tady“. Při normálním vnímání se prý zcela a úplně vnímá pouze „tady“, a vnímá se okamžitě a přímo. Jeho referenční dvojník, ono „tam“ tohoto „tady“, prý tuto bezprostřednost postrádá. Je dovozováno, vydedukováno, očekáváno, ba dokonce jen předpokládáno, ale není vnímáno přímo všemi smysly. Když však vnímáme dvě místa současně, absolutní jasnost se ztrácí, ale získává se bezprostřední vnímání onoho „tam“.

„Ale pak, done Juane, jsem měl pravdu, když jsem svoje vnímání popisoval jako důležitou součást své zkušenosti,“ řekl jsem.

„Ne, neměl jsi pravdu. To, co jsi prožíval, pro tebe bylo zásadně důležité, protože ti to otevřelo cestu k tichému poznání, ale co bylo opravdu důležité, to byl jaguár. Ten jaguár byl ve skutečnosti manifestací ducha.“

Ta velká kočka přišla nepovšimnuta odnikud. A mohla s námi skoncovat tak jistě, jako že tu s tebou mluvím. Jaguár byl projevem magického světa. Bez něj bys byl nepocítil žádnou radost, žádné poučení, a nic bys byl nepochopil.“

„Ale byl ten jaguár opravdu skutečný?“

„To si piš, že byl skutečný!“

Don Juan poznamenal, že pro průměrného člověka by taková velká kočka byla děsivou zvláštností. Průměrný člověk by měl těžké chvilky, než by rozumně vysvětlil, co dělá jaguár v krajíně Chihuahua, tak daleko od tropické džungle. Ale čaroděj má spojovací články se *záměrem*, a tak vidí jaguára jako prostředek k vnímání, a nikoli podivnou zvláštnost. Pro něj se jaguár stává pramenem úžasu.

Měl jsem spousty otázek, které jsem mu chtěl dát, ale znal jsem odpovědi ještě dřív, než jsem svoje otázky stačil formulovat. Chvilku jsem sledoval tok vlastních otázek a odpovědí, až jsem si nakonec uvědomil, že na tom nesejde, že odpovědi znám a že je třeba převést je do slov, aby měly nějakou hodnotu.

Vyslovil jsem první otázku, která mi vytanula na mysli. Požádal jsem dona Juana, aby mi vysvětlil to, co mi připadalo jako rozpor. Tvrdil mi, že jenom duch může pohybovat bodem spojení. Ale potom mi zas říkal, že bodem spojení mi pohnuly moje pocity, převedené do *záměru*.

„Jenom čarodějové umí proměnit svoje pocity na *záměr*,“ řekl mi. „*Záměr* je duch, a tak to je duch, kdo pohybuje jejich bodem spojení.“

Tebe mate, že ti říkám, že jenom čarodějové znají ducha, že *záměr* je výlučnou doménou čarodějů. To není vůbec pravda, ale taková je situace v říši praktického života. Skutečný stav je takový, že čarodějové si více uvědomují svoje spojení s duchem než průměrní lidé a snaží se s ním zacházet. To je všechno. Už jsem ti říkal, že spojovací článek se *záměrem* je univerzálním rysem, na němž se podílí všechno, co je.“

Dvakrát nebo třikrát se zdálo, že se don Juan chystá něco dodat. Váhal, zřejmě se snažil zvolit slova. Nakonec řekl, že být na dvou místech současně je mezníkem, podle něhož čarodějové označují okamžik, kdy jejich bod spojení dospěl na místo tichého poznání. Rozštěpené vnímání, pokud ho člověk dosáhne vlastními prostředky, se nazývá volný pohyb bodu spojení.

Ujišťoval mě, že každý nagual soustavně dělá všechno, co je v jeho silách, aby u svých učedníků povzbudil volný pohyb bodu spojení. Toto neúnavné úsilí se tajemně nazývá „dosahování k třetímu bodu“.

„Nejtěžším aspektem nagualova poznání a určitě i nejzásadnější částí jeho úkolu je dosahování třetího bodu – nagual *zamýšl* tento

volný pohyb a duch nasměřuje k nagualovi prostředky, kterými toho může dosáhnout. Nikdy jsem nic takového *nezamýšlel*, dokud ses neobjevil ty. Proto jsem také nikdy plně nedocenil obrovské úsilí svého dobrodince, když to pro mě *zamýšlel*.

Přestože je pro naguala velmi obtížné *zamýšlet* tento volný pohyb pro svoje učedníky, není to nic ve srovnání s obtížemi, které mají učedníci, aby pochopili, co to nagual dělá. Podívej se, jak s tím sám zápasíš! Totéž se dělo i mně. Většinou to skončilo tak, že jsem triky a léky ducha jednoduše pokládal za triky naguala Juliana.

Později jsem si uvědomil, že mu vděčím za svůj život i za to, že se mi dobře daří,“ pokračoval don Juan. „Teď vím, že mu vděčím za nekonečně víc. Protože nemohu začít popisovat, co všechno mu doopravdy dlužím, raději říkám, že mě nalákal, abych měl třetí referenční bod.“

Tento třetí bod vztahování je svoboda vnímání, to je *záměr*, to je duch, to je kořmelec myšlení do záračna, je to čin, jímž dosahujeme za svoje meze a dotýkáme se nepředstavitelná.“

Dva jednosměrné mosty

Seděli jsme s donem Juanem u stolu v jeho kuchyni. Bylo časně ráno. Právě jsme se vrátili z hor, kde jsem si vybavil svou zkušenost s jaguárem a kde jsme potom strávili noc. Vzpomínka na rozštěpené vnímání ve mně vyvolala stav euforie. Don Juan ho jako obvykle využil a hodil mě do dalších smyslových zkušeností, které jsem si teď nebyl schopen vybavit. Nicméně nadšení ze mě nevyprchalo.

„Pro mysl je velice vzrušující, když objeví možnost být současně na dvou místech. Protože naše mysl je naší racionalitou a naše racionalita je naší sebereflexí, všechno, co tuto sebereflexi přesahuje, nás buď odpuzuje nebo přitahuje, podle toho, jaký typ osoby jsme.“

Podíval se na mě upřeně a potom se usmál, jako kdyby právě přišel na něco nového.

„Nebo nás to odpuzuje stejnou měrou, jako přitahuje, což je zřejmý případ nás dvou.“

Řekl jsem mu, že pokud jde o mě, tak se nejedná o to, jestli má moje zkušenosti odpuzují nebo přitahují, nýbrž o to, že mě nesmírnost možnosti rozštěpeného vnímání děsí.

„Nemohu říct, že bych nevěřil, že jsem byl na dvou místech současně,“ řekl jsem. „Nemohu přece popřít svou zkušenost, a přesto si myslím, že mě tak vyděsila, že to moje mysl odmítá přijmout jako fakt.“

„Ty i já patříme k tomu typu lidí, kteří jsou takovými věcmi nejdřív přímo posedlí, ale pak na ně dočista zapomenou,“ zasmál se. „Jste si velice podobní.“

Bylo zase na mně, abych se smál. Věděl jsem, že si ze mě dělá legraci. Nicméně z něho vyzařovala taková upřímnost, že jsem chtěl věřit, že říká pravdu.

Řekl jsem mu, že z jeho učedníků jsem jediný, kde se naučil nebrat jeho tvrzení o naší rovnosti příliš vážně. Viděl jsem, co dělá, a slyšel jsem, jak každému ze svých učedníků velice upřímně říká, ty i já jsme takoví blázni. Jsme si tak podobní! A pak jsem ke svému zděšení pokaždé znovu a znovu shledával, že mu věřím.

„Vy opravdu nejste jako nikdo z nás, done Juane. Vy jste zrcadlem, které nezrcadlí náš obraz. Vy jste už mimo náš dosah.“

„To, čeho jsi svědkem, je výsledek celoživotního boje. To, co vidíš, je čaroděj, který se konečně naučil sledovat plány ducha, ale to je všechno.“

Mnoha způsoby jsem ti už popsal různé etapy, kterými bojovník prochází na stezce poznání. Z hlediska svého spojení se *záměrem* prochází bojovník čtyřmi stupni. V prvním je jeho spojovací článek se *záměrem* zrezivělý a nevzbuzuje důvěru. Ve druhém si ho bojovník pročistí. Ve třetím se s ním naučí zacházet. A ve čtvrtém se naučí přijímat plány abstraktního základu.“

Don Juan tvrdil, že to, čeho dosáhl, z něj ještě nedělá nikoho podobně odlišného. Díky svému boji má pouze více síly a energie, a proto když mně nebo ostatním učedníkům říká, že je přesně jako my, není to jen nejapné vtípkování.

„Chápu přesně, čím právě procházíš. Když se ti směju, tak se vlastně směju vzpomínce na sebe sama, když jsem byl ještě v tvé kůži. I já jsem se držel světa každodenního života. Držel jsem se ho zuby nehty. Všechno mi říkalo, pusť se, ale já jsem nemohl. Tak jako ty jsem samozřejmě a bezvýhradně věřil své myslí a neměl jsem důvod, abych se pouštěl. Už jsem nebyl průměrný člověk.“

Měl jsem tehdy stejné problémy, jaké máš ty dneska. Unášela mě setrvačnost a hybná síla každodenního světa a já jsem jednal dál

jako průměrný člověk. Zoufale jsem se držel svých chatrných racionálních struktur. Copak ty neděláš to samé?"

"Já se nedržím svých struktur, to ony se drží mě," namítl jsem a don Juan se rozesmál.

Řekl jsem mu, že mu dokonale rozumím, ale ať se snažím sebevíc, nejsem schopen jednat tak, jak by měl jednat čaroděj.

Prohlásil, že jsem ve světě čarodějů v nevýhodě, protože s ním ještě nejsem důvěrně obeznámený. V tomto světě se musím ke všemu vztahovat novým způsobem, což je nekonečně obtížnější, protože má jen velmi málo společného s mou kontinuitou každodenního života.

Problém, s nímž se potýkají čarodějové, je prý dvojitý. Jednak je to nemožnost obnovit rozbitou kontinuitu a jednak je nemožné používat kontinuitu, kterou jim diktuje nová poloha bodu spojení. Tato nová kontinuita je vždycky příliš tenoučná, příliš nestálá a neskýtá čarodějům takovou jistotu, jakou potřebují ke svému fungování, jako kdyby byli ve světě každodenního života.

"A jak čarodějové tento problém řeší?" zeptal jsem se.

"Nikdo z nás nic neřeší," odvětil. "Duch to buď vyřeší za nás anebo ne. Pokud to vyřeší, čaroděj zjistí, že se pohybuje ve světě čarodějů, ale neví jak. A to je také důvod, proč jsem ode dne, kdy jsem té našel, stále tvrdil, že záleží jedině na bezchybnosti. Čaroděj vede bezchybný život a zdá se, že právě to přivolává řešení. Proč? To nikdo neví."

Don Juan se na chvíli odmlčel. Uvažoval jsem o tom, že mi vždycky takhle bezchybnost připomínala náboženskou morálku. A jako kdybych přemýšlel nahlas, don Juan k tomu pak poznamenal: "Kolikrát už jsem ti říkal, že bezchybnost není morálka. Že jenom morálku připomíná. Bezchybnost je prostě jen nejlepší způsob, jak využívat svou energetickou hladinu. A to samozřejmě vyžaduje hospodárnost, přemyšlivost, jednoduchost, prostotu a především to vyžaduje nemít obraz o sobě samém. Kvůli tomu to pak vypadá jako manuál klášterního života, ale tak to není."

Čarodějové říkají, že k ovládní ducha, čímž mají na mysli ovládnutí pohybu bodu spojení, je nutné mít energii. Jediné, čím si může energie ukládat, je naše bezchybnost."

Abychom mohli pohybovat bodem spojení, nemusíme zrovna studovat čarodějství, poznamenal don Juan. Lidský bod spojení ně-

kdy prochází hlubokým pohybem pod vlivem přirozených, i když dramatických okolností, jako je válka, deprivace, stres, únava, žal nebo bezmocnost. Kdyby ti, kdo se v takové situaci ocitnou, byli schopni přijmout náhled čarodějů, říkal don Juan, byli by schopni co nejvíce zvětšit tento přirozený pohyb bez potíží. A místo aby toužili vrátit se do normálních kolejí, což obvykle lidé za podobných okolností dělají, hledali by a našli neobyčejné věci.

"Když se co nejvíce zvýší pohyb bodu spojení, stává se čarodějem jak obyčejný člověk, tak čarodějský učedník, protože zvýšením tohoto pohybu na nejvyšší míru se rozbije kontinuita tak, že se už nedá napravit."

"A jak se dá ten pohyb zvýšit?"

"Omezením sebereflexe. Pohnout bodem spojení nebo přerušit vlastní kontinuitu není nijak obtížné. Ale mít energii, to je opravdu problém. Jestliže člověk má energii, jakmile se jednou bod spojení pohne, je možné žádat nepředstavitelné věci."

Don Juan vysvětloval, že člověk sice intuicí cítí svoje skryté zdroje, ale netroufá si je používat, a právě v tom je jeho svízel. Proto také čarodějové tvrdí, že příslib člověka je protipólem jeho hlouposti a nevědomosti. Člověk se prý potřebuje učit novým ideám, dnes ještě více než kdykoli dříve, ale ne společenským ideám, nýbrž takovými, které se týkají člověka, jenž stojí tvář v tvář neznámu a čelí své osobní smrti. Víc než všechno ostatní se nyní člověk potřebuje učit tajemstvím bodu spojení.

Bez dalšího úvodu, aniž by si dopřál chvíli k uvažování, mi don Juan hned začal vyprávět další čarodějský příběh. Po celý rok prý pak byl u naguala Juliana jediným mladým člověkem. Byl tak zaměřen na sebe, až si nevšiml, že jeho dobrodinec přivedl na začátku druhého roku tři mladé muže a čtyři mladé ženy, kteří u nich pak bydleli. Pokud šlo o dona Juana, měl za to, že těch sedm lidí, kteří se jeden po druhém objevovali po dva tři měsíce, jsou jednoduše bezvýznamní sloužící. Jednoho z těch mladíků dokonce dostal za pomocníka.

Don Juan byl přesvědčen, že nagual Julian je přilákal a přemluvil, aby pro něj pracovali bezplatně. Bylo by mu jich i líto, jen kdyby tak slepě nedůvěřovali nagualu Julianovi a kdyby na každém a na všem v domácnosti tak odporně nelpěli.

Měl pocit, že jsou to otroci od narození a že jim nemá co říct.

A přece se s nimi musel sprátnit a radit jim. Ne snad proto, že by byl chtěl, ale proto, že to od něj nagual vyžadoval jako součást jeho úkolu. A když vyhledávali jeho rady, děsilo ho, jak bolestně a dramatické jsou jejich životní příběhy.

Tajně si blahopřál, že je na tom lépe než oni. Byl upřímně přesvědčený, že je chytřejší než oni všichni dohromady. Chlubil se jim, že umí prokouknout všechny nagualovy manévry, i když nemůže tvrdit, že by jim rozuměl. A smál se jejich směšným pokusům pomáhat. Považoval je za servilní a říkal jim rovnou do očí, že jsou nemilosrdně vykořisťováni profesionálním tyranem.

Co ho však dohánělo k zuřivosti, byl fakt, že ty čtyři mladé ženy jsou do naguala Juliana úplně poblázněné. Že byly ochotny udělat cokoli, jen aby mu vyhověly.

Don Juan hledal útěchu ve své práci. Vrhł se do ní, aby zapomněl na svůj hněv. Nebo celé hodiny četl knihy, které měl nagual Julian v domě. Čtení se mu stalo vášní. Když četl, všichni věděli, že ho nikdo nesmí rušit, kromě naguala Juliana, kterému dělalo přímo potěšení nenechávat ho nikdy na pokoji. Věčně od dona Juana vyžadoval, aby se s těmi mladými muži a ženami přátelil. Neustále mu opakoval, že všichni, tedy včetně dona Juana, jsou čarodějskými učedníky. Don Juan byl přesvědčen, že nagual Julian o čarodějství nic neví, ale aby mu vyhověl, pokaždé mu naslouchal, ačkoli mu nikdy nevěřil.

Nagual Julian se nedal don Juanovou nedůvěrou vyvést z míry. Pokračoval prostě dál, jako kdyby mu don Juan věřil. Svolával všechny učedníky dohromady, aby jim předával poučení. Pravidelně je všechny brával na celonoční výpravy do místních hor. Při většině těchto výprav je nagual nechával samotné, ztracené někde v rozeklaných horách, donu Juanovi na starost.

Tyhle výpravy jim odůvodňoval tím, že prý v samotě a v divočině objeví ducha. Ale nikdy ho neobjevili. Alespoň ne tak, jak tomu don Juan rozuměl. Nagual Julian však s takovým důrazem trval na tom, že je důležité ducha poznat, až se don Juan stal přímo posedlý potřebou zjistit, co to vlastně ten duch je.

Při jedné takové noční výpravě vyběhl nagual Julian dona Juana, aby se pustil za duchem, i když tomu vůbec nerozumí.

„Měl samozřejmě na mysli jedinou věc, kterou může nagual na mysli mít, a to je pohyb bodu spojení. Nicméně to vyjádřil takovými

slovy, která mi podle jeho přesvědčení měla dávat smysl: že prý se mám pustit za duchem.

Domníval jsem se, že mluvím nesmysly. V té době jsem si už vytvořil své vlastní názory a přesvědčení. Věřil jsem, že duch je to, co známe jako charakter, vůli, odvahu, elán, sílu. A byl jsem přesvědčen, že se za ním pouštět nemusím, protože tohle všechno už mám.

Nagual Julian však trval na tom, že duch je nedefinovatelný, že ho člověk ani nemůže pociťovat, natožpak o něm mluvit. Může ho prý jenom lákat a vábit tím, že přiznává jeho existenci. Namítal jsem proti tomu stejně jako ty: nelze přece lákat něco, co neexistuje.“

Don Juan mi vyprávěl, že se s naguaelem tak přel, až mu nagual nakonec slíbil před celou svou domácností, že mu jedním jediným úderem ukáže nejen, co je to duch, ale také, jak ho definovat. A slíbil mu, že na oslavu poučení dona Juana uspořádá obrovský večírek a dokonce na něj pozve sousedy.

To bylo ještě před mexickou revolucí, připomněl don Juan. Nagual Julian i těch sedm žen z jeho skupiny se vydávali za bohaté majitele obrovského velkostatku. Nikdo nikdy nepochyboval o jejich postavení, zejména pak o nagualu Julianovi, bohatém a pohledným vlastníkovi půdy, který opustil svou upřímnou touhu dát se na církevní dráhu jenom proto, aby se mohl starat o svých sedm neprovdaných sester.

Jednoho dne v době dešťů jim nagual Julian oznámil, že jakmile přestane pršet, uspořádá onu obrovskou oslavu, kterou slíbil donu Juanovi. A jednoho nedělního odpoledne vzal celou svou domácnost k řece, která byla po vydatných deštích rozvodněná. Nagual Julian jel na svém koni a don Juan uctivě klusal za ním, jak bylo jejich zvykem pro případ, že by potkali některého souseda. Sousedi totiž věděli, že don Juan je statkářův osobní sluha.

Nagual si pro piknik vybral místo na vysokém břehu u řeky. Ženy připravily jídlo a pití. Nagual dokonce přivedl z města i skupinu hudebníků. Byla to náramná oslava, na níž se podíleli peóni pracující na jejich statku, sousedé a dokonce i neznámí kolemjdoucí, kteří šli kolem a zastavili se, aby se té zábavy účastnili.

Všichni jedli a pili dosytlí. Nagual tančil se všemi ženami, zpíval a recitoval verše. Vyprávěl vtipy a k všeobecnému potěšení zahrál s pomocí některých z žen i pár dramatických scének.

V jistý okamžik se nagual Julian zeptal, jestli se některý z přítom-

ných, a zejména pak z učedníků, nechce také podílet na poučení pro dona Juana. Všichni odmítli. Všichni si velmi dobře uvědomovali, jak tvrdou taktiku mívá nagual. Ten se pak dona Juana zeptal, jestli si je opravdu jist, že chce poznat, co je duch.

Don Juan nemohl říct ne. Už prostě nemohl vycouvat. Oznámil, že víc připraven už ani být nemůže. Nagual ho tedy odvedl na kraj rozbourané řeky. Tam ho vybídl, aby poklekl. Potom spustil dlouhé zařikávání, kterým přivolával sílu větru a hor, a žádal sílu řeky, aby vedla dona Juana.

Jeho zařikávání sice možná nějaký smysl dávalo, ale bylo vysloveno tak neutivě, že se všichni museli smát. A když skončil, vyzval dona Juana, aby vstal s očima zavřenýma. Potom vedl svého učedníka za ruku jako dítě, hodil ho do prudkého přívalu vod a volal: „Nesmíš tu řeku nenávidět, pro boha živýho!“

Když don Juan tuto příhodu vyprávěl, lomcoval jím záchvat smíchu. Za jiných okolností by možná i mně mohl připadnout tak náramně k popukání, ale tentokrát mě to nesmírně rozrušilo.

„Měl jsi vidět, jak se ti lidé tvářili,“ smál se don Juan. „Když jsem letěl vzduchem do řeky, zahlédl jsem jejich ohromení. Nikdo nečekal, že ten ďábelský nagual udělá něco takového.“

Don Juan řekl, že to považoval za svůj konec. Plavat zrovna moc dobře neuměl a jak klesal na dno řeky, proklínal se za to, že něco takového dopustil. Měl takovou zlost, že ani neměl kdy začít panikařit. Stihl myslet jen na svoje odhodlání nezemřít v té hloupé řece rukou toho pitomce.

Dotkl se nohama dna a odrazil se nahoru. Řeka nebyla nijak hluboká, nicméně po povodních se hodně rozlila. Prudký proud ho unášel. Plaval jako pes a snažil se nenechat se převrátit vodním proudem.

Proud ho zanesl hodně daleko. A jak byl unášen a snažil se, seč mohl, to nevzdávat, dostal se do zvláštního stavu mysli. Poznal svou chybu. Pochopil, že je zlostný člověk a že jeho zadržovaný hněv ho nutí nenávidět každého, kdo je nablízku, a prát se s ním. Ale řeku nešlo nenávidět a nešlo se s ní rvát, nešlo být netrpělivý nebo se vztekat a mračit, jak to v životě normálně dělal se vším a s každým. S řekou mohl udělat jen to, že sledoval její tok.

Don Juan tvrdil, že toto prosté uvědomění, z něhož se v něm zrodilo smíření, jako by vychýlilo jazyček vah a on začal prožívat vol-

ný pohyb svého bodu spojení. A najednou, aniž by si vůbec uvědomoval, co se děje, cítil, že místo aby ho unášela prudká voda, sám běží po břehu řeky. Běžel tak rychle, že ani neměl čas myslet. Táhla ho obrovská síla, běžel jako o závod přes balvany a vyvrácené stromy, jako by tam ani nebyly.

Když don Juan už dost dlouho takto zoufale běžel, odvážil se rychle nakouknout do zčervenale prudké vody. A tam uviděl sám sebe, jak ho proud převaluje a unáší. Na tento okamžik ho nic z jeho zkušenosti nepřipravovalo. Tehdy poznal, aniž by musel zapojit myšlenkový proces, že je současně na dvou místech. A na jednom z nich, v tom prudkém vodním přívalu, je zcela bezmocný.

A nasadil všechnu svou energii, aby se zachránil.

Aniž by o tom přemýšlel, odbočil pryč od říčního břehu. Musel vynaložit veškerou sílu a odhodlání, aby se píd' za píd' sunul pryč. Měl pocit, že za sebou vleče kládu. Šel tak pomalu, že mu trvalo věčnost, než se dostal o pár metrů dál.

Ta námaha na něj byla přespříliš. Najednou už neběžel, ale padal do hluboké studny. Když dopadl na hladinu, voda byla tak studená, že vykřikl. A byl zase zpátky v řece, unášen proudem. Když zjistil, že se opět ocitl v přívalu vod, zmocnil se ho tak intenzivní děs, že nemohl nic jiného, než si prát ze všech sil, aby zas byl v bezpečí a v pořádku na břehu. A okamžitě tam byl zpátky a běžel krkolomnou rychlostí podél řeky, ale tentokrát už trochu dál od břehu.

Když běžel, podíval se na proud vody a viděl sám sebe, jak bojuje, aby se udržel nad vodou. Chtěl zarvat a dát příkazy, chtěl sám sobě přikázat, že má plavat napříč, ale neměl hlas. Přemohla ho úzkostná obava o tu jeho část, která je ve vodě. Ta mu posloužila jako most mezi dvěma Juany Matusy. Okamžitě byl zpátky ve vodě a plaval napříč ke břehu.

Ten neuvěřitelný pocit, že je střídavě na dvou místech, stačil vymazat jeho strach. Už se dál nestaral o svůj osud. Volně střídal plavání v řece s během jako o závod na břehu. Ale na obou místech se soustavně posunoval doleva, buď uháněl od řeky anebo se plácal ve vodě k levému břehu.

Vylezl z vody na levém břehu asi osm kilometrů po proudu. Musel tam počkat něco přes týden, až voda opadne. Keře mu poskytlý přístřeší. Čekal, až se bude moci přebrodit přes řeku, ale také čekal, až opadne i jeho děs a on bude zase celý.

Tak prý se stalo, že když bojoval o život, ten silný a vytrvalý citový podnět u něj vyvolal pohyb bodu spojení rovnou na místo tichého poznání. Protože nikdy nevěnoval pozornost tomu, co říkal nagual Julian o bodu spojení, neměl ani ponětí, co se to s ním děje. Děsilo ho pomyšlení, že už nikdy nebude normální. Ale když zkoumal svoje rozštěpené vnímání, objevil jeho praktickou stránku a shledal, že se mu to líbí. Zůstal několik dní dvojitý. Uměl být úplně jedním nebo druhým. Nebo oběma současně. Když byl oběma, všechno se rozmazalo a ani jeden stav nebyl tak výkonný, a tak tuhle alternativu opustil. Ale schopnost být jedním nebo druhým mu otevřela nepředstavitelné možnosti.

Když se zotavoval v křovinách, zjistil, že jedna z jeho bytostí je pružnější než ta druhá. Umí například překonávat vzdálenosti v okamžení, umí najít potravu nebo nejlepší skryš. Právě tato jeho bytost se šla jednou podívat k nagualovi, jestli se o něj strachují.

Slyšel, jak ti mladí lidé pro něj pláčou, a to ho jistě překvapilo. Byl by je pozoroval donekonečna, protože se mu strašně zalíbila představa, že zjistí, co si o něm myslí, ale nagual Julian ho chytil a skoncoval to.

To bylo také jedinkrát, kdy se naguala opravdu bál. Don Juan slyšel, jak mu nagual říká, aby s tím nesmyslem přestal. Objevil se znenadání jako předmět ve tvaru zvonu, nesmírně těžký a silný, a dona Juana popadl. Don Juan nevěděl, jak ho nagual drží, ale bo-lelo to velice zneklidňujícím způsobem. Byla to ostrá bolest nervů, kterou pocítoval v břiše a ve slabínách.

„Okamžitě jsem byl zpátky na břehu,“ smál se don Juan. „Vstal jsem, přebrodil jsem řeku, v níž sotva opadla voda, a vyrazil jsem na cestu domů.“

Odmícel se a potom se mě zeptal, co si o té jeho historce myslím. Řekl jsem mu, že mě úplně konsternovala.

„Vždyť jste se v té řece mohl utopit,“ málem jsem vykřikl. „Provést vám něco tak brutálního! Nagual Julian musel být blázen!“

„Moment, počkej,“ protestoval don Juan. „Nagual Julian byl ďábel, ale blázen ne. Dělal jen to, co dělat musel v roli naguala a učitele. Je sice pravda, že jsem mohl umřít. Ale to je riziko, které musíme podstoupit všichni. Tebe třeba mohl sežrat jaguár nebo jsi mohl zemřít při jiných věcech, které jsem s tebou prováděl. Nagual Julian

byl odvážný a panovačný a na všechno šel přímo. Žádné chození kolem horké kaše, žádné rozměňování slovy.“

Trval jsem na svém, že možná byla tahle lekce cenná, ale přesto mi metody naguala Juliana připadají hodně podivné a přehnané. Přiznal jsem donu Juanovi, že mě všechno, co jsem slyšel o nagualu Julianovi, tak rozčílilo, že jsem si o něm vytvořil nanejvýš negativní obrázek.

„Ty se podle mého nejsíš bojíš, že tě jednoho krásného dne také hodím do řeky nebo přinutím chodit v ženských šatech,“ rozesmál se don Juan. „A proto nesouhlasíš s naguaelem Julianem.“

Připustil jsem, že má asi pravdu. Ujistil mě, že nemá vůbec v úmyslu napodobovat metody svého dobrodince, protože u něho nezabírají. Je prý sice stejně nelítostný jako nagual Julian, ale není už tak praktický.

„Tenkrát jsem jeho umění nedoceňoval a zcela jistě se mi nelíbilo, co mi to provedl, ale když na to myslím dnes, pokaždé ho ještě více obdivuji pro jeho skvělý a přímý způsob, jakým mě dostal na místo tichého poznání.“

Tato zkušenost prý byla tak ohromná, že don Juan úplně zapomněl na nestvůrného muže. Došel bez doprovodu téměř až ke dveřím domu naguala Juliana, ale potom si to rozmyslel a šel raději k nagualu Eliásovi, kde hledal útěchu. A nagual Eliás mu vysvětlil, jak hlubokou vnitřní soudržnost má to, co provádí nagual Julian.

Nagual Eliás prý sotva dokázal ovládnout své vzrušení, když slyšel don Juanův příběh. Vzrušené donu Juanovi vysvětloval, že jeho dobrodinec je skvělý *stopař*, kterému jde vždycky o praktický dopad. Někonečně se pídí po pragmatických pohledech a řešeních. To, co mu tehdy provedl u řeky, prý byl mistrovský kousek *stopaře*. Všechny prý zmanipuloval a ovlivnil. Dokonce se zdálo, že má na pově i řeku.

Nagual Eliás tvrdil, že když dona Juana, bojujícího o život, unášel proud, řeka mu pomohla pochopit, co je duch. A díky tomuto porozumění se donu Juanovi dostalo příležitosti vstoupit přímo do tichého poznání.

Don Juan prý naslouchal nagualu Eliásovi, aniž by chápal jediné slovo, protože byl ještě neotesaný mladík, ale přesto byl dojatý upřímným obdivem k nagualovu projevu pruckého citu.

Nagual Eliás donu Juanovi nejdříve vysvětlil, že pro *stopaře* má

zvuk a význam slov nesmírnou důležitostí. Používají slova jako klíče, kterým odemykají všechno, co je uzavřeno. Proto také *stopaři* musí nejdříve vyslovit, oč jim jde, než se toho pokusí dosáhnout. Ale protože nemohou svtj pravý cíl vyslovit rovnou, musí velmi pečlivě volit slova, aby skryli ten hlavní nápor.

Nagual Elías nazval tento čin probouzením *záměru*. Vysvětloval donu Juanovi, že nagual Julian probudil *záměr* tím, že důrazně potvrdil před celou svou domácností, že hodlá donu Juanovi na jeden jediný záťah ukázat, co je duch a jak ho má definovat. Ale to, oč se opravdu snažil, samozřejmě bylo dostat dona Juana na místo tichého poznání.

Když učinil prohlášení, které v sobě skrývalo nagualův pravý cíl, nagual Julian shromáždil co možná nejvíce lidí, a tím z nich učinil svoje vědomé nebo neinformované společníky. Všichni věděli o jeho stanoveném cíli, ale ani jediný z nich netušil, co má doopravdy za lubem.

Nagual Elías byl přesvědčen, že jeho vysvětlení smete dona Juana z jeho nemožného postoje naprostého vzdoru a lhostejnosti, ale úplně se mýlil. Přesto však nagual dál trpělivě donu Juanovi vysvětloval, že když bojoval s proudem řeky, dospěl ke třetímu bodu.

Starý nagual mu říkal, že poloha tichého poznání se nazývá třetím bodem, protože člověk musí nejdřív projít druhým bodem, místem bez lítosti, aby se k němu dostal.

Don Juanův bod spojení prý získal dostatečnou pohyblivost, aby se mohl stát dvojitým, a to mu umožnilo být jak na místě rozumu, tak na místě tichého poznání, a to buď střídavě nebo současně.

Nagual soudil, že don Juan dosáhl velkolepého úspěchu. Dokonce dona Juana objal, jako by to bylo dítě. Nedokázal přestat mluvit o tom, jak don Juan přenášel veškerou svou energii z jednoho místa na druhé, přestože o tom nic nevěděl, anebo možná právě proto. To pro naguala znamenalo, že don Juanův bod spojení má velice příznivou přirozenou pohyblivost.

Říkal donu Juanovi, že vlohy pro takovou pohyblivost má každá lidská bytost. Pro většinu z nás je však uložena stranou. Nikdy ji nepoužíváme, leda snad při vzácných příležitostech, které vytvářejí čarodějové, jakou například byla zkušenost, již jsem právě prožil, nebo jakou jsou ony dramatické okolnosti, kdy bojujeme na život a na smrt.

Don Juan poslouchal, fascinován zvukem hlasu starého naguala. Když dával pozor, mohl sledovat všechno, co starý muž říká. S naguaelem Julianem to nikdy nedokázal.

Starý nagual mu vysvětloval, že lidé stojí v prvním bodě, a to je rozum. Avšak ne každá lidská bytost má bod spojení přesně v poloze rozumu. Ti, kdo ho mají přesně v tomto místě, jsou opravdovými vůdci lidstva. Většinou to byli neznámí lidé, jejichž přirozeným nádním bylo uplatňovat rozum.

Nagual říkal, že bývaly i jiné doby, kdy lidstvo stálo ve třetím bodě, který byl tenkrát samozřejmě bodem prvním. Ale potom se lidstvo přesunulo do bodu rozumu.

Když bývalo tiché poznání prvním bodem, převládala stejná situace. Opět ne každá lidská bytost měla bod spojení přesně v této poloze. To znamenalo, že pravými vůdci lidstva vždycky bylo jen těch pár lidských bytostí, jejichž body spojení byly náhodou buď přesně v poloze rozumu nebo tichého poznání. Ostatní lidé, říkal starý nagual donu Juanovi, jsou pouze diváci a posluchači. V dnešních dobách jsou to milovníci rozumu. V minulosti to bývali milovníci tichého poznání. To byli ti, kdo obdivovali hrdiny těchto poloh a pěli na ně ódy.

Nagual prohlásil, že lidstvo strávilo větší část dějin v poloze tichého poznání. Tím se také dá vysvětlit, proč po něm tak velmi toužíme.

Don Juan se ptal starého naguala, co přesně s ním nagual Julian dělá. Tato otázka zněla jako zralejší a inteligentnější, než jak ji opravdu zamýšlel. Nagual Elías na ni odpověděl tak, že to v té době don Juan naprosto nepochopil. Nagual Julian prý dona Juana učí a vede, láká prý jeho bod spojení do polohy rozumu, aby se stal spíše myslitelem než pouhopouhou součástí nepřemýšlivého, ale emocemi nabitého publika, které miluje uspořádaná díla rozumu. A současně prý nagual vede dona Juana také k tomu, aby se stal skutečně abstraktním čarodějem a nebyl jen částí morbidního, nevědomého obecenstva, skládajícího se z milovníků neznáma.

Nagual Elías dona Juana ujišťoval, že pouze ta lidská bytost, která je prototypem rozumu, může snadno pohybovat bodem spojení a stát se prototypem tichého poznání. Jenom ten, kdo je rovnou na některé z těchto poloh, může vidět tu druhou polohu jasně. Právě

touto cestou prý také nastal věk rozumu. Poloha rozumu je jasně vidět z polohy tichého poznání.

Starý nugal řekl donu Juanovi, že jednosměrný most od tichého poznání k rozumu se nazývá „starost, zájem“. Totiž zájem, který skuteční lidé tichého poznání měli o zdroj toho, co znají. Ten druhý jednosměrný most, vedoucí od rozumu k tichému poznání, se nazývá „tiché porozumění“. Totiž poznání, které říká člověku rozumu, že rozum je pouze ostrůvkem v nekonečném moři ostrovů.

Nugal dodal, že lidská bytost, která má v provozu oba jednosměrné mosty, je čaroděj v přímém spojení s duchem, se životní silou, která umožňuje obě polohy. Ukázal donu Juanovi, že všechno, co mu nugal Julian provedl onoho dne na břehu řeky, bylo představení, ale ne pro lidské posluchače, nýbrž pro ducha, pro sílu, která ho sledovala. Bezstarostně skotočil a dováděl, všechny bavit, zejména pak sílu, kterou oslovoval.

Nugal Elías dona Juana ujistil, že duch naslouchá jen tehdy, když někdo mluví gesty. A gesta, to nejsou nějaké signály nebo tělesné pohyby, nýbrž činy skutečného odezdání, skutky štědrosti a humoru. Aby čarodějové učinili gesto pro ducha, vydávají ze sebe to nejlepší a v tichosti to nabízejí abstraktnímu základu.

Zamýšlení vzhledu

Don Juan chtěl, abychom se ještě jednou vypravili do hor, než odjedu domů, ale už jsme se k tomu nedostali. Místo toho mě požádal, abych ho zavezl do města. Potřeboval navštívit pár lidí.

Cestou jsme si povídali o všem možném, s výjimkou *záměru*. Ten odklad jsem jenom uvítal.

Odpovědne, když si vyřídil svoje záležitosti, jsme se posadili na jeho oblíbené lavičky na náměstí. To místo bylo liduprázdné. Byl jsem velmi unavený a ospalý. Ale potom jsem se zcela nečekaně vzbudil. V hlavě jsem měl průzračně jasno.

Don Juan si okamžitě té změny povšiml a smál se mým projevům překvapení. Vytáhl mi myšlenku rovnou z hlavy, když nadhodil: „Jestliže se člověk dívá na život z hlediska hodin místo roků, pak je život nesmírně dlouhý. I když o něm přemýšlíš z hlediska dnů, pořád je život nekonečný.“

Ale možná jsem to byl já, kdo tu myšlenku vytáhl z něho. Zrovna na tohle jsem totiž právě myslel.

Řekl mi, že čarodějové počítají život na hodiny, protože co do intenzity může čaroděj za hodinu prožít tolik jako za normální život. Tato intenzivnost je výhodou, pokud jde o ukládání informací do pohybu bodu spojení.

Požádal jsem ho, aby mi to vysvětlil podrobněji. Už dávno mi doporučoval, abych si veškeré informace, které získám o světě čarodějů, pečlivě ukládal do pohybu bodu spojení místo na papír nebo do hlavy, protože dělat si zápisky z rozhovorů bylo velice nešikovné.

„Bod spojení vytváří i sebestmenším posunem absolutně oddělené ostrůvky vnímání. Do nich se dají ukládat informace ve formě celistvých a úplných zkušeností.“

„Ale jak je možné ukládat informace do něčeho tak mlhavého?“ ptal jsem se.

„Mysl je mlhavá stejně tak, a přesto jí důvěřuješ, protože ji dobře znáš,“ opáčil. „Ty jenom ještě nejsi tak dobře obeznámen s bodem spojení, ale je to přesně totéž.“

„Ale mně jde o to, jak se tam informace ukládají?“ naléhal jsem.

„Informace je uložena v samotné zkušenosti. Když později čaroděj přesune bod spojení přesně na totéž místo, kde byl, znovu si oživí celou zkušenost. Toto čarodějovo vybavování je způsob, jak dostat celou informaci, uloženou v pohybu bodu spojení.“

Intenzita je automatickým výsledkem pohybu bodu spojení. Tak například tyhle okamžiky teď prožíváš mnohem intenzivněji, než bys je prožíval normálně, a tak, přesně řečeno, si ukládáš intenzivitu. Jednou tento okamžik znovu prožiješ tak, že si vrátíš bod spojení na místo, kde je teď. Tímto způsobem si čarodějové ukládají informace.“

Řekl jsem donu Juanovi, že ta intenzivní rozpomínání, která jsem měl za posledních několik dnů, se mi přihodila sama od sebe, aniž bych si vůbec uvědomoval nějaký zvláštní mentální proces.

„Ale jak se člověk může na něco záměrně rozpomínat?“ ptal jsem se.

„Intenzita je aspektem *záměru*. Je tedy přirozeně spojena se září čarodějových očí,“ vysvětloval mi. „Aby si čarodějové vybavili ty izolované ostrůvky vnímání, stačí jim pouze *zamýšlet* konkrétní září

kteří mohou čarodějové využívat k tomu, aby vyvolali pohyb svého bodu spojení do určité polohy.“

Zdalo se, že ho najednou něco rozladilo. Zeptal jsem se, jestli ho obtěžuje moje naléhání, že o tom chci přemýšlet.

„Já jen uvážuju o tom, jak nás naše racionalita staví do slepé uličky. Máme tendenci dumat, pochybovat, zjišťovat. A to zvnitřku čarodějství nelze nijak provádět. Čarodějství je čin, kterým se dostaneš na místo tichého poznání, a tiché poznání se nedá rozumem vyložit. Dá se pouze prožívat.“

Usmál se, oči mu zářily jako dva světelné body. Čarodějové, říkali mi dál, si ve snaze ochránit se před účinkem tichého poznání, který by je jinak přemohl, vytvořili *stopařské* umění. *Stopování* velmi jemně, avšak vytrvale pohybuje bodem spojení, a tak dává čarodějům čas, a tím i možnost se opevnit.

„Ve *stopařském* umění existuje technika, kterou čarodějové hodně využívají. Je to ovládaná pošetlost, bláznovství, které je pod kontrolou. Čarodějové tvrdí, že ovládaná pošetlost je jediný způsob, který mají, jak jednat sami se sebou, a s každým a se vším ve světě každodenních záležitostí.“

Don Juan vysvětloval ovládanou pošetlost jako umění ovládaného klamu nebo umění předstírat, že je člověk absolutně ponořen do toho, co bezprostředně dělá, a předstírat tak dobře, že to nikdo od opravdového zaujetí nerozezná. Ovládaná pošetlost prý není vyložené klamání, nýbrž důmyslný, umělecký způsob, jak zůstat od všeho oddělený, ale současně také neoddělitelnou součástí.

„Ovládaná pošetlost je umění,“ pokračoval don Juan, „velmi náročné umění, kterému se jen těžko učí. Leckterý čaroděj na ně nemá národu, ale ne proto, že by na tomto umění bylo něco zásadně špatného, nýbrž protože jeho provádění stojí příliš mnoho energie.“

Don Juan připustil, že on sám ho provádí svědomitě, i když to nedělá nijak zvlášť rád, možná proto, že jeho dobrodinec v něm byl tak zdatný. Anebo snad proto, že jeho osobnost, jak sám tvrdí, je v zásadě zcestná a malicherná a prostě nemá čílost, které je zapotřebí k provádění ovládané pošetlosti.

Překvapeně jsem se na něj podíval. Zmkl a zavrtal se do mě svýma čtveráckýma očima.

„V době, kdy se dostáváme k čarodějství, už je naše osobnost

očí, spojenou s každým místem, na které se chtějí vrátit. Ale to už jsem ti vysvětloval.“

Nejspíš jsem vypadal zmateně. Don Juan si mě prohlížel s vážným výrazem. Dvakrát nebo třikrát jsem otevřel ústa, abych se ho na to zeptal, ale nedokázal jsem svoje myšlenky formulovat.

„Protože čaroděj má větší stupeň intenzity, než bývá normální, může za pár hodin prožít totéž, co normální člověk prožije za celý život. Jeho bod spojení se posouvá do neznámých poloh, a proto přijímá více energie než obvykle. Tento zvláštní tok energie se nazývá intenzita.“

Naprosto jasně jsem rozuměl, co mi říká, a pod nesmírným nápo-rem všech možných souvislostí a důsledků se moje racionalita zapotácela.

Don Juan mě fixoval upřeným pohledem a potom mě varoval, abych se měl na pozor před mučivou touhou vysvětlovat čaroděj-ské zkušenosti nevyvratitelnými a dobře opodstatněnými výrazy, protože tato reakce prý bývá pro čaroděje typická.

„Zkušenost čarodějů je něco tak cizího a bizarního,“ pokračoval don Juan, „že ji čarodějové pokládají za intelektuální cvičení a využívají k tomu, aby sami sebe *stopovali*. Jejich trumfem jakožto *stopařů* však je, že si stále pronikavě uvědomují, že vnímáme a že vnímání má mnohem více možností, než kolik vůbec může myslet pojmovit.“

Jediný komentář, na nějž jsem se zmohl, se týkal mé úzkosti z bizarních možností lidského vědomí.

„Aby se čarodějové chránili před touto nesmírností,“ řekl don Juan, „učí se udržovat dokonalou směsici nelítostnosti, vychytralosti, trpělivosti a vlídné umírněnosti. Tyto čtyři základy jsou nerozpletitelně spojeny dohromady. Čarodějové je kultivují tím, že je *zamýšlejí*. Přirozeně, že tyto základní vlastnosti jsou polohami bodu spojení.“

Každý čin, který vykoná kterýkoli čaroděj, říká dále don Juan, je samozřejmě ovládan tímto čtyřmi principy. Takže přesně řečeno, každý čin každého čaroděje je záměrný, jak v myšlení tak i v realitě, a má zvláštní směr těchto čtyř základních prvků *stopařství*.

„Čarodějové používají čtvero rozpoložení *stopařství*, aby je vedla. To jsou čtyři různé stavy mysli, tyto čtyři odlišné podoby intenzity,

zformována,“ pokrčil rezignovaně rameny, „a tak můžeme prová-
dět jenom ovládanou pošetilost a smát se sami sobě.“

Zaplavil mě soucit a ujišťoval jsem ho, že pro mě ani v nejmenším
není zcestný a malicherný.

„Ale moje osobnost taková v základech je,“ trval na svém.

A já jsem zas tvrdil, že není.

„*Stopaři*, kteří provádějí ovládanou pošetilost, jsou přesvědčeni,
že pokud jde o osobnost, dělí se celý lidský rod do tří kategorií,“
usmál se tak, jak se usmívá vždycky, když něco uvádí na pravou
míru.

„To je ale absurdní,“ protestoval jsem. „Lidské jednání je příliš
složitě, aby se dalo tak jednoduše kategorizovat.“

„*Stopaři* říkají, že nejsme tak složití, jak si myslíme, a že všichni
patříme do jedné ze tří kategorií.“

Nervózně jsem se zasmál. Za normálních okolností bych taková
slova bral jako vtip, ale tentokrát jsem měl příliš jasnou hlavu a pro-
nikavé myšlenky. Cítil jsem, že to opravdu míní vážně.

„To myslíte vážně?“ zeptal jsem se co nejzdvořileji.

„Naprostou vážně,“ přitakal a rozesmál se.

Jeho smíchem jsem se trochu uvolnil. A tak mi dál vysvětloval
stopařský systém klasifikace. Lidé v první skupině jsou prý dokonali
tajemníci, sekretářky, asistenti a společníci. Mají velmi pohyblivou
osobnost, ale jejich pohyblivost je nikterak neposiluje. Nicméně jsou
užiteční, starostliví, naprostu domáctí a v rámci svých omezených
možností mají i dost síly. Jsou veselí, dobře vychovaní, vlídní a jem-
ní. Jinými slovy řečeno, jsou to ti nej příjemnější lidé, jaké můžeme
najít, ale mají jednu obrovskou vadu: sami o sobě nic nesvedou.
Pořád potřebují někoho, kdo by je řídil. Mají-li vedení, a nesejde na
tom, jak protikladné a náročné takové nasměrování a vedení pro ně
může být, pak jsou skvělí a ohromní. Jsou-li však ponecháni sami
o sobě, hynou.

Lidé ve druhé skupině nejsou vůbec příjemní. Jsou malicherní,
mstiví, závistiví, žárliví a sebestřední. Mluví výhradně jen o sobě
a zpravidla vyžadují, aby se ostatní přizpůsobovali jejich normám.
Vždycky vedou, i když jim to nevyhovuje. V každé situaci jsou na-
prsto nespí a nikdy se neuvolní. Jsou nejistí a nikdy se jim neza-
vděčíš. A čím jsou si nejistější, tím jsou protivnější. Jejich osudovou
vadou je, že by klidně dovedli zabít, jen aby mohli být vůdcem.

Ve třetí kategorii jsou lidé, kteří nejsou ani příjemní, ani protivní.
Nikomu neslouží a nikomu nic ani nediktují. Jsou spíše lhostejní.
Mají o sobě přehnané představy, které odvozuji výhradně z denní-
ho snění a toužbených přání. Pokud jsou v něčem opravdu vynika-
jící, pak je to v čekání, až se něco stane. Čekají, až je někdo objeví
a dobyde. Mají úžasnou schopnost vytvářet iluzi, že na ně čekají
obrovské věci, stále je slibují, ale nikdy je neuskuteční, protože ve
skutečnosti k nim nemají ani prostředky ani nadání.

Don Juan řekl, že on sám jasně patří do druhé skupiny. Potom mě
vyzval, abych sám sebe někam zařadil, a já jsem se vyděsil. Don
Juan se prohýbal smích, málem až k zemi.

Znovu mě vybízel, abych se zařadil, a tak jsem váhavě naznačil,
že jsem asi kombinací všech tří kategorií.

„Nechoď na mě s kombinací, s takovým nesmyslem,“ pořád se
smál. „Jsme jednoduché bytosti a každý z nás je jedním z těchto tří
typů. A co mne se týče, ty patříš do druhé skupiny. *Stopaři* jim říkají
prdlové.“

Začal jsem protestovat, že ta jeho schematická klasifikace hodně
zlehčuje. Už jsem málem spustil dlouhou tirádu, ale včas jsem se
zarazil. Místo toho jsem poznamenal, že kdyby opravdu měly existo-
vat pouze tři typy osobnosti, všichni bychom pak byli chyceni
v těchto kategoriích na celý život a neměli bychom šanci na vykou-
pení.

Souhlasil, že přesně takhle to prý je. Až na to, že jedna cesta ke
spáse nám stále zůstává. Čarodějové prý už dávno poznali, že do
některé jedné z těchto kategorií spadá pouze naše osobní sebere-
flexe.

„Náš problém je v tom, že se bereme moc vážně. Na tom, do které
kategorie patří náš sebeobraz, záleží jen proto, že jsme sami pro
sebe tak důležití. Kdybychom neměli sebedůležitost, tak by nám
bylo úplně jedno, do které kategorie patříme.“

„Já budu vždycky prdola,“ smál se, až se třásl, „a ty taky. Ale já
jsem teď prdola, který se nebere vážně, zatímco ty pořád jo.“

Byl jsem rozhořčený. Chtěl jsem se s ním hádat, ale nedokázal
jsem k tomu sebrat potřebnou energii.

To prázdné náměstí a ozvěna don Juanova smíchu naháněly děs.
Don Juan změnil téma hovoru a, jako když bičem mrská, odříká-
val abstraktní jádra, která se mnou probíral: manifestaci ducha, za-

klepání ducha, Istivost ducha, sestup ducha, požadavek *záměru* a zacházení se *záměrem*. Opakoval je, jako kdyby dával mé paměti šanci, aby si je řádně uložila. A potom zřetelně a jasně vypíchl všechno, co mi o nich řekl. Jako kdyby mě záměrně vedl k tomu, abych si uložil tuto informaci v intenzitě té chvíle.

Poznamenal jsem, že abstraktní jádra jsou pro mě stále záhadou. Pociťoval jsem značné obavy o své schopnosti jim vůbec porozumět. Don Juan ve mně budil dojem, že chce toto téma opustit, ačkoli jsem ještě vůbec nepochopil jeho význam.

Tvrdil jsem mu, že se ho musím ještě na mnoho věcí zeptat ohledně abstraktních jader. Zdálo se, že zvažuje, co říkám, a potom tiše přikývl.

„Pro mě také bylo toto téma velmi obtížné,“ připustil. „I já jsem se ptal na mnoho věcí. Možná jsem byl ještě o chloupek sebestřednější, než jsi teď ty. A velmi protivný. Kousavě popíchnovat, to byl jediný způsob, jak jsem se uměl ptát. Ty jsi spíš bojovný inkvizitor. Ale nakonec jsme samozřejmě oba dva stejně otravní, i když z různých důvodů.“

Než don Juan změnil téma, ještě dodal jednu jedinou věc. Abstraktní jádra se prý zjevují nesmírně pomalu, nevypočitatelně postupují kupředu a pak zase ustupují.

„Opakování, že každý, jemuž se pohybuje bod spojení, ho může posunout ještě dál, není nikdy dost. A učitele potřebujeme jediné proto, aby nás nemilosrdně popoháněl. Jinak nás naše přirozená reakce dovede k tomu, že se zastavíme a budeme si blahopřát, že jsme už urazili takový kus cesty.“

Oba prý jsme skvělým příkladem odporného sklonu podléhat svým slabostem a pohovět si. Jeho dobrodinec prý byl našťásti úžas-
ný stopař, a tak ho nešetřil.

Nagual Julian jim prý na nočních výpravách do divočiny dával rozsáhlá poučení o povaze vlastní důležitosti a o pohybu bodu spojení. Pro naguala Juliana byla vlastní důležitost obludou o třech tisících hlavách. Postavit se jí a zničit ji bylo možné některým ze tří způsobů. Bylo možné jí trhat hlavy jednu po druhé, bylo také možné dospět k onomu tajemnému místu, které se nazývá místem bez lítosti, a tam nechat vlastní důležitost pomalu vyhladovět, až se zničíte, a konečně bylo možné zaplatit za okamžité zničení obludy o třech tisících hlavách vlastní symbolickou smrtí.

Nagual Julian doporučoval třetí alternativu. Řekl však donu Juanovi, že se bude moci považovat za šťastného, jestli dostane možnost si vybrat, protože o tom, kterou cestou se má čaroděj vydat, rozhoduje duch a čarodějovou povinností je ho následovat.

Tak jako on vedl mě, říkal don Juan, stejně prý vedl i nagual Julian jeho k tomu, aby usekával hlavy vlastní sebedůležitosti, jednu po druhé, tři tisíce hlav, ale výsledky prý byly různé. Zatímco já jsem podle něj reagoval velmi dobře, on nereagoval vůbec.

„Já jsem byl ve velmi zvláštním stavu,“ pokračoval don Juan. „Můj dobrodinec věděl od okamžiku, kdy mě *viděl* ležet na silnici s prostřelenou hrudí, že jsem nový nagual. Podle toho také jednal a pohyboval mi bodem spojení, jakmile to moje zdraví umožnilo. A já jsem velice snadno viděl energetické pole ve tvaru toho obludného muže. Tento výkon mi měl pomáhat, ale zatím překážel mému bodu spojení v dalším pohybu. A tak zatímco body spojení u ostatních učedníků se vytrvale pohybovaly, můj zůstal fixován v té hladině, v níž jsem byl schopen *vidět* nestvůru.“

„Ale copak vám váš dobrodinec neřekl, co se děje?“ zeptal jsem se opravdu zaražen tou zbytečnou komplikací.

„Můj dobrodinec nevěřil, že se dá poznání sdělovat. Byl přesvědčený, že poznání předávané tímto způsobem postrádá účinnost. Že nikdy není tam, kde ho člověk potřebuje. Věřil, že když se pouze naznačí, ten, kdo o něj opravdu stojí, si najde způsob, jak se k tomu poznání dostat.“

Don Juan řekl, že on sám je toho mínění, že člověk by měl mít svobodu volit, a v tom prý je rozdíl mezi jeho vlastní metodou vyučování a metodou jeho dobrodince. Jeho dobrodinec tomu nevěřil.

„A copak vám neřekl nagual Elías, učitel vašeho dobrodince, co se děje?“ naléhal jsem.

„Pokoušel se o to,“ povzdychl si don Juan, „ale já jsem byl opravdu nemožný. Všechno jsem věděl. Prostě jsem ty dva muže nechal, ať mi říkají, co chtějí, a nikdy jsem pořádně neposlouchal, co mi říkají.“

Aby se nějak dostali přes tuto slepou uličku, rozhodl nagual Julian přimět ještě jednou dona Juana, aby dosáhl volného pohybu bodu spojení, jenomže tentokrát zase jinak.

Skočil jsem donu Juanovi do řeči a ptal jsem se ho, jestli se to stalo před tou zkušeností s řekou nebo až potom. Don Juan nikdy nevy-

právě svoje příběhy v chronologickém pořadí, jak by se mi bylo líbilo.

„Tohle se stalo o několik měsíců později. Ale nemysli si ani na chvíli, že bych se byl nějak skutečně změnil jenom proto, že jsem prošil rozštěpené vnímání, že bych byl moudřejší nebo střízlivější. Kdepak, nic takového.“

Vezmi si, co se děje s tebou. Nejen že jsem ti stále znovu a znovu přerušoval kontinuitu, já jsem ti ji rozcupoval na hadry, a podívej se na sebe. Pořád děláš, jako kdyby se tě nic nedotklo. To je právě nejvyšší meta magie, *zamýšlení*.

Já jsem byl úplně stejný. Chvíli jsem se motal pod nápojem toho, co prožívám, a potom jsem na to zapomněl a navázal jsem přetřezené konce, jako kdyby se nic nedělo. Právě proto byl můj dobrodinec přesvědčený, že opravdu změnit se můžeme jenom tehdy, když ze-
mřeme.“

Don Juan se zas vrátil ke svému vyprávění. Nagual prý využil Tulia, nespočetenského člena své domácnosti, aby uštědřil novou zdrcující ránu don Juanově psychické kontinuitě.

Všichni učedníci, včetně dona Juana, se prý nikdy tak docela na ničem neshodli, až na jedinou výjimku: že Tulio je opovržením hodný arogantní ubožák. Nesnášeli Tulia, protože se jim buď vyhýbal nebo je urážlivě ignoroval. Choval se k nim s takovým pohrdáním, že si připadali jako špína. Všichni byli přesvědčeni, že se s nimi nikdy nebudí, protože nemá co říct, a že jeho nejnápadnější rys, totiž ta jeho arogantní povýšenost, pouze zakrývá jeho bázlivost.

Navzdory své nepříjemné osobnosti a k velké roztrpčenosti všech učedníků měl Tulio až nepřiměřený vliv na chod domácnosti, zejména pak na naguala Juliana, který, jak se zdálo, ho slepě zbožňoval.

Jednoho rána vyslal nagual Julian všechny učedníky na celý den do města vyřizovat nějaké pochůzky. Jediný, kdo kromě starších členů domácnosti zůstal doma, byl don Juan.

Kolem poledního zamířil nagual Julian do pracovny vyřídít si svou každodenní účetní agendu. Když vcházel dovnitř, jako by mi mochedem požádal dona Juana, aby mu s účty pomohl.

Don Juan se začal probírat stvrzenkami a brzy poznal, že nebude moci pokračovat bez určitých informací, které měl pouze Tulio, jenž dohlížel hospodářství, a které zapomněl zanechat do knih.

Nagual Julian se náramně rozlobil na Tuliovo opomenutí, což dona Juana potěšilo. Nagual netrpělivě přikázal donu Juanovi, aby Tulia našel, že je na polích a dohlíží na dělníky, a požádal ho, aby za ním přišel do pracovny.

Don Juan měl škodolibou radost při představě, že Tulia roztrpčí. Běžel půl míle až na pole, samozřejmě doprovázen pomocníkem, který ho měl chránit před nestvůrným mužem. Našel Tulia, jenž jako obvykle zpozvzdálí dohlížel na dělníky. Don Juan si všiml, že Tulio strašně nerad přichází do přímého kontaktu s lidmi a vždycky je pozoruje z ústraní.

Drsným hlasem a přehnaně imperativním způsobem se don Juan dožadoval, aby ho Tulio doprovodil do pracovny, protože nagual si žádá jeho služeb. Tulio odpověděl sotva slyšitelným hlasem, že je v tuto chvíli příliš zaneprázdněn, že bude moci přijít asi tak za hodinu.

Don Juan naléhal, i když věděl, že se Tulio vůbec nebude namáhat, aby se s ním hádal, že ho jednoduše odbyde a otočí se jinam. Proto ho úplně šokovalo, když na něj Tulio začal řvát a sprostě mu nadávat. Ten výjev k Tuliovi tak nepatřil, že i dělníci na poli přestali pracovat a dívali se tázavě jeden na druhého. Don Juan byl přesvědčený, že nikdy neslyšeli Tulia zvýšit hlas, natož pak křičet ne-slůšnosti. Sám z toho byl tak překvapený, že se nervózně zasmál, což Tulia nesmírně rozzuřilo. Dokonce hodil kamenem po vyděšeném donu Juanovi, jenž utekl.

Don Juan se svým tělesným strážcem okamžitě běželi zpátky do domu. A ve dveřích narazili na Tulia. Tiše rozmlouval s některými z žen a smál se. Jak bylo jeho zvykem, odvrátil hlavu a dona Juana ignoroval. Don Juan ho začal hubovat, že se tady vybavuje, když ho nagual čeká ve své pracovně. Tulio i ženy se podívali na dona Juana, jako by se zbláznil.

Ale Tulio nebyl toho dne, jako býval obvykle. Okamžitě začal na dona Juana řvát, aby zavřel tu svou zatracenou držku a staral se o své. A rovnou dona Juana obvinil, že se ho snaží u naguala Juliana očernit.

Také ženy dávaly najevo svoje rozladění. Hlasitě lapaly po dechu a dívaly se na dona Juana rozzlobeně. Snažily se Tulia uklidnit. Don Juan přikázal Tuliovi, aby šel za naguaelem do pracovny a vysvětlil mu účty. Tulio mu odsekl, ať se jde vycpat.

Don Juan se roztrásl hněvem. Ten prostinký úkol, kdy žádal o vysvětlení, se mu změnil v noční můru. Nicméně se ovládl. Ženy ho bedlivě pozorovaly, což ho znovu strašně rozzlobilo. Rozzurený běžel mlčky do nagualovy pracovny, zatímco Tulio se opět začal bavít se ženami. Všichni se tiše smáli, jako kdyby oslavovali nějaký soukromý žertík.

Poslední kapka v don Juanově ohromení dopadla, když vešel do pracovny a našel tam Tuliá sedět za nagualovým psacím stolem, zabraného do účetnictví. Don Juan musel vynaložit nejvyšší úsilí, aby ovládl svůj hněv. Usmál se na Tuliá. Už neměl potřebu se s ním konfrontovat. Najednou pochopil, že nagual Julian využívá Tuliá, aby si ho vyzkoušel, aby viděl, jestli se přestane ovládat. A tuhle satisfakci mu dát nechtěl.

Aniž by vzhlédl od účtů, Tulio řekl, že jestli hledá naguala Julia na, najde ho nejspíš na druhém konci domu.

Don Juan uháněl na druhý konec domu, kde našel naguala Julia na, jak se s Tuliem pomalu prochází kolem patia. Zdálo se, že nagual je plně zabrán do rozhovoru s Tuliem. Tulio jemně zatahal naguala za rukáv a tichým hlasem mu oznámil, že přišel jeho pomocník.

Nagual donu Juanovi suše objasnil všechno ohledně nejasného účtu, na němž pracovali. Vysvětloval to dlouho, podrobně a důkladně. Pak řekl don Juanovi, aby z pracovny přinesl účetní knihu, že v ní učiní zápis a ten pak dají Tuliovi podepsat.

Don Juan nechápal, co se děje. Podrobné vysvětlení a nagualův věcný tón ho zase vrátily do říše světských záležitostí. Tulio netrpělivě přikazoval donu Juanovi, aby si pospíšil a rychle tu knihu přinesl, protože má moc práce. Musí prý už být zase někde jinde.

To už se don Juan smířil s tím, že tu je za šaška. Věděl, že nagual něco sleduje. Měl ten zvláštní pohled, který si don Juan vždycky spojoval s jeho ďábelskými žertíky. A kromě toho Tulio toho dne namluvil víc, než ho slyšel říct za celé dva roky, co je na statku.

Don Juan neřekl ani slovo a vrátil se do studovny. A samozřejmě, jak ostatně očekával, tam Tulio dorazil dřív. Seděl na rohu psacího stolu, čekal na dona Juana a netrpělivě poklepal podpatkem na podlahu. Vytáhl účetní knihu, kterou don Juan chtěl, dal mu ji a řekl mu, ať padá.

Don Juan na to byl připraven, a přesto ho to ohromilo. Zíral na

muže, který se rozzlobil a urážel ho. Don Juan musel ze všech sil bojovat, aby nevybuchl. Pořád si opakoval, že to je pouze zkouška jeho postoje. Dovedl si představit, že ho ze statku vyhodí, jestli v této zkoušce neobstojí.

Ale i při tom svém zmatku pořád ještě stačil žasnout, jak rychle ho vždycky Tulio dokáže předechnat.

Don Juan předvídal, že na něj Tulio jistě zase bude čekat u naguala. A přece když ho tam uviděl, byl nejen překvapený, ale nemohl tomu uvěřit. Proběhl přece domem jako o závod tou nejkratší možnou cestou. Tulio nemohl běžet jinudy rychleji. A navíc, kdyby byl Tulio běžel, musel by běžet spolu s donem Juanem.

Nagual Julian si s nádechem lhotejnosti vzal od dona Juana účetní knihu. Napsal do ní zápis a Tulio ho podepsal. Dál pak rozmouvali o účtu a dona Juana, který upřeně hleděl na Tuliá, si vůbec nevšimli. Don Juan se snažil přijít na to, z čeho ho vlastně zkoušejí. Určitě to je zkouška jeho postojů, myslel si. Koneckonců v tomhle domě se vždycky mluví o jeho postojích.

Nagual dona Juana propustil s tím, že teď chce s Tuliem o samotě projednat nějaké obchodní záležitosti. Don Juan šel okamžitě vyhledat ženy. Chtěl zjistit, co mu o té podivné situaci řeknou. Ušel sotva tři metry a už natrefil na dvě ženy a Tuliá. Všichni tři byli zabrán do velmi živého rozhovoru. Uviděl je dřív než oni jeho, a tak se rychle rozeběhl zpátky k nagualovi. Tulio si povídal s nagualem.

Dona Juana jalo neuvěřitelné podezření. Rozeběhl se do pracovny. Tulio byl zabrán do účtů a nevzal dona Juana vůbec na vědomí. Tentokrát to byl zas Tulio jako obvykle, neodpověděl a ani se na dona Juana nepodíval.

V tu chvíli napadla dona Juana další nepochopitelná myšlenka. Běžel do stáje, osedlal si dva koně a požádal tělesného strážce, který s ním ráno byl, aby ho znovu doprovodil. Běželi cvalem na pole, kde dřív potkali Tuliá. Byl přesně tam, kde ho opustili. Na dona Juana ani nepromluvil. Když se na něj don Juan obrátil s otázkou, pokrčil rameny a otočil se k němu zády.

Don Juan odcválal se svým společníkem zase zpátky do domu. Nechal na strážcovi, aby se postaral o koně, a sám vběhl dovnitř. Tulio svačil se ženami. A Tulio také rozmouval s nagualem. A Tulio rovněž kontroloval účty.

Don Juan si sedl a uctil studený pot. Báł se. Věděl, že nagual

Julian na něm zkouší jeden ze svých strašných žertíků. Uvažoval, že má tři možnosti, jak jednat. Může se tvářit, jako by se nic zvláštního nedělo, nebo se sám pokusit přijít na to, co je to za zkoušku, a konečně také může jít přímo za nagualem a požádat ho o vysvětlení, protože mu nagual vtlouká do hlavy, že je tam od toho, aby donu Juanovi vysvětloval všechno, co bude chtít.

Rozhodl se, že se zeptá. Šel k nagualovi a žádal ho, aby mu vysvětlil, co mu to provádějí. Nagual už byl sám a pořád ještě se probíral v útech. Odložil účetní knihu a usmál se na dona Juana. Řekl, že naučil dona Juana jednadvaceti způsobům nedělání proto, aby dokázal utnout ty tři tisíce hlav sebedůležitosti, ale že tyto nástroje u dona Juana vůbec nezabírají. A tak prý zkouší jiný způsob, jak zničit jeho vlastní důležitost, což prý znamená, že musí dona Juana zavést na místo bez lítosti.

Don Juan byl přesvědčen, že se nagual úplně zbláznil. Když ho slyšel mluvit o nedělání a o přišerách se třemi tisíci hlav a o místě bez lítosti, málem ho začal litovat.

Nagual Julian velmi klidně požádal dona Juana, aby zašel do kůlny za domem, v níž je sklad, a vyzval Tuliua, ať vyjde ven.

Don Juan si povzddechl a dělal co mohl, aby se nerozesmál. Metody naguala byly příliš očividné. Don Juan věděl, že nagual chce ve zkoušce pokračovat a dál k tomu využívat Tuliua.

Don Juan přestal vyprávět a zeptal se mě, co si myslím o Tuliiově jednání. Veden tím, co už vím o světě čarodějů, jsem mu řekl, že podle mého byl Tuliio čaroděj a zřejmě velmi promyšleným způsobem pohyboval vlastním bodem spojení tak, aby v donu Juanovi vzbudil dojem, že je na čtyřech místech současně.

„A tak co myslíš, že jsem v tom skladu našel?“ zeptal se don Juan s širokým úsměvem.

„No, řekl bych, že asi Tuliua, nebo že jste tam nenašel nikoho.“

„Ale to obojí už se přece stalo, takže by moje kontinuita nedostala žádný další šok,“ namítl don Juan.

Pokusil jsem si představit všelijaké bizarnosti. Třeba tam našel Tuliiovo *snové tělo*. Připomněl jsem donu Juanovi, že on sám kdysi provedl něco podobného mně s jedním čarodějem ze své skupiny.

„Kdepak,“ opáčil don Juan. „To, co jsem našel, byl žertík, jemuž se ve skutečnosti nic nevyrovná. A přece to nebylo vůbec bizarní, nic, co by nebylo z tohoto světa. No tak, co myslíš, že to bylo?“

Řekl jsem donu Juanovi, že nesnáším hádanky. Že jsem s ním musel prožít už tolik podivností, že jediné, co bych si dovedl představit, by byla jen další divnost, a protože to tady neplatí, tak to hádání vzdávám.

„Když jsem přišel do té kůlny, byl jsem připraven, že tam najdu schovaného Tuliua. Byl jsem si jist, že další část mé zkoušky bude hra na schovávanou, která mě bude dohánět k zuřivosti. Tuliio se bude schovávat v kůlně, až se z toho zblázním.“

Ale nestalo se nic, nač jsem se připravoval. Když jsem přišel do kůlny, našel jsem tam čtyři Tuliuy.“

„Co to říkáte, čtyři Tuliuy?“

„V té kůlně byli čtyři muži,“ odpověděl don Juan. „A všichni čtyři byli Tuliio. Dovedeš si představit to ohromení? Všichni seděli ve stejné poloze, nohy zkřížené, těsně vedle sebe. Čekali na mě. Podíval jsem se na ně, zařval jsem a utekl.“

Můj dobrodinec mě chytil za dveřmi a přidržel u země. A já jsem opravdu zděšený viděl, jak ze skladu vycházejí čtyři Tuliiové a míří ke mně. Řval jsem a řval a Tuliiové do mě zatím dlouhali svými tvrdými prsty, jako obrovští útočící ptáci. Křičel jsem, a potom jsem ucítil, že se ve mně něco vzdalo, že jsem se dostal do stavu donokonalé lhostejnosti. Nikdy v životě jsem nic tak neobyčejného nepoznal. Smetl jsem Tuliuy ze sebe a vstal jsem. Tuliiové mě jenom lechtali. Šel jsem rovnou k nagualovi a požádal ho, aby mi ty čtyři muže vysvětlil.

Nagual Julian donu Juanovi vysvětlil, že ti čtyři jsou prototypem *stopařství*. Jména jim prý vymyslel jejich učitel, nagual Elías, jenž pro cvičení v ovládané pošetilsti vzal čtyři španělské číslovky *uno, dos, tres a cuatro* a připojil je k Tuliiovu jménu. A tímto způsobem dostal jména Tuliúno, Tuliódo, Tuliútre a Tuliúcuatro.

Potom je nagual Julian donu Juanovi představil, jednoho po druhém. Ti čtyři muži stáli v řadě. Don Juan se obrátil tvář ke každému z nich a přikývl. Každý z nich mu přikývl v odpověď. Nagual pak řekl, že ti čtyři jsou *stopaři*, a to *stopaři* tak neobyčejného talentu, že, jak jistě don Juan sám potvrdí, je každá chvála zbytečná. Tuliiové jsou prý trumfem naguala Elíase. Jsou esenci nevtíravosti. Jsou to prý tak velkolepí *stopaři*, že z praktických důvodů existuje pouze jeden. I když je lidé vidí denně a denně s nimi jednájí, nikdo mimo členy domácnosti vůbec netuší, že Tuliiové jsou čtyři.

Všechno, co nagonal Julian říkal o těch čtyřech mužích, don Juan chápal dokonale jasně. Protože prožíval tu neobyčejnou jasnost, poznal, že dospěl na místo bez lítosti. A sám od sebe také pochopil, že místo bez lítosti je poloha bodu spojení, poloha, kde sebelítost nezábírání. A don Juan současně poznal, že jeho moudrost i vzhled pomínou. Věděl, že jeho bod spojení se nutně zase vrátí do polohy, odkud vyšel.

Když se nagonal dona Juana zeptal, jestli má nějaké otázky, don Juan si uvědomil, že udělá mnohem lépe, když bude dávat bedlivý pozor, co mu nagonal vysvětluje, než aby spekuloval o své vlastní prozíravosti.

Don Juan chtěl vědět, jak Tuliové vytvářejí dojem, že jsou jenom jedna osoba. Byl na to nesmírně zvědavý, protože když je pozoroval pohromadě, shledal, že ve skutečnosti vůbec nejsou stejní. Měli na sobě stejné šaty. Byli zhruba stejně velcí, stejně staří a stejně stavění. Ale dál už jejich podobnost nešla. A přece když se na ně díval, byl by mohl přísahat, že existuje pouze jeden Tulio.

Nagonal Julian vysvětloval, že lidské oko je vycvičeno tak, aby se vždycky zaostřovalo pouze na nejnápadnější rysy a že tyto nápadné rysy zná předem. A tak je uměním *stopaříů* vytvářet dojem tím, že předvádějí rysy, které si zvolí, rysy, o nichž vědí, že si jich oči přihlížejících musí všimnout. Tím, že dovedně posílí některé dojmy, jsou *stopaří* schopni vytvářet u přihlížejících nezlomné přesvědčení, že existuje to, co jejich oči vnímají.

Nagonal Julian řekl, že když don Juan poprvé přijel, oblečen jako žena, měly ženy z jeho skupiny radost a otevřeně se smály. Ale byl s nimi i muž, náhodou to byl Tulitre, a ten okamžitě podal donu Juanovi první dojem z Tulia. Napůl se otočil, aby skryl tvář, pohrdlivě pokrčil rameny a jako by ho to všechno nudilo, odešel pryč, aby se někde v soukromí dosyta vysmál, zatímco ženy pomohly tento první dojem upevnit tím, že hrály, jak jsou dotčené a takřka rozzlobené nespolečenskostí toho muže.

Od té chvíle byl Tulio stále donu Juanovi nablízku a posiloval tento dojem. Dál a dál ho zdokonaloval, až don Juanovo oko nebylo schopné zachytit nic jiného než to, čím ho Tulio krmil.

Potom promluvil Tuliúno. Řekl, že jim to trvalo takřka tři měsíce. Velmi pečlivě a soustavně jednali tak, aby dona Juana zaslepili vůči všemu s výjimkou toho, k čemu ho vedli a co měl očekávat. Po třech

měsících byla jeho slepota tak výrazná, že už si Tuliové přestali dávat pozor. Pohybovali se v domě úplně normálně. Přestali dokonce nosit stejné šaty, ale don Juan si toho rozdílů ani nevšiml.

Když přišli do statku další učedníci, Tuliové museli začít zase znovu. Tentokrát to však bylo mnohem těžší, protože učedníků bylo hodně a byli bystří.

Don Juan se zeptal Tuliúna, jak vlastně Tulio vypadá. Tuliúno odpověděl, že nagonal Elías tvrdí, že to, jak člověk vypadá, je podstatou ovládané pošetilosti. *Stopaří* tedy svoje vzezření vytvářejí tak, že je spíše *zamýšlejší*, než aby si je vytvářeli pomocí všelijakých pomůcek. Rekvizity vytvářejí umělý vzhled a oko pozná, že je falešný. V tomto ohledu je tedy *zamýšlení* vzhledu cvičením výlučně pro *stopaře*.

Potom promluvil Tulitre. Vzhled prý je nutno si vyprosit od ducha. O vzhled se žádá, vzhledu je nutno se domáhat a vehementně ho přivolávat. *Stopař* si ho nikdy nemůže racionálně vymyslet. Tuliúv vzhled bylo nutno přivolat od ducha. Aby jim to nagonal Elías usnadnil, zavřel je všechny čtyři společně do malé odlehle kůlny, kde k nim promlouval duch. Duch jim řekl, že musí nejdříve *zamýšlet*, že mají být stejnorodí. Po čtyřech týdnech naprosté izolace k nim tato stejnorodost přišla.

Nagonal Elías jim řekl, že *záměr* je nechal splynout, takže už mají jistotu, že je nikdo nerozezná jako jednotlivce. Nyní prý zas musí přivolat vzhled, který by přihlížející vnímali. A tak se pustili do přivolávání *záměru*, do Tuliova vzhledu, který viděl don Juan. Museli se velmi namáhat, aby ho dovedli k dokonalosti. Pod vedením svého učitele se soustředili na všechny detaily, aby byl dokonalý.

Čtyři Tuliové pak donu Juanovi předvedli nejnápadnější rysy Tulia. Byla to prudká gesta pohrdání a arogance, prudké odvracení tváře doprava jakoby v hněvu, otáčení trupu, jako by chtěli schovat část obličje za levé rameno, hněvivé přejíždění rukou přes oči, jako by si tím gestem chtěli shrnout vlasy z čela, a chůze čilého, ale netrpelivého člověka, který je příliš nervózní a nemůže se rozhodnout, kterou cestou se má dát.

Don Juan vyprávěl, že tyhle detaily v chování a tucty dalších maličkostí učinily z Tulia nezapomenutelnou postavu. Ve skutečnosti byl tak nezapomenutelný, že když chtěli Tulia promítnout donu Juanovi i ostatním učedníkům, stačilo, aby kterýkoli z těch čtyř

mužů naznačil nějaký výrazný charakteristický prvek, a don Juan a ostatní učedníci si automaticky doplnili zbytek.

Don Juan řekl, že vzhledem k neobyčejné pevnosti těchto vjemů byl pro něj i pro ostatní učedníky Tulio esencí odporného člověka. Ale kdyby přitom hledali hluboko v sobě, byli by museli přiznat, že Tulio byl děsivý. Byl zručný, záhadný a vědomě nebo nevědomky vyvolával dojem, že je pouhým stínem.

Don Juan se ptal Tuliúna, jak přivolávali *záměr*. Tuliúno mu vysvětlil, že *stopaři* přivolávají *záměr* nahlas. *Záměr* se zpravidla přivolává v malé, tmavé, izolované místnosti. Na černý stůl prý postavili svíčku, jejíž plamen měli pár centimetrů před očima. Potom pomalu vyslovili slovo *záměr*, pronášeli ho jasně a záměrně tolikrát, jak kdo cítil, že je třeba. Výška hlasu stoupala a klesala bez jakéhokoli přemýšlení.

Tuliúno zdůraznil, že nezbytnou částí přivolávání *záměru* je absolutní soustředění na to, co je *zamýšleno*. Pokud šlo o ně, soustředili se na svou stejnorodost a na Tuliúv vzhled. Když splynuli se *záměrem*, pořad jim ještě trvalo pár let, než nabyli jistotu, že jejich stejnorodost a Tuliúv vzhled budou pro přihlížející zcela skutečné.

Ptal jsem se dona Juana, co si myslí o způsobu, jak přivolávali *záměr*. A on mi řekl, že jeho dobrodinec byl podobně jako nagual Eliás trochu víc oddán rituálům než on sám, a proto jim připravil takové náležitosti jako jsou svíčky, tmavou izolaci a černé stoly.

Jen tak mimochodem jsem poznamenal, že mě samotného strašně přitahuje rituální jednání. Rituál mi připadá jako základní předpoklad pro zaostření pozornosti. Don Juan vzal mou poznámku vážně. *Viděl* prý, že moje tělo jakožto energetické pole má jeden rys, který, pokud ví, měli všichni čarodějové dávných dob a který dychtivě hledali i u druhých, totiž jasné místo vpravo dole na straně světelného obalu. Tato jasnost je spojena s vynalézavostí a sklonek k morbiditě. Temní čarodějové oněch dob s potěšením zapojovali tento kýžený rys a připoutávali ho k temné straně člověka.

„Takže člověk má přece jen v sobě zlou stranu?“ řekl jsem vítězně slavně. „Vždycky to popíráte. Pořád říkáte, že zlo neexistuje, že existuje pouze síla.“

Samotného mě překvapil můj výbuch. V jediném okamžiku na mě dolehlo veškeré mé katolické vychování a Kníže temnot se opět tyčil nad životem.

Don Juan se smál, až se rozkašlal.

„Samozřejmě, že v nás existuje temná strana,“ říkal. „Vždyť zabíjíme jen tak z rozmaru, nebo snad ne? Upalujeme lidi ve jménu Bůžím. Ničíme sami sebe. Vyhlašujeme život na této planetě. Ničíme zemi. A pak na sebe navlékneme obřadní hávy a hned k nám mluví přímo Bůh. A co že nám to Pánbůh říká? Že máme být hodní, jinak že nás potrestá. A už nám tak vyhrožuje několik staletí a je to úplně jedno. Ne proto, že jsme zlí, ale proto, že jsme hlupáci. Člověk v sobě má temnou stránku, ano, a ta se jmenuje hloupost.“

Nic už jsem neříkal a tiše jsem mu zatleskal. Myslel jsem s potěšením na to, jaký je don Juan skvělý diskutér. Znovu dokázal obrátit moje slova proti mně.

Po chvíli mlčení mi don Juan vysvětlil, že stejným způsobem, jakým přiměl rituál průměrného člověka budovat obrovské katedrály neboli pomníky jeho vlastní důležitosti, čaroděje zas rituál nutí budovat stavby z morbidity a obsese. A proto je povinností každého naguala vést vědomí tak, aby letělo k abstraktnu, osvobozené od všeho toho zatížení zadržovacím právem a dluhy.

„Co má znamenat to zadržovací právo a splácení dluhů, done Juane?“

„Rituál umí zachytit naši pozornost líp než všechno, nač si jen pomyslíš, ale zase vyžaduje vysokou cenu. Tou cenou je morbidnost, a morbidnost může naše vědomí zatížit nesmírným zadržovacím a dluhy.“

Lidské vědomí, řekl don Juan, je jako obrovský dům, v němž straší. Vědomí každodenního života je zapečetěno v jediné místnosti toho ohromného domu k životu. Do domu vstupujeme při magickém otevření, a tím je narození. A odcházejme odtamtud jiným magickým otvorem, smrtí.

Čarodějové jsou schopni nacházet ještě další otvory a dovedou z toho zapečetěného pokoje odcházet ještě zaživa. To je skvělý výkon. Ale jejich obrovským úspěchem bylo, že když z toho zapečetěného pokoje utekli, zvolili si svobodu. Že se rozhodli nadobro opustit ten nesmírný dům, kde straší, a přestali se ztrácet v ostatních jeho částech.

Morbidita je protipólem přívalu energie, který potřebuje vědomí, aby dospělo ke svobodě. Morbidita vede čaroděje k bloudění a chytá ho do spleťtých, temných oklik neznáma.

Zeptal jsem se dona Juana, jestli Tuliové v sobě měli nějakou morbiditu.

„Divnost ještě není morbidita. Tuliové vykonávali to, k čemu je vedl samotný duch.“

„Ale jaký důvod měl nagual Eliás, že Tuliy cvičil tímhle způsobem?“

Don Juan se na mě zadíval a hlasitě se rozesmál. V tu chvíli na náměstí zhasla světla. Don Juan vstal ze své oblíbené lavičky a pohladil ji dlaní ruky jako nějakého pejska.

„Svobodu,“ řekl pak. „Chtěl, aby se osvobodili od konvencí vnímání. A učil je, jak být umělci. *Stopařství*, stopování je umění. Pro čaroděje, jenž není ani mecenášem ani prodejcem umění, je na uměleckém díle důležité jenom jedno: že je lze dovršit.“

Stáli jsme u lavičky a pozorovali, jak lidé korzují kolem na večerní procházce. Příběh o čtyřech Tuliech ve mně zanechal jakousi předtuchu. Don Juan navrhl, abych se vrátil domů. Dlouhá jízda do Los Angeles prý poskytne mému bodu spojení odpočinek od všeho toho pohybu, kterým prošel na posledních pár dní.

„Nagualova společnost je velmi únavná,“ řekl mi. „Vývolává v člověku zvláštní únavu, která může být dokonce škodlivá.“

Ujišťoval jsem ho, že nejsem vůbec unavený, a že jeho společnost je pro mě všechno, jenom ne škodlivá. Že na mě jeho společnost působí asi jako droga, protože se bez ní nemohu obejít. Znělo to možná jako lichocení, ale já jsem to myslel vážně.

Tříkrát nebo čtyřikrát jsme procházkou obešli náměstí úplně mlčky.

„Jeď domů a přemýšlej o abstraktních jádrech čarodějských příbehů,“ řekl mi don Juan s nádechem definitivnosti v hlase. „Nebo spíš o nich nepřemýšlej, ale pohybuji si bodem spojení k místu tichého poznání. Všechno závisí na pohybu bodu spojení, ale ten pohyb nic neznamená, pokud není střízlivý a pod kontrolou. Zavři tedy dveře před sebereflexí. Buď bezchybný a budeš mít energii, kterou potřebuješ, aby ses dostal na místo, kde leží tiché poznání.“

OBSAH

<i>Předmluva</i>	5
<i>Úvod</i>	7
1. MANIFESTACE DUCHA	15
První abstraktní jádro	15
Bezchybnost naguala Eliase	23
2. ZAKLEPÁNÍ DUCHA	33
Abstraktní podstata	33
Poslední svádění naguala Juliana	44
3. LSTIVOST DUCHA	53
Oprášit spojení s duchem	53
Čtvero rozpoložení <i>stopaře</i>	65
4. SESTUP DUCHA	80
<i>Vidění ducha</i>	80
Kotrmelec myšlení	94
Pohyb bodem spojení	101
Místo bez lítosti	115
5. POŽADAVKY ZÁMĚRU	131
Rozbit zrcadlo vlastního odrazu	131
Vstupenka do bezchybnosti	142
6. OVLÁDÁNÍ ZÁMĚRU	162
Třetí bod	162
Dva jednosměrné mosty	184
<i>Zamýšlení</i> vzhledu	196